UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK
SİYASİ
DERGİ
SAYI:39
400.000 TL.

TEMMUZ-AĞUSTOS'99

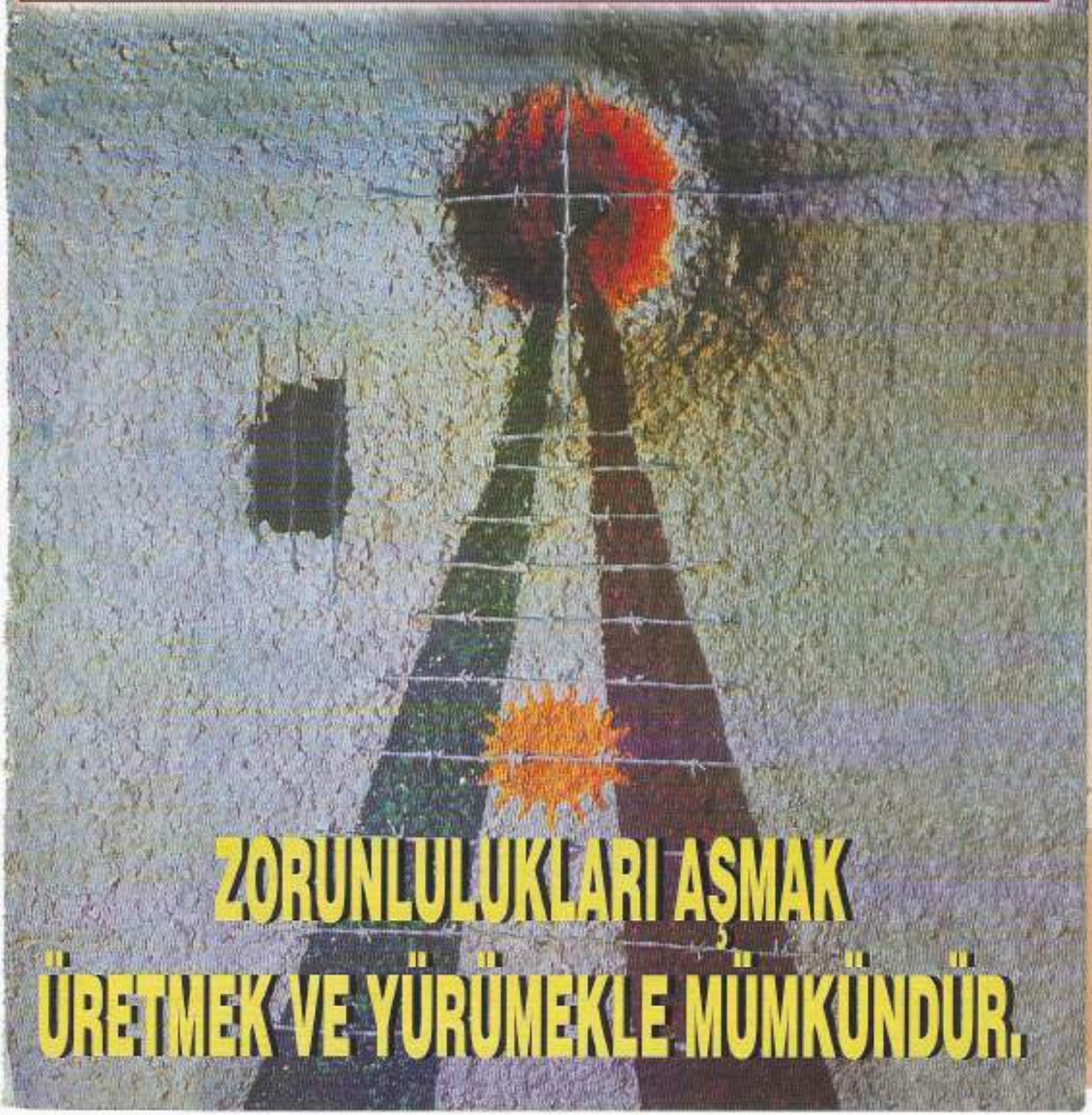

ZORUNLULUKLARI AŞMAK ÜRETMEK VE YÜRÜMEKLE MÜMKÜNDÜR.

Ç-İZDÜŞÜM — Aşkın AYRANCIOĞLU

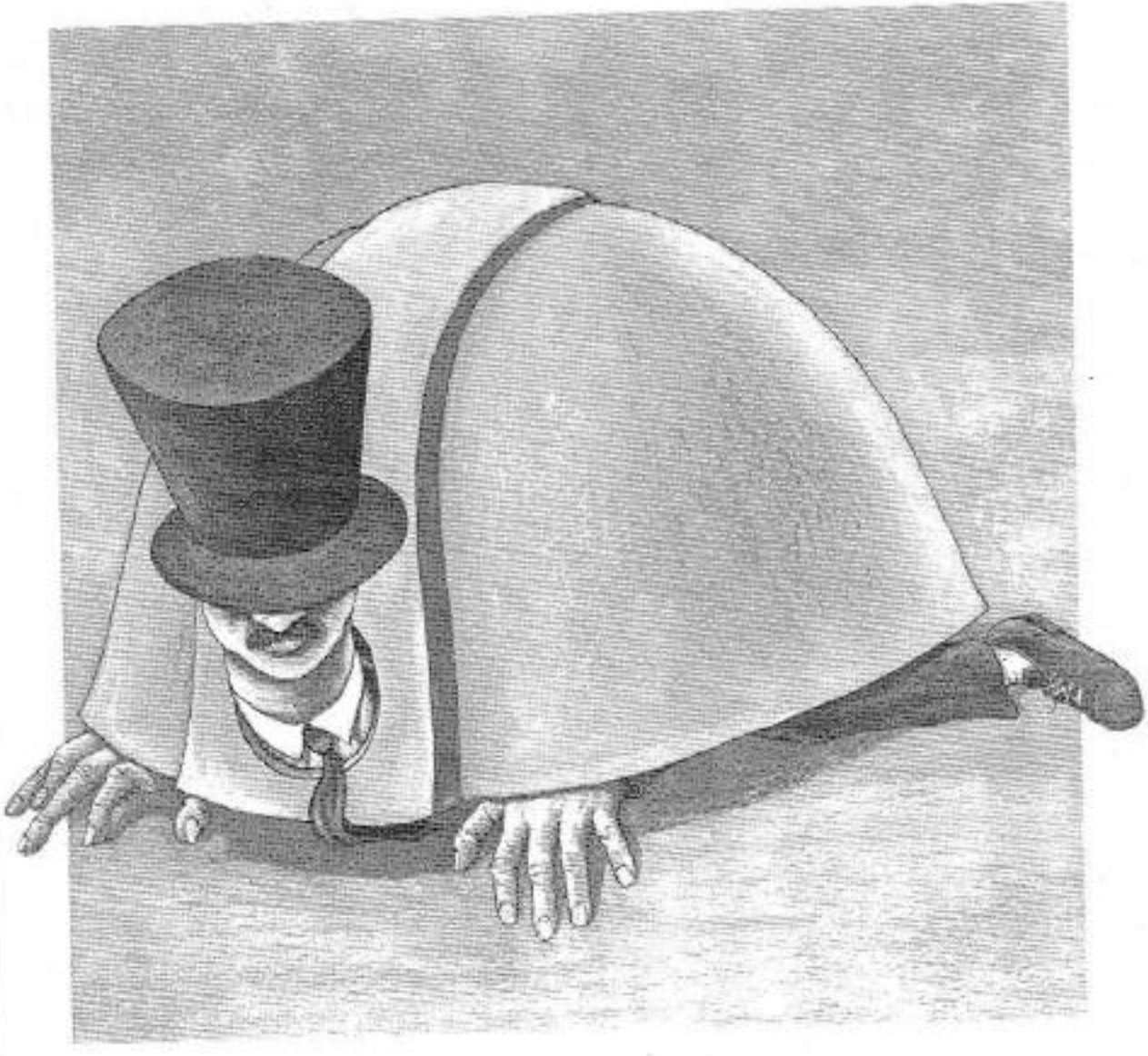

Merhaba,

Sorunların, çelişkilerin... kapsamlı ve bol olduğu topraklarda yaşıyoruz. Birikerek istim almış ve içeçe geçmiş sorunların çözümüne sağlam siyasal perspektifler sunmak ve devrimci tavır geliştirmek; gücümüzü ve çabalarımızı, üretim ve birikimlerimizi birleştirici ve kazandırıcı kanallarda buluşturmak, içinden geçmekte olduğumuz konjonktürel gelişmeler itibarıyla daha da önem kazanıyor. Devrimci yaşamın ve sınıflar mücadelesinin dayattığı, işaret ettiği görev ve ihtiyaçları görmezlikten gelmek, kararlıca yürünmesi gereken zeminden uzağa düşmek, teori ile pratiğin bütünleyici, değiştirici gücünden yoksun kalmak; bırakalım gelişen, değişen ve yaşanan hayatı kavramayı, yaşamın önünde olma ve öncülük etmeyi; söz uygunsa 'denizde yaşayıp da defizi bilmeyen balık'tan farkımız kalmaz.

Etrafımızı dört bir taraftan kuşatıp diz çökerek yaşamamızı isteyenlerin planlarını, yönelimlerini iyi görmek, anlamak gerekiyor. Görmek de yetmez. Bilince çıkarılan, bilinci edinilen şeylerin, amaçlarımız ve hedeflerimiz doğrultusunda bugünden oluşumlarını sağlamak, giderek alternatif yapılandırmalara dönüştürerek güne, geleceğe yanıt olmada ısrarlı ve anlamlı iradi yönelimler içinde olmalıyız. Eldeki mevcut araçları geliştirerek korunmanın ve yetkinleştirmenin titizlikle çabasını ortaya koymadan daha ilerisine yürümek mümkün değildir.

Uluslararası sermaye ve siyasal iktidar saldırılarında fütursuz. Düzene karşı yönelen herşeye karşı yüklenir ve saldırırken hiç bir yasa, kural, sınır tanımıyor. Hukuk düzeni ve mantığı tamamıyla sömürü ve baskı rejimlerini yaşatma ve kollama üzerine kuruludur. Muhalif ve devrimci kesimlere saldırırken sadece militarist güçlerini ve kurumlarını devreye sokmuyor; hizmetine koştuğu ve hizaya getirdiği bütün araçlarıyla, medyasıyla... seferber olmuş durumdalar. Aralarındaki aldatıcı dalaşmalarına rağmen bunu her geçen günde gözlemlemek mümkün. Başta Kürt ulusu olmak üzere diğer azınlıklara karşı tırmandırdıkları ırkçı-şövenmilliyetçi politika ve saldırıların süregenleşmesi; keza işçi sınıfı ve emekçilerin hak alma ve haklarını koruma mücadelelerine yönelik saldırıları olağan bir hal almış durumda. Devrimci, yurtsever ve sosyalist basına karşı çok daha bariz bir şekilde yaşanıyor bu sistemli saldırılar. Hal böyleyken bizler de siyasal kimliğimizin oluşumunda yer alan temel özelliklerimizi daha bir öne çıkarıp, gündelik yaşam ve ilişkilerde pekiştirerek yürümeliyiz. Kararlılığımızı, fedakarlığımızı... direngen ve dayanışmacı yanımızı yaratıcılığımıza eşleyip yürüyüşçü olduğumuzu göstermeliyiz.

***

38. sayımız da toplatıldı. Ve hemen sonrasında, 21. sayıda yayımlanan kimi yazılardan dolayı açılan dava sonuçlanarak bir aylık kapatılma cezası aldı dergimiz. Temmuz'un 10'una kadar olan kapatma cezasından dolayı Temmuz sayısını Ağustos sayısıyla birlikte çıkarmayı planladık. Toplatmalar, dava açmalar, cezalar, kapatmalar, baskınlar... girla gidiyor. Bunlar biliniyor ve de yaşıyoruz. Bu köşeden bunları tekrar etmeyeceğiz. Ama çıkaramadığımız sayı için başta abonelerimizden ve okurlarımızdan özür diliyoruz.

Elimize Mayıs ayından bu yana fazlaca mektup birikti. Bu sayıda mektup sayfa sayısını artırıp ve gelen mektupların geçmiş tarihlerine rağmen o taze solukları, sıcak iletileri mümkün olduğunca sayfalarımıza yansıtmaya çalıştık.

Sözün özü; dergimizi bütünüyle sahiplenmede ortak sorumluluklar alarak hareket etmeliyiz.

Sevgiyle...

UZUN YÜRÜYÜŞ

TEMMUZ - AĞUSTOS 1999 SAYI: 39
(Ayda bir çıkar) Fiyatı: 400.000 TL(KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

ZORUNLULUKLARI AŞMAK, ÜRETMEK VE YÜRÜMEKLE MÜMKÜNDÜR.....2
İmralı prizmasından yansıyanlar...../ CAN CEMAL...4
Suskunluk(Susurluk)zemini.../ TEMEL DEMİREK.....9
Cadı kazanı kaynıyor...../ OZAN VELİ.....18
İki şey bizde barınamaz/ SERDAR ÇAKMAK.....21
U. sorunda ayrıştığımız nokta..(2)/ UMUT ŞENGÜL...22
Revizyonizme karşı Kaypakkaya/ DERYA ALADAĞ...28
Şu Kıbrıs...../ CENGİZ GÜNDOĞDU.....37
Devrimcilik herkesin..../ MEHMET YEŞİLTEPE.....38
Bu halay çekilecek...../ SEMİH BALCI.....42
Devlet ve kulları...../MUSTAFA ÖZ.....43
Gözün aklı...../ AYTEKİN YILMAZ.....45
Türkiye mi? Anadolu mu?...../ ŞERİF KILIÇ.....47
Aborıcinler...../ MUSTAFA DAŞDAN.....49
Yaşadığım bu şehir...../ OTURAN ADAM.....52
MAI'nın yeni adı...../SEVGİ YILMAZ.....53
Sömürücü egemen sınıflar.../A. ŞAHİN-M. TANIŞ...56
Azıp Ortakları...../AHMET KILAVUZ.....62
Okur mektupları.....65

TOHUM BASIM YAYIN, GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA
Sahibi ve Yazışleri Müdürü MURAT OBALI
Adres: İstiklal cad. Turnacıbaşı Sok. Çeşme Han No:21/3 Beyoğlu / İSTANBUL
TEL.: 245 54 24 FAX: 245 43 70
Dizgi : Tohum Basım-Yayın
Baskı: Berdan Matbaacılık

Avusturya İrtibat Adresi
B. KAHRAMAN Enns gasse 21/33
1020
Wien-AVUSTURYA

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık		Altı aylık	
Yurtiçi:	5.000.000 TL	Yurtiçi:	2.500.000 TL
Yurdışı:	100 DM	Yurdışı:	50 DM

Banka Hesabı: Hayati GÜNGÖREN T. İş Bankası
TL Hesabı/ Galatasaray Şubesi: 736293
Pound(İngiltere) Hesabı/Beyoğlu Şub. : 3179665
Mark(Almanya) Hesabı/ Beyoğlu Şub. : 3179670
VAKIFBANK/Şilin Hesabı/Beyoğluşub 026):4025512

Zorunlulukları aşmak, üretmek ve yürümekle mümkündür.

Yaşamın her bir hareketi, bir yekinme eylemi, bir yaratma gücü, bir etkileme, bir dönüşüm misyonu içermelidir. Yaşam ve mücadele içerisinde yankısını bulan ideolojik-siyasi çizgi, binbir zorluk ve türlü engellere karşın kendi kendi yeniden üretmeli ve ürettiklerini ve taşıdıklarını devrimin işçilerine yansıtmalıdır. Toplumun ve yaşamın renkleri hiç bir zaman tek ton değildir. Ve hemen her toplumsal hareket, farklı ton ve tiplerde çeşitlemeler sunarak, insan öznesini donatır. Edinimleri güçlü, ufku geniş, sezgisi derin olanlar, salt kendi deneyleriyle yetinmeyip, yaşamın renklerini ayıştırmasını, çelişmelerin karakterini kavrayıp, değişim-dönüşüm yolunu döşemeye çalışırlar. Reaksiyonları, iğne ucunun kendi etinden geçip, sinirlere dokunduğunda değil, aynı deneyin yaşandığı yüzlerin kavranmasından ortaya çıkarlar.

Özgürleşmek, yenilenmek ve yürümek; yaşamın kendi dinamikleri içinden devrimci olanı bulup çıkarmakla olanaklıdır. Bu evrimlerin bağrındaki olgunluk ve direk müdahale gücü demektir. Bu bağlamda dünyanın zengin ve karmaşık gerçeğine ve onun önümüze koyduğu zorlu görevlere uygun ve geçerli bir yöntemin, bakış açısı ve biçimin oluşturulmasını şart koyar.

Ruhunda özgürleşme, dirayet ve zorluklara atılma cüretini kaybedenler, ancak başkalarının özgürleşme mücadelelerine set çekerek kendilerini göstermeye çalışırlar. Oysa tarihin kursağı ağzına kadar doldu. Artık tek gerçek, tutarlılık harmonisinde önde yürümek üzerine kurulmaktadır. Kültür donanımına bunu işlemek zorundadır. Her pratik tutum ve davranış, bir tür yenileme faaliyetini beslemelidir. İnsanın devrimci edinimlerini tanımlaması, kendi öz gücüne ulaşması ve yürürken olgunlaşmasıdır. Bunun sürekli denenmesi ve denetime tabi tutulması ise, teori ve pratik tutarlılığının kabule oturmasını sağlayarak hayat içinde kendini tamamlamasıyla olur.

Şimdi özgürlükleri söküp alma zamanından geçiyoruz. Duraksama, tereddüt ve çekince, zorunlulukları aşmada en ciddi tehditlerdir. Önce pratiğe atılmak, yola çıkmak, karı dizlemek gerekmektedir. Buna atılırken de yeniden yeniden donanmak, kültürel bileşenleri açımlamak zorunludur. Devrimci olan aynı zamanda yalın, dürüst ve açık olandır. Devrimci olan yalan olmayandır. Dost karşısında mülayım, düşman karşısında tavizsiz olandır. Ateşten sakınmayan, paylaşıma doymayandır. Devrimci olan özgür ve yeni olandır.

Şimdi özgürlükleri kazanma kavgalarından geçiyoruz. Geçmişin başı göğe değen erdemlerine sarılmayı, hataların kendisinden öğrenmeyi seçiyoruz. Politik faaliyeti aksesuar olarak taşımak değil, insanın nihai kurtuluş tarihçesini senfonileştirmek eylemi olarak alıyoruz. Demokrasiyi, ekmeğimizi ve en gözde emeklerimizi paylaşma erdemleri, tahammmül zirveleri, dost söylencelerinde dirilme tutkuları olarak görüyoruz.

Sınıfların uzlaşmaz olan mücadelesi ekseninde, her cepheden direniş ve savaş gücü edinmeyi, bunu, kendisini üreten etik-kültürel - sanatsal-felsefi estetikle bezemeyi yeğliyoruz. Bu yürüyüş, öncelikle nitelik oluşunu ve nicel genişlemelerle olanaklı olacaktır. Tutarlı pratisyenlerin bir araya gelmiş etkin eylemi, umudu yeniden apak şafaklara doğru çekecektir. Yabanıl kurt ulumalarına, riyakarlıklara verecek hiç bir primi olmayacaktır.

Uluslararası gelişme ve güç dengeleri nezdinde baskın gelen karşı-devrimci egemenliğin; ancak halkların birleşik devrimci eylemiyle ters yüz edilebileceği gerçeği; ilkelerde ısrarı ve uygulamada esnekliği gerektirmektedir.

Dayatılan tüm uzlaşma, baş eğme, ulusal ve sınıfsal sindirme rüzgarına karşı; ayakları yere, yüreği doruklara basan, ufuk sınırları engin ateş hatları ve bunun gerisinde geniş demokratik bir bileşenle varedeceği yürüyüşün temposunu ve gücünü arttırmakla olacaktır. Her yürüyüşçü kendi eforunu, tarihler ötesi yolculuklara, uzun maratonlara göre ayarlamalıdır. Devrim, uzun süreli ve geniş soluklu yığın eylemi olacaktır. Zamanı günden, geleceğin derinliklerine kadar taşıyabilenler, bu yolculukta hak ettikleri yeri alacaklardır.

İnsanlığın yakın ve gelecek tarihine en büyük katkılarıyla, yine devrimci gelişmeler damgasını vuracaktır. Bu, çağlar ötesindeki bir dünyayı yaşatabilme mücadelesidir aynı zamanda. Kulakları sağır, gözleri kör tarih hırsızlarının geçici ama uzun sürmüş olan egemenliği, devrimlerin kendilerini yeniden üretmesiyle yok olacaktır. Bu da, bireyin kendini üretebilmesi ve eylem gücüne katabilmesi ile olanaklıdır.

Devrim, aynı zamanda kendine yabancılaştırılmış, sindirilmiş, karartılmış insanın, insanın farklılığına ait tüm kültürel zenginliklerin özgürleştirilmesidir. Geleceğin iktisadını ve bunun düzenlenmiş momentini ayakta tutacak olan, her statikliğe karşı ayağa kalkan ve her karanlığı darbeleyen bu özgürlük gücü olacaktır.

Bugünden bunun anlamı, yaşamı yönlendirmede -küçükte olsa- tutarlı imarelerini açımlayabilmektir. Bütün devrimci gelişmeler ve demokratik katılımlar, bu büyük amacın birer etki gücü ve cephenin temel bileşenleridir. Herkes doğru bildiği yolda yürümeli, herkes kendi yoluna güvenini pratik aksiyonu içinde sergilemelidir. Bu yürüyüşte, en doğal insani paylaşımlarını dahi yitirenler, doğal olarak bu yolcuların dışında kalacak ve yürüyenlere bolca dar kafalılar diye küfredecektir. Varsın küfretsinler. Devrim yürekli kavgalara meyillidir, küfürbazlarla uğrazmaz.

Umarları kışkırtan dürtüler yaratmalıdır sınıfın işçileri. Yaşamı özgürleştirecek projeler ayrıntılanmalıdır. Devrimci aydınların ve tutarlı düşünürlerin katılımı gözetilmelidir. "Dostluklar da, düşmanlıklar da mert olmalıdır." Bu topraklardaki insanın çeşitliliğine ve kültür mozaiğine uygun, çok renkliliği geliştirmek, mazlumların yanında yerini edinmelidir. Mutlaka, ama mutlaka kendisiyle uğraşmalıdır insan. Hatalar işaret fişekleri haline getirilerek, doğrulara ulaşılmalıdır. Doğrular tepeden inmez; doğrular yaşamın çatışmaları, renkleri ve dengeleri sayesinde kavranabilir. Doğrular, yanlışları anlamak sayesinde bilinebilir. Doğrular bir yerde değil, yanlışların olduğu her yerdedir.

Kimsenin eksiği üzerine , kendi fazlasını oturtmamalıdır insan. Devrim insanı, mütevazi kalkışmaların yarenidir. Kendi kurduğu binanın temeline harç olmayı bilendir. Kendi yeteneğini dostlarından, halkından esirgemeyen, rengini gizlemeyendir. Eksiğini, sahte görüngülerle fazlalık haline getirmeyendir. Devrim insanı, her şeyden önce insandır.

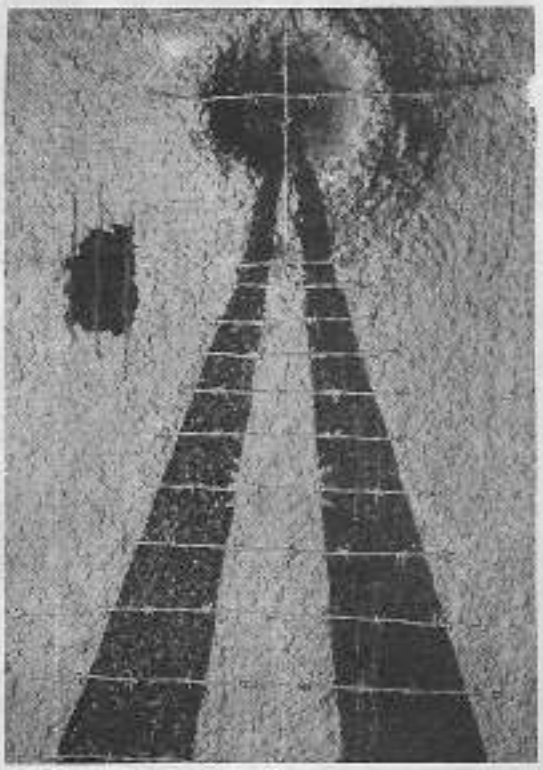

Şimdi devrimi yürüyüşe türkülemenin zamanıdır. Ulusal yok etmelere, sınıfsal köleliklere, kültürel soysuzlaşmalara, global pazarlanmalara, pespaye uzlaşmalara karşı direnmenin zamanıdır. Uluslararası sermayenin ve militarizmin terörüne karşı, örgütlenmenin, pekişmenin, cepheleşmenin zamanıdır. Politikleşmede ateş, ateşte su diyalektiğine erişmenin; maddede tin, tin'de materyalistleşmenin zamanıdır. Resimler yapmanın, öyküler yazmanın, heceler dizmenin; yaşamın bağrındaki zorunlulukları cüretle, kolektif bilinçle, ateşle tanıştırmanın zamanıdır. Susmanın asla!

Yüzleri güleç çocuklar gibi, tümceler büyütmelidir devrim işçileri. İyi düşünmeli, derin çözümlemelidir sorunları. İki söylencede bir de adım koşumlanmalıdır. Değerler yaratmalı, yaratılanı canı pahasına korumayı öğrenmelidir. Konuşmalı, tartışmalı, yetersizliklerini kavramalı, yalan söylemekten utanmalıdır.

Elleri kınalı çicekleri yetişmelidir devrim işçileri. Çok özgür düşünmeli, kurallı yaşamalıdır. Çok dağınık olanı toplamalı, planlı dağıtımlar yapmalıdır. Kalın sabırlarla dinlemeli, mütevazi söylemler, ahengi yaratıcı, canlı imgelerle yanıtlamalıdır. İnsanın gönlünü fethetmek, düşünsel alanda devrimin ilk adımı olacaktır. Benimsenmeyen bir ilişki biçimi, doğruları tanıtlama gücü edinemez. İletişimde ileri ve devrimci olanı yakalamak; yığın psikolojisini iyi tanımak, sınıf orjinini kavramakla olanaklıdır. Hatalar... Ah bir de şu hatalar... "Onlar olmasaydı" değil, onlar doğrular kadar varolmak zorunda. Onlara sırt dönmek, doğruların inkarına düşmektir. Onlardan öğrenmek ise yetenek ve nitelik işidir. Bir kere daha; özgür düşünmeli, Marksist eleştiri ruhunu içselleştirip, kurallı yaşamalı.

Zayıflıklar, eksiklikler, zorluklar... tüm yürüyüşcülerin düşünceleriyle, ürettikleriyle, birikimleriyle katıldığı, yaşama doğrudan mücadeleyi hedefleyen kolektif emeğin, bilincin, ruhun güçlendirilmesiyle aşılacaktır. Devrim kazanmalı, özgürlük sökülüp alınmalıdır. Başka yolu yok, kurtuluşu için insanlığın.

İmralı prizmasından yansıyanlar

Can CEMAL

Kimi olay ve olgular vardır, doğanın ve toplumun doğal akıcılığı içinde göze bile görünmezler. Sadece bir yaşamın ya da organik bir hareketin bilinen zincirleme devinimlerinden başka bir şey değildirler. Ya da birbirini izleyen fizyolojik olayların, mekanik hareketin göze görünen farklı biçimleri.

Toplumlar tarihinde olaylar çoğu kere olağan olanın ya da değişimin sıçramalı yanlarını işaret ederler. Tarih bunları ileri veya geri oluşumlar olarak hafızasına kaydeder.

Şimdilerde tarih, Kürtlerin özgürlük yürüyüşünde bir dönüm noktasını, bir tür evrilme veya sıçrama anını, zirvelere vurmuş ihtişamını apaçık biçimde gün yüzüne çıkarmıştır. Ve bu eksende bir yazım anı oluşturmuştur.

Uluslaşma sürecinin kötürümleştiği Doğu Avrupa ve Asya topraklarında, denilebilirki en büyük acılar çok uluslu devletlerdeki azınlıklar ve zayıf uluslar ve bunların ezilen halkları nezdinde yaşandı. Dünya iktisadinin dengesiz gelişimi doğal olarak karmaşık bir gelişme evrimi doğurdu. Güçlü militarist zorbalıkların iç etme, eritme, işgal ve ilhak serüvenleri bitmek bilmedi. batı kapitalizminin 'gelişmiş' gücü karşısında hegemonya ve buna bağlı sömürge vergileriyle yol almaya çalışan Rus çarlıkları ve Osmanlı hükümranlığı -bütün kanlı baskılama gücüne rağmen- tarihi durdurabilme erkine ulaşamadı.

Tarihsel kategoriler içinde ezilen uluslarını sömürgeciliğe ve her türden ulusal baskıya karşı mücadeleleri emperyalizm ve proleter devrimlerinin ilk meşalesi Ekim devrimi dönemlerinde giderek boyutlandı. Öncesinde 1900'lere gelindiğinde somut bir talep ve kapitalist iktisadın gereği olarak öne çıkan ulusal mücadeleler Ekim devrimine gelindiği dönemlerde yeni boyutlar kazanıyordu. Çok uluslu devletlerin bir iç sorunu olmaktan öte, emperyalizmin uluslararasılaşan iktisadi çevrim yasaları düzleminde, ulusal sorun da bir emperyalizm ve sömürgeler sorunu olarak biçimleniyordu.

Tam da bu gelişmelerin yaşandığı dönemler içinde çok uluslu devletler bünyesindeki ulusal azınlıklara, ezilen bağımlı uluslara daha direk biçimde müdahale edilecek ve bu müdahale genel ulusal uyanış ekseninde daha da şiddetli olacaktı.

Birinci Paylaşım Savaşının hengamesinde Osmanlının ırkçı torunları, Ermeni "belası"ndan kurtulmanın yolunu, tüm dünyaya aşiyane şekilde yürürlüğe koyacaklardı. Yüzbinlerce insan bir çırpıda yok edilivercek ve bir ulus kendi doğal gelişme seyrini tamamlamadan zorbalıklarla tarihten silinecekti.

Her güçlü hegemonya bir yanıyla eritmeyi ve asimilasyonu temsil eder. En demokratik ortamlarda dahi, güçlü -egemen- olanın azınlıkta olanı eritmesi sözkonusu. Kimi durumlarda bu evrimsel ve kendiliğinden yürür. Kimi modern burjuva ülkelerinde dahi bu yan vardır. Hiç bir ulusal baskının olmadığı ve eşit hak kullanımının var olduğu durumlarda bu gelişmeler bir nevi kaynaşma ve giderek bir olmanın da yolu olur. Fakat faşist iktidar modellerinde ve gerici totaliter sistemlerin tümünde ulusal azınlıklar ezilerek

yok edilmişlerdir ya da edilmeye çalışılmışlardır.

Ekim devrimi, ulusal sorun konusunda dünyadaki en ileri örneklerin yaşama uygulamsının da aracı oldu. Ezilen uluslar ve azınlıkların tam hak eşitliğine dayalı gönüllü birliktelikleri ulusların kendi kaderini, ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı olarak somut işlerliklere dönüştürmeleri yeni ve kalıcı öykünme odağı haline geldi. Her ne kadar bu deneyimler geriye dönüşlerle birlikte sekteye uğradıysa da denenmiş en demokratik ve de en ileri örneklerdir.

Ekim devrimim süreci diğer ezilen uluslara da bir kalkışma gücü ve fikri edinimler kazandırdı. Kemalizmin dahi bu etkiden paymı aldığını pekala söyleyebiliriz.

KÜRTLER HEP ASİ VE HEP YOKLAR

Kemalizm dönemi Türkiye'si, kendi bünyesinde en canlı kalkışmalar olarak Kürt isyanlarıyla anıldı. Ermeni ulusu 'halledilince' geriye uluslaşma sürecini kendi evrimsel gelişimi içinde yaşayan Kürtler girdi gündeme. Rumlar, Araplar, Lazlar vb. diğer azınlıklar ya asimilasyon sürecine çoktan girmiş ya da ses vermeyecek kadar etkisizleştirilmişlerdi.

Resmi ideoloji nesnel gerçekliklerden yola çıkmaz. O, olması gerekenin yasal zorbalıklarla tarihe mal edilmesini var sayar. Tarihi bunun üzerine kurmaya çalışır ve kendi aksanında bilimsel olan tek şeyi aklında olan olarak açıklar. Bu çoğu kere çok kaba bir inkar, kimi kere kanlı şiddet, kimi kere eşek anırtısı olarak görünür.

"Biz Türklerin ve Kürtlerin temsilciyiz" diyenler, aynı anda *"Ne mutlu Türküm diyene"* saçmalığını ve ırkçılığını empoze ediyorlardı. Işin esas olan yanı ikincisiydi. Yani "Türkleştirmek" esastı. Uluslaşma Türkler açısından devam ediyordu ve kapitalizmin pazar ihtyaçları genel emperyalist müdahalelerle saptanıyordu. En iyi uşaklık, en iyi ve istikrarlı pazara sahip olmaktan geçiyordu. Bunun için de tek pazar ve onun çarkının dönmesinin koşullarından biri olan tek dil ve yine güçlü ulusal görüntü için tek ırk gerekliydi. Emperyalizmin sermaye ihracı olarak karakterize oluşu, geri ülkelerin ve ulusların iktisadi yapısını daha hızlı biçimde dönüştürecekti. Bu bir yanıyla üretici güçlerle, ilişkiler arasındaki çelişmeleri keskinleştirirken, bir yandan da uluslaşma sürecini ve ulusal uyanışı hızlandırıyordu. Çünkü bu bir yanıyla ulusal baskının dozajinin artması, bir yanıyla da pazar dalaşının görünmesine olanak tanıyor ve hızlandırıyordu.

Resmi tarih ve onun ideologları daha düne kadar -herkes hatırlar herhalde- Kürtleri karda yürüyen ve kart-kurt ayak seslerinin sonrasında Kürtler diye hitap edilen dağ Türkleri olarak tanımlıyordu. Bu tanımlamalar dahi, kendi inkarının üzerine kuruludur. Kaba bir inkar ve yok sayma aymazlığıdır bu. Bunda bilim aramak, insanal değerler aramak aptalca olur. İşin garibi bu açık aptallıklara kulak kabartan ve aynı söylemleri ağzına sakız edinen bir sürü insan var. Bu sürünün dışında olmak fazlaca bir şey bilmeyi gerektirmiyor. Kürtlerin tarihine ilişkin bir iki kitap karıştırılsa yeter belki, ama gel de bunu sürünün içindeki insana anlat.

Resmi tarih bir yanda Kürtleri böyle tanımlarken bir yandan da başından beri Kürt realitesiyle uğraşmıştır. Yeri geldiğinde -çıkarları gereği- Kürtlerin adını telafuz edip onlardan yararlanmaya çalışmış, yeri geldiğinde Kürtlerin üzerine kanlı seferler düzenlemiştir. Sadece Kemalizm dönemindeki Kürt isyanları ele alındığında dahi, sorunun yakıcılığı görülebilinir. Nereden çıktı bu asi Kürtler ve neden bunca ağır bedelleri göze alarak isyana kalkıştılar? Bu soruyu insan olan herkesin kendisine sorması gerekir.

Her olay ve olgu kendisini çevreleyen nesnel gerçekliklerle açıklanabilir. Suyun kaynayıp buhar olabilmesi için öncelikle suyun olması gerekir ve bunu çevreleyen kaynama koşullarının. Eğer Kürtler yoksa, Kürtlerle ilgili sünî bir eylem yaratılabilir miydi? Ya da bunca yıl peş peşe aynı eylemler koşumlanabilir miydi? Her isyan ya da her savaş durumu o alandaki toplumsal çelişmelerin varlığına ve keskinliğine bağlı olarak ortaya çıkar. Kürtleri asi kılan toplumsal zemindeki nesnel karşıtlıklardır. Bunlar olmadan dıştan veya içten herhangi bir yönlendirme de olanaksız olur. Tarihi doğru kavramak önceldir.

Dersim'in Tuncelileşen ve "asıl Türk biziz" diyen kesimleri var ve bunların bir çoğu yine babalarının, dedelerinin, ninelerinin hiç Türkçe bilmediklerini bilir ve söylerler. Ama bariz bir biçimde de kendi tarihini inkardan gelir ve kendisini ezenin eteğine yamanmayı 'onur' sayar. Bu gibi örnekler resmi ideolojinin ve tarih yazımının etkileridir. Benzeri biçimde devletçileştirilen Kürtlerin büyük bölümü de Türklükleriyle övünürler.

Bu gibi durumlar, doğal evrimsel bir kaynaşma durumu değil, resmi tarihin zor yoluyla kabul ettirilmesinin sonuçlarıdır. Sosyalist olmak ya da olaylara sınıfsal bakmak için Türk olmak gerekmiyor. Bunu demedeki kastımız, çoğu kere, bu övünülecek ve olaylara sınıfsal zeminden bakmanın ölçütü gibi sunulduğundandır.

Resmi tarih yazıcılarına ve onların ideologlarına karşı mücadele fikirsel gelişmeleri doğru yönlendirmeyle başlar. Kürt realitesinin resmi ağızlardan kabulü bile onbeş yıllık kanlı bir savaşla olanaklı oldu. Geçmişin "asi çeteler"i, "eşkıyalar"ı, "gerici şeriatçılar"ı tarihe gerçek kimliklerini ancak bu dönemde daha açık biçimde geçirebildiler. Ya da unutturulanı tekrar yaşattılar. Ama yine hep asi oldular.

KÜRTLERIN DAVASI

Uzun zamandan beri bütün gözler İmralı'ya çevrilmiştir. Bir kere daha resmi tarih yazılacak ve başından belli bir mahkumiyetle Kürtlerin özgürlük düşü zincire vurula-

caktı. Şu asi Kürtlerin derdi devası neydi? Koçgiri'de, Ağrı'da, Şeyh Sait isyanın da, Dersim'de istenilenler neydi? Bu hangi çelişkinin ürünüydü ki bir türlü dinmek bilmiyordu. Her isyanda yüzbinler oluyor, ama yine bir biçimde kendisini üretiyordu.

Bütün bunların bir kere daha masaya yatırıldığı bir süreçti İmralı. Kürtler ve Türklerin eşitliği nemenem bir şeydi ki, bu Kürtler eşitliğe doymuyordu. Ya çok açlar ya da vahşilerdi. Evet onlara sorarsan her ikisi. Kürtlerle Türkler eşitti ama Kürtler kökenini inkar ettiklerinde, dilinden kültüründen vazgeçtiklerinde Türkleşmeye tam amade olduklarında yani Türkleşmiş Kürtlerin Türklerle eşitliğiydi bu. Bundan sonrasında Kıro Türklerle Türklerin eşitliğinden bahsedilinebilirdi.

Kürtler TC devleti sınırları içinde kendi dilleriyle konuşma, eğitim alma, kendi kültürlerini koruma ve geliştirme, kendi ulusal kimliklerini koruma gibi en demokratik taleplerinden dahi yoksundular. Sistem burjuva demokrasisinin en alt öğelerine dahi kapalıydı. Bunun ötesinde kendi kaderini tayin etme hakkını tanıması zaten olanaklı değildi. Meşru olan bir devletin iç hukuk ve yasal düzenlemelerinin sınırı ve bunun baskı erki değil, meşru olan doğa ve toplum yasalarının doğallığına, insan evriminin doğallığına uygun olup olmaması sorunuydu. Dilin yasaklanması, kültürün yağmalanması, zorla entegrasyon, yok etme ve yok sayma bu doğallık karşısında gayri meşruydu ve gayri meşru araçlarla yürütülüyordu. Baskının ve zulmün olduğu her yerde isyan etmek meşruydu. Bu felsefi tanım insanlaşma evriminin zorunlu gereğidir ve uygulanmalıdır.

İşte Kürtlerin davası en basit tanımıyla bu özceye uygundu. Türklerin bir başka ulusa köle olarak yaşaması nasıl kabul görülemezse Kürtler açısından da görülmemelidir. Sırp zulmündeki Arnavutlara sahip çıkıldığında Kürtlere sahip çıkılmıyorsa bu özgürlükten yana olmayan bir tutum olur. Tersi de doğrudur.

Tarih boyunca Kürtlere kendiliğinden hiç bir demokratik hak verilmezken; var olanlar da zor yoluyla ellerinden alındı. Ve savaşarak kazanmaktan yitirilmiş hakları geri almaktan başkaca da bir seçenek kalmamış oldu. Bu dava bu günün değil dünün davasıdır. Şeyh Sait'le, Koçgiri'yle başlayıp gelen ve 1984 ateşiyle en üst sınırına çıkan hak eşitliği ve özgürlük davasıdır. Bu nedenle İmralı sadece bir dönüm noktası, bu davanın bir durak yeri olabilir. Ya da ırkçı şoven histerilerin başlama ve tatmin arenası. Başka bir şey değil.

DEVRİMCİ SAVAŞIN İÇİNDEKİ EVRİMLER ÖCALAN DAVASI VE GELİŞMELER

Bütün ırkçı şoven zulüm tüccarlarının hep bir ağızdan ulusal özgürlük güçlerine ve yurtseverlere yöneldiği şu durumda, eleştirisini gerekli gördüğümüz kimi kapsamlı yanları ileri tarihlere ertelemeyi ulusal devrimci güçler karşısındaki sorumluluğumuz ve duyarlı olmamızın gereği olarak görüyorken; sürecin kendisini kavramak ve bu doğrultuda bakış açısı oluşturmak için kimi zorunlu değinilerde bulunmayı ihtiyaç olarak kabul ediyoruz.

93'ten itibaren gelişen reformcu rüzgarlar en son TC'nin Suriye çıkarması karşısında bir dönüm noktasına ulaştı. Roma'ya çıkış, bu gelişmelerin politik devamlılığı durumundaydı. Denenmiş ateşkesler ve demokratik zeminler Kürtlerin savaşmaktan başka yolunun olmadığını defalarca kanıtlanmış olması yanında uzun süreli bir savaşa göre konumlanmayı değil de diplomatik faaliyeti icra için Roma'yı seçmek insiyatifi kaptırmanın ve yanlış bir hesabın başlangıcıydı.

Ulusal devrimci savaşım kendi içinde reformist eğilimler de taşımakta ve dönem dönem bu yönlü politik taktikler belirgin bir hal almaktadır. Her devrimci savaşım kendi içinde reformcu yanlar taşır. Bu bir yanıyla varolmanın doğasıdır. Sınıfsal anlamda küçük burjuva ve yoksul köylü radikalizminin milli burjuva reformizmiyle çatışmasıdır bu.

Uluslararası karşı-devrim güçlerinin başından itibaren ABD'nin denetiminde planladığı Öcalan operasyonun başarıya ulaşmasındaki belirleyici etken, ulusal devrimci önderliğin girdiği yanlış politik yönelimdi. Bu süreçle birlikte Kürt sorunu çok daha canlı biçimde dünya gündemine girdi ama, kaybedilen bir muharebenin sansasyonuydu ve başından istenilen ve inisiyatif dahilinde olan değildi.

Kürtlerin kendi tarihleri onlarca oyuna getirmeyle doludur ve bu acı tecrübeleri özgürlük savaşımının dağarcığına akıtmak zorunluluktur. El altından yapılan anlaşmaların hiçe sayılarak darağaçlarının kurulması sadece bugünün sorunu olarak ortaya çıkmış değil. Ulusal devrim eğer kimi demokratik reformlarla kendisini sınırlayıp, kısmı edinimlerle bir uzlaşma zeminine çıkacaksa, bu yine de devrimci savaşta ısrarla olanaklıdır. Yani günümüzde reformlar için dahi devrimci bir savaştan geçmek gerekmektedir. En azından Kürt ulusal mücadelesinde bu daha bariz biçimde görülmektedir.

Faşist bir sistemin yapısı içinde kısmı demokratik kazanımların getirisi ayrıca tartışmalıdır ama görünen bir gerçeklik var ki o da sistemin bu türden en demokratik doğallıklara dahi tahammülünün olmadığı ve bu gerçeklik içinde hareketi reforme etmenin büyük sakıncalarının açık olduğudur.

Kitlelerin taleplerini ve savaş durumuyla yıpranan, erezyona uğrayan direncini toparlamak, politik haklılığı tanıtlamak, yekinmek ve zaman edinmek açısından anlamlı olabilecek ateşkes süreçleri ve barış istemleri geldiği noktada çözücü tehditler durumuna geldiğini görmek gerek. Altıncı Kongre ile birlikte bu yönlü umutlandırıcı kalkışmaların olduğunu görmekle birlikte, Öcalan'ın dava sürecindeki po-

zisyonu ve genel biçimlendirme kaygıları büyütmektedir. İdam cezasının engellenmesi vb. eksenli çabalara dava sürecince katkı sağlamak, bu minvalde görece geri çekilme veya ateşkesi devam ettirme mantığını anlayışla karşılarken: Öcalan'ın pozisyonu içinde de olsa tutumu geri ve öne çıkan uzlaşmacı yanı riskli buluyoruz.

Barış sürecini dayatması, bu yönlü basınç oluşturması değil de, ideolojik ve politik tutumları yönüyle kendi güzergahının oldukça gerisine düşmüştür. Çarpıtmaların ve kullanım için malzemelerin oluşmasına kendi elleriyle katkılar sunmuştur. Sonucu önceden belli olan ve en basit biçimiyle müebbeti içeren bir davanın tüm görüngüleri, formalitenin yerine getirilmesidir.

Dava üzerindeki ambargo ve kısıtlamaların yanında tarihe mal olan Kürt sorununun haklı bir mevzisi olma gücü edinememiştir. Irkçı-şoven ve zorba ulumaların cirit alanı haline getirilen aynı zamanda intikam histerileriyle anıran egemen güruhun tüm çabalarına ancak haklı bir davanın haklı savunuları ile karşı çıkılabilinirdi. Yıllarca bir çok çevreyi Kemalizmin etkisinde kalmakla suçlayanların, Kemalizme övgülerle yaklaşması gibi temel sorunlarda hiç bir taktiksel yan kabul edilemezdi.

Gelinen noktada Kürtlerin ulusal varolma davası daha kapsamlı sorunları, kritik aşamaları ve içindeki dinamikleriyle yeni bir sürece girmektedir. Dava ulusal devrimci önderliğin kolektivitesinin takınacağı tutumla belirginleşecektir. İmralı'daki dava hangi sonla biterse bitsin, asıl dava bir oturumunu kapatıp yeni birine hazırlanacaktır. Söke söke almak hala esas belirleyici öğe durumundadır ve bundan başka yolların tümü yenilgiye çıkmaktadır. 'Büyük barışı ancak büyük savaşanlar yapar' gerçeği sistemle kimi uzlaşmalar dahilinde değil, ancak özgürleşme sağlanabildiği oranda barışın büyüklüğünden bahsedilebilinir.

Gelinen noktada ulusal özgürlük güçlerinin kayıpları yanında büyük avantajlar da sözkonusu. Öcalan'ın idamı, Kürt yığınlarının pekişmesinin harcı olabilir. Kaybedecek hiç bir şeyi kalmayanların kendilerini ateşe vermeleri görünen bir durum. Öte yandan güçler dengesi ve sistemin ekonomik çöküntüsü çeşitli olanaklar sunmakta.

Gelinen noktada, sistemin kuş beyinleri ile atkafaları kapışmaya devam etmekte. Kenya operasyonunu dakika dakika hazırlayan ABD de "*kesinlikle sağ götüreceksiniz*" talimatları verirken, şimdi de "*asmayacaksınız*" talimatlarıyla egemen politik çevreler arasında bir çatlağa neden olabilir. Dünden darağaçlarını kuran ve her gece Öcalan'ı ipe çıkaran çevrelerin hevesi boğulabilir. Bununla bir siyasal dalgalanma yaratmasından öte radikal Kürt çıkışını ehlileştirmede araç olarak elde tutabilir, daha kapsamlı kalkışmaların önüne geçmeyi hedef edinebilirler. Fakat hareketin Öcalan'ın güdümünden çıktığına kanaat getirildiğinde 'beslemeye değmez' deyip ipi çekebilirler. Bu kuş beyinlerin fiiliyatı dahilindedir. Bir de atkafalılar vardır ki bunlar sadece intikamcı ve Turancı bakarlar dünyaya ve iki adım ötesini görebilecek durumda değiller. İş tamamen bunlara kalırsa herkes en uygun mevziyi hazırlaya dursun. İpi olanlar ipini kendi örmeye başlasın.

Gelinen noktada MGK güdümlü politik cephe, Kürtlere kısmı demokratik hakları dahi verme niyetinde değildir. Daha ziyade silahlı güçleri dağıtma ve bozguna uğratma hesaplarıyla uğraşmakta. El altından yürütülen görüşmelerin tümü yalan ve oyuna dayalıdır. İnkar politikası esastır ve bu evrede giderek güçlenmektedir. Uluslararası finans çevrelerinin 'Kürt sorununu halledin' baskılamaları kimi etkiler doğursa da ABD'nin Ortadoğu senaryoları içinde Türkiye'nin kutsal uşaklık rolü, önemli bir destek bulduğundan diğer baskılamalar etkisiz kalabilir. Çok çeşitli dengelerin ve yine çok çeşitli hesapların varlığını bilmek ve düz bakmamakta fayda var.

Gelinen noktada, ABD ve müttefiklerinin Balkanlardaki yağmaya yumulmaları, geçici dengelere bir nevi istikrar sağlasa da Ortadoğu kanamaya ve tehdit oluşturmaya devam edecek. Bu alanda Kürt sorunu radikal tarzıyla devam ettiği oranda dikkatlerin odağı olacaktır. ABD'nin Türkiye üzerindeki siyasi, askeri, iktisadi dayanaklarının en önemli gerekçesinden biri olarak radikal Kürt hareketi olduğunda, ABD'nin bu dengeleri gözetmesi ve Türkiye'yi hep kendisine muhtaç pozisyonda tutması pekala mantıklı. Suriye çıkarması da bu dengelerin ve ABD güdümlü hareketin bir parçasıdır. İran, Irak ve benzeri ülkeler karşısında da Türkiye kozunu elde tutmak,

Türkiye kozunu elde tutarken ona karşı da Kürt kozunu kullanmak bu mantığın bir parçasıdır.

Bu vesileyle Kuzey Iraklı Kürtleri de kullanmaktadır. Bir yandan onlarla Kürt otonomisi çalışmaları yürütürken, diğer yandan Türkiye'ye bu kartı gösterip geri çekilme oyununu oynuyor. Bir Ortadoğu uzmanının BBCdeki yorumunda, *"ABD istese Saddam'ı devirir, ama bilinçli olarak Saddam'ın varlığını istiyor. Çünkü bu ABD'nin Ortadoğu'ya hükmetmesinin önemli bir gerekçesi"* diyordu. Bunun yabana atılır olmadığını ve uluslararası dengelerde bu gibi ince hesapların çokça yapıldığı bilinen bir durum.

Gelinen noktada, ABD'nın Kürt politikası bahsini ettiğimiz dengeleri içermektedir. Kuzey Iraklı Kürtlerin PKK ile karşı karşıya gelmesinde bu politikaların belirleyiciliği vardır. ABD'ye muhtaç ve ona bağımlı bir etkinliği hiç bir zaman güçlenme ve kendi imkanları ile ayakta durma olanaklarına kavuşamayacaktır. Bu durumda, bölgedeki tahakkümü kolaylaştırmış olacaktır. Aynı zamanda bölgesel savaşların tümünde sürekli bir silah ve askeri mühimmat pazarı oluşturmaktadır. Rusya'nın bu pazarda etkinliğini azalttığı durumda, ABD'nın kaymağı toplaması kaçınılmazdır. Yine bölge açısından en ciddi tehditlerin başında radikal islam gelmektedir ve bu tehdit karşısında, ABD-İsrail-Türkiye üçlemesinin ittifakı hayati öneme sahiptir. Türkiye'de islamcı gelişmelerin önüne geçme mücadelesinde de esas olarak bu tehlike karşısında Türkiye'nin elde tutulması planı vardır. Radikal İslamla yakınlaşacak bir Türkiye ciddi tehditler oluşturacaktır. Bu politikalar bağlamında PKK'nın varlığını radikal tarzda koruduğu oranda Türkiye'nin İran'la karşı karşıya getirilmesi en azından birbirinin tehditi durumunda tutulması kaçınılmazdır.

Gelinen noktada, kurtlu ve kuşlu 57. hükümet, tam da ABD ve onun yerli uşaklarının ihtiyacına cevap niteliğinde oluşturulmuştur. İktisadi sarsıntılar, bu hükümetin pekişmiş uzun ömürlü baskı araçlarıyla hafifletilmeye çalışılırken Kürt sorunu temel gündem olmaya devam edecektir. Ve bu hükümet bu sorunun karmaşık biçimler ve uzlaşmazlıklar içinde sürmesinin önüne geçemeyeceği gibi çelişkileri derinleştirmesi kaçınılmazdır. Kurtların yüzlerine çekmeye çalıştığı güvercin maskesinin altındaki çirkef kanlı çatışmaların olasılığını iyice büyütmektedir. Kimse boş avunularla zamanını heder etmesin. Zor süreçin mücadeleleri de zorlu olacaktır. Fırtınalı, tipili yol geçitlerine hazırlanmak, her Kürt yurtseverinin, her demokratın, her Türkiyeli sosyalistin görevidir. Öcalan'ın idamının engellenmesi kampanyalarına destek verilmeli, ama Kürt hareketinin ehlileştirilmesi politik girişimlerine karşı durulmalıdır. Ulusal ve sosyal devrimin birleşik örgütlülüğü, her alanda aktif mücadele biçimleri için geniş devrimci bileşenler oluşturmalıdır. Meşru olan isyandır ve zulme boyun eğilmemeli gerçeğine sıkıca sarılınmalıdır.

Gelinen noktada, devrim esas, reform ve uzlaşma ikincildir. Dava yeni bir asrın ilk çeyreğine taşınabilecek olgunluktadır ve bunun dinamikleri mevcuttur. Her taktiksel yenilgi, stratejik planlamaya katkı sunacak, tecrübe dağarcığını zengin kılacaktır. Esas tehlike, yorgunluğun, dağınıklığın ve paniğin kucağında beslenen sağ rüzgarlarla esmektedir ve kimi sol tehditler de içermektedir. Dingin, gözü pek ve akıllıca olan her taktik kazanmaya aday olmaya devam edecektir. Kürt ulusal devrim güçleriyle dayanışma ve birlik içinde olmak, tüm sol güçlerin en ivedi görevi, en öndeki tarihsel sorumluluğu, proleter halkın birliğinin öncel gereğidir. Devrim ateşten ve yenilgilerden geçerek zafer olgunluklarına erişecektir. Kısa vadeli beklentiler değil, tarihi ve geleceği kurtarmanın ihtişamlı planlamalarıyla ilgilenmek zorundayız. Kürt ulusu ve giderek Kürt, Türk ve tüm ezilen halkların kurtuluşunun yolu devrimdedir, sosyalizmdedir. "Hala tek yol devrim"

MERMİYE GÜLÜMSEMEM BUNDAN

Acılar ağır gelmiş
canı yanıyor
dört yaşında bir çocuğun
O ağlamasın diye
ben dudaklarımı ısırıyorum
Mermiye gülümsemem bundan

Şarap tanrısına verilmiş bir
sözüm yok
Aşk üzerine de yemin etmedim
Ama
ne aşkın
ne de şarabın
sırası değil...
Baksanıza
dört yaşında bir çocuğun
bakışları kanıyor

Dudaklarım sağlam duruyorsa
yaram
içeri kanıyor diyedir
Yutkunmam kan tadıyor
mermiye gülümsemem bundan

Mehmet YEŞİLTEPE

Suskunluk (Susurluk) zemininden bölge çavuşluğuna

Temel DEMİRER

William Pitt, "*Sınırsız güç yozlaşmaya mahkumdur*"; Lord Acton, "*Güç yozlaşma doğurur, mutlak güç mutlaka yozlaşma doğurur*"; Oscar Wilde da, "*Otorite, kullananları da, üzerinde otorite uygulananları da alçaltır*" derken MGK'nın suskunluk (ya da Susurluk) sarmalındaki Türk(iye) siyasetini betimlerler sanki! Prof. Hurşit Güneş'in, "*Türkiye'de askerlerin siyasete dolaylı olarak müdahalesi söz konusudur,*"[1] dediği coğrafyada devletin çetesiyle, mafyasıyla bölünmez bütünlüğünün "raison d'etat"sına yaslanan bu sarmalda, Bülent Tanör'e göre MGK, "*Askeri ya da iç ve dış savunma ve güvenlik kavramlarını aşan bir kapsam kazanmıştır.*"[2]

MGK komutuyla kotarılıp, despotizmin sivil giysili kuklaları, itaakâr takipçilerince oluşturulan kapıkullarının TSK'ya endeksli siyasetini merkezde toparlayan düzenleme ile derin devletin, siyaseti güdükleştirerek, gülünçleştirmesi doğrudan ilişkilidir. Çünkü derin devlet, tahakküm ve manipülasyonun despotizm odağıdır. Bunun anlamlı bir örneği "demokrat"(?!) Süleyman Demirel'in şu açıklamarıdır: "*Seçimlerde laiklik ve din istismarı, devlet düşmanlığı, devletin silahlı gücüne dil uzatma gibi durumlar olursa, yargı bunu yapanın yakasına yapışır!*"[3]

"*Ordu yine uyardı! İrticanın 12 Eylül sonrası hızlandığını belirten Harp Akademileri Komutanlığı, hazırladığı raporda, irticaya karşı yeni bir kurtuluş savaşı başlatılmasını istedi*"![4] ya da "*Askerden 312. madde uyarısı... Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu, '312'nin yumuşatılması bir kaos yaratır. Seçim ertelenemez.*[5] *Ülkenin buna tahammülü yok,*"[6] deyip[7] ekledi; "*Laiklik kan pahasına korunacak*"![8] haykırışlarıyla sarsılan 18 Nisan 1999 seçimleri öncesinde "*26 ilde Kriz Merkezi kuruldu. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan tarafından yayınlanan genelgede, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Van, Antalya, Mersin, Bursa, Ordu, Kocaeli, Yalova, Tekirdağ, Çanakkale, Balıkesir, OHAL ve mücavir il kapsamında bulunan Şırnak, Diyarbakır, Tunceli, Hakkari, Siirt, Bingöl, Bitlis, Batman, Mardin ve Muş'ta Kriz Yönetim Merkezleri'nin açılmasının uygun olduğu belirtildi.*"[9]

Türkiye'de "*Kalıcı siyasetin sırrı: Devlete uyum*" diyen Etyen Mahçupyan bu tabloyu şöyle resmediyordu: "*Türkiye 'mış' gibi yapma dönemini geride bırakıyor. Belki de tek partı döneminden bu yana ilk kez karşımızda kendisine geçicilik atfetmeyen muhataplar var. (...) Burada kritik olan nokta toplumu karşı atılan adımlarda ve partı içi mücadelelerde bile devlet tercihlerinin yönlendirici ve ayıklayıcı bir mekanizma olarak kullanılması. Belirli devlet kurumlarına ve resmi ideolojiye olan yakınlık siyasetçilerin elinde toplumu bastırmanın ve rakiplerini elimine etmenin araçları olarak işlev görüyor. Diğer bir deyişle Türkiye'de devlet otoritesinin sağladığı koruma dışında, işlevsel bir siyaset zaten mümkün olamıyor. Son olaylarla bu durumun saklanabilir bir yönü kalmadı. Artık karşımızda bir 'askeri vesayet' yok. Silahlı Kuvvetler, partiler ve medyadan sivil toplum örgütlerine kadar herkes için referans odağı olma özelliğini tescil ettirmiş gözüküyor. Silahlı Kuvvetler'in ülke için doğru olanı zaten bildiği ve siyasetçilerin tek görevinin bu doğruları 'sivil yasalar' şeklinde meşrulaştırmak olduğu, epeyce geniş bir kesim tarafından kabul görüyor*"du.[10]

Bu koşullarda; "***Tuhaf ikizler: İran ve Türkiye'nin baskıcıları***" başlıklı yazısında Philip Taubman'ın deyişiyle, "*Türkiye'deki gerçek iktidarın sahibi olan generaller, bütün İslami faaliyetleri silmek için kararlı. Onların korkusu, laik devlete halel gelmesi ve İran tarzı bir devrime gidecek sürecin başlaması. İran'ı yöneten mollalar ise sivil iktidara karşı çıkıyorlar, bunun İslami düzeni tehdit edeceğini düşünüyorlar. Ama iki taraftaki ideolojik ve hukuki unsurları göz ardı ederseniz, iki yerde de durumun aynı olduğu ortaya çıkıyor: İktidarı korurken aşırılık. Generallerle*[11] *mollaların benzerliği de burada. Yani her ikisinin de dışlayıcı ve kontrol edici siyasetleri hiç farklı değil*"dir![12]

Ragıp Duran'a, "*Militarizm ve milliyetçilik sizde kaç dolar?*"[13] diye sordurtan, Türkiye gerçeğine damgasını vuran nörotik MGK siyasetiyken; Hasan Cemal'in, "*Batı'daki Türkiye'nin Doğu'daki gücü*"ne;[14] ya da "*Türkiye'nin dayanılmaz stratejik önemi*"nden söz eden Semih İdiz'in de, "*Türkiye'nin 'yeni dünya düzeni'ndeki stratejik konumunun*[15] *çarpıcılığı*"na[16] dikkat çekmesi boşuna değil! Çünkü Massachusetts Üniversitesi'nden Prof. Feroz Ahmad, "*SSCB yıkıldı, artık yeni dünya düzeni var. NATO şekil değiştiriyor. Türkiye buradaki rolünü iyi belirlemeli. Türkiye'nin jeopolitik pozisyonu, ona birçok ülkeden çok büyük avantajlar*

sağlıyor. Türkiye, bunları çok iyi kullanmak zorunda. Türkiye, Ortadoğu'da barışın kurulmasında işlev yüklenebilir";[17] ya da İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron, *"Türkiye Ortadoğu'daki her gelişmede köşe taşı olacak çok önemli bir ülkedir"*[18] derken; ABD'de yayımlanan '***Washington Quarterly***' dergisi de ekliyor: *"Türkiye, Ortadoğu'da caydırıcı güçtür."*[19]

Öte yandan Zbigniew Brezezinski'de şunları dile getiriyor: *"ABD jeopolitik politikasının en önemli bölgesi, Avrasya olmalıdır. Bunun, birbirine bağlı iki nedeni var. Birincisi; malum bu bölge muazzam doğal gaz ve petrol rezervleri ihtiva etmektedir. Ve dünya enerji tüketimi baş döndürücü bir hızla artıyor. (ABD topraklarındaki petrol rezervi 12 yıl sonra tükeniyor.) İkincisi, bu 'Avrasya Balkanları' büyük bir istikrarsızlığa ve hatta kargaşaya gebedir. Çünkü Rusya, İran ve Türkiye gibi bölgesel güçler, bu alanın kontrolü için çatışabilirler. Böyle bir çatışmayı önlemek ve bunlardan herhangi birinin bölgede liderliği kapmasına mani olmak için, ABD'nin buraya güçlü bir şekilde müdahalesi şarttır."*[20]

Bu tabloyu Erol Mütercimler şöyle okuyor: *"Yeni konjonktürel yapılanma içinde görünen o ki, Ortadoğu'da yeni haritalar çizilecek. Bu yeni çizilecek olan haritaların alt argümanlarını gördüğüm fotoğrafa göre anlatayım. (...) NATO ve Varşova Paktı arasında biten Soğuk Savaş ya da global düzeyde biten Soğuk Savaş bazı bölgelerde hâlâ sürüyor. (...) Türkiye'nin çıkarı son derece net. Doğu Akdeniz ticaret yolunu denetleyebilen ülke 21. yüzyılın en az yarısına kadar ayakta kalabilecek. Yani 2050 yılına kadar. Türkiye'nin sorunu da 2040 yılını geçirebilmek. Türkiye 2040'a kadar parçalanmadan gelirse 22. yüzyılı da parçalanmadan çıkarır. (...) Bu coğrafyada 2040 yılına kadar çok şey olacak. Olaylar onu gösteriyor. Hatta 2010'a kadar pek çok şey belirlenecek. Ama 2040'a kadar yeni çizilen haritalar yerli yerine oturacak. O nedenle Türkiye'nin İsrail'le stratejik işbirliği çok önemli. Rusya ile de hem stratejik işbirliği, hem stratejik ortaklık yapması çok önemli. Türkiye, şu anda her ikisini de beceriyor. Bu da sevindirici. Bunları başarırken iki de kozu var. Birisi şu, ikincisi de Avrasya modeli çizebilme güç ve şansına sahip olması. Bunun öncü ülkesi olabilir. Türkiye bunu zamanında başardı. Mustafa Kemal'in çizmiş olduğu stratejik model, Avrasya modelidir. Bağdat Paktı, Balkan Antantı bu modelin geliştirilmiş örnekleridir. 1990'da karşılaştığımız SSCB'nin dağılmasını daha 1932'de görmüş ve bunu söylemiştir. Matematik bir düşünce konseptinde değerlendirdiğimiz zaman Türkiye'nin böyle bir adımı atması için tüm koşulların olgunlaştığını görüyoruz."*[21]

Türkiye, sözü edilen konuma nasıl talip oluyor mu? Bunun yanıtı Foreign Report'ın satırlarında: *"Londra'da yayımlanan Foreign Report adlı haber bülteninde, Ankara ile Kudüs arasındaki olağandışı yakın işbirliği sonucu MOSSAD'la Türk Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) arasındaki işbirliğinin 1993'te Dışişleri Bakanı olan Hikmet Çetin'in İsrail ziyareti sırasında imzalanan 12 maddelik anlaşmayla apayrı bir içerik kazandığı belirtilirken, kısa bir süre sonra geniş bir MOSSAD ajanları ağının İstanbul ve Ankara'da kurulduğu kaydedildi. Bülten, bunun MOSSAD'ın Türkiye'deki ilk faaliyeti olmadığını vurgularken, bu işbirliğinin MOSSAD'ın Tel Aviv'deki iki departmanının birer kolunu Türkiye'de açmasıyla genişletildiği kaydedildi. Bu iki departmandan 'Tevel' adı verilenin dost yabancı örgütlerle işbirliği yürüttüğü, 'Tzomet' adı verilen diğerinin ise Arap ajanlarını eğitmekten sorumlu olduğu öne sürüldü.*

Foreign Report'ta, Türkiye'nin Kuzey Irak'tan PKK'lıların sızmalarını önlemek üzere İsrail'li antiterör uzmanlarından sınırı gözlemek için yardımcı istediği kaydedildi. MOSSAD ajanlarının da MİT'le çalıştığı ve Türk meslektaşlarına PKK'yla ilgili bilgi verdikleri belirtildi. Bu ortak çalışmanın MOSSAD ajanlarının İran ve Suriye'ye sızmalarını da daha kolaylaştırdığı vurgulandı.

Bülten, MOSSAD'ın Abdullah Öcalan'ın Kenya'da bulunduğunu haber verdiği yolunda bilgi bulunmadığı doğruladı, ancak MOSSAD Başkanı Efraim Halevy'nin yalanlamasına rağmen bültende 'böylesi bir olasılığın yüksek olması gerektiği' de belirtildi. Bültende 'Bize Öcalan'ın yakalanmasına kadar giden macera sırasında MOSSAD ajanlarının defalarca peşine düştükleri söylendi' ifadelerine yer verildi."[22]

Türk(iye) dış politikasının,[23] saldırgan yabancı güçlere yaslanan ve "koç başı" işlevi üstlenmiş ilginç bir tarihsel seyr-ü seferi var.[24] Burada Türk(iye) sermeyesinin konumu ve talepleri önemli bir rol oynuyor.[25] Örneğin bu konuda yani derinleşen T. "C" İsrail ortaklığı sorununda Benyamin Netanyahu şunları demektedir: *"Türkiye ile İsrail arasındaki iyi ilişkiler kimseye karşı değil, bölgedeki istikrarı artırmaya yönelik. İki ülkede bu konuda mutabık. Ekonomik olarak da birbirimize katkıda bulunabiliriz. İki ülke bölgenin gelişmiş ekonomilerindendir. (...) Bir serbest ticaret bölgesi kurulması olasılığı üzerinde duruyorum. (...) Bizim Türkiye ile ilişkimiz doğal bir ortaklıktır. Bu dostluk ilişkisi hiç kuşkusuz büyümeye devam edecektir. (...) Dünya hızla değişiyor. (...) Şimdi dünya çok istikrarsız. Sadece ekonomik değil, siyasi açıdan da istikrarsızlık var. Radikal rejimler; balistik füzeler konuşlandırarak, savaş başlıkları üreterek komşularına tehdit oluşturan ülkeler var. Benim ortaya koyduğum kavram, herkes tarafından açıkça biliniyor. Bu istikrarsız dünyada bölgesel istikrara katkıda bulunmak oldukça önemlidir. Bu durumdaki ülkeler istikrara katkıda bulunmak için elinden geleni yapmak zorundadır. Bizim yaptığımızda budur. İki ülke, ancak bölgesel barışı korumayı ve geliştirmeyi amaçlayabilir. Bölgedeki başka ülkeler (Ürdün gibi) buna katılabilir. (...) Ürdün'le de konuşuyorum.*[26] *Güvenlik derken sadece askeri istikrardan bahsetmiyorum. Ekonomik istikrar da yok. Birçok ülke ekonomik çıkmaza girdi. Ticaret ve ortak yatırımları geliştirmek gerekiyor."*[27]

'The New York Times'ın, "İsrail ve Türkiye işbirliği dallanıp budaklanabilir."[28] dediği koşullarda; *"Ortadoğu gezisinin ilk durağı Urdün'de konuşan Başbakan Mesut Yılmaz, 'İsrail'le yeni askeri anlaşmalar yapabiliriz' dedi."*[29] Bu bab'da, *"Ortadoğu'da 'hayalet ittifak'tan"* söz ederek, Türkiye-İsrail-ABD arasındaki işbirliğinin bölgesel dengeleri değiştirdiğine dikkat çeken *'The New York Times'* yazarı William Safire de ekledi: *"Üç silahşörler birlikte yürüyorlar. Bazen hepsi birisi için, ama çok daha az sıklıkla biri hepsi için!"*[30]

'Daily Telegraph'ın, "İttifak hem Türkiye'ye hem de İsrail'e yaradı,"[31] dediği konjonktürde Haluk Şahin ise şu saptamaları dillendirdi: *"75. yıl kutlamaları sırasında, toplumun kendi konumundan görebildiğim önemli bir kesiminde, bir sevgi arı güven ve gurur sezdim. Bütün eksikliklere ve sorunlara rağmen, yeni bir Türkiye'nin ortaya çıktığına inanıyordu çoğunluk. (...) 21'inci Yüzyıl'da dünyanın en önemlileri arasında yer alacak bir gücün yükseldiğini seziyordu. Batı'nın da yeni yeni kabul etmek zorunda kaldığı bu realiteye 'bölgesel güç' deniyor. Türkiye hedefe kilitlenebilir, yapılması gerekenlere konsantre olabilirse Cumhuriyet'in 100'üncü yıldönümünü kutlandığında 'bölgesel' kelimesinin yerini 'küresel' kelimesi almış olabilir. (...) Cumhuriyet'in dördüncü çeyreği çok heyecanlı geçeceğe benziyor!"*[32] *"Kaybettiği ve kazandığı avantajlar, yeni bir yüzyılın eşiğinde Türkiye'ye değişik riskler ve fırsatlar sunuyor!"*[33]

"Bölgedeki rolümüz seyirci mi?" diye soran Mehmet Y. Yılmaz hayıflanarak, *"Büyük bir devlet gibi davranmayı bir türlü becerremiyoruz."*[34] derken; BM Kalkınma Dairesi Başkanı Başdanışmanı Dr. Üner Kırdar da, *"Uluslararası ilişkilere önem vermedik,"*[35] diye eklese de; Türkiye'de dışa dönük militarist[36] yayılmacı bir çizgi derinleşiyor!

Bu konuda Türkiye'nin "İpek Yolu atağı"na dikkat çeken Derya Sazak ekliyor: *"İpek Yolu'nun 2500 yıllık kavşağı Semerkant'a kurulmuş. (...) Türkiye'nin Özbekistan'daki otoyol, tekstil gibi alanlardaki yatırım hacmi 1 milyar dolara yaklaşmış. Orta Asya'nın merkezi sayılan bu ülkenin yanı sıra bir zamanlar çok sevilen ifadeyle Adriyatik'ten Çin Seddi'ne uzanan uçsuz bucaksız coğrafyada tarih Türkiye'nin önüne yeni fırsatlar açıyor. (...) Koç Topluluğu kendi payına düşen sorumluluğu gösterek, İpek Yolu'nun Orta Asya kavşağında minibüs ve hafif kamyon kurması heyecan verici. Sırada Arçelik var. Beyaz eşya devinin yatırım kararnamesi de Kerimov tarafından imzalanmış. Hayırlı olsun!"*[37]

Süleyman Demirel, Yunanistan'ı uyararak, *"Türkiye elini kolunu bağlayıp oturmaz,"*[38] derken; Haluk Şahin de şunları diyor: *"...'Kriz yönetimi' adı altında bir mengene operasyonuyla Suriye'yi pes ettiren ve Apo'yu bırakmaya zorlayan Türkiye, Soğuk Savaş sonrası dönemin önemli operasyonel güçlerinden biri olarak sivriliyor. Amerika'nın son operasyondaki desteğinin önemini azımsamamakla birlikte, Türkiye'nin artık uluslararası arenada bağımsız bir faktör ve aktör olarak rüştünü ispatladığını söylemek yanlış olmaz."*[39]

Emekli General Sedat İlhan, *"AB'nin politik uyduluğundan vazgeçip (...) 'Avrasya Bölgesel Gücü' olma yönünü benimsemeliyiz."*[40] derken; Etyen Mahçupyan da ekliyor: *"ABD açısından Ortadoğu'daki yeni şekillenme sürecinde hangi öncelikler içinde adım atılacak? Görünen odur ki bu noktada iki temel karar var: Biri tehditkâr özellikler taşıyan ve Arap dünyasının dünyaya uyum sağlamasında psikolojik engel oluşturduğu düşünülen Saddam rejiminin yıkılması, öteki ise bölgedeki 'tek devletsiz halk' olan Kürtlerin bölgenin en geniş coğrafyalı ve en büyük gelişme potansiyeline sahip ülkesinde, yani Türkiye'de kalıcı bir entegrasyon çerçevesi içine alınması. Bu 'misyon' için Türkiye'nin tercih edilme nedeni de açık: Çünkü Kürtleri 'devletsiz olarak' geleceğe barış içinde taşıyabilmenin tek yolu, onları bölgenin en güçlü ülkesinin parçası haline getirmek.*

Bunların Türkiye için ima ettiği çok önemli sonuçlar var. Her şeyden önce eğer Türkiye bu 'misyonu' yerine getirebilirse önündeki gelişme potansiyelinin katlanarak büyüyeceğini ve dünya kamuoyundan maddi ve manevi geniş destek alabileceğini öngörebiliriz. Öte yandan bu 'misyon' dünya devletler skalası içinde Türkiye'nin yerini çok daha yükseklere taşıyacak ve özellikle dış politikadaki ağırlığımız mukayesesiz biçimde artacak. Bu durumda ne Yunanistan'ın haddini bilmez tavırlarının bir hükmü kalacak, ne de muhtemelen AB'nin kendine yontan talepleriyle karşılaşacağız.

Ne var ki bunlar Kürtleri gerçekten de bu ülkenin parçası haline getirmekten, bu devleti kendi devletleri olarak hissetmelerini sağlamaktan geçiyor. Aksi halde ne olur? Dünyanın gözünde Türkiye bir 'Iraklaşma' sürecine girer ve herhalde bir Kürt devletinin oluşması gerçeklik kazanır."[41]

"Kürt Sorunu"nda çok hassas olan Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nın verdiği birifing ardından, *'Radikal'e aldığı* "mesajı" şöyle naklediyor: *"ABD'nin Saddam Hüseyin'siz bir Irak yönetimi istemesine karşılık Türkiye'nin tavrının sorulması üzerine yetkililer, Irak'ın toprak bütünlüğüne verdikleri önemi vurguluyarak, 'Bu planlara ne kadar evet diyeceğimizi çok açık ortaya koyduk. (...) Saddam sonrası Irak'ta bir kaos olması çok muhtemel. Bizim için önemli olan Güney'den başlayacak bir kaosun bize sıçramaması' dediler"*[42]

Doç. Dr. Mensur Akgün'ün naklettiğine göre, *"Türkiye'de konuştuğum karar verme süreçlerinde yer alan pek çok insan ABD'nin politikalarının sonuçlarından endişe ediyor. Kürt devletinin kurulması Türkiye ve bölge açısından bir gerginlik unsuru olacaktır. Kürt devleti kuracağınız yer Arap toprakları. Bu devletin sadece Kuzey Irak'la sınırlı olması yetmeyecek. İran'da yaşayan Kürtler için, Suriye ve Türkiye'dekiler için bir cazibe merkezi haline gelme durumu var. Türkiye'nin bu karşılığı ödeyeceğini*

sanmıyorum. Bıçak kemiğe dayandığında Türkiye bu bedeli ödemez."[43]

Bu noktada William Safire, *"Türkiye, biraz rahatla... Mücadeleyi kazandın. Zaferin verdiği güvenle, etnik çeşitliliği bir güç kaynağı olarak gör,"*[44] uyarısıyla;[45] ABD'nin Türkiye'nin "yanında" olduğunun altını çizerken; Irak'ta Saddam rejimini devirmekle[46] görevlendirilen Francis Ricciardone de, *"Irak'daki rejimi değiştirecek her ayaklanmayı destekleyeceğiz."*[47] *Saddam, askeri darbeyle devrilecek,"*[48] kararlılığını ifade ediyor.

Dr. Emin Gürses ise bu girift tabloyu şöyle okuyor: *"ABD ile Almanya arasında Kuzey Irak konusunda bir yarış var. Kuzey Irak'ı kontrol edersem bölgeyi kontrol ederim, hesapları yapılıyor. Ama ABD hiçbir zaman Almanya'ya petrolü kontrol etme izini vermeyecektir. Kissinger 1989'da* **Newsweek** *dergisine verdiği demeçte şöyle demişti: 'İki Almanya birleşiyor, ama Almanya'nın hedefleri değişmemiştir.' 1993'te söyledikleri de şöyle: 'Rusya'nın dış politika hedefleri değişmemiştir.' (...) ABD, Almanya'yı Kuzey Irak'tan dışladı. Bu operasyon PKK'nin, yani etnik terörün tasfiye operasyonuydu. Türkiye de bu operasyona, 'Evet' dedi. Ve başarıyla sonuçlandı. 'Türkiye taşeron olarak kullanıldı' deniyor. Dış politikada, başka ülkeler üzerinde kendi düşüncelerini kabul ettirme yetisi olan devlet bir operasyon yapıyor. Uluslararası sistemin entegrasyonu operasyonudur bu. Soğuk Savaş döneminden sonra iki kutuplu dünya sona erdi. Şimdi uluslararası sistem yeniden kuruluyor. Uluslararası sistemi yeniden kurarken de ABD bunun liderliğine soyunmuş. Liderliğe soyunmazsa ABD çok şey kaybeder. Öte yandan Arap ülkelerinin, İslam ülkelerinin her toplantısında Türkiye aleyhinde bir karar çıkıyordu. Türkiye, Suriye aleyhine her türlü şeyi söylediği halde Arap ülkeleri Suriye'nin verdiği her önergeyi kabul ediyordu. En sonunda Türkiye dayanamadı ve İsrail ile doğan imkanı kullandı. Bu, tabii ABD'nin de işine geldi. Bakın, ABD'nin Kuzey Irak'ta bir Kürdistan kurma planları vardı. Fakat ABD, Türkiye'nin işbirliği olmadan Kuzey Irak'ta*

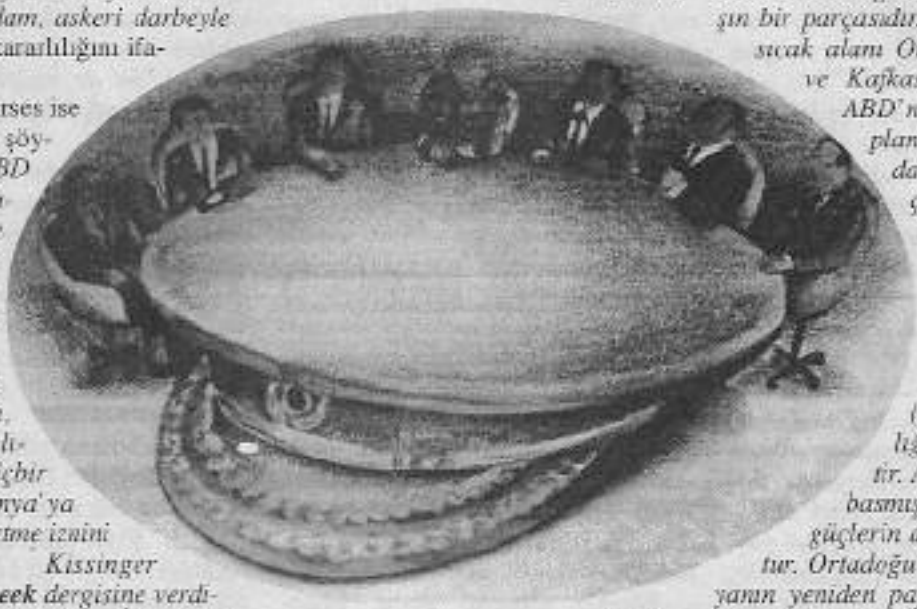

başarılı olamaz. İsrail ile anlaşmadan sonra Avrupa'nın Türkiye üzerindeki baskıları azaldı. Çünkü Avrupa, ABD'yi karşısına aldı. Ne zaman ki Türkiye Suriye'yi tehdit etti, ABD Mısır'ı uyararak devreye soktu. Türkiye'ye bir saldırı olursa NATO antlaşmasının 5. maddesine göre teşkilat Türkiye'yi desteklemek zorundadır. Çünkü ortada bir kışkırtma vardı. Suriye'nin en korktuğu şey, İsrail'in Arap ülkeleriyle yapacağı bir anlaşmadan dışlanmaktır. Bunu 1979'da yaşadı. Onun üzerine de bunun maliyetini FKÖ'ye çıkarmıştı."[49]

Görünen odur ki Türkiye, Kafkasya'dan Ortadoğu'ya; Balkanlar'dan Doğu Akdeniz'e alt-emperyalist role soyunurken, Deniz Adalı'nın ifadesiyle, *"Kapitalizm, kendi özünü en tam biçimde emperyalist aşamada yansıtır, yani onun olgunluk çağıdır ve olgunluk çağı yeryüzünün bir kaç emperyalist merkez arasında paylaşılmış olmasını da kapsar. Artık emperyalist merkezler ve onlara bağlı sömürge ülkeler vardır. Ancak emperyalistler arası kavga sınır tanımaz. Kâr bunu gerektirir. Emperyalistler arası kavga dünyanın yeniden paylaşımı kavgasıdır da. (...) Üçüncü Dünya Savaşı, bugün istihbarat teşkilâtları arasında bir savaş olarak sürmektedir. Tüm bölgesel savaşlar bu savaşın bir parçasıdır. Bugün savaşın en sıcak alanı Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya üçgenidir. (...) ABD'nin bu çerçevedeki planları her geçen gün daha da gün ışığına çıkıyor. (...) ABD savaş düğmesine basmıştır. (...) Üçüncü Dünya Savaşı, eğer bir devrim ile önlenmezse kapıdadır. (...) Bir savaş hazırlığı dönemi geçilmiştir. ABD artık düğmeye basmıştır ve karşısındaki güçlerin de geri dönüşü yoktur. Ortadoğu ve Kafkaslar, dünyanın yeniden paylaşımının merkezi haline gelmiştir."*[50]

Bu koordinatlarda *"Ortadoğu hareketlenecek"* diyen İÜ. öğretim üyesi Mithat Belen, *"Öcalan ile ilgili son Kenya harekatının Silahlı Kuvvetler tarafından yapıldığı ve aylardır bu iş için hazırlanıldığı bir gerçek. Bu işte politikacıların payı çok az. Belki onaylamak ve susmak kadar"* vurgusuyla şunların altını çiziyor: *"Son 15 yıldır Güneydoğu'da Silahlı Kuvvetlerimiz büyük bir deneyim kazandı. (...) Bölgenin yeniden hareketleneceği bir gerçek. Gelecek günlerde hem iç, hem de dış politika açısından çok önemli olaylar göreceğiz ve gelişmeleri izleyeceğiz."*[51]

Japonya'da iktidardaki Liberal Demokratik Parti Genel Sekreteri Kanezo Muraoka, *"Ankara, yüzünü Doğu'ya dönsün."*[52] derken; William Pfaff şu görüşleri ileri sürüyor: *"Yakın Doğu ile Ortadoğu'nun geleceğini,*

yok edilmişlerdir ya da edilmeye çalışılmışlardır.

Ekim devrimi, ulusal sorun konusunda dünyadaki en ileri örneklerin yaşama uygulamsının da aracı oldu. Ezilen uluslar ve azınlıkların tam hak eşitliğine dayalı gönüllü birliktelikleri ulusların kendi kaderini, ayrılıp ayrı devlet kurma hakkı olarak somut işlerliklere dönüştürmeleri yeni ve kalıcı öykünme odağı haline geldi. Her ne kadar bu deneyimler geriye dönüşlerle birlikte sekteye uğradıysa da denenmiş en demokratik ve de en ileri örneklerdir.

Ekim devrimim süreci diğer ezilen uluslara da bir kalkışma gücü ve fikri edinimler kazandırdı. Kemalizmin dahi bu etkiden payını aldığını pekala söyleyebiliriz.

KÜRTLER HEP ASİ VE HEP YOKLAR

Kemalizm dönemi Türkiye'si, kendi bünyesinde en canlı kalkışmalar olarak Kürt isyanlarıyla anıldı. Ermeni ulusu 'halledilince' geriye uluslaşma sürecini kendi evrimsel gelişimi içinde yaşayan Kürtler girdi gündeme. Rumlar, Araplar, Lazlar vb. diğer azınlıklar ya asimilasyon sürecine çoktan girmiş ya da ses vermeyecek kadar etkisizleştirilmişlerdi.

Resmi ideoloji nesnel gerçekliklerden yola çıkmaz. O, olması gerekenin yasal zorbalıklarla tarihe mal edilmesini var sayar. Tarihi bunun üzerine kurmaya çalışır ve kendi aksanında bilimsel olan tek şeyi aklında olan olarak açıklar. Bu çoğu kere çok kaba bir inkar, kimi kere kanlı şiddet, kimi kere eşek anırtısı olarak görünür.

"*Biz Türklerin ve Kürtlerin temsilciyiz*" diyenler; aynı anda "*Ne mutlu Türküm diyene*" saçmalığını ve ırkçılığını empoze ediyorlardı. Işin esas olan yanı ikincisiydi. Yani "Türkleştirmek" esastı. Uluslaşma Türkler açısından devam ediyordu ve kapitalizmin pazar ihtyaçları genel emperyalist müdahalelerle saptanıyordu. En iyi uşaklık, en iyi ve istikrarlı pazara sahip olmaktan geçiyordu. Bunun için de tek pazar ve onun çarkının dönmesinin koşullarından biri olan tek dil ve yine güçlü ulusal görüntü için tek ırk gerekliydi. Emperyalizmin sermaye ihracı olarak karakterize oluşu, geri ülkelerin ve ulusların iktisadi yapısını daha hızlı biçimde dönüştürecekti. Bu bir yanıyla üretici güçlerle, ilişkiler arasındaki çelişmeleri keskinleştirirken, bir yandan da uluslaşma sürecini ve ulusal uyanışı hızlandırıyordu. Çünkü bu bir yanıyla ulusal baskının dozajinin artması, bir yanıyla da pazar dalaşının görünmesine olanak tanıyor ve hızlandırıyordu.

Resmi tarih ve onun ideologları daha düne kadar -herkes hatırlar herhalde- Kürtleri karda yürüyen ve kart-kurt ayak seslerinin sonrasında Kürtler diye hitap edilen dağ Türkleri olarak tanımlıyordu. Bu tanımlamalar dahi, kendi inkarının üzerine kuruludur. Kaba bir inkar ve yok sayma aymazlığıdır bu. Bunda bilim aramak, insanal değerler aramak aptalca olur. Işin garibi bu açık aptallıklara kulak kabartan ve aynı söylemleri ağzına sakız edinen bir sürü insan var. Bu sürünün dışında olmak fazlaca bir şey bilmeyi gerektirmiyor. Kürtlerin tarihine ilişkin bir iki kitap karıştırılsa yeter belki, ama gel de bunu sürünün içindeki insana anlat.

Resmi tarih bir yanda Kürtleri böyle tanımlarken bir yandan da başından beri Kürt realitesiyle uğraşmıştır. Yeri geldiğinde -çıkarları gereği- Kürtlerin adını telafuz edip onlardan yararlanmaya çalışmış, yeri geldiğinde Kürtlerin üzerine kanlı seferler düzenlemiştir. Sadece Kemalizm dönemindeki Kürt isyanları ele alındığında dahi, sorunun yakıcılığı görülebilinir. Nereden çıktı bu asi Kürtler ve neden bunca ağır bedelleri göze alarak isyana kalkıştılar? Bu soruyu insan olan herkesin kendisine sorması gerekir.

Her olay ve olgu kendisini çevreleyen nesnel gerçekliklerle açıklanabilir. Suyun kaynayıp buhar olabilmesi için öncelikle suyun olması gerekir ve bunu çevreleyen kaynama koşullarının. Eğer Kürtler yoksa, Kürtlerle ilgili sini bir eylem yaratılabilir miydi? Ya da bunca yıl peş peşe aynı eylemler koşumlanabilir miydi? Her isyan ya da her savaş durumu o alandaki toplumsal çelişmelerin varlığına ve keskinliğine bağlı olarak ortaya çıkar. Kürtleri asi kılan toplumsal zemindeki nesnel karşıtlıklardır. Bunlar olmadan dıştan veya içten herhangi bir yönlendirme de olanaksız olur. Tarihi doğru kavramak önceldir.

Dersim'in Tuncelileşen ve "asıl Türk biziz" diyen kesimleri var ve bunların bir çoğu yine babalarının, dedelerinin, ninelerinin hiç Türkçe bilmediklerini bilir ve söylerler. Ama bariz bir biçimde de kendi tarihini inkardan gelir ve kendisini ezenin eteğine yamanmayı 'onur' sayar. Bu gibi örnekler resmi ideolojinin ve tarih yazımının etkileridir. Benzeri biçimde devletçileştirilen Kürtlerin büyük bölümü de Türklükleriyle övünürler.

Bu gibi durumlar, doğal evrimsel bir kaynaşma durumu değil, resmi tarihin zor yoluyla kabul ettirilmesinin sonuçlarıdır. Sosyalist olmak ya da olaylara sınıfsal bakmak için Türk olmak gerekmiyor. Bunu demedeki kastımız, çoğu kere, bu övünülecek ve olaylara sınıfsal zeminden bakmanın ölçütü gibi sunulduğundandır.

Resmi tarih yazıcılarına ve onların ideologlarına karşı mücadele fikirsel gelişmeleri doğru yönlendirmeyle başlar. Kürt realitesinin resmi ağızlardan kabulü bile onbeş yıllık kanlı bir savaşla olanaklı oldu. Geçmişin "asi çeteler"i, "eşkıyalar"ı, "gerici şeriatçılar"ı tarihe gerçek kimliklerini ancak bu dönemde daha açık biçimde geçirebildiler. Ya da unuttırulanı tekrar yaşattılar. Ama yine hep asi oldular.

KÜRTLERİN DAVASI

Uzun zamandan beri bütün gözler İmralı'ya çevrilmiştir. Bir kere daha resmi tarih yazılacak ve başından belli bir mahkumiyetle Kürtlerin özgürlük düşü zincire vurula-

caktı. Şu asi Kürtlerin derdi devası neydi? Koçgiri'de, Ağrı'da, Şeyh Sait isyanın da, Dersim'de istenilenler neydi? Bu hangi çelişkinin ürünüydü ki bir türlü dinmek bilmiyordu. Her isyanda yüzbinler ölüyor, ama yine bir biçimde kendisini üretiyordu.

Bütün bunların bir kere daha masaya yatırıldığı bir süreçti İmralı. Kürtler ve Türklerin eşitliği nemenem bir şeydi ki, bu Kürtler eşitliğe doymuyordu. Ya çok açlar ya da vahşilerdi. Evet onlara sorarsan her ikisi. Kürtlerle Türkler eşitti ama Kürtler kökenini inkar ettiklerinde, dilinden kültüründen vazgeçtiklerinde Türkleşmeye tam amade olduklarında yani Türkleşmiş Kürtlerin Türklerle eşitliğiydi bu. Bundan sonrasında Kıro Türklerle Türklerin eşitliğinden bahsedilinebilirdi.

Kürtler TC devleti sınırları içinde kendi dilleriyle konuşma, eğitim alma, kendi kültürlerini koruma ve geliştirme, kendi ulusal kimliklerini koruma gibi en demokratik taleplerinden dahi yoksundular. Sistem burjuva demokrasisinin en alt öğelerine dahi kapalıydı. Bunun ötesinde kendi kaderini tayin etme hakkını tanıması zaten olanaklı değildi. Meşru olan bir devletin iç hukuk ve yasal düzenlemelerinin sınırı ve bunun baskı erki değil, meşru olan doğa ve toplum yasalarının doğallığına, insan evriminin doğallığına uygun olup olmaması sorunuydu. Dilin yasaklanması, kültürün yağmalanması, zorla entegrasyon, yok etme ve yok sayma bu doğallık karşısında gayri meşruydu ve gayri meşru araçlarla yürütülüyordu. Baskının ve zulmün olduğu her yerde isyan etmek meşruydu. Bu felsefi tanım insanlaşma evriminin zorunlu gereğidir ve uygulanmalıdır.

İşte Kürtlerin davası en basit tanımıyla bu özceye uygundu. Türklerin bir başka ulusa köle olarak yaşaması nasıl kabul görülemezse Kürtler açısından da görülmemelidir. Sırp zulmündeki Arnavutlara sahip çıkıldığında Kürtlere sahip çıkılmıyorsa bu özgürlükten yana olmayan bir tutum olur. Tersi de doğrudur.

Tarih boyunca Kürtlere kendiliğinden hiç bir demokratik hak verilmezken; var olanlar da zor yoluyla ellerinden alındı. Ve savaşarak kazanmaktan yitirilmiş hakları geri almaktan başkaca da bir seçenek kalmamış oldu. Bu dava bu günün değil dünün davasıdır. Şeyh Sait'le, Koçgiri'yle başlayıp gelen ve 1984 ateşiyle en üst sınırına çıkan hak eşitliği ve özgürlük davasıdır. Bu nedenle İmralı sadece bir dönüm noktası, bu davanın bir durak yeri olabilir. Ya da ırkçı soven histerilerin başlama ve tatmin arenası. Başka bir şey değil.

DEVRİMCİ SAVAŞIN İÇİNDEKİ EVRİMLER ÖCALAN DAVASI VE GELİŞMELER

Bütün ırkçı şoven zulüm tüccarlarının hep bir ağızdan ulusal özgürlük güçlerine ve yurtseverlere yöneldiği şu durumda, eleştirisini gerekli gördüğümüz kimi kapsamlı yanları ileri tarihlere ertelemeyi ulusal devrimci güçler karşısındaki sorumluluğumuz ve duyarlı olmamızın gereği olarak görüyorken; sürecin kendisini kavramak ve bu doğrultuda bakış açısı oluşturmak için kimi zorunlu değinilerde bulunmayı ihtiyaç olarak kabul ediyoruz.

93'ten itibaren gelişen reformcu rüzgarlar en son TC'nin Suriye çıkarması karşısında bir dönüm noktasına ulaştı. Roma'ya çıkış, bu gelişmelerin politik devamlılığı durumundaydı. Denenmiş ateşkesler ve demokratik zeminler Kürtlerin savaşmaktan başka yolunun olmadığını defalarca kanıtlanmış olması yanında uzun süreli bir savaşa göre konumlanmayı değil de diplomatik faaliyeti icra için Roma'yı seçmek insiyatifi kaptırmanın ve yanlış bir hesabın başlangıcıydı.

Ulusal devrimci savaşım kendi içinde reformist eğilimler de taşımakta ve dönem dönem bu yönlü politik taktikler belirgin bir hal almaktadır. Her devrimci savaşım kendi içinde reformcu yanlar taşır. Bu bir yanıyla varolmanın doğasıdır. Sınıfsal anlamda küçük burjuva ve yoksul köylü radikalizminin milli burjuva reformizmiyle çatışmasıdır bu.

Uluslararası karşı-devrim güçlerinin başından itibaren ABD'nin denetiminde planladığı Öcalan operasyonun başarıya ulaşmasındaki belirleyici etken, ulusal devrimci önderliğin girdiği yanlış politik yönelimdi. Bu süreçle birlikte Kürt sorunu çok daha canlı biçimde dünya gündemine girdi ama, kaybedilen bir muharebenin sansasyonuydu ve başından istenilen ve inisiyatif dahilinde olan değildi.

Kürtlerin kendi tarihleri onlarca oyuna getirmeyle doludur ve bu acı tecrübeleri özgürlük savaşımının dağarcığına akıtmak zorunluluktur. El altından yapılan anlaşmaların hiçe sayılarak darağaçlarının kurulması sadece bugünün sorunu olarak ortaya çıkmış değil. Ulusal devrim eğer kimi demokratik reformlarla kendisini sınırlayıp, kısmı edinimlerle bir uzlaşma zeminine çıkacaksa, bu yine de devrimci savaşta ısrarla olanaklıdır. Yani günümüzde reformlar için dahi devrimci bir savaştan geçmek gerekmektedir. En azından Kürt ulusal mücadelesinde bu daha bariz biçimde görülmektedir.

Faşist bir sistemin yapısı içinde kısmı demokratik kazanımların getirisi ayrıca tartışmalıdır ama görünen bir gerçeklik var ki o da sistemin bu türden en demokratik doğallıklara dahi tahammülünün olmadığı ve bu gerçeklik içinde hareketi reforme etmenin büyük sakıncalarının açık olduğudur.

Kitlelerin taleplerini ve savaş durumuyla yıpranan, erezyona uğrayan direncini toparlamak, politik haklılığı tanıtlamak, yekinmek ve zaman edinmek açısından anlamlı olabilecek ateşkes süreçleri ve barış istemleri geldiği noktada çözücü tehditler durumuna geldiğini görmek gerek. Altıncı Kongre ile birlikte bu yönlü umutlandırıcı kalkışmaların olduğunu görmekle birlikte, Öcalan'ın dava sürecindeki po-

zisyonu ve genel biçimlendirme kaygıları büyütmektedir. İdam cezasının engellenmesi vb. eksenli çabalara dava sürecince katkı sağlamak, bu minvalde görece geri çekilme veya ateşkesi devam ettirme mantığını anlayışla karşılarken; Öcalan'ın pozisyonu içinde de olsa tutumu geri ve öne çıkan uzlaşmacı yanı riskli buluyoruz.

Barış sürecini dayatması, bu yönlü basınç oluşturması değil de, ideolojik ve politik tutumları yönüyle kendi güzergahının oldukça gerisine düşmüştür. Çarpıtmaların ve kullanım için malzemelerin oluşmasına kendi elleriyle katkılar sunmuştur. Sonucu önceden belli olan ve en basit biçimiyle müebbeti içeren bir davanın tüm görüngüleri, formalitenin yerine getirilmesidir.

Dava üzerindeki ambargo ve kısıtlamaların yanında tarihe mal olan Kürt sorununun haklı bir mevzisi olma gücü edinememiştir. Irkçı-şoven ve zorba ulumaların cirit alanı haline getirilen aynı zamanda intikam histerileriyle anıran egemen güruhun tüm çabalarına ancak haklı bir davanın haklı savunuları ile karşı çıkılabilinirdi. Yıllarca bir çok çevreyi Kemalizmin etkisinde kalmakla suçlayanların, Kemalizme övgülerle yaklaşması gibi temel sorunlarda hiç bir taktiksel yan kabul edilemezdir.

Gelinen noktada Kürtlerin ulusal varolma davası daha kapsamlı sorunları, kritik aşamaları ve içindeki dinamikleriyle yeni bir sürece girmektedir. Dava ulusal devrimci önderliğin kolektivitesinin takınacağı tutumla belirginleşecektir. İmralı'daki dava hangi sonla biterse bitsin, asıl dava bir oturumunu kapatıp yeni birine hazırlanacaktır. Söke söke almak hala esas belirleyici öğe durumundadır ve bundan başka yolların tümü yenilgiye çıkmaktadır. 'Büyük barışı ancak büyük savaşanlar yapar' gerçeği sistemle kimi uzlaşmalar dahilinde değil, ancak özgürleşme sağlanabildiği oranda barışın büyüklüğünden bahsedilebilinir.

Gelinen noktada ulusal özgürlük güçlerinin kayıpları yanında büyük avantajlar da sözkonusu. Öcalan'ın idamı, Kürt yığınlarının pekişmesinin harcı olabilir. Kaybedecek hiç bir şeyi kalmayanların kendilerini ateşe vermeleri görünen bir durum. Öte yandan güçler dengesi ve sistemin ekonomik çöküntüsü çeşitli olanaklar sunmakta.

Gelinen noktada, sistemin kuş beyinleri ile atkafaları kapışmaya devam etmekte. Kenya operasyonunu dakika dakika hazırlayan ABD de "*kesinlikle sağ götüreceksiniz*" talimatları verirken, şimdi de "*asmayacaksınız*" talimatlarıyla egemen politik çevreler arasında bir çatlağa neden olabilir. Dünden darağaçlarını kuran ve her gece Öcalan'ı ipe çıkaran çevrelerin hevesi boğulabilir. Bununla bir siyasal dalgalanma yaratmasından öte radikal Kürt çıkışını ehlileştirmede araç olarak elde tutabilir, daha kapsamlı kalkışmaların önüne geçmeyi hedef edinebilirler. Fakat hareketin Öcalan'ın güdümünden çıktığına kanaat getirildiğinde 'beslemeye değmez' deyip ipi çekebilirler. Bu kuş beyinlerin fiiliyatı dahilindedir. Bir de atkafalılar vardır ki bunlar sadece intikamcı ve Turancı bakarlar dünyaya ve iki adım ötesini görebilecek durumda değiller. İş tamamen bunlara kalırsa herkes en uygun mevziyi hazırlaya dursun. İpi olanlar ipini kendi örmeye başlasın.

Gelinen noktada MGK güdümlü politik cephe, Kürtlere kısmı demokratik hakları dahi verme niyetinde değildir. Daha ziyade silahlı güçleri dağıtma ve bozguna uğratma hesaplarıyla uğraşmakta. El altından yürütülen görüşmelerin tümü yalan ve oyuna dayalıdır. İnkar politikası esastır ve bu evrede giderek güçlenmektedir. Uluslararası finans çevrelerinin 'Kürt sorununu halledin' baskılamaları kimi etkiler doğursa da ABD'nin Ortadoğu senaryoları içinde Türkiye'nin kutsal uşaklık rolü, önemli bir destek bulduğundan diğer baskılamalar etkisiz kalabilir. Çok çeşitli dengelerin ve yine çok çeşitli hesapların varlığını bilmek ve düz bakmamakta fayda var.

Gelinen noktada, ABD ve müttefiklerinin Balkanlardaki yağmaya yumulmaları, geçici dengelere bir nevi istikrar sağlasa da Ortadoğu kanamaya ve tehdit oluşturmaya devam edecek. Bu alanda Kürt sorunu radikal tarzıyla devam ettiği oranda dikkatlerin odağı olacaktır. ABD'nin Türkiye üzerindeki siyasi, askeri, iktisadi dayanaklarının en önemli gerekçesinden biri olarak radikal Kürt hareketi olduğunda, ABD'nin bu dengeleri gözetmesi ve Türkiye'yi hep kendisine muhtaç pozisyonda tutması pekala mantıklı. Suriye çıkarması da bu dengelerin ve ABD güdümlü hareketin bir parçasıdır. İran, Irak ve benzeri ülkeler karşısında da Türkiye kozunu elde tutmak,

Türkiye kozunu elde tutarken ona karşı da Kürt kozunu kullanmak bu mantığın bir parçasıdır.

Bu vesileyle Kuzey Iraklı Kürtleri de kullanmaktadır. Bir yandan onlarla Kürt otonomisi çalışmaları yürütürken, diğer yandan Türkiye'ye bu kartı gösterip geri çekilme oyununu oynuyor. Bir Ortadoğu uzmanının BBCdeki yorumunda, *"ABD istese Saddam'ı devirir, ama bilinçli olarak Saddam'ın varlığını istiyor. Çünkü bu ABD'nin Ortadoğu'ya hükmetmesinin önemli bir gerekçesi"* diyordu. Bunun yabana atılır olmadığını ve uluslararası dengelerde bu gibi ince hesapların çokça yapıldığı bilinen bir durum.

Gelinen noktada, ABD'nın Kürt politikası bahsini ettiğimiz dengeleri içermektedir. Kuzey Iraklı Kürtlerin PKK ile karşı karşıya gelmesinde bu politikaların belirleyiciliği vardır. ABD'ye muhtaç ve ona bağımlı bir etkinliği hiç bir zaman güçlenme ve kendi imkanları ile ayakta durma olanaklarına kavuşamayacaktır. Bu durumda, bölgedeki tahakkümü kolaylaştırmış olacaktır. Aynı zamanda bölgesel savaşların tümünde sürekli bir silah ve askeri mühimmat pazarı oluşturmaktadır. Rusya'nın bu pazarda etkinliğini azalttığı durumda, ABD'nın kaymağı toplaması kaçınılmazdır. Yine bölge açısından en ciddi tehditlerin başında radikal islam gelmektedir ve bu tehdit karşısında, ABD-İsrail-Türkiye üçlemesinin ittifakı hayati öneme sahiptir. Türkiye'de islamcı gelişmelerin önüne geçme mücadelesinde de esas olarak bu tehlike karşısında Türkiye'nin elde tutulması planı vardır. Radikal İslamla yakınlaşacak bir Türkiye ciddi tehditler oluşturacaktır. Bu politikalar bağlamında PKK'nın varlığını radikal tarzda koruduğu oranda Türkiye'nin İran'la karşı karşıya getirilmesi en azından birbirinin tehditi durumunda tutulması kaçınılmazdır.

Gelinen noktada, kurtlu ve kuşlu 57. hükümet, tam da ABD ve onun yerli uşaklarının ihtiyacına cevap niteliğinde oluşturulmuştur. İktisadi sarsıntılar, bu hükümetin pekişmiş uzun ömürlü baskı araçlarıyla hafifletilmeye çalışılırken Kürt sorunu temel gündem olmaya devam edecektir. Ve bu hükümet bu sorunun karmaşık biçimler ve uzlaşmazlıklar içinde sürmesinin önüne geçemeyeceği gibi çelişkileri derinleştirmesi kaçınılmazdır. Kurtların yüzlerine çekmeye çalıştığı güvercin maskesinin altındaki çirkef kanlı çatışmaların olasılığını iyice büyütmektedir. Kimse boş avunularla zamanını heder etmesin. Zor süreçin mücadeleleri de zorlu olacaktır. Fırtınalı, tipili yol geçitlerine hazırlanmak, her Kürt yurtseverinin, her demokratın, her Türkiyeli sosyalistin görevidir. Öcalan'ın idamının engellenmesi kampanyalarına destek verilmeli, ama Kürt hareketinin ehlileştirilmesi politik girişimlerine karşı durulmalıdır. Ulusal ve sosyal devrimin birleşik örgütlülüğü, her alanda aktif mücadele biçimleri için geniş devrimci bileşenler oluşturmalıdır. Meşru olan isyandır ve zulme boyun eğilmemeli gerçeğine sıkıca sarılınmalıdır.

Gelinen noktada, devrim esas, reform ve uzlaşma ikincildir. Dava yeni bir asrın ilk çeyreğine taşınabilecek olgunluktadır ve bunun dinamikleri mevcuttur. Her taktiksel yenilgi, stratejik planlamaya katkı sunacak, tecrübe dağarcığını zengin kılacaktır. Esas tehlike, yorgunluğun, dağınıklığın ve paniğin kucağında beslenen sağ rüzgarlarla esmektedir ve kimi sol tehditler de içermektedir. Dingin, gözü pek ve akıllıca olan her taktik kazanmaya aday olmaya devam edecektir. Kürt ulusal devrim güçleriyle dayanışma ve birlik içinde olmak, tüm sol güçlerin en ivedi görevi, en öndeki tarihsel sorumluluğu, proleter halkın birliğinin öncel gereğidir. Devrim ateşten ve yenilgilerden geçerek zafer olgunluklarına erişecektir. Kısa vadeli beklentiler değil, tarihi ve geleceği kurtarmanın ihtişamlı planlamalarıyla ilgilenmek zorundayız. Kürt ulusu ve giderek Kürt, Türk ve tüm ezilen halkların kurtuluşunun yolu devrimdedir, sosyalizmdedir. "Hala tek yol devrim"

MERMİYE GÜLÜMSEMEM BUNDAN

Acılar ağır gelmiş
canı yanıyor
dört yaşında bir çocuğun
O ağlamasın diye
ben dudaklarımı ısırıyorum
Mermiye gülümsemem bundan

Şarap tanrısına verilmiş bir
sözüm yok
Aşk üzerine de yemin etmedim
Ama
ne aşkın
ne de şarabın
sırası değil...
Baksanıza
dört yaşında bir çocuğun
bakışları kanıyor

Dudaklarım sağlam duruyorsa
yaram
içeri kanıyor diyedir
Yutkunmam kan tadıyor
mermiye gülümsemem bundan

Mehmet YEŞİLTEPE

Suskunluk (Susurluk) zemininden bölge çavuşluğuna

Temel DEMİREL

William Pitt, "*Sınırsız güç yozlaşmaya mahkumdur*"; Lord Acton, "*Güç yozlaşma doğurur, mutlak güç mutlaka yozlaşma doğurur*"; Oscar Wilde da, "*Otorite, kullananları da, üzerinde otorite uygulananları da alçaltır*" derken MGK'nin suskunluk (ya da Susurluk) sarmalındaki Türk(iye) siyasetini betimlerler sanki! Prof. Hurşit Güneş'in, "*Türkiye'de askerlerin siyasete dolaylı olarak müdahalesi söz konusudur.*"[1] dediği coğrafyada devletin çetesiyle, mafyasıyla bölünmez bütünlüğünün "raison d'etat"sına yaslanan bu sarmalda, Bülent Tanör'e göre MGK, "*Askeri ya da iç ve dış savunma ve güvenlik kavramlarını aşan bir kapsam kazanmıştır.*"[2]

MGK komutuyla kotarılıp, despotizmin sivil giysili kuklaları, itaakâr takipçilerince oluşturulan kapıkullarının TSK'ya endeksli siyasetini merkezde toparlayan düzenleme ile derin devletin, siyaseti güdükleştirerek, gölünçleştirmesi doğrudan ilişkilidir. Çünkü derin devlet, tahakküm ve manipülasyonun despotizm odağıdır. Bunun anlamlı bir örneği "demokrat"(?!) Süleyman Demirel'in şu açıklamasıdır: "*Seçimlerde laiklik ve din istismarı, devlet düşmanlığı, devletin silahlı gücüne dil uzatma gibi durumlar olursa, yargı bunu yapanın yakasına yapışır!*"[3]

"*Ordu yine uyardı! İrticanın 12 Eylül sonrası hızlandığını belirten Harp Akademileri Komutanlığı, hazırladığı raporda, irticaya karşı yeni bir kurtuluş savaşı başlatılmasını istedi*"![4] ya da "*Askerden 312. madde uyarısı... Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu, '312'nin yumuşatılması bir kaos yaratır. Seçim ertelenemez.*[5] *Ülkenin buna tahammülü yok.*"[6] deyip[7] ekledi; "*Laiklik kan pahasına korunacak*"![8] haykırışlarıyla sarsılan 18 Nisan 1999 seçimleri öncesinde "*26 ilde Kriz Merkezi kuruldu. Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hüsamettin Özkan tarafından yayınlanan genelgede, Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Van, Antalya, Mersin, Bursa, Ordu, Kocaeli, Yalova, Tekirdağ, Çanakkale, Balıkesir, OHAL ve mücavir il kapsamında bulunan Şırnak, Diyarbakır, Tunceli, Hakkari, Siirt, Bingöl, Bitlis, Batman, Mardin ve Muş'ta Kriz Yönetim Merkezleri'nin açılmasının uygun olduğu belirtildi.*"[9]

Türkiye'de "*Kalıcı siyasetin sırrı: Devlete uyum*" diyen Etyen Mahçupyan bu tabloyu şöyle resmediyordu: "*Türkiye 'muş' gibi yapma dönemini geride bırakıyor. Belki de tek parti dönemünden bu yana ilk kez karşımızda kendisine geçicilik atfetmeyen muhataplar var. (...) Burada kritik olan nokta toplumu karşı atılan adımlarda ve parti içi mücadelerde bile devlet tercihlerinin yönlendirici ve ayıklayıcı bir mekanizma olarak kullanılması. Belirli devlet kurumlarına ve resmi ideolojiye olan yakınlık siyasetçilerin elinde toplumu bastırmanın ve rakiplerini elimine etmenin araçları olarak işlev görüyor. Diğer bir deyişle Türkiye'de devlet otoritesinin sağladığı koruma dışında, işlevsel bir siyaset zaten mümkün olamıyor. Son olaylarla bu durumun saklanabilir bir yönü kalmadı. Artık karşımızda bir 'askeri vesayet' yok. Silahlı Kuvvetler, partiler ve medyadan sivil toplum örgütlerine kadar herkes için referans odağı olma özelliğini tescil ettirmiş gözüküyor. Silahlı Kuvvetler'in ülke için doğru olanı zaten bildiği ve siyasetçilerin tek görevinin bu doğruları 'sivil yasalar' şeklinde meşrulaştırmak olduğu, epeyce geniş bir kesim tarafından kabul görüyor*"du.[10]

Bu koşullarda; "***Tuhaf ikizler: İran ve Türkiye'nin baskıcıları***" başlıklı yazısında Philip Taubman'ın deyişiyle, "*Türkiye'deki gerçek iktidarın sahibi olan generaller, bütün İslami faaliyetleri silmek için kararlı. Onların korkusu, laik devlete halel gelmesi ve İran tarzı bir devrime gidecek sürecin başlaması. İran'ı yöneten mollalar ise sivil iktidara karşı çıkıyorlar, bunun İslami düzeni tehdit edeceğini düşünüyorlar. Ama iki taraftaki ideolojik ve hukuki unsurları göz ardı ederseniz, iki yerde de durumun aynı olduğu ortaya çıkıyor: İktidarı korurken aşırılık. Generallerle*[11] *mollaların benzerliği de burada. Yani her ikisinin de dışlayıcı ve kontrol edici siyasetleri hiç farklı değil*"di![12]

Ragıp Duran'a, "*Militarizm ve milliyetçilik sizde kaç dolar?*"[13] diye sordurtan, Türkiye gerçeğine damgasını vuran nörotik MGK siyasetiyken; Hasan Cemal'in, "*Batı'daki Türkiye'nin Doğu'daki gücü*"nü;[14] ya da "*Türkiye'nin dayanılmaz stratejik önemi*"nden söz eden Semih İdiz'in de, "*Türkiye'nin 'yeni dünya düzeni'ndeki stratejik konumunun*[15] *çarpıcılığı*"na[16] dikkat çekmesi boşuna değil! Çünkü Massachusetts Üniversitesi'nden Prof. Feroz Ahmad, "*SSCB yıkıldı, artık yeni dünya düzeni var. NATO şekil değiştiriyor. Türkiye buradaki rolünü iyi belirlemeli. Türkiye'nin jeopolitik pozisyonu, ona birçok ülkeden çok büyük avantajlar*

sağlıyor. Türkiye, bunları çok iyi kullanmak zorunda. Türkiye, Ortadoğu'da barışın kurulmasında işlev yüklenebilir";[17] ya da İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron, *"Türkiye Ortadoğu'daki her gelişmede köşe taşı olacak çok önemli bir ülkedir"*[18] derken; ABD'de yayınlanan '***Washington Quarterly***' dergisi de ekliyor: *"Türkiye, Ortadoğu'da caydırıcı güçtür."*[19]

Öte yandan Zbigniew Brezczinski'de şunları dile getiriyor: *"ABD jeopolitik politikasının en önemli bölgesi, Avrasya olmalıdır. Bunun, birbirine bağlı iki nedeni var. Birincisi; malum bu bölge muazzam doğal gaz ve petrol rezervleri ihtiva etmektedir. Ve dünya enerji tüketimi baş döndürücü bir hızla artıyor. (ABD topraklarındaki petrol rezervi 12 yıl sonra tükeniyor.) İkincisi, bu 'Avrasya Balkanları' büyük bir istikrarsızlığa ve hatta kargaşaya gebedir. Çünkü Rusya, İran ve Türkiye gibi bölgesel güçler, bu alanın kontrolü için çatışabilirler. Böyle bir çatışmayı önlemek ve bunlardan herhangi birinin bölgede liderliği kapmasına mani olmak için, ABD'nin buraya güçlü bir şekilde müdahalesi şarttır."*[20]

Bu tabloyu Erol Mütercimler şöyle okuyor: *"Yeni konjonktürel yapılanma içinde görünen o ki, Ortadoğu'da yeni haritalar çizilecek. Bu yeni çizilecek olan haritaların alt argümanlarını gördüğüm fotoğrafa göre anlatayım. (...) NATO ve Varşova Paktı arasında biten Soğuk Savaş ya da global düzeyde biten Soğuk Savaş bazı bölgelerde hâlâ sürüyor. (...) Türkiye'nin çıkarı son derece net. Doğu Akdeniz ticaret yolunu denetleyebilen ülke 21. yüzyılın en az yarısına kadar ayakta kalabilecek. Yani 2050 yılına kadar. Türkiye'nin sorunu da 2040 yılını geçirebilmek. Türkiye 2040'a kadar parçalanmadan gelirse 22. yüzyılı da parçalanmadan çıkarır. (...) Bu coğrafyada 2040 yılına kadar çok şey olacak. Olaylar onu gösteriyor. Hatta 2010'a kadar pek çok şey belirlenecek. Ama 2040'a kadar yeni çizilen haritalar yerli yerine oturacak. O nedenle Türkiye'nin İsrail'le stratejik işbirliği çok önemli. Rusya ile de hem stratejik işbirliği, hem stratejik ortaklık yapması çok önemli. Türkiye, şu anda her ikisini de becerebiliyor. Bu da sevindirici. Bunları başarırken iki de kozu var. Birisi şu, ikincisi de Avrasya modeli çizebilme güç ve şansına sahip olması. Bunun öncü ülkesi olabilir. Türkiye bunu zamanında başardı. Mustafa Kemal'in çizmiş olduğu stratejik model, Avrasya modelidir. Bağdat Paktı, Balkan Antanı bu modelin geliştirilmiş örnekleridir. 1990'da karşılaştığımız SSCB'nin dağılmasını daha 1932'de görmüş ve bunu söylemiştir. Matematik bir düşünce konseptinde değerlendirdiğimiz zaman Türkiye'nin böyle bir adımı atması için tüm koşulların olgunlaştığını görüyoruz."*[21]

Türkiye, sözü edilen konuma nasıl talip oluyor mu? Bunun yanıtı Foreign Report'ın satırlarında: *"Londra'da yayımlanan Foreign Report adlı haber bülteninde, Ankara ile Kudüs arasındaki olağandışı yakın işbirliği sonucu MOSSAD'la Türk Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) arasındaki işbirliğinin 1993'te Dışişleri Bakanı olan Hikmet Çetin'in İsrail ziyareti sırasında imzalanan 12 maddelik anlaşmayla apayrı bir içerik kazandığı belirtilirken, kısa bir süre sonra geniş bir MOSSAD ajanları ağının İstanbul ve Ankara'da kurulduğu kaydedildi. Bülten, bunun MOSSAD'ın Türkiye'deki ilk faaliyeti olmadığını vurgularken, bu işbirliğinin MOSSAD'ın Tel Aviv'deki iki departmanının birer kolunu Türkiye'de açmasıyla genişletildiği kaydedildi. Bu iki departmandan 'Tevel' adı verilenin dost yabancı örgütlerle işbirliği yürüttüğü, 'Tzomet' adı verilen diğerinin ise Arap ajanlarını eğitmekten sorumlu olduğu öne sürüldü.*

Foreign Report'ta, Türkiye'nin Kuzey Irak'tan PKK'lıların sızmalarını önlemek üzere İsrail'li antiterör uzmanlarından sınırı gözlemek için yardımcı istediği kaydedildi. MOSSAD ajanlarının da MİT'le çalıştığı ve Türk meslektaşlarına PKK'yla ilgili bilgi verdikleri belirtildi. Bu ortak çalışmanın MOSSAD ajanlarının İran ve Suriye'ye sızmalarını da daha kolaylaştırdığı vurgulandı.

Bülten, MOSSAD'ın Abdullah Öcalan'ın Kenya'da bulunduğunu haber verdiği yolunda bilgi bulunmadığı, doğruladı, ancak MOSSAD Başkanı Efraim Halevy'nin yalanlamasına rağmen bültende 'böylesi bir olasılığın yüksek olması gerektiği' de belirtildi. Bültende 'Bize Öcalan'ın yakalanmasına kadar giden macera sırasında MOSSAD ajanlarının defalarca peşine düştükleri söylendi' ifadelerine yer verildi."[22]

Türk(iye) dış politikasının,[23] saldırgan yabancı güçlere yaslanan ve "koç başı" işlevi üstlenmiş ilginç bir tarihsel seyr-ü seferi var.[24] Bunda Türk(iye) sermeyesinin konumu ve talepleri önemli bir rol oynuyor.[25] Örneğin bu konuda yani derinleşen T. "C"-İsrail ortaklığı sorununda Benyamin Netanyahu şunları demektedir: *"Türkiye ile İsrail arasındaki iyi ilişkiler kimseye karşı değil, bölgedeki istikrarı artırmaya yönelik. İki ülkede bu konuda mutabık. Ekonomik olarak da birbirimize katkıda bulunabiliriz. İki ülke bölgenin gelişmiş ekonomilerindendir. (...) Bir serbest ticaret bölgesi kurulması olasılığı üzerinde duruyorum. (...) Bizim Türkiye ile ilişkimiz doğal bir ortaklıktır. Bu dostluk ilişkisi hiç kuşkusuz büyümeye devam edecektir. (...) Dünya hızla değişiyor. (...) Şimdi dünya çok istikrarsız. Sadece ekonomik değil, siyasi açıdan da istikrarsızlık var. Radikal rejimler; balistik füzeler konuşlandırarak, savaş başlıkları üreterek komşularına tehdit oluşturan ülkeler var. Benim ortaya koyduğum kavram, herkes tarafından açıkca biliniyor. Bu istikrarsız dünyada bölgesel istikrara katkıda bulunmak oldukça önemlidir. Bu durumdaki ülkeler istikrara katkıda bulunmak için elinden geleni yapmak zorundadır. Bizim yaptığımızda budur. İki ülke, ancak bölgesel barışı korumayı ve geliştirmeyi amaçlayabilir. Bölgedeki başka ülkeler (Ürdün gibi) buna katılabilir. (...) Ürdün'le de konuşuyorum.*[26] *Güvenlik derken sadece askeri istikrardan bahsetmiyorum. Ekonomik istikrar da yok. Birçok ülke ekonomik çıkmaza girdi. Ticaret ve ortak yatırımları geliştirmek gerekiyor."*[27]

'**The New York Times**'ın, "*İsrail ve Türkiye işbirliği dallanıp budaklanabilir,*"[28] dediği koşullarda; "*Ortadoğu gezisinin ilk durağı Ürdün'de konuşan Başbakan Mesut Yılmaz, 'İsrail'le yeni askeri anlaşmalar yapabiliriz' dedi.*"[29] Bu bab'da, "*Ortadoğu'da 'hayalet ittifak'tan*" söz ederek, Türkiye-İsrail-ABD arasındaki işbirliğinin bölgesel dengeleri değiştirdiğine dikkat çeken '**The New York Times**' yazarı William Safire de ekledi: "*Üç silahşörler birlikte yürüyorlar. Bazen hepsi birisi için, ama çok daha az sıklıkla biri hepsi için!*"[30]

'**Daily Telegraph**'ın, "*İttifak hem Türkiye'ye hem de İsrail'e yaradı,*"[31] dediği konjonktürde Haluk Şahin ise şu saptamaları dillendirdi: "*75. yıl kutlamaları sırasında, toplumun kendi konumundan görebildiğim önemli bir kesiminde, bir sevgi artı güven ve gurur sezdim. Bütün eksikliklere ve sorunlara rağmen, yeni bir Türkiye'nin ortaya çıktığına inanıyordu çoğunluk. (...) 21'inci Yüzyıl'da dünyanın en önemlileri arasında yer alacak bir gücün yükseldiğini seziyordu. Batı'nın da yeni yeni kabul etmek zorunda kaldığı bu realiteye 'bölgesel güç' deniyor. Türkiye hedefe kilitlenebilir, yapılması gerekenlere konsantre olabilirse Cumhuriyet'in 100'üncü yıldönümünü kutlandığında 'bölgesel' kelimesinin yerini 'küresel' kelimesi almaş olabilir. (...) Cumhuriyet'in dördüncü çeyreği çok heyecanlı geçeceğe benziyor!*"[32] "*Kaybettiği ve kazandığı avantajlar, yeni bir yüzyılın eşiğinde Türkiye'ye değişik riskler ve fırsatlar sunuyor!*"[33]

"*Bölgedeki rolümüz seyircilik mi?*" diye soran Mehmet Y. Yılmaz hayıflanarak, "*Büyük bir devlet gibi davranmayı bir türlü beceremiyoruz,*"[34] derken; BM Kalkınma Dairesi Başkanı Başdanışmanı Dr. Üner Kırdar da, "*Uluslararası ilişkilere önem vermedik,*"[35] diye eklese de; Türkiye'de dışa dönük militarist[36] yayılmacı bir çizgi derinleşiyor!

Bu konuda Türkiye'nin "İpek Yolu atağı"na dikkat çeken Derya Sazak ekliyor: "*İpek Yolu'nun 2500 yıllık kavşağı Semerkant'a kurulmuş. (...) Türkiye'nin Özbekistan'daki otoyol, tekstil gibi alanlardaki yatırım hacmi 1 milyar dolara yaklaşmış. Orta Asya'nın merkezi sayılan bu ülkenin yanı sıra bir zamanlar çok sevilen ifadeyle Adriyatik'ten Çin Seddi'ne uzanan uçsuz bucaksız coğrafyada tarih Türkiye'nin önüne yeni fırsatlar açıyor. (...) Koç Topluluğu kendi payına düşen sorumluluğu gösterek, İpek Yolu'nun Orta Asya kavşağında minibüs ve hafif kamyon kurması heyecan verici. Sırada Arçelik var. Beyaz eşya devinin yatırım kararnamesi de Kerimov tarafından imzalanmış. Hayırlı olsun!*"[37]

Süleyman Demirel, Yunanistan'ı uyararak, "*Türkiye elini kolunu bağlayıp oturmaz,*"[38] derken; Haluk Şahin de şunları diyor: "*...'Kriz yönetimi' adı altında bir mengene operasyonuyla Suriye'yi pes ettiren ve Apo'yu bırakmaya zorlayan Türkiye, Soğuk Savaş sonrası dönemin önemli operasyonel güçlerinden biri olarak sivriliyor. Amerika'nın son operasyondaki desteğinin önemini azımsamamakla birlikte, Türkiye'nin artık uluslararası arenada bağımsız bir faktör ve aktör olarak rüştünü ispatladığını söylemek yanlış olmaz.*"[39]

Emekli General Sedat İlhan, "*AB'nin politik uyduluğundan vazgeçip (...) 'Avrasya Bölgesel Gücü' olma yönünü benimsemeliyiz,*"[40] derken; Etyen Mahçupyan da ekliyor: "*ABD açısından Ortadoğu'daki yeni şekillenme sürecinde hangi öncelikler içinde adım atılacak? Görünen odur ki bu noktada iki temel karar var. Biri tehditkâr özellikler taşıyan ve Arap dünyasının dünyaya uyum sağlamasında psikolojik engel oluşturduğu düşünülen Saddam rejiminin yıkılması, öteki ise bölgedeki 'tek devletsiz halk' olan Kürtlerin bölgenin en geniş coğrafyalı ve en büyük gelişme potansiyeline sahip ülkesinde, yani Türkiye'de kalıcı bir entegrasyon çerçevesi içine alınması. Bu 'misyon' için Türkiye'nin tercih edilme nedeni de açık: Çünkü Kürtleri 'devletsiz olarak' geleceğe barış içinde taşıyabilmenin tek yolu, onları bölgenin en güçlü ülkesinin parçası haline getirmek.*

Bunların Türkiye için ima ettiği çok önemli sonuçlar var. Her şeyden önce eğer Türkiye bu 'misyonu' yerine getirebilirse önündeki gelişme potansiyelinin katlanarak büyüyeceğini ve dünya kamuoyundan maddi ve manevi geniş destek alabileceğini öngörebiliriz. Öte yandan bu 'misyon' dünya devletler skalası içinde Türkiye'nin yerini çok daha yükseklere taşıyacak ve özellikle dış politikadaki ağırlığımız mukayesesiz biçimde artacak. Bu durumda ne Yunanistan'ın haddini bilmez tavırlarının bir hükmü kalacak, ne de muhtemelen AB'nin kendine yontan talepleriyle karşılaşacağız.

Ne var ki bunlar Kürtleri gerçekten de bu ülkenin parçası haline getirmekten, bu devleti kendi devletleri olarak hissetmelerini sağlamaktan geçiyor. Aksi halde ne olur? Dünyanın gözünde Türkiye bir 'Iraklaşma' sürecine girer ve herhalde bir Kürt devletinin oluşması gerçeklik kazanır."[41]

"Kürt Sorunu"nda çok hassas olan Türkiye Dışişleri Bakanlığı'nın verdiği birifing ardından, '**Radikal**'e aktığı "mesajı" şöyle nakletiyor: "*ABD'nin Saddam Hüseyin'siz bir Irak yönetimi istemesine karşılık Türkiye'nin tavrının sorulması üzerine yetkililer, Irak'ın toprak bütünlüğüne verdikleri önemi vurguluyarak, 'Bu planlara ne kadar evet diyeceğimizi çok açık ortaya koyduk. (...) Saddam sonrası Irak'ta bir kaos olması çok muhtemel. Bizim için önemli olan Güney'den başlayacak bir kaosun bize sıçramaması' dediler.*"[42]

Doç. Dr. Mensur Akgün'ün naklettiğine göre, "*Türkiye'de konuştuğum karar verme süreçlerinde yer alan pek çok insan ABD'nin politikalarının sonuçlarından endişe ediyor. Kürt devletinin kurulması Türkiye ve bölge açısından bir gerginlik unsuru olacaktır. Kürt devleti kuracağınız yer Arap toprakları. Bu devletin sadece Kuzey Irak'la sınırlı olması yetmeyecek. İran'da yaşayan Kürtler için, Suriye ve Türkiye'dekiler için bir cazibe merkezi haline gelme durumu var. Türkiye'nin bu karşılığı ödeyeceğini*

sanmıyorum. Bıçak kemiğe dayandığında Türkiye bu bedeli ödemez."[43]

Bu noktada William Safire, *"Türkiye, biraz rahatla... Mücadeleyi kazandın. Zaferin verdiği güvenle, etnik çeşitliliği bir güç kaynağı olarak gör,"*[44] uyarısıyla;[45] ABD'nin Türkiye'nin "yanında" olduğunun altını çizerken; Irak'ta Saddam rejimini devirmekle[46] görevlendirilen Francis Ricciardone de, *"Irak'daki rejimi değiştirecek her ayaklanmayı destekleyeceğiz.*[47] *Saddam, askeri darbeyle devrilecek."*[48] kararlılığını ifade ediyor.

Dr. Emin Gürses ise bu girift tabloyu şöyle okuyor: *"ABD ile Almanya arasında Kuzey Irak konusunda bir yarış var. Kuzey Irak'ı kontrol edersem bölgeyi kontrol ederim, hesapları yapılıyor. Ama ABD hiçbir zaman Almanya'ya petrolü kontrol etme iznini vermeyecektir. Kissinger 1989'da* **Newsweek** *dergisine verdiği demeçte şöyle demişti: 'İki Almanya birleşiyor, ama Almanya'nın hedefleri değişmemiştir.' 1993'te söyledikleri de şöyle: 'Rusya'nın dış politika hedefleri değişmemiştir.' (...) ABD, Almanya'yı Kuzey Irak'tan dışladı. Bu operasyon PKK'nin, yani etnik terörün tasfiye operasyonuydu. Türkiye de bu operasyona, 'Evet' dedi. Ve başarıyla sonuçlandı. 'Türkiye taşeron olarak kullanıldı' deniyor. Dış politikada, başka ülkeler üzerinde kendi düşüncelerini kabul ettirme yetisi olan devlet bir operasyon yapıyor. Uluslararası sistemin entegrasyonu operasyonudur bu. Soğuk Savaş döneminden sonra iki kutuplu dünya sona erdi. Şimdi uluslararası sistem yeniden kuruluyor. Uluslararası sistemi yeniden kurarken de ABD bunun liderliğine soyunmuş. Liderliğe soyunmazsa ABD çok şey kaybeder. Öte yandan Arap ülkelerinin, İslam ülkelerinin her toplantısında Türkiye aleyhinde bir karar çıkıyordu. Türkiye, Suriye aleyhine her türlü şeyi söylediği halde Arap ülkeleri Suriye'nin verdiği her önergeyi kabul ediyordu. En sonunda Türkiye dayanamadı ve İsrail ile doğan imkanı kullandı. Bu, tabii ABD'nin de işine geldi. Bakın, ABD'nin Kuzey Irak'ta bir Kürdistan kurma planları vardı. Fakat ABD, Türkiye'nin işbirliği olmadan Kuzey Irak'ta başarılı olamaz. İsrail'le anlaşmadan sonra Avrupa'nın Türkiye üzerindeki baskıları azaldı. Çünkü Avrupa, ABD'yi karşısına aldı. Ne zaman ki Türkiye Suriye'yi tehdit etti, ABD Mısır'ı uyararak devreye soktu. Türkiye'ye bir saldırı olursa NATO antlaşmasının 5. maddesine göre teşkilat Türkiye'yi desteklemek zorundadır. Çünkü ortada bir kışkırtma vardı. Suriye'nin en korktuğu şey, İsrail'in Arap ülkeleriyle yapacağı bir anlaşmadan dışlanmaktır. Bunu 1979'da yaşadı. Onun üzerine de bunun maliyetini FKÖ'ye çıkarmıştı."*[49]

Görünen odur ki Türkiye, Kafkasya'dan Ortadoğu'ya; Balkanlar'dan Doğu Akdeniz'e alt-emperyalist role soyunurken, Deniz Adalı'nın ifadesiyle, *"Kapitalizm, kendi özünü en tam biçimde emperyalist aşamada yansıtır, yani onun olgunluk çağıdır ve olgunluk çağı yeryüzünün bir kaç emperyalist merkez arasında paylaşılmış olmasını da kapsar. Artık emperyalist merkezler ve onlara bağlı sömürge ülkeler vardır. Ancak emperyalistler arası kavga sınır tanımaz. Kâr bunu gerektirir. Emperyalistler arası kavga dünyanın yeniden paylaşımı kavgasıdır da. (...) Üçüncü Dünya Savaşı, bugün istihbarat teşkilâtları arasında bir savaş olarak sürmektedir. Tüm bölgesel savaşlar bu savaşın bir parçasıdır. Bugün savaşın en sıcak alanı Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya üçgenidir. (...) ABD'nin bu çerçevedeki planları her geçen gün daha da gün ışığına çıkıyor. (...) ABD savaş düğmesine basmıştır. (...) Üçüncü Dünya Savaşı, eğer bir devrim ile önlenmezse kapıdadır. (...) Bir savaş hazırlığı dönemi geçilmiştir. ABD artık düğmeye basmıştır ve karşısındaki güçlerin de geri dönüşü yoktur. Ortadoğu ve Kafkaslar, dünyanın yeniden paylaşımının merkezi haline gelmiştir."*[50]

Bu koordinatlarda *"Ortadoğu hareketlenecek"* diyen İ.Ü. öğretim üyesi Mithat Belen, *"Öcalan ile ilgili son Kenya harekatının Silahlı Kuvvetler tarafından yapıldığı ve aylardır bu iş için hazırlanıldığı bir gerçek. Bu işte politikacıların payı çok az. Belki onaylamak ve susmak kadar"* vurgusuyla şunların altını çiziyor: *"Son 15 yıldır Güneydoğu'da Silahlı Kuvvetlerimiz büyük bir deneyim kazandı. (...) Bölgenin yeniden hareketleneceği bir gerçek. Gelecek günlerde hem iç, hem de dış politika açısından çok önemli olaylar göreceğiz ve gelişmeleri izleyeceğiz."*[51]

Japonya'da iktidardaki Liberal Demokratik Parti Genel Sekreteri Kanezo Muraoka, *"Ankara, yüzünü Doğu'ya dönsün,"*[52] derken; William Pfaff şu görüşleri ileri sürüyor: *"Yakın Doğu ile Ortadoğu'nun geleceğini,*

"İki şey bizde barınmaz"

Serdar ÇAKMAK

Bakınız şu geleneğin tarihine... Ama özellikle de kuruluş yıllarına. İdeolojik harcında, "**halk sevgisi**" ve "**halka hizmet**" ilkeleri vardır. Çoğumuz bu ilkeleri özümseyerek, geleneğin "**rahle-ı tedrisi**"nden geçtik.

Bizim geleneğimiz yıllarca, halka zarar vermemiştir. Bırakalım halka zarar vermeyi, düşmana yataklık yapanlar dahi, devrimci adeletin terazisinde tartılmışlardır.

Sıkmak pahasına tekrar edelim. Bizim geleneğimizde, "**halk sevgisi**" ve "**halka hizmet**" esastır. Kaypakkaya'lı yıllarımız bu sicilimizin olağanüstü örnekleriyle doludur.

Buyrun size üç örnek.

1-) 1972'nin yazında, İstanbul'da, polis tarafından saflara sızdırılan bir ispiyoncu bizzat Kaypakkaya'nın çabaları ile deşifre edilmiş, ispiyonculuğu suratına vurulmuş, öldürülmemiş ve saflardan uzaklaştırılmıştır. (Daha geniş bilgi için, Uzun Yürüyüş: Sayı 14, sayfa:40)

2-) 1972'nin kışında, ihbarcı muhtar Mastafa Mordeniz, halkın talebi üzerine bizzat Kaypakkaya tarafından infaz edilmiştir. Kaypakkaya, muhtara ne bir kötü söz söylemiştir ne de üzerinden çıkan hiçbir şeye el sürmemiştir. (Daha geniş bilgi için, "**Kırmızı Gül Buz İçinde**" filmi; Oruçoğlu'nun "**Tohum**" ve Taşyapan'ın "**Kaypakkaya İle Birlikte**" adlı kitapları)

3-) İstanbul komitesinin toplantısında, bir meseleden ötürü (ne olduğu o kadar önemli değil) Hikmet Şenses, Kaypakkaya'ya yumruk atar. Şenses, ağır eleştirilir, ama ne bir fiske tokat yer ne de saflardan atılır.

Bu anlatılanlar bizim gerçek kültürümüzdür. Malesef, birçok değerimiz erozyona uğradığı gibi, bu kültürümüz de erozyona uğramıştır.

Bu satırlar hakaret etmek için yazılmıyor. Üzerinde hep birlikte düşünmemiz için yazılıyor. Tehlike çanları, en yüksek volümü ile etrafımızda çaldığı için yazılıyor... Bakın nerden nereye geldik?

Muhtarın cebinden çıkanı bile almayan Kaypakkaya'dan; *"her yol mübahtır"* anlayışına geldik. Sıradan bir ispiyoncuyu öldürmeyen Kaypakkaya'dan; bırakalım ispiyoncuyu, evini yıllarca bu geleneğe açmış, elinde sefer tasıyla, sabahın köründe işine giden halktan insanları vurma noktasına geldik. Kendine yumruk atan yoldaşını, "ajan" ilan etmeyen, hiçbir şekilde şiddetle karşılık vermeyen Kaypakkaya'dan; bu geleneğe emeği geçmiş, o kanattan çıkıp şimdi öbür kanata gitmiş insanları, pusuya düşürüp öldüresiye dövme noktasına geldik. Aydınları kazanmaya büyük önem gösteren Kaypakkaya'dan; geleneğin birinci kuşağından Oruçoğlu gibi insanlarımızı tehdit etme noktasına geldik.

Şimdi lütfen düşünün. Yıllarca zindanda yattığı için çektiği acıların, ızdırapların faturasını kendi yoldaşlarına ve halka çıkartan bir zihniyet, İbocu olabilir mi? Dağda yıllarca, düşmanla göğüs göğüse çarpıştığı için, bunun faturasını, başta gerilla olmak üzere örgütüne, sonra da köylülere çıkartan bir zihniyet İbocu olabilir mi?Yukarıdakinin gözüne girmek için, "kraldan çok kralcı geçinen" İbocu olabilir mi? Böylesi bir şey, nasıl kabul görebilir? Devrimci hareket içerisinde başka bir grubun adıyla anılan bu kültüre nasıl "dur!" denilmez?

Zindandaki, dağdaki, varoştaki İbocu'nun beyni ve yüreği körelmiş olamaz.

Bir anektodla yazıyı noktalıyorum. Ocak 96'da, "**Kırmızı Gül Buz İçinde**" filminin çekimleri esnasında, Oruçoğlu ile Avusturalya'da sohbet ediyorduk. Laf döndü dolaştı, Lazoğluna geldi. Oruçoğlu, o kendine has üslubu ile, *"Bizim geleneğin harcı öyle bir karılmıştır ki, iki şey bizde katiyen barınamaz; Birincisi şeflik, ikincisi halka düşmanlık"* dedi. Hayat, kilometrelerce uzakta olmasına rağmen, altı ay sonra Oruçoğlu'nu doğruladı. Hakikaten, iki şey bizim geleneğimizde barınamaz; biri şeflik, diğeri halka düşmanlık.

Ulusal sorunda ayrıştığımız noktalar (2)

Umut ŞENGÜL

"Ulusal kendi kaderini tayin etme, tam bir ulusal kurtuluş için, tam bağımsızlık için, ilhaka karşı mücadeleyle aynıdır. Ve sosyalistler -sosyalist olmaktan vazgeçmeden- böyle bir mücadeleyi, ayaklanma ya da savaşa kadar her ne biçimde olursa olsun reddedemezler" (Lenin)

1-) SÖMÜRGE VE BAĞIMLI ULUS KAVRAMLARI ÜZERİNE

Doğru bir politik müdahale için var olan nesnelliği olduğu gibi kavrayabilmek öncel bir gerekliliktir. Teorik düzeydeki önermeler gerçek bir mantık bütünlüğüne ve yeterliliğine sahip olmadığında, pratik politikalarda yanlışlıklara düşmek de kaçınılmaz olur.

Biz, İbrahim'in ulusal sorun konusunda esas olarak Marksist bir duruş içinde olduğunu belirtirken, onun kendi koşullarında çözümleyemediği veya buna zamanın yetmediği, ya da yeterli olamadığı yanlarının da bulunduğunu belirtiyoruz. Altmışlı yılların sonlarındaki genel atmosfer, her alanda bir uyanışın yaşandığı ve Marksizmin öğrenilmeye başlandığı genel bir tablo sunmaktaydı. Denilebilir ki, İbrahim bu öğrenme eyleminin en önünde ve en doğru olanları arasındaydı. Böyle olmakla birlikte bire bir, yirmibeş yıl sonrasının tüm gelişmelerine yanıt olabileceği de söylenemez.

İbrahim sonrası gelenek, teoriyi tabulaştırmayı, onu akademik ezber derecesinde tutmayı benimsedi. Bu bilinçli bir tercih olmaktan öte, yetersizliklerin ürünüydü ve geliştirici, yenileyici olamadı. Oysa İbrahim'in attığı temel üzerinde görkemli bir inşaa mümkün olabilirdi.

İbrahim yoldaşın, Kürdistan'ın sömürge ya da ezilen bağımlı ulus kavramlarına dair somut tartışma veya önermeleri olmamış, ama kimi bölümlerde **'ezilen ulus'** kavramı, kimi bölümlerde, **'adeta sömürge valiliği'** gibi yönetilmiş ibareleri kullanılmıştır. Burada sorunumuz İbrahim'in herhangi bir kavramı kullanıp kullanmadığı değil, tam aksine, Kürdistan'ın sömürge yapısının ortaya konulamadığı ve sonrası süreçte de buna dair olumlu bir gözlem sunulamadığı ve Kürdistan gerçeğinin yanlış tanımlandığını belirtiyoruz.

Kısaca şu denilebilir; Parti kendi tarihinde Kürdistan'ın nesnelliğini kavrayamamış, oradaki dinamikleri doğru saptayamamıştır. Bunun teorik savunularını da yeterince anlamlandırabildiği söylenemez. Sömürge veya ezilen bağımlı ulus kavramlarını ayrıştırmada, nesnel durumdan hareket etme yerine, teorik önermeleri yorumlama kriterlerine bağlı kaldı. Böyle olunca da, gerçeği yansıtan vargılara ulaşmak zorlaştı.

Sömürge ve ezilen bağımlı ulus kavramlarını kullanırken, ne Sovyetlerin ne de öncesi Çarlık Rusya'sının realitesi tam anlamıyla kavranabilmiş değildi. Bu, özellikle de herhangi bir toplumsal gelişmenin kendi tarihsel koşulları açısından önem arz ediyordu ve bunda oldukça güdük kalındı. Geleneğimiz yıllarca, Lenin'in aşağıdaki önermelerini tekrarlayarak, Kürdistan'ın 'sömürge' değil, 'ezilen bağımlı ulus' olduğunu savundu. Lenin 1916 yılında KKTH ile ilgili bir makalesinde şöyle der:

"Avrupa'da bağımlı milletlerin hem kendi sermayeleri vardır, hem de değişik şartlarda sermaye bulma imkanları vardır. Sömürgelerin kendi sermayeleri ya hiç yoktur, ya da sözü edilmeye değmeyecek kadar azdır ve finans-kapital koşullarında hiç bir sömürge siyasi bağımlılık şartına uymaksızın sermaye bulamaz" (Lenin)

Kürdistan'ın diğer özellikleriyle sömürge statüsüne uyduğu, ama sömürge olmadığını tanıtlayan tek noktanın Kürdistan'da, Kürt burjuvazisinin kendi sermayesi olduğu ve bu nedenle burasın sömürge değil, ezilen bağımlı ulus sayılacağı savunuldu.

Oysa dayanak yapılan yukarıdaki alıntı ele alındığında dahi, Lenin, sömürgenin hiç bir koşulda sermaye bulamayacağını ifade etmiyor, aksine, *"... hiç bir sömürge siyasi bağımlılık şartına uymaksızın sermaye bulamaz"* diyor. Bu aynı zamanda şu anlama gelir, yani herhangi bir sömürge siyasi bağımlılığı kabul ettiğinde pekâlâ sermaye de bulabilir. Bırakalım sömürgeleri, tam boyun eğmeyen yarı-sömürge var mı?

Aslında Lenin'in bu makalesi, Avrupa'daki bağımlı ülkeler ve sömürgelerin devrimci olanaklarını ve bu ayrı ülkelerin ayrı kıtalarda kapitalist ilişkilerin durumunu ve KKTH'ı paralelinde, "sömürgelerden çıkın" sloganını, bağımlı uluslarda 'ütopya' olarak gören yoldaşlarına eleştiri amaçlı yazılmıştır. Avrupa'nın bağımlı ülkeleri olarak, Polonya, Finlandiya, Ukrayna gibi ülkelerdeki kapitalist gelişmeyi, *"doğrudan doğruya sömürge"* diye tanımladığı Hindistan, Türkistan ve Mısır'la kıyaslarken, diğerlerinin *'doğrudan olmayan'* sömürgeler anlamına geleceği, ya da bu kavramların arasında doğu-batı farkından öte, kapitalizmin gelişmişlik seviyesini kast ettiği de pekâlâ anlaşılabilir. Lenin'in 'doğrudan doğru' sömürge olarak tanımladığı Türkis-

tan'ın durumu da oldukça özgündür. Ortaçağda Cengiz Han imparatorluğunun bir parçası olan Türkistan, 1870 yıllarında Çarlık Rusya'sına dahil edilmiş. Buranın Polonya, Finlandiya, Ukrayna gibi doğu Avrupanın 'bağımlı' ülkelerine farkı, görece daha geç çarlık sınırlarına alınmış olması, Rusya'nın merkez bölgelerinden bir hayli uzak olması ve üretim ilişkileri itibarıyla daha geri olmasıdır. Buna rağmen, önemli pamuk üretim ve petrol merkezlerinin başında gelmektedir ve burası eski bir medeniyet alanı ve ticaret yoludur. 12 milyon nüfusu olan Türkistan'da 500 bin Rus göçmen yaşamaktadır. Ve burada örgütlü olan müslüman ulema; mollalardan, mülk sahiplerinden oluşuyordu.

Sömürge olarak tanımlanan bu ülkelerde; yerli ulustan toprak ve mülk sahipleri vardır ve buradaki ticareti temsil eden sınıflardır bunlar. Kapitalist ilişkilerin yeni yeni girdiği 1920'lere doğru dahi, buralarda yeni ilişki biçimleri doğmakta. Şimdi burayı 60 yıl sonrasının Kürdistan'ıyla karşılaştırdığımızda, üretim ilişkilerinin gelişmişliği yanında; Kürdistan'ın statükosu bunun çok çok gerisindedir. Üstelik bağımlı ulus ve sömürge tanımına alınan tüm ülkelerin ulusal adları ve kimlikleri vardır. Oysa Kürdistan'ın bu statüsü de yoktur.

Yine bağımlı uluslar olarak tabir edilen ülkelerin durumu da oldukça çeşitlilik içermektedir. Bunların hepsini tek bir kategoride anlayabilmek olanaklı değildir. Bunların bir kısmı, çok küçük nüfuslara (Estonya 1 milyon 250 bin, Letonya 1.750 bin) sahip ve bunun yanında kendine has dil yapıları ve kendilerine has kültürel şekillenmeleri varken, kimileri aynı ırksal kökenden (Slav ve Germen) gelmektedirler. Yine bunların bir kısmında üretimin kapitalist gelişimi neredeyse Rusya'ya eşit olduğu, -hattabazılarında Beyaz Rusya, Ukrayna gibi Rusya'dan gelişmiş olduğu halde, Litvanya gibi kimi uluslarda, proletaryanın izine dahi rastlanmamaktadır. Ve sermaye edinimi olarak ele alınırsa, Kürdistan'ın bugünkü statükosundan çok çok daha geri olan, bu ülke bağımlı ulus kategorisinde ele alınmıştır. Yani o 'ezilen bağımlı ulusların' 'sermayesi olur' mantığıyla bağdaşır değildir. Eğer kriter -belirleyici kriter- sermaye edinimi olarak alınırsa, pekâlâ, Litvanya'nın sömürge sayılması gerekirdi.

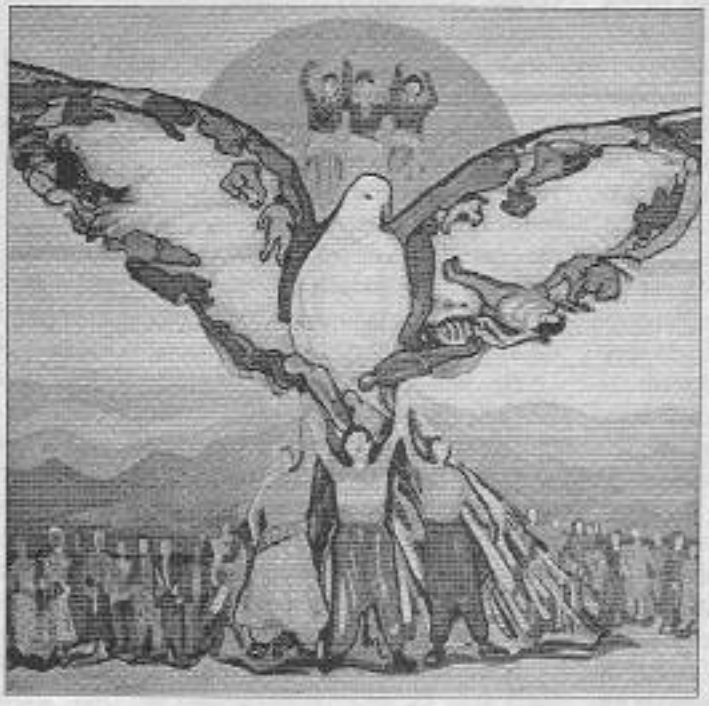

O dönemde görülen yaklaşım; Rusya'nın Avrupa ve Doğu Avrupa sınırları dışındaki, özellikle Orta Asya'daki ulusları 'doğrudan doğru' sömürge tabirine dahil ettiğidir. Sömürge ve bağımlı ezilen ulus kavramları arasında akademik bir tartışma yerine, daha ziyade bu uluslarda kendi kaderini tayin hakkının anlam ve önemini işlemiş olan Lenin'in bu kavramların ayrım noktalarına yeterince itibar ettiğini de sanmıyoruz.

Rusya'nın doğudaki yayılmacılığını sömürgecilik olarak tanımlayıp, batıdaki sorunları 'azınlık sorunları' olarak ele almak söz konusu olmayacağına göre; bu kavramları ucubeleştirerek onun gölgesinde saçma sapan teoriler ifşa etmenin de bir anlamı yoktur.

1850'lerde Rus yayılmacılığının *"bütün zalimliğine rağmen"*, *"... Orta Asya halkları için"* (...) *"uygarlaştırıcı"* olduğunu söyleyen Engels'i bugün onaylamak nasıl mümkün değilse, bir alandaki hazır kalıpları hiç bir ayrımı gözetmeden bir başka yere olduğu gibi uyarlamak da Marksizmin ruhuna aykırıdır. Herhangi bir önermenin temelini teşkil eden mantık direklerini kavramak öncel bir gerekliliktir. Bunun gibi sömürgelerde ve diğer tüm alanlarda kapitalizmin bağımlı ve güdümlü gelişimini ve sürekli gelişimini reddetmek, hatta kimi savunuları bu anti-bilimsel vargılara dayandırmak pek akıllıca olmadığı gibi, inandırıcı hiç bir yanı da kalmamıştır.

Yine biraz yukarıda -aynı makalede- *"Muhakkak ki sömürge ilhakıyla da yoğunlaşma olur. Eskiden sömürgelerle Avrupa halkları -hiç değilse bunların çoğunluğu- arasında ekonomik bir ayrım vardı: sömürgeler meta mübadelesi ilişkileri içine sokulmuşlar, fakat kapitalist üretim ilişkileri içerisinde sokulmamışlardı. Emperyalizm bunu değiştirmiştir. Emperyalizm, başka şeyler arasında, bir de sermaye ihracı demektir."*

1916'da yazılmış bu makale, eski tip sömürgelerle, yeni sömürgelerin farkına işaret ediyor. Yani emperyalizm çağındaki sömürgelerin -sermaye edinme ya da dışardan sermaye ihracıyla, sermaye yoğunluğunun yeni biçimlerinin için oluştuğunu belirtiyor. Buna göre biraz müsade edin de,

-bu yasa gereği- altmış yıl sonra herhangi bir sömürgenin belli biçimlerde kendi iç gelişimi olsun. Yani o eski ilişki değişmiş diyor Lenin. O eski ekonomik ayrım giderek ortadan kalkıyor diyor. Ve bu sömürgeler de kapitalist üretim ilişkileri içine sokulmuşlardır diyor. Bu ilişkileri tamamen sömürgeci güçler mi temsil edecek acaba. Mesela, Cezayir'de palazlanan yerli burjuvazi yok muydu. Ya da Hindistan'da.

Şimdi birinci alıntıdan bakalım. Yani siyasi bağımlılık şartına uyan herhangi bir sömürge -burjuvazisi- sermaye edinebilir mantığı.

Bırakalım Kürt burjuvazisinin bir siyasal bağımlılığı kabul etme şartını, Kürtlüğünü dahi reddetmiştir. Herhangi bir sömürge pozisyonunda dahi değildir. Yani, Kürdistan'ın var olan durumu, sömürge statüsüne göre olumlu değil aksine olumsuz bir pozisyondadır. Kürtlüğünü inkar edenler, Türk burjuvazisiyle siyasi, kültürel alanda bütünleşenler ya da buna başından kabul edenler elbetteki palazlanmış, iktisadi alanda sermaye edindiği gibi, bürokratik alanda meclis başkanlıklarına kadar gelmiştir. Siyasi bağımlılık şartından çok çok daha ağır şartları da yerine getirmiştir. Bu koşulda sermaye edinmemesi için hiç bir neden de yoktur.

Bir ulus olarak dahi kabul edilmeyen ve her yönüyle ilhak altına alınmış bir ulusun durumu, sömürgelikten daha iyi değil, daha geridir. Tam da bu İsmail Beşikçi'nin '*sömürge bile olamayan ulus*' tanımlamasıyla ifade edilebilinir.

Kürdistan'ın talihsiz bir yanı da, sınır ülkeler tarafından istila edilip, sömürgeleştirilmiş olmasıdır. Bu durum, asimilasyon ve zorla eritmeyi daha da etkili kılmış. Kürdistan'ı adıyla birlikte tarihten silmeye kalkışmıştır. Bunu "**iç sömürge**" statüsüyle adlandırmak daha yerinde olacaktır. Uzak kıtalardan ya da uzak sınırlardan gelen güçlerce sömürge edilmiş bir ülkede, en azından sömürge statüsü resmi olarak tanınmış olduğu halde, Kürdistan'da bu durum da söz konusu değildir.

Şimdi burada, bir sömürge statüsü dahi biçilmeyen ve siyasal alandaki tüm direnişleri katliamlarla bastırılmış, her yönüyle boyun eğdirilmiş ve Kürt ulusal bilincinin en ileri olduğu bugün bile yüzbinlere varan işbirlikçi bir ordunun ve onlara hükmeden güçlü bir burjuvazi ve toprak ağalığının olduğu bir Kürdistan'ın realitesini tanımlarken, nasıl olunur da bu kadar rahat olunabilir. Üstelik, Lenin'in alıntılarından da yarım yamalak sonuçlar çıkararak.

Bir de, "*Yarı-sömürgenin sömürgesi olur mu?*" denilerek red mantığı kurulur. O zaman aynı mantık, "*yarı-sömürgenin ezilen bağımlı ulusu nasıl oluyor?*" sorusuyla yanıtlanabilir. İktisadi, siyasi, askeri olarak ilhakı gerçekleştiren bir yarı-sömürge, -geriye zaten pek bir şey kalmayan- sömürgeyi neden edinmesin. Burada mantık doğru işletilecekse, bir yarı-sömürgenin genel dünya emperyalist sisteminden, onun uluslararası durumundan ve çıkar bütünlüğünden ayrı olarak ele alınamayacağıdır.

Bu tartışma noktaları, Kürdistan'daki son yirmi yıllık gelişmelerle birlikte ele alındığında, miadı dolmuş ve Kürdistan realitesi tarafından tartışmasız bir tanıtlama olarak belirginleşmiştir. Kürdistan'da nesnel durumun doğru saptanamadığı ve ondaki çelişmelerin ana yönlerinin doğru kavranamadığı aşiyane bir durumdur.

Kürdistan'ın sömürge statüsünün daha uzun bir geçmişe dayanması ve dünyanın en büyük ulusunun hiç bir dönemde istikrarlı ve uzun bir devletleşme süreci yaşayamamasının getirdiği tarihsel etkiler, kendisine özgü yanları ifade etmektedir. Bunun yanında Kürdistan, kendi iç bütünlüğü, kültürel, siyasal, sosyal şekillenişini korumuş; egemen ulusla bütünleşen önemli bir kesimin olmasına rağmen, ulusal özelliklerini sürdürmüştür.

Böylesi bir sömürge ilişkisinin evriminde, ezilen köleleştirilmiş ulusun giderek eritilmesi ve buna paralel olarak da egemen ulusun ve genel finans-kapitalin çıkar bütünlüğüne bağlı, belli bir sınıfın palazlanması kaçınılmazdır. Zoraki asimilasyon ve egemen entrikalara rağmen Kürt ulusunun, egemen ulusla çelişkisinin kapsamı -artık fazla lafa yer vermeyecek kadar- gerçekçi cevapları vermiştir.

Özellikle ikinci dünya savaşından sonraki süreçte, Lenin'in tabiriyle, "doğrudan sömürge"lerin giderek yerini, dolaylı ya da yarı-sömürgelere bıraktığı durumda, sömürge kapsamı, Kürdistan gibi iç sömürgelerin statüsü olarak öne çıkmaktadır. Buna İrlanda, Bask vb. örnekleri de eklemek mümkün.

Lenin, ulusal ayaklanmalarda 'Anayurt Savunması'nı savunurken, İ. Armand'a yazdığı bir mektubunda, "*sömürgelerin özgürlükleri uğruna savaş*"a, İrlanda'nın İngiltere'ye karşı savaşmasını örnek verir.

Genel olarak denilebilir ki, akademik bir tartışmanın ötesinde, somut bir durum analizi yapmak gerekecekse, yaşanan tarihsel koşulları, onların iç özgünlüklerini ve gelişmelerini, bir kaç mantık oyunun gerisine düşürmemeli. Mesela Kürdistan'ın, sömürgeler Türkistan ve ezilen bağımlı Litvanya'yla karşılaştırıldığında çok farklı, çok benzeş, çok karmaşık yanlarıyla görünecektir. Burada en önemli gerçek şudur; Kürdistan bu her iki konumun da gerisindedir ve devletler arası bir paylaşım olgularıyla da önemli oranda ayrışmaktadır. Eğer bu konuma daha yakın -denk düşen- bir kavram aranacaksa buna "**iç sömürge**" kavramıyla ifade etmek daha gerçekçi olacaktır.

2-) TARİHİ HAKSIZLIK SORUNU

Tarihi haksızlık olarak tabir edilen, Kürdistan'ın emperyalist güçlerin denetiminde parçalanarak sömürge halinin devam ettirilerek sömürgeciliğin pekiştirilmesidir. İbrahim yoldaş bunu tanımlarken, bunun, "elbette bir tarihi haksızlık" olduğunu belir-

tir. Haksızlığın ortadan kaldırılması yöntemlerini belirlerken, Kürdistan'ın realitesinde köklü olan ve çok uzun tarihsel evrelerden gelen kültürel, siyasal, iktisadi şekillenişinin önemini yeterli derecede irdeleyememiştir.

Benzeri tarihi haksızlıkların, milli halkları ne kadar yaraladığı, bunların hangi düzeyde asimilasyondan geçerek, egemen ulusla bütünleştiği, egemen ulusa karşı beslenen ön yargıların boyutu ve en sonu daha net biçimde çelişkinin evrenselliği bazında yeterli keskinlik durumunu analiz etmek önemliydi.

Bunun için bizzat Kürdistan gerçeğini iç kesimlerden gözlemleyerek ve kuzey ile diğer sınırlar arasındaki ilişkiyi irdeleyerek olanaklı olabilirdi. İbrahim yoldaş, Dersim, Malatya değil de Urfa, Hakkari v.b bölgelerde pratik faaliyette bulunmuş olsaydı, bu gerçeği daha yakınen ve sosyal içerikleri açısından daha net kavrama olanağına sahip olabilirdi.

İç edilmiş bir sömürgede, giderek egemen ulus çoğunluğunun ve onun baskısının bir sonucu olarak giderek yok olmak tehlikesi, iç sömürgenin ya da benzeri bağımlı ulusların bir özelliğidir. Uzun evrimler içinde tehlike arzeden bir durumdur.

"Kırk yıl önce Riga bir Alman şehriydi, fakat şehirler köyleri yutarak büyüdüğü için ve milliyet özellikle kırlık bölgelerde korunduğu için, Riga bugün safkan bir Letonya şehridir. Gene bundan elli yıl kadar önce, Macaristan'ın bütün şehirlerinde bir Alman niteliği vardı; şimdi ise hepsi Macarlaştı. Aynı şey Beyaz Rus olmayan unsurların henüz ağırlığını koruduğu Beyaz Rusya şehirlerinde de görülecektir" (Stalin'den aktaran: E. Carr)

Uzun bir evrim süreci köklü değişikliklere neden olabilir; ama bunu somut olarak ele alıp irdelemek gerekirdi. Kürdistan'ın Dersim bölgesi daha özgün bir örnektir. 1938 direnişinde –birinci tanıklarından dinlediğimiz kadarıyla– su isteyecek kadar Türkçe dahı bilen yoktur. Ve kendisine kapalı bir Kürt kültürü ve sosyal yaşamı vardı. Oysa, 12 yıllık sürgün süreci Dersim'deki bu kültürü neredeyse kökten değiştirdi. Gelinen noktada Dersimli'lerin önemli bir kesimi, –hatta çoğunluğu– kendilerini en iyi Türk olarak tanımlar. Bu durum ulusal savaşımla önemli oranda törpülenmiştir.

Tam da burada İbrahim yoldaşın da, bu gerçeği tam olarak kavrayabildiği söylenemez. Kürt ulusal gelenek, kültür ve siyasal yapısı, tüm karşı etkilere, zoraki asimilasyona rağmen kendi varlığını korumuştur ve bu tarihi haksızlığın kaldırılması yönündeki sıcaklığını taşımıştır. İbrahim'in "*... bu günün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiş*" belirlemesi yeterince nesnel değildir. Her parçada ayrı sosyal-siyasal gelişmelerin olduğu ve bunların Kürdistan'ın birleşmesini önemli oranda güçleştirdiği, yeni bir dizi sorunu gündeme getirdiği doğrudur ama; her bir parça da Kürt ulusal devleti özlemi var oldukça, birleşik bir Kürdistan özlemi de sıcaklığını koruyacaktır.

İbrahim yoldaş; "*Kürdistan'ın birleştirilmesini programımıza koymamız, bir de şu açıdan sakattır*" dedikten sonra, "*Bu, bizim tayin edeceğimiz bir şey değildir. Kürt milletinin kendisinin tayin edeceği bir şeydir.*" diyor.

Biraz daha yukarıda, "*bugünün meselesi olma niteliğini çoktan kaybetmiştir*" derken, yine Kürt milletinin yerine tespit yapılmış olunmuyor mu?

Burada; Komünist Partinin realiteyi doğru ortaya koyması sorunu esas olandır. Kürdistan'ın birleştirilmesini programa koymak bile, bunun böyle olacağı anlamına gelmez. Daha doğrusu, bunların gelişimi birçok sosyal-siyasal nedene bağlıdır. Eğer Kürt milletinin taleplerini ifade edeceksek; o realitede kimi dönemler suskun görünen yanları da bulup açığa çıkarmak gerekecektir.

Kendi Kaderini Tayin Hakkı, 'Ayrılıp Ayrı Devlet Kurmak Hakkı' olarak alındığında, Kürt komünistlerinin eşitlik talep etmesi ve bunu kendi halkının talebi olarak şekillendirmeye çalışması kadar doğal ne olabilir. Tersi biçimde ele alındığında, Lenin'in deyimiyle "*... ulusal bir devlet kurma hakkının inkarı, eşitliğin inkarı değil midir?*"

İbrahim döneminin gelişmeleri, yirmi yıl sonrasıyla kesinlikle kıyaslanamaz. Yirmi yıl sonra Kürt ulusal taleplerinin çok açık biçimde ifadesini bulduğu ve somut olgulara dönüştüğü durumda bile; İbrahim sonrası gelenek takipçileri, hala belirsiz ve soyut kavramlarla uğraşmakta, zorlama savunular yapmaya çalışmaktalar. Oysa somutta Kürt halkı kendi talebini ortaya koymuşken, hala, "Kürt halkı isterse" demogojileri yapılmaktadır. Bu da doğal olarak, sosyalist cilalarla bezenmiş bariz bir şovenizme kaynaklık etmektedir.

'Tarihi haksızlık' sorunu ele alınırken, "*... sınıf mücadelesini doğrudan doğruya köstekleme devam eden, bir tarihi haksızlık olmadığı*" vargılarından hareket ediliyor. Bu sonuç: Kürdistan'da var olan ulusal çelişmelerin nitelikleri ve şiddetinin doğru kavranamayışının ürünü. Sınıf mücadelesini köstekleme değil, aksine, sınıf mücadelesine giden, ama daha dolaylı bir yolun kavranamayışı olmuştur.

84'lerde Kürt Ulusal Devrimci hareketinin hızlı bir biçimde yükselmesinin zemini ve bunun toplumsal dinamikleri neydi? Bunlar 80'de oluşan durumlar değildi. Yani bu alt yapının oluşması bir kaç on yılın işi değildi. 90'lara gelindiğinde dahi, hala, "*sınıfsal çelişki birincil, ulusal çelişki ikincil*" savunuları yapmak, apaçık olan nesnel gerçekleri ters yüz etmektir.

1992 birliğinden sonra (TKP-ML güçlerinin birliğinden sonra) güçlü bir birlik, Kürdistan'ın iç kesimlerine gitmek için Dersim'den yola çıkar. Bingöl sınırına yeni girmiştir. Ve bizim arkadaşlar, köylülere toprak devrimine dair propagandalar yaparlar.

Köylüler uzunca dinledikten sonra içlerinden biri; "*Biz toprak reformunu, toprakları ne yapalım. Gelin alın hepsi sizin olsun. Çünkü hepsi boomboş duruyor*" der. Bu somut bir olgudur. Bu gerçeği atlayarak siyaset üretirsen, hep ayakların havada sallanır ve o birliğin kaderinde olduğu gibi, üç gün sonra Dersim'e geri dönersin.

Sömürgeleştirilmiş, bağımlı ulus konumuna getirilmiş, ilhak edilmiş her ulusal topluluğun tarihi olarak haksızlığa uğradığı genel bir doğrudur ve Marksistlerin etkinliği, bunları ortadan kaldırma eyleminin en tutarlısıdır. Ve bazı tarihi haksızlıklar da böyledir.

Kimi tarihi haksızlıklar vardır ki, bunlardan geriye dönüş ya da haksızlığı gidermenin nesnel zemini kalmamıştır. Ya da bu haksızlığı düzeltmeye girişmek, kimi ulusal halklara yeni haksızlıkları ortaya çıkarabilir. Bu nedenle "tarihsel haksızlıkları" ele alırken, sınıf mücadelesiyle birlikte düzeltilebilir nesnel koşulların olup olmadığına vb. olguları da dikkate almak gerekiyor.

Birleşik Kürdistan şiarı, Kürdistan'daki realiteyi doğru biçimde kavramanın da bir göstergesidir. Bu şiarın gerçekleşip gerçekleşemeyeceği bir yana, Kürdistan'ın parçalarında milli bir uyanışı ve birleşik bir Kürt milli cephesi oluşturabilmek için de önemle belirtilmesi ve öne çıkarılması gerekmektedir.

Ayrıca "tarihi haksızlık" ve Kürdistan'la ilgili her sorunda, Kürdistan dışındaki güçlerin, yani ezen ulus sosyalistlerinin değil, esas olarak Kürt komünistlerinin kendi ulusal ve demokratik taleplerini somutlaması ve yerel ulusal mücadeleyi yürüterek, zafere taşıması istenmelidir. Kürt komünistlerinin diğer parçalarda da paralel bir faaliyet yürütmesi gerekecektir. Bunun yaşam bulup bulamayacağı ya da hangi etmenlerle birlikte var olacağı daha özgün yanları içerecektir. Bugün görülen genel bir tablo; Kürdistan'ın parçalarında ilerici ve gerici gelişmelerin yaşandığı, ciddi bir ihanet cephesinin geliştiği görülmektedir. Bu gelişmeler, olumlu ve olumsuz etkiler sağlamaktadır. Ama genel anlamda, Birleşik Kürdistan şiarının etkili bir coşku uyandırdığını, herhangi bir parçadaki gelişmenin diğer tarafı direk etkilediğini söylemekle yetinmiyor, somut olarak görüyoruz.

'Tarihi haksızlık'ı gidermenin karşısına çıkmak ya da bu konuda tereddütlü davranmak, Kürt ulusal devletinin oluşumuna da kuşkulu bakmak olur. Türkiye'li sosyalistler açısından, Kürt halkının uğradığı tarihi haksızlığı, Türkiye cephesinden, bizzat Türkiye devriminin gerçekleştirerek Kürt bağımsızlığına ön ayak olmak; ve ancak bundan sonra Kürt halkıyla federatif bir birliğin gerçekleşebileceğine işaret etmek anlamlı olacaktır. Bu sorun bu gün, –yani devrimin sömürge eksenli geliştiği durumda– çok önemle öne çıkarılarak, Türk emekçilerinin ve işçilerinin şoven eğilimlerini törpülemek, Kürtlerin uğradığı tarihi haksızlıklara vurgu yaparak, bu haksızlığın giderilmesi yönünde Kürt etkinliklerine karşı saygılı olmak ve hatta bunu kolaylaştırmak için egemen devlet güçlerine baskı yaparak –ona karşı savaşarak– dayanışma ve birlik içine girmektir. Kardeşlik bunu gerektirir ve pratik olarak bu yapılamadıkça, Kürtlerin önyargılarının, güvensizliklerinin büyümesinin de önüne geçilemeyecektir.

3-) ÜNİTER DEVLET VE MÜCADELE SINIRLARI

Çok uluslu devletlerde ulusal sorun daha da karmaşık bir hal alır. Bu her bir devlet sisteminin, genel karakterinden ayrı olarak, daha özgün yanları da içermektedir. Emperyalizm koşullarında hiç bir statüko, genel emperyalist politikaların dışında ele alınamaz.

Üniter devlet yapısı, esas olarak emperyalistlerin Lozan'da tanıdığı, ve Kürdistan'ın **dörde** bölünerek **iç sömürge** haline getirildiği "resmi" sınırların üzerindeki TC egemenliğidir. Bu somut bir olgudur. Ve Lenin'in deyimiyle, "*biz bir devlet sınırlarını kendimize esas alırız*" denildiğinde, buna ne Kürdistan gerçeğinin red edilmesi, ne de Kürdistan'ın kendi örgütlerini ve mücadelesini tanımlamasının yapılamayacağı anlamı yüklenemez. Lenin; "*çeşitli milliyetlerden işçileri aynı amaç için*" örgütlemeyi hedef edinirken ve öncelikle burjuva sistemleri bir halkasından kırmak gerektiği; bunun da çeşitli milliyetlerin işçilerinin birliğinden geçtiğini belirtir. Mantık bunun üstüne kuruludur. Ama aynı mantık, her milliyetin işçilerinin milli duygularını, onun gelişme evrelerini, milli halkların taleplerini de özenle irdeler.

Bugün somut bir olgu olarak, TC devlet sınırlarının Kürdistan'ın en büyük parçalarından birini de içine alıyor olması apayrı bir şey; bunun meşru görülüp görülmemesi apayrı. TC devlet sınırları içinde, çeşitli milliyetlerden işçilerin ve ezilenlerin birliğini sağlamak, bu alanlardaki milli çelişmeleri ve onların nesnelliğini, yine bunun ezilen ulusların (sömürgelerin) halklarını etkileyiş biçimlerini ve somut çözüm önermelerini sunmadan olanaklı değildir. Bir devletin egemenliğine karşı mücadele ederken, çeşitli milliyetlerden halkı birleştirebilmek önemlidir ve de bunun başarılması önemli avantajlar da sağlayacaktır. Ama, bir dizi ayrılık programları, bağımsızlık önermeleri olmadan, ulusal halkların tam eşitlik koşullarını yaşamadan olanaklı olmayacağını bilmek zorundayız.

Üstelik TC devlet sınırları içinde –bugün açısından– devrim, sömürge alanlardan başlayarak gelişmiştir ve tamamen somut bir talep olarak ortaya çıkmıştır. Böyle olmadığı durumda bile; Kürt halkına somut açılımlar olarak onun toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını garanti etmek ve bunun tutarlı uygulayıcısı olmak, birlik yönündeki temel tutarlı yaklaşımı içerecektir.

Oysa, üniterci bakış açısı, Kürt ulusunun ve ülkesinin varlığını yadsır

ya da gıdasını bundan alır. 'Devrim sonrası' gibi söylemlerle, programını somutlamaktan uzak kalır. Aynı zamanda Kürt halkına güven vermekten de.

Bugün TC devletinin resmi sınırları içinde faaliyet yürütmek, bu resmiyeti onaylamak anlamına gelmiyor, aksine apaçık biçimde, bu sınırların bir tarihi haksızlık olarak ortaya çıktığı ve bunun yeniden değiştirilmesinin zorunluluğunun, bir devrim zorunluluğu kadar önemli olduğunu bilir. Yani Türkiye devrimi bu görevi en temel görevleri içinde ele almak zorundadır. Bu, ulusların kendi kaderini tanımayı kabulün 'abc'sidir.

Evet genel anlamda, bir devlet sınırlarını mücadele alanı olarak almak, çeşitli özgünlükleri red anlamına da gelmiyor. Yani aynı komünist parti, başka bir devletin sınırları içinde –ya da komşu sınırlar içinde– bir devrim olanağının paralel gelişim şansı varsa, buna kayıtsız kalmayacağı gibi, farklı olanaklardan yararlanma ya da bu şansı yerinde kullanmayı yadsımaz.

Kürdistan için ise durum oldukça farklıdır. Hem her parçanın, egemen ulusun devrimci olanaklarıyla; hem de diğer parçalardaki Kürtlerin devrimci olanaklarla birlikte hareket etmesi gerekecektir. Bunun tam olarak hangi biçimleri alacağı daha özgün tartışmaları gerektirir ve tamamen pratik bir olgu olarak ortaya çıkar. Kuzeydeki Kürt ulusal devrimi hareketi, güneyde önemli dayanaklar elde ettiği gibi, bu alanları önemli biçimde de etkilemiştir. Bunun yanında Güney'deki güçlerin emperyalistlerin dümenine girmesiyle, onlarla çatışma halindedir. Bunun yanında Kuzey'deki diğer devrimci olanaklardan yararlanma yönelimi içine girmiştir.

Bir devletin sınırlarıyla sınırlı kalmak, Kürdistan devriminin tek parçayla sınırlanması olacaktır. Fakat herhangi bir parçadaki gelişmenin diğerlerini önemli oranda etkilediği görülmektedir. Ayrıca, aynı devlet sınırları içindeki işçiler ve emekçilerin birliğini sağlamak, pek öyle reçeteler yazmakla olacak bir iş de değil. Bu tamamen somut ihtiyaçlara cevap verebilme ile ilintilidir.

Yine, bölgedeki konjektür önemli özgünlükler içermektedir. Irak'ın zayıflaması ve Kuzey'ini denetimde tutamayışı. Diğer iki ülkenin (Suriye ve İran'ın) emperyalist güçlerle didişir durumda olması ve Türkiye ile ilişkilerinin gerginliğini bu alanlarda Kürt devrimci güçlerine manevra olanağı sağlamaktadır. Bu ve benzeri olanakları kullanmamak akıllıca bir durum değil zaten.

Kürtlerin bir ülkesinin olduğunu kabul etmek, Misak-ı Milli sınırlarını yani Lozan'ı red etmek demektir. Varolan 'resmiyeti' tanımamak demektir. Marksistlerin bunu apaçık biçimde programlarına koymaları, Kürt hareketinin de kendi programını bu temel üzerinden inşa etmeleri gerekmektedir.

Aynı devlet sınırları içinde, çeşitli milliyetlerden emekçi ve işçilerin yani halkın birliği de gerekli ve biz bunun çok çeşitli yollarının olabileceğini düşünüyoruz. Bu birlik öncelikle, siyasi-ideolojik ve aynı cepheden hareket birlikteliğidir. (Buna dair örgütsel politikalarda ileride değineceğiz). Lenin'in, "*Bir devlet sınırlarını kendimize esas alırız*" önermesi, bir anda bir kaç "devlete karşı mücadele etmenin zorluğunu ve hatta imkansızlığını" ifade eder ama, hiç bir biçimde başka bir devletin sınırları içindeki devrimci gelişmelere kayıtsız kalmacağı anlamını içermez.

Üniterci bakış açısının –ki çoğu kere teorik düzeyde açık bir savunu şeklini almasa da, bilinç altına yerleşen ve politik taktiklere yansıyan bu bakış açısının– Kürt ulusal devrimci güçlerine karşı, egemen ulus şovenizminden ve Kemalizmden etkili yansımalar sunduğunu gördük. "*Halkların kardeşliği*" sloganına sarılan, sosyalist söylemlerle örtülen kaba bir şovenizm inceltilerek sunulur. Ve kafalarda, "*ayrılıkçı*", "*bölücü*" ibareleri, "*Kürt-Türk işçilerinin çıkar birliğini*" bölme olarak ifade edilmeye çalışıldı. Kürt ulusal hareketinin büyük bir Kürt kitlesine mal olduğunu ve milyonlarca insanın ateş ve kan içinde ayağa kalktığı durumda dahi, "*Kürt halkı isterse ayrılığını tanırız*" mantığıyla gerçeklerin karşısına geçildi.

Aynı devlet sınırları içinde, adeta zorunlu bir birlik hevesiyle bakıldı. Geleneğimizin İbrahim'le başlattığı sağlam ve niteliklı temel, sonraki süreçlerde ileri değil aksine çok gerilere çekildi. "Nasıl olsa savaşıyoruz, bu devlet yıkılınca Kürt halkı da kurtulacak" mantığı oldukça kabaydı ve Kürt halkının, yıllarca beslediği güvensizliklere yenilerini ekledi. (Savaşmak elbetteki kurtuluş için gerekliydi, ama milli zulüm altında ezilmiş yığınları birleştirmek ya da safımıza çekmek için yeterli değildi. Savaşım sloganının yanında, milli istemleri ve milli demokratik talepleri karşılayacak somut siyasal açılımlar da gerekliydi. Ya da –bugün olduğu gibi– savaşa sıkıca sarılan başka bir güç pekala kitleyi süpürüp götürebilirdi. Ve üstelik bu güç senden daha iyi savaşıyorsa, senin savaş sloganının pratik anlamı kalmaz.) 'Kürtlere özgürlük' sloganı dahi milliyetçi bulunarak engellendi, hatta yasaklandı. Kürdistan ülkesi teoride kabul ediliyorduysa da, pratikte, Türkiye'nin bir bölgesi olarak ele alındı. Siyasetin odağı, Türkiye eksenliydi ve eşitlikten yana hemen hiçbir somut pratik adım yoktu. Kürtlerin kurumlaşmaları, devletleşmeleri yönünde geliştirici yönlendirmeler yapılmadığı gibi, kültürel gelişmeler içinde hiç bir politik taktik üretilemedi. Kürtler adına, Kürt olmayan ya da asimilasyondan payını almış ve kendisini bir Kürt gibi hissetmeyenler karar verdi ve bu durum, Kürt realitesinin kavranmasını zorlaştırdı. Her gereklilik, devrim sonrasının sorunu olarak görüldü ve ertelendi.

Sonuç: Sonuç oldukça açık... komünistler, Kürtlerden koptuğu gibi, Kürtlerin "Türk solu"na karşı ön yargıları büyüdü ve güvensizlikleri arttı. Bu da bir olgu ve inkardan gelinemez. İşte size Kürt ve Türk işçilerin "birliği".

Revizyonizme karşı mücadelede KAYPAKKAYA

Derya ALADAĞ

Revizyonizme karşı mücadelede Kaypakkaya, MLM'yi savunmuş; eksik ve güncelleştirilmemiş bazı yanlarına rağmen o, bu ideoloji rehberliğinde somut çözümlemeler yaparak saptamalarda bulunmuştur. O, revizyonizme-oportünizme karşı mücadelede yarımyamalak bir duruşu kabul etmemiş; tutarlı bir bütünlük içinde sistematik sonuçlara varmayı hedeflemiştir. İdeoloji-teori ve siyaset bileşkesinde tutarlı ve kararlı bir bütünlük içinde hareket etmiş; örgütsel-pratik araçlarını bu sistematize hareket içinde geliştirme yoluna girmiştir. Teori-pratik ilişkisinde doğru diyalektik bağı siyasal yaşamı boyunca tutarlı biçimde örnekleştirmiştir.

Kaypakkaya'nın fikri olarak olgunlaşması genç yaşına rağmen hayli ileridir. Sadece fikri olgunlaşma yönüyle değil, hareketin pratik tutumlarını geliştirme yönüyle de cüretkar, atılımcı bir yöne sahiptir. Türkiye devrimci hareketinin cılız, komünist hareketin ise hemen hemen olmayan deneyimlerine rağmen Kaypakkaya önderliğindeki hareket, kendi bütünlüğü içinde yarattığı doğrultu, sadece Türkiye devrimci hareketi için değil, dünya proleter devrim hareketi için de küçümsenemeyecek bir olgu olmuştur.

Dönemin diğer devrimci siyasal hareketlerine baktığımızda ise; hareketlerin ideolojik-siyasal gelişmelerinin zikzaklı ve revizyonizme karşı tavırlarının tutarlı olmadığını görürüz. Gelişim ve olgunlaşma eğilimleri ise tutarlı bir bütünlüğe ulaşmamakta; modern revizyonizmin ve benzeri akımların derin etkilerini taşımaktadır. Pratik olarak, sağ-pasifist geçmişten bir kopuş yaşanmasına rağmen tutarlı mantıki sonuçlarına ulaşılamamıştır. Bu yolda atılan adımlar yetersiz kalmıştır. Revizyonizme-oportünizme karşı mücadelede yetersizlik; daha doğrusu bu kulvarın aşılamaması sonucu; daha ihtilalci hareketler doğmasına rağmen, komünist niteliğe varmasına neden olamamıştır. Revizyonizme, oportünizme karşı tutarlı bir duruş sergilenmemiş, uluslararası komünist hareketin tarihi mirası, günün koşullarında modern-revizyonizme karşı savunulamamıştır. İhtilalci çizginin doğal sonucu olarak pratik devrimci bir tutum sergilenmiş ama oportünizmden köklü bir kopuş sağlanamamıştır.

Kaypakkaya ve önderliğindeki hareket ise tersine yalnızca devrimci pratik tutum geliştirmekle yetinmemiş, bu tutumun doğal mantık ve tutarlı sonuçlarına varmış; başından beri basitten bütünlüğe doğru bu yolda ilerlemiştir. Tutarlı devrimci bir tutum, toplumsal dönüştürücü bir pratik yalnız başına yeterli değildir. Böyle bir pratiğin başarıya ulaşması, toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde rol oynaması MLM devrimci bir teorinin yol göstericiliğinde tutarlılık gösterebilir ancak. Ki Kaypakkaya, dönem itibariyle revizyonizme-oportünizme eleştiriler yürütmüş, karşılığında alternatifler sunmuştur. Gösterdiği alternatifler, programatik bir düzeye sahiptir. Programatik düşünceler o günkü koşullarda, dönemi belirleyen sınırlar içinde polemikler biçiminde gelişmiştir. Genç ve yaşadığı topraklarda fazla bir deneyime sahip olmayan bir hareketin anlaşılır eksikliklerini beraberinde taşıması; toplumsal pratik ve uluslararası deneyimlerin ışığında kendini gözden geçirip mücadele içinde pekişmesini, eksikliklerini tamamlamasını, zaaflı yanlarını aşmasını dıştalamıyordu. Tersine, genç bir hareketin anlaşılır eksiklikleri-yanlışları ancak mücadele içinde aşılabilir ve yetmeyen yanlar yetebilir hale getirilebilirdi.

Genelde Kaypakkaya'nın teorik ve pratik tutumu, kendini aşabilecek ve zenginleştirebilecek bir yönelime sahiptir. Kaypakkaya, mükemmel olmaktan çok, mükemmeli pratik içinde, yaşamın zengin deneyimleri içinde yakalamaktan yanadır.

"Genç bir komünist hareket, revizyonist hareket demek değildir. Genç bir komünist hareketin deneyimi azdır, henüz zayıftır, mücadele yeteneği sınırlıdır, ama her şeye rağmen doğru bir çizgi izler. Bilmediği ve deneyiminin yetmediği konularda yanlışı savunmaz. Sadece doğruyu zamanla ve adım adım kavrar. Bir komünist hareketin her dönemde hataları da olur. Ama hatalar hiç bir zaman ağır basmaz, tehlikeli değildir ve en kısa zamanda düzeltilir. Marksizm-Leninizm, revizyonizme karşı mücadele edilerek gelişir. Revizyonizm red edilerek gelişir." (İK, Seçme Yazılar, Sf. 424)

Yaşadığı dönem itibariyle, Kaypakkaya'nın yöntemi ve soruna yaklaşımı yukarda özetlediği gibidir. Siyasal tutumu da yaklaşık olarak, özetlediği bu duruma göre şekillenir ve bu minval üzerinden giderek billurlaşır.

ÖRGÜT İÇİ MÜCADELEDEN CEPHEDEN MÜCADELEYE...

Kaypakkaya, TİİKP içinde yürüttüğü siyasal faaliyetlerini giderek ayrı bir siyasal yapının oluşturulmasına doğru geliştirir. Daha doğrusu ayrı bir siyasal yapıya doğru gelişim koşullarını, TİİKP'in kendisi oluşturur. Kaypakkaya, artan sınıf bilinci ve derinleşen MLM teorik kavrayışı sayesinde, TİİKP'in kuruluş öncesi ve sonrasında izlediği çizgiyi ve MLM karşısındaki tutumunu ve yaşadığımız coğrafyaya ilişkin bir çok tespitini eleştirir; bir kısmını ise tutarsız buler. Program ve taktik düzeyde yürüttüğü eleştiriler, TİİKP'in yöneticilerini telaşlandırır ve eleştirileri parti genelinde gizlemeye çalışırlar. Giderek şiddetlenen iki çizgi mücadelesi sonucu, TİİKP'in dönüştürülmesinin zor olduğu, yönetici kesimin ıflah olamayacağı ortaya çıkar. Kaypakkaya, mümkün olduğu kadar, parti içinde görüşlerini yaymaya, etrafında toplayabileceği MLM kadrolara ulaşmaya çalışır. Yürüttüğü muhalefeti, yer aldığı organlarda yeni bir örgütsel yapının temellerinin oluşturulmasına varabilecek biçimde geliştirir. Şubat 1972'de toplanan DABK (Doğu Anadolu Bölge Komitesi) sonuçları, TİİKP yönetimini iyice telaşlandırır. Giderek tasfiyeciliğe başvururlar. Toplantı sonuçlarını dağıtmazlar. Dağıtılan alanlarda da geri toplarlar. Alelacele bir genelge çıkartarak, teşhir faaliyetine başlarlar. Hatta silahlı bir komplonun hazırlığına dahi girişirler. İpler giderek kopar. DABK kararları, örgütsel kopuşun başlangıcını oluşturur. Aynı zamanda bu toplantı TKP(ML)'nin kuruluşuna giden başlangıç olur.

DABK toplantı sonuçları; muhalefetin TİİKP yönetimine karşı yürüttüğü mücadelenin siyasal-örgütsel alanda doruk noktasını, iç mücadelenin de sonunu ifade eder. Sonuçta DABK toplantısı sonrasında örgütsel ayrışma meydana gelir. Kaypakkaya ve arkadaşları, öngördükleri siyasal tespitler doğrultusunda örgütlenme çalışmalarına hız verirler. Ortaya koydukları programatik düşünceler doğrultusunda parti inşası ve kitle faaliyetini derinleştirme çabası içine girerler. Bu faaliyetler içinde parti kongresinin hazırlık çalışmalarını da yürütürler. Kaypakkaya'ya ait temel belgeler ve DABK toplantı sonuçları kongre hazırlık çalışmasının temel nüveleridir. Bu dönemde yapılan çeşitli bölge tahlilleri; gerilla savaşı ve buna ilişkin yürütülen öznel-nesnel hazırlık ve pratik tutum, diğer alanlarda örgütlenme perspektifleri, edinilen deneyler bu hazırlık çalışmasına dahildir.

Kaypakkaya'ya ait yazıların önemli bölümü, TİİKP saflarındayken kaleme alınmıştır. Beş temel belge olarak kabul edilen yazılardan; *"Şafak Revizyonizmi ile Aramızdaki ayrılıkların Kökeni ve Gelişmesi-Genel Eleştiri"* hariç -ki bu bölüm, parti içi mücadeleyi ve daha önce ele alınmış olan dört ana eleştiri yazısının bir özetini içermektedir- *"Başkan Mao'nun Kızıl Siyasi İktidar Öğretisini Doğru Kavrayalım"*, *"TİİKP Program Taslağının Eleştirisi"*, *"Şafak Revizyonizminin; Kemalist Hareket, Kemalist İktidar Dönemi, İkinci Dünya Savaşı Yılları, Savaş Sonrası ve 27 Mayıs Hakkındaki Tezleri"*, *"Türkiye'de Ulusal Sorun"* başlığı altında dile getirilen belgeler, TİİKP saflarındayken eleştiri-polemik biçiminde hazırlanmıştır. Bu yazıların bir kısmı örgütsel ayrılıktan sonra tekrar gözden geçirilmiş aslına bağlı kalınarak düzeltilmiştir. Yazıların omurgası, partinin programına temel teşkil edecek biçimde inşa edilmiştir.

Türkiye ve Türkiye devrimine ilişkin o döneme dek ortaya konulmuş olan bir çok tespitten farklı sonuçlara varır Kaypakkaya. Belli tespitlerde, bazı gruplara yakın görünse de özünde bu gruplara uzaktır. Sosyalist devrim ve Milli Demokratik Devrim tartışmalarında, sosyo-ekonomik yapı tespitine yakın olarak MDD'cilerle birlikte hareket eden Kaypakkaya, MDD'in somut tahlilinde bu gruplardan zamanla ayrışır. Kendisine en yakın programatik eğilime sahip olan PDA-devamı TİİKP'de kaldığı müddetçe de sorunlara eleştirel yaklaşır; sorunları kavradığı ölçüde uygun pratik tutumlarını geliştirir. TİİKP saflarında ilk dönemler İbrahim, bu grubun görüşlerinin etkisindedir. İlk yazdığı bazı yazılar, sonradan eleştirisini yaptığı içeriktedir.

Kaypakkaya, revizyonizme karşı mücadelede; stratejik ve taktik düzeyde doğru formülasyonlar, evrensel MLM ilkeler önerir; bunlara bağlı kalır ve bunların tutarlı savunucusu olur. Özellikle, sorunlara yaklaşımda gösterdiği yöntemsel tutum, diyalektikseldir; bugün bağlı kalınması, örnek alınması gereken bir öneme sahiptir. O, aynı zamanda MLM'in evrensel teorisine bağlı kalmakla kendini sınırlamamış, bu teorinin yol göstericiliğinde yaşadığı coğrafya ile ilgili kendisi de yeni tespitlerde bulunmuştur. **Devrimci teorinin en iyi hayat bulduğu ilke olan, somut şartların somut tahlilini günün hızlı temposu içinde gerçekleştirmeye çalışmış**; bunun sonucunda 50 küsur yıllık sağ-pasifist parlamenter hayallere, egemen resmi

ideoloji Kemalizme darbeler indirmiştir. Türkiye devrimci hareketinin en büyük zaafı olan Kemalizm ile göbek bağının devam etmesi Kaypakkaya cephesinde son bulmuştur. Kemalizm hayranlığı; sonraki yıllarda doğan kısmi anayasal demokratik hakların 61 Anayasasına karşı yarattığı sempatik tutum, Kaypakkaya tarafından yapılan somut tahliller sonucu reddedilmiş, bu sayede ileri kesim üzerindeki etkisi eskiye oranla azalmıştır.

Uluslararası planda boy gösteren modern revizyonizme karşı mücadelenin Türkiye'deki bayraktarlığını Kaypakkaya yapmıştır. Her ne kadar TİİKP, modern revizyonizme karşıymış gibi görünse de ilk dönemlerde kararsız, korkak bir tavır sergilemiştir. Kaypakkaya'nın bu konudaki tavrı nettir; modern-revizyonizmin etkisinin kırılmasında Kaypakkaya'nın rolü büyüktür. Dünya Komünist Hareketi içindeki saflaşmada ilkelidir. Bu konuda liberalizme düşmeden tutarlı bir ideolojik mücadelenin başlatıcılarından olmuştur. Bu mücadelenin yarattığı doğrultu, yenilgi sonrası bir çok hareketin olumlu bir eğilime girmesi ve modern-revizyonizme karşı tutum belirlemesinde etkili olmuştur.

Devlet, devrim, parti, ulusal sorun vb. bir çok konuda doğru evrensel düşünceleri savunmuştur. En azından bu konulardaki düşünsel ve pratik tutumu o günc kadar ortaya konulan MLM teorik formasyonlar dahilindedir. Ulusal sorun konusunda yukarda bahsini ettiğimiz Kemalist egemen ulus milliyetçisi teori ve siyasetin tutarlı reddedilişi, Kaypakkaya ile başlatılmıştır. Kürt ulusunun genel konumunu cesaretle irdelemiş, egemen soven dalgaya göğüs gererek somut tespitlerde bulunmuştur. Türkiye devrimci hareketi içinde o günkü koşullarda ileri düzeyde saptamalar yapmıştır. Konuya ilişkin teorinin genel sınırları içinde hapsolmasından kaynaklanan bazı hatalı tespit ve eksik yanları bulunsa da ortaya koyduğu tespitler; Türkiye devrimci hareketini olumlu etkilemiş, rüşeym halindeki Kürdistan devrimci hareketinin de esin kaynağı olmuştur.

Ayrıca TİİKP program taslağının eleştirisinde, Cumhuriyet dönemi ve sonrası Türkiye tarihi; birinci-ikinci dünya savaş yılları, Kemalizm, ulusal sorun, TKP, emperyalizm ile ülke arasındaki ilişki tarzı, çelişmelerin ele alınması, devlet, parlamento, ülkede kapitalizmin gelişme özelliği, halk ve düşman sınıflar tanımı gibi bir çok konu berrak biçimde ortaya konmuştur. Bahsi geçen konularda doğru düşünceler, MLM'in teorik evrensel ilkeleriyle ülke somatunun birleştirilmesi sonucu elde edilmiştir.

Sosyo-ekonomi politik yapı tespiti, içinde bulunulan devrim süreci, devrimin genel karakteri, bileşenleri, kapsamı, devrimin tekabül ettiği aşama ve istikameti konularında Kaypakkaya, eklektik değil bütünlüklü bir düşünceye sahiptir. Sınıf mevzilenişinde, devrimin önder-temel-yedek güçleri ve hedefleri tespitinde o günkü koşullarda Çin devriminin derin etkilerini taşısa da, bu etki, kendi somutunu gözardı edecek boyutta değildir.

KAYPAKKAYA'NIN YAZILARI

Kaypakkaya'nın yazıları incelendiğinde; o günün koşullarında ÇKP'nin etkisi ile yaptığı savunu ve bunun kısmi yanılgılara etken olması ile birlikte MLM eserlerde dile gelen bazı formülasyonların güncelleştirilmeden olduğu gibi savunulmasının doğurduğu sığlık ve eksiklikler hariç, düzeyli ve doğru bir eksene sahiptir. Kısmi yanlış ve yanılgılar sonuçta ağır bedellere etken olurken, bu yanlışlıklar Kaypakkaya'nın hattına damgasını vurmamıştır. Onun asıl hattını belirleyen MLM'dir.

Kaypakkaya'nın yazılarında TİİKP program taslağının eleştirisinde aşağı yukarı komünist bir parti programının bilimsel olarak nasıl olması gerektiği ve özgülümüzde partinin programına ilişkin tezler ortaya koyar. Onun yazılarında (TKP'yi dışta tutarsak), ismi ile birlikte komünizmi kendine amaç edinmiş bir komünist partinin yaratılması ve devrimci yelpazede tutarlı temel görüşlere sahip olmak yolunda ileri atılmış bir adım görürüz. 70'lere kadar ve sonrası yakın dönemde Türkiye devrimci hareketinde egemen olan pasifizm, amaç bulanıklığı, komünist açıklıktan yoksunluk ve halkçılığın derin etkileri altında parti-örgüt isim ve amaçlarında halkçı-devrimci bir temel yansırken, Kaypakkayacı güzergahta durum bunun tersidir. Kaypakkaya, başından beri dünya komünist hareketinin bir parçası olarak gelişim gösterir. Program taslağını bu amaç doğrultusunda eleştirir ve alternatiflerini de bu eğilim doğrultusunda geliştirme uğraşına girer.

PARTİ

Komünist bir parti olmadan devrimin başarıya ulaştırılıp kesintisiz biçimde sınıfsız bir topluma vardırılmasının mümkün olmayacağı; parti isminin ve amacının en doğru ifade edebilecek açıklık ve bilimsel bir öze sahip olması gerektiği yazılarında doğru biçimde ortaya konmuştur. THKO, THKP gibi devrimci hareketlerde KP fikri ve amaçlar Kaypakkaya'da olduğu gibi açık ve yeterli değildir. Hatta THKO'nun temel bir teorik-siyasi düzlemi yoktur. Her ne kadar onun pratiğine damgasını vuran bir çizgi varsa da, bu onun derli toplu düşüncelere sahip olduğunu kanıtlamıyor. Mahir'in formülasyonları, THKO'nun ilerisindedir. Buna rağmen komünist sıfatını alacak bir açıklığa sahip değildir. Kaypakkaya, TKP, TİP, TİİKP, THKO, THKP gibi grupların değerlendirmesini yapar. Grup programlarıyla birlikte pratik, örgütsel pozisyonlarını da ele alır, eleştirir. İdeolojik-siyasi-örgütsel konumlarını irdeler, özgülümüzde komünist parti fikri ve gerekleri konusunda teorik ve pratik düzeylerde adım atar.

Kaypakkaya, devrimde KP'nin rolünü soyut düzeyde gerekli görmekle kalmaz. **İşin ta başından beri parti inşasının vazgeçilmez bir görev olduğunu; bu görevin yerine getirilmeden diğer görevlerin başarılmasının mümkün olmadığını veya tarihsel süreç itibariyle parti olmadan, parti yaratılmadan diğer görevlerin icrasına girmenin doğru olmadığını, diğer görevler içinde her daim parti inşasının önde gelen belirleyici bir öneme sahip olduğunu doğru bir biçimde ortaya koyar.** Ve koşullar itibariyle de uygun bulunan biçimde böyle bir faaliyete başlanır. Öngörülen doğrultuda, hareketin temelleri atılır. Partinin inşası, o za-

man dilimi içinde ortaya konmuş olan temel üzerinden başlatılır. Partinin ideolojik-teorik-siyasal temeli asgari düzeyde bir başlangıç veya kuruluş aşaması sayılabilmesi için yeterlidir. Örgütsel bünye ile birlikte mücadele içinde bir gelişmişlik hedeflenmiş; ortaya konan asgari temele pratik sürecin canlı, zenginleştirici, katkı yapıcı yanı açık bırakılmıştır.

Bir başlangıç ile onun süreç içinde geliştirilmiş hali birbirine karıştırılmamalıdır. Onvarsayım olarak partinin varlığı ile onun süreç içinde geliştirilmesi, sağlamlaştırılması, gerekli birikim ve derinliğe kavuşturulması bir sürecin farklı aşamalarına tekabül eder. Her sürecin özgün bir aşamasının görevleri diğer bir sürecin özgün yanına uyum sağlamayabilir veya gerisinde kalabilir. İdeolojik-teorik-örgütsel görev ve niteliğe ilişkin görevlerin bir kısmı parti inşası boyunca birbirine bağlı olmasına rağmen farklı öncelikler alabilir; yer değiştirebilir, aynı zamana aynı oranda yayılabilir de.

Nesnel sürecin, partinin oluşması ve gelişim seyri üzerinde etken ve koşullayıcı olması, genel anlamda subjektif sürecin kendi görevlerini esas olarak ortadan kaldırmaz. Tersine, toplumun nesnel ve anlık süreci subjektif duruma etkiler; süreci hızlandırır veya yavaşlatır olması bu olguyu tamamen işlevsiz kılmaz; mantıksal olarak basitten karmaşığa, küçükten büyüğe, zayıftan güçlüye doğru gelişim gösteren parti, dış sürecin etkisine açık olmasına ve onun hareketine belli yönleriyle bağlı olmasına rağmen kendisinin de bu koşulları etkileyen bir yanı ve kendi hareket mekanizması vardır. Bu mekanizma, dış nesnel süreç ne kadar devrimci olursa olsun eğer hareketin kendi inşa problemleri ve önderlik fonksiyonlarını yerine getirmeyecek sorunları varsa, bu sorunlarını gözardı ederek kendisini heder etmez, edemez de. Tersi durumda da süreç ne kadar ricatı gerektirirse gerektirsin veya korunmayı bir ihtiyaç olarak öne çıkarırsa çıkarsın, "saklanma" pahasına hareketin inşa sorunları, koordine problemleri bir tarafa atılamaz. Nesnel sürecin kendisi, partinin içinde bulunduğu aşamaya ilişkin olumlu veya olumsuz bir katkı sunabilir, ama hareketin içinde bulunduğu aşamadaki ideolojik-teorik-örgütsel görevlerini tek başına belirleyemez. Burada nesnel yan ile konu itibarıyla hakim ettiğimiz öznel yan arasında bir diyalektik ilişki vardır. Fakat kaba anlamda belirleyen ile belirlenen, yansıtanla yansıyan, koşullayanla koşulların arasındaki ilişki basit değil, karşılıklı etkileyicidir.

Teorik olarak Kaypakkaya'nın öngördüğü biçimde partinin adımları atılmış fakat inşasında kesinti olmuştur. Parti inşası, kendi kurucuları tarafından sürekliliği sağlanmış bir pratiğe önderlik edebilecek seviyede sağlamlaştırılmadan kesintiye uğramıştır. Üstelik bu kesintiyle birlikte, partinin bir bütün olarak başlangıç aşamasındaki yapılanmasında belirleyici olan Kaypakkaya kaybedilmiştir. Dolayısıyla çizginin oluşmasında belirleyici bir rol oynayan, çizginin pratik yaşam içindeki serüveninde gelişim-uyum seyrini gözetleyerek düzeltme, geliştirme konularında katkı yapması halinde kabul edilmesi mümkün olan Kaypakkaya'nın katledilmesi, yenilgiden daha ağır bir sonuç yaratmıştır. Süreç olarak istikrarlı bir örgütsel birliktelik, kararlı bir kolektivite oluşturulmadan, böyle bir oluşumun başındayken hareketin yenilgisi daha sonraki süreç için de talihsizlik olmuştur. Dönemin hızlı gelişen süreci, önemli oranda hareketin inşasına yönelik görevler dışındaki pratiğe dikkatleri yöneltmiştir. Bu yönelim içinde örgütlenmeye çalışan hareket, kendi hiyerarşik yapısını tamamlamadan zaafa uğramıştır. Kaypakkaya emekçi yığınlara, işçi sınıfına bir parti bırakmıştır. Fakat İbrahim sonrası partinin gelişimi ve durumu sancılıdır.

ULUSAL SORUN

Türkiye'de ulusal sorun, komünist hareketin gündeminde ilk günlerden beri yer almıştır. TKP'nin kuruluş programında UKKTH ilkesi yer almıştır. Eğer bağımsız ulusal devletler kurulmayacak, gönüllü birleşik bir devlet kurulacaksa; bunun özgür-eşit federal bir Cumhuriyetler Birliği olacağı belirlemesi yapılır. "Kurtuluş Savaşı" yıllarında TKP, programındaki bu bölümü, Sovyetler Birliği'nin ve Sovyetler partisinin somut deneyim ve programının konuyla olan ilişkisi içinde ele alır; ve kendi programına koyar. Fakat, somutumuzun çok iyi ifade edilmediğini, gerçeklerin iyi anlaşılmadığını belirtmekte fayda vardır. Sonuçta, Sovyet etkileşimi içinde soyut düzeyde doğru bir yaklaşım gösterilmesine rağmen, **Türkiye'de ulusal sorunun iyi bir tahlili yoktur. Konuya ilişkin ciddi bir güdüklük mevcuttur. Somut düzeyde Türkiye ve bölgenin ciddi bir analizinin yapılmayışı sonucu ulusal sorunun somut özellikleri ve devrimdeki etkileri, ezen-ezilen ulusun konumu açık biçimde ayırdedilmez ve yeterli bir kavrayışa ulaşılmaz.** Kürt ulusal sorunu dönem itibariyle güncel ve ivedi bir sorun olmasına rağmen ciddi olarak ele alınmaz. Eski Osmanlı döneminin mirası üzerinde kuruluş çizgilerini geliştiren genç Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri ve gelişim çizgisi yeterli ölçüde kavranmaz. Bununla birlikte yanlış ve objektif olmayan tespitler Kemalizme atfedilir. Bir yandan ulusal bir devlet kurulurken ve bu olumlanıyorken diğer yandan bu ulusal devletin diğer bir ulus ve uluslaşma çabasındaki halkların inkarı üzerinde boyveren özelliği ciddi bir eleştiriye tabi tutulmaz ve bu yanı iyice kavranamaz. Osmanlıların egemenliği altındaki ülke ve halkların çoğu hemen hemen bu dönemde şu veya bu ölçüde bağımsızlığına kavuşmasına rağmen Kürtler ve Ermeniler bu durumun istisnası olur. Kürtlerin ve Ermenilerin bu durumu hafızalarda canlıyken ve uluslarası camia ve emperyalist çevrelerde de tartışılıyorken, TKP'nin ilgisiz sayılabilecek bir pozisyon sergilemesi kabullenilir boyutta değildir. Bu durum, Suphi'lerin Karadeniz'de hunharca katledilmesinden sonra açık bir sosyal-şoven çizgiye dönüşür. TKP konum itibariyle Kemalist dikkatörlük yanında yer alır. Ulusal baskı ve soykırımları destekler. 1970'lere kadar Türkiye devrimci hareketinde soruna yaklaşımda aynı sığlık devam eder. Kıvılcımlı'nın 1930'larda soruna hayli ileri ve olumlu yaklaşımları gün ışığına çıkmaz.

1960'lar sonrasında ulusal sorunun somut düzeyde yer edinmesi hem objektif koşalların daha elverişli olması

hem de subjektif düzeydeki faktörlerin daha bir gelişkenlik elde etmesinden kaynaklıdır. 1960'lar sonrası iç ve dış koşullarda yükselen proleter dünya devrimi, subjektif planda bir aydınlanma ve sosyalizm bilincinin yayılmasının objektif zemini oldu. Türkiye'de de 60'lar sonrası elde edilen demokratik haklar ve gelişen mücadele paralelinde artan sosyalist bilinç giderek olgu halini aldı. Bu gelişim seyri içinde ulusal soruna yaklaşımda giderek daha tartışılır ve belirgin hale geldi. Bu belirginlik aynı zamanda ulusal sorunu soyut bir tartışma olmaktan çıkartarak Türkiye'de ulusal sorunun konum ve kapsamı yönüne doğru somut bir adımla ilerlemeyi beraberinde taşıdı. Kürt halkının varlığı yokluğu tartışması yerine Kürt ulusunun pozisyonu ele alınmaya başlandı. Fakat bu süreçte, grupların çoğu Kemalist tarih anlayışından temel bir kopuş sergilemedikleri için ortaya koydukları düşüncelerin Misak-ı Milli yanı korunuyordu.

Bu konuda ileri bir program sunan İ. Kaypakkaya oldu. İ. Kaypakkaya'nın ulusal sorun konusunda ortaya koyduğu görüşler bir yanıyla ML'nin evrensel ilkelerini, diğer yanıyla Türkiye somutuna özgün Kürdistan'ın konumunu içeriyor. Her iki yanıyla da, Türkiye devrimci hareketi içinde Kaypakkaya ileri bir düzeye sahiptir. Kaypakkaya, o döneme dek öngörülen çözüm ve teorik birikimleri kendine baz alır. ML teorik görüşlerin bir sentezini (eksik ve bazı hatalı yanlarına rağmen) yapar. Bunun ışığında somut çözümlemeler önerir. Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu görüşleri, günün bütünlüklü koşulları içinde ele almak gerekiyor.

Gelişim diyalektiğini gözardı etmek, dönemi kavramaya engeldir. 70'li dönemlerde, hareketlerin genç olması, 50 yıllık statükocu gidişata son vermeleri ile birlikte yeni bir süreci başlatmış olmalarına paralellik gösteren özgün bazı olguları da dikkate almamız gerekiyor. Düşük bir teorik seviye, özümsenecek geçmiş birikimin kısırlığı vb. olgular bu dönemde görülen ve hareketlerin kendisinde etkili olan yanlardır.

Ulusal sorun kapitalizmin doğuşuyla varola geldi. Çeşitli tarihi dönemlerde, farklı kıtalarda gelişim özellikleri farklı olsa da tekabül ettiği ana çizgiler aynıdır.

Kapitalizm, doğal ekonomiyi yıkıp, birbirinden bağımsız alanları tek bir pazarda birleştirince halkların dil, kültür, yaşantı birliğinin oluşmasının da temelini yarattı. Aynı tarihsel ve koşullar itibariyle yakın özellikler gösteren halklar, yaşadıkları topraklar üzerinde ulusal bütünlük veya eğilim üzerinde birleştiler. Ayrı ayrı tarihsel özellik ve koşullarda yaşayan halklar ayrı ayrı ulusal kimlikler edindiler. Esas olarak, Batı Avrupa'da başlayan süreç, zamanla Doğu Avrupa ve Asya, Afrika vb. alanlara doğru tedricen uzandı. Uluslaşma sürecinin başlangıcı veya uluslaşmanın tamamlanmış olması, genel anlamda yükselen kapitalizm sürecine eşlik eden tek uluslu devletlerin doğmasına yol açmakla kalmadı. Bu süreç, tek uluslu kapitalist devletlerin pazar arayışları, ezilen ve sömürge ulusların edinilmesi sonucunu da doğurdu. Bununla birlikte uluslaşma sürecinin henüz tek uluslu devletlerin oluşmasına elvermediği bazı topluluklarda da çok uluslu tek devletler teşekkül etti. Çok uluslu devletlerde ekonomik, siyasi olarak daha güçlü olan veya bazı tarihsel ve konjektörel faktörlerden ötürü bazı uluslar ayrıcalıklı, egemen ulus biçiminde örgütlendiler. Diğer uluslar ise sömürge-ezilen ulus statüsünde bırakıldı. Bağımsız gelişmelerinin yolu tıkandı. Rızaları alınmadan ilhak ve çeşitli biçimlerde işgal altında tutuldu. Yukardaki iki yönlü gelişim sürecinin kendisi bağımsız egemen uluslar ile hakları gaspedilmiş köle uluslar doğurdu. Böylece ulusal sorun, olgu olarak ele alınması, çözülmesi gereken bir temel mesele biçiminde kendini ortaya koydu.

Devrim ve demokrasi mücadelesinin bir parçası ve onunla içiçe geçen bu sorunun evrimi, çeşitli dönemlerde farklı biçim ve içerikler almıştır. Ama her dönemde, genel demokrasi ve devrim mücadelesinin bir parçası ola gelmiştir.

Marksistlerin ulusal sorun konusundaki görüşlerinin biçimlenmesinde Avrupa bakış açısı etkili olmuştur. Avrupa'da bir devrim beklentisi diğer ezilen uluslarının kurtuluşunun yolunu açacak bir olgu olarak görülüyordu. UKKTH bu düzlemde ele alındı. Ve bu ilke esas olarak ezen ulus işçi ve demokratik hareketi için formüle edildi. Başka bir ulusu ve halkları ezen bir ulusun işçi ve emekçi yığınları özgür olamazdı. Ezen ulus işçi sınıfı kendi burjuvazisine karşı ezilen ulusun KKTH'nı savunmadan tutarlı bir tavır geliştiremezdi. Tutarlı bir demokrasi ve genel işçi sınıfının çıkar ve idealleri doğrultusu, bir ulusun diğer bir ulus üzerindeki ayrıcalık ve baskısını protesto etmek, eleştirmek, ve durumu değiştirerek eşitliği sağlamak yönünde mutlak bir mücadeleyi öngörüyordu. Bu doğrultuda, işçi sınıfı, tutarlı demokrat kesimler UKKTH ilkesini programına koymak ve ilkenin tutarlı savunucusu olmak zorundaydılar.

İrlanda'nın kurtuluşu, İngiliz işçi sınıfının devrimine bağlı ele alınıyordu. Devrimci durumun en yüksek olduğu, muhtemel bir devrim beklentisi yaratan Batı Avrupa kıtasının nesnel devrim koşulları, kendi sömürge ve ezilen bağımlı uluslarının çok ilerisindeydi. Avrupa'da bir devrim, ulusal baskının maddi kaynaklarını temizleyeceği için, ezilen ve sömürge ulusların bağımsızlığına yol açacaktı.

Temel olan, ezen ulustaki emek sermaye çelişkisiydi. Bu çelişki çözülmeden, ulusal sorunun çözülmesi bir istisna derekesindeydi. Dolayısıyla ulusal sorunun çözümü emek-sınıf sorununa bağlı ve ikincil bir sorundu. Devrimci durumun yüksek olduğu, devrim güçlerinin objektif ve subjektif düzeyde bir gelişkenlik kaydettikleri ezen ulustaki genel durumun önüne, parçanın (ezilen ulusun) çıkarları geçirilmemeliydi. Böylesi bir olgu, sınıf çelişmelerinin çözümünü zorlaştıran bir öğeydi.

Emek (sınıfsal) sorunu ile ulusal sorun, UKKTH ile ezilen ulus arasındaki bağ ile ilgili görüşler, yukardaki koşullar dahilinde biçimlenmiştir. Dönemin koşullanmışlığı içinde oluşan bu görüşler, sonraları Marksist-Leninistlerin genel bakış açısına yön verdi. Marksistler, ulusların özgür gelişimi ve aralarındaki eşitsizliğin giderilmesi yönündeki burjuva demokratik ilkeyi, daha tutarlı ve içi boş eşitlik vaadlerinden kurtarıp, somut ve gerçek eşitliğin gerçekleşeceği işçi demokrasisine doğru ilerlettiler.

1860'lar Polonyası vb. özel bazı koşullar hariç, Marksistler ulusal kurtuluş mücadelesini emek sorununa bağlı çözülmesi gereken bir sorun olarak düşündüler. O zaman gerçekte gündemde olan siyasal koşul, egemen olan dalga, gelişmiş egemen uluslarda devrimci bir programı öne çıkarıyordu. 1860'larda Polonya'daki siyasal devrimci dalga bağımsızlık yönünde gelişme kaydedip, ezen sömürgeci ulusun ilerisinde bir seviyeye ulaşınca, Rus gericiliğine karşı burada ulusal bağımsızlık, ezen ulus merkezli emek sorunundan "bağımsız" olarak ele alındı ve desteklendi. Ve Avrupa'da devrim beklentisinin gerçekleşmemesi vb. bazı tarihsel gelişim özellikleri, marksistleri, sömürge ulusların kendi kurtuluşu kendi ellerinde fikrine yöneldiyse de bu yönlü teorik betimlemeler istenen boyuta çıkarılacak bir veriye ulaştırılmadı.

1900'lerin başında, ulusal soruna bakış RSDİP somutunda daha güncel düzeyde ele alındı ve genel program ezen ulus merkezli bir temele dayandırıldı. Bir ölçüde Avrupa'da öngörülen ama gerçekleşmeyen durum, Rusya'ya kaymış ve devrim güncel bir sorun haline gelmişti. Devrim merkezi ve programı, Lenin'in, **"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"** adlı eserinde sınırlarını çizdiği ve ana özelliklerini ortaya koyduğu gibi ezen ulustu. Rusya çok uluslu bir devletti. Ezen, ezilen-sömürge uluslarını toplamı 10'nun üzerindeydi. Bu sayının bir hayli katı da azınlık milliyet ve yeni milliyetleşme eğilimi gösteren kabile ve halklardan oluşuyordu. Fakat devrimci durum ve dengeler nesnel olarak devrim programı için ezen ulus merkezli bir ağırlık oluşturmuştu. Diğer uluslar ve yığınları fiilen devrim müttefiği olmalarına rağmen temel, merkezi bir yol oynamamışlardır. Nitekim devrim, ezen ulus merkezinden başlamış ve çevre kıyılara doğru yani ezilen-sömürge uluslara doğru sonradan gelişmiştir.

Marksistlerin öngördüğü emek sermaye çelişmesi ve ezen ezilen ulus ikileminde, emek sorununun çözümü için atılan adımlar, çarlığın devrilmesinin arkasından burjuva iktidarın alaşağı edilmesi sonucu ezilen-sömürge uluslar, bağımsız olma koşullarına kavuşmuşlardır. Ezen ulusta başlayan devrim, boyunduruk altındaki uluslar için ulusal devrim görevini yerine getirmiştir. Devrim öncesi öngörülen UKKTH ilkesi gerçekleştirilmiş, isteyen uluslar ayrı, ayrılmak istemeyen uluslar da gönüllü bir birlik oluşturmuşlardır.

Rusya'da sovyetik model ve öncesi ulusal sorunun çözümüne ilişkin yaklaşım, daha sonraları genel bir bakış açısı oldu. Türkiye'de bu yaklaşımı en iyi ifade eden (Kıvılcımlı'nın yeni tanıştığımız ulusal sorun tespit ve çözümlerini öneren yazılarını değerlendirme dışı tutarsak) ve kendi somutuna indirgeyen Kaypakkaya oldu. Kaypakkaya, daha önceki deneyim ve teoriyi savundu. Teorinin ışığında somutumuzun özgün yanlarını ortaya koymaya çalıştı. Ulusal sorun konusunda Kaypakkaya iki görevi yerine getirmiştir: birincisi, marksist leninist teoriyi savunup, yaygınlaşmasını sağlamak- bu konudaki yanlış, tek yanlı, şoven düşüncelere karşı mücadele etmek; ikincisi ise, teorinin ışığında somut çözümlemelerde bulunmak. Kaypakkaya, sadece teoriyi savunmakla kalmamıştır. O birçok kişi ve gruptan farklı olarak kendisini savunu düzeyinde bırakmamış, savununun mantıksal ve bilimsel sonuçlarını somutlayarak eksik ve yetersiz bazı yanlarına rağmen ulusal sorunun özgülümüzde aldığı biçim ve öze ilişkin tahlilde bulunmuştur. Türkiye'de ulusal sorunun somut tarihsel gelişimini özlü tahlil etmiş, önermelerde bulunmuştur. Türkiye'de ulusal sorunun temel, somut yanını Kürdistan'la ilişkilendirmiş, bu konuda ileri bir adım atarak Türkiye Komünist Hareketine yeni ve doğru bir yön sağlamıştır.

Kuzey Kürdistan dışındaki diğer parçaların, özellikle Irak parçasında bulunan KDP'nin (Kürdistan Demokrat Partisi) etkisiyle kısmı bazı örgütlenmeler oluşmuşsa da bunlar, kendi bulundukları ulusal parça dinamiklerinin doğal sonuçları olmaktan ziyade, Güney Kürdistan DP'sinin yansıması ve etkisiyle oluşmuştur. (Bu tespit 1940'lar öncesi dönemi kapsamıyor.) Kuzey dinamikleri sonucu gelişen eğilimler ise, daha çok azgelişmişlik sorunlarını ve kültürel talepleri öne sürmüşlerdir. Kürdistan sorununun bir devlet, ulusal bağımsızlık; ulusal problemin neticede buna tekabül ettiğini açık biçimde ifade eden Kaypakkaya olmuştur.

Kaypakkaya, Türkiye'de ulusal sorunun esasının Kürt ulusal sorunu olduğunu; bunun yanısıra Arap, Ermeni, Laz, Çerkez, Gürcü vb. azınlık milliyetler sorununun da bulunduğunu; bunların özümünün köklü toplumsal devrimci değişikliklerden geçtiğini, bir ulusun diğer bir ulus üzerindeki baskısının son bulduğu, ulusların eşit, gönüllü ilişkiler içinde veya ayrılma özgürlüğüne sahip bir düzende çözülebildiğini; böyle bir düzenin de devrimle gerçekleşebileceğini; sınıf bilinçli proletaryanın bunun için tavizsiz bir biçimde mücadele etmesi gerektiğini; ulusal demokratik devrimden sosyalizme doğru kesintisiz bir yol izlenerek ulusal sorunun somut eşitliğe doğru atılmış her adımın, izlenecek her yolun uluslararası proletaryanın nihai amaçlarının gerçekleşmesi için bir yakınlaşma olacağı bilincinden hareket eder.

Kaypakkaya, bir yandan marksizmin o dönemde kendisinin ulaşabildiği teorik verilerini özetlerken, diğer yandan veriler ışığında Kürdistan sorununun tarihi gelişim yanını görür. Kürdistan ulusal haraketinin geçmişini ve muhtemel gelişim yönünü doğru tespit eder. Geçmiş Kürt ulusal hareketlerinin tarihsel özellik ve niteliğini doğru değerlendirir. TKP ve Türkiye sol hareketinin geçmiş Kürt ulusal hareketlerinin niteliğini ve tarihsel gelişim özelliklerini inkar eden, Kemalist iktidar karşısındaki haklı ve demokratik muhtevasını görmemezlikten gelerek Kemalizme sunduğu desteği mahkum eder. Bu sosyal-şoven düşünce ve değerlendirmelerin yarım asırlık mazisi ve Komintern içindeki etki ve resmi ideolojinin gücüne tapmaksızın Türkiye tarihini doğru ele alır. Türkiye Cumhuriyeti varlığı ve öncesi dayanakları ilişkisini konu bazında tarihsel materyalist açıdan yorumlar.

Osmanlı İmparatorluğunun sömürgeci-fetih politikalarını emperyalizm çağında emperyalistler ile işbirliği içinde Kürdistan'da devam ettiren genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilhak altında bulundurduğu ulusun, ulus olmaktan kaynaklı hak, talep ve zorunlu tarihi ekonomik-toplumsal-siyasi evrimini en-

gellemesi; ki ayrıca rızası alınmadan, hiç bir muhatap ve kabul hükmüne uyulmaksızın ulusun parçalanması, kendi kaderinin tayini hakkının ırzına geçilmesi durumunun ayıplanması, protesto edilmesi, düzeltilmesi gereken acıklı ve hazin bir durumdur.

Eski sömürgeci imparatorlukların yıkılıp yerine çağa uygun yeni sömürgeci imparatorluk ve devletlerin yer aldığı 1900'lerin dünya tablosunun coğrafyamızda konum itibariyle yansıdığı biçimi, Kaypakkaya tahlil eder. Misak-ı Milli denilen şeyin öz itibariyle, Türk egemen sınıflarının emperyalizm ile işbirliği içinde oluşturdukları yeni konumlarının yararına, halklar ve ezilen sınıfların ise aleyhinde yeni bir statüko, ezilen Kürt ulusunun, Türkiye halkının ve azınlık milliyetlerin bu statükonun mağdur kesimleri olduğunu belirtir. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ezilen ulus ve halkın üzerindeki kanlı saltanatını mahkum eder. Bu paralelde, ulusal sorun özgülünde sol hareket içindeki yarım asırlık resmi suskunluk ve körlüğü yıkar. Bu duruma itiraz ve isyan ederek sorunun kaynağındaki ideolojik çarpıklığı eleştirir, kaynağını ve beslendiği noktaları ortaya çıkarır. Sınıf bilinçli Türkiye proletaryasının tavrının ne olması gerektiği ve yıllardan beri işçi ve emekçi sınıflar, hatta onların ileri kesimleri üzerindeki güçlü Kemalist ideolojik etkilerinin yıkılarak, önyargıların giderilmesi gerektiği; bu önyargı yıkılmadan, bilinçli proletarya kendisini bundan uzak tutmadan kendi egemen sınıflarından kendisini ayırtedemeyeceğini, böyle bir durumun ezilen ulus ve emekçi yığınlarında ciddi yara ve güvensizlik yaratacağını vurgular; pratikte yaranılmış olan güvensizliği de görür. Bu güvensizliğin, ezen ulus egemen sınıflarının ağır ulusal baskı, soykırım uygulamasının, üstün Türk ırk-ulus teorisinin doğal sonucu gelişen pratik olgular olduğunu; bu olguların, basit propaganda-ajitasyon sonucu ortadan kaldırılamayacağını; dolayısıyla, ezen ulus proletaryası ve sınıf bilinçli kesiminin izlediği siyaset ile birlikte uyguladığı pratik çizginin önem arzettiğini; pratikte, ulusal baskı politikasını uygulayan ve buna destek olan sınıflardan ayırdedilir bir farklılığın mutlak zorunlu olduğunu; pratikte bu güven oluşturulmadığı sürece, dayanışma ve ortaklığın yaratılmasının da kolay olmayacağını ısrarla belirtir.

O dönem, egemen ulus işçi sınıfı dahil ezilen sınıflar üzerinde güçlü bir etkiye sahip olan Kemalist üniter anlayış, devrimci hareket üzerinde de etkisini koruyordu. Toprak, devlet, ülke "bölünmez"liğinin; Misak-ı Milli'nin savunucu şampiyonu kesilmek moda ve geçer akçeydi. Egemen ulus şovenizminin beslendiği kaynakların güçlü olduğu, geçmişte devralınan mirasın bu kaynaklardan bağımsız olmadığı bir süreçte İbrahim Kaypakkaya, bu mirası reddeder. Yerine, uluslararası işçi sınıfının tarihi mirasını koyar.

Türkiye'de her ne kadar üniter anlayış sirayet etmiş, teori devşirmeciliği bu şartlar altında yaygınlık eğilimi göstermişse de, Kaypakkaya, mümkün olduğunca kendini bundan kurtarmaya çalışmıştır. Teorinin, egemen ve ara kesimler için kabul edilebilir biçime sokulmasına veya böyle yorumlanmasına karşı çıkılmış, pratikte devrimci teorinin kendi özüne uygun hale getirilmesi yolunda mesafe kaydedilmiştir.

Kaypakkaya, ulusal sorunun teoriksiyasi boyutunu ortaya koyarken yalnız egemen ulus milliyetçiliğiyle mücadele etmemiş; o günkü koşullarda ciddi oranda yansımayan fakat Kürt üst kesimleri tarafından içten içe beslenen ezilen ulus milliyetçiliğine karşı mücadeleyi de ideolojik mücadelenin bir gereği olarak ortaya koymuştur.

Kaypakkaya'nın beş temel belgesinde en fazla yer ve belli bir hassasiyetle üzerinde durduğu konulardan biri Kürdistan ulusal sorunudur. Bu belgede, bir yandan egemen ideoloji mahkum edilirken, diğer yandan bu ideolojinin etkisinden kurtulamayan sol çevrelerin eleştirisini de yapar.

Bu belgede ulusal baskının tanımı, sınıfsal karakteri, içinde bulunulan tarihi süreçte ve sonrasında muhtemel gelişebilecek ulusal hareketin yönü, bu dinamiklerle ittifak sorunu; keza geçmişteki ulusal hareketlerin niteliği vb. birçok konuda doğru ileri tezler ortaya koymuştur. Özellikle geçmiş Kürt ulusal hareketlerinin niteliğinin inkar ve yanlış değerlendirmelerini mahkum etmiştir. Dinsel motif taşıyan Şeyh Sait ayaklanmasının arkasında İngiliz emperyalizminin parmağını arayan çevrelere karşı dahi cesaretle göğüs germiş, bu hareketin ulusal demokratik niteliğini açıkça vurgulamıştır.

Kürdistan'ın somut bazı temel yanlarını teorize etmiştir. Fakat bunları çok detaylı kategorilere ayırabilecek bir deneyim süreci yaşıyorken tutuklanarak katledilmiştir. Üniter gibi görünen Türkiye'nin çok uluslu-parçalı yanlarını yeterince anlamadığı, bunları pratikte kıramadığı gibi görünüm sergilemesine aldanmamak gerekiyor. O, Kürdistan'ı özetlerken, ortaya çıkardığı tablo Türkiye'den farklıdır. Bu farklılık, farklı cephe ve programa tekabül edecek nüveler içermektedir. Kaypakkaya, hiç bir zaman bu yönlü açık düşünceler dile getirmemiştir. Fakat tespitlerinden yola çıkılarak, bazı soyutlamalar yapılıp somuta dönüştürüldüğünde bu durum kendiliğinden ortaya çıkar. Kendi tespitleri doğal olarak cephe, hedefler konusunda üniter düzeye indirgenemez. Örneğin; Kürdistan'da halk tanımı içine dahil etmediği, dolayısıyla demokratik devrimin hedefleri olması gereken bazı sınıf katmanlar, milli zulüm altında inim inim inleyerek, ulusal baskıya karşı baş kaldırabiliyorlar; demokratik, ilerici bir rol oynayabiliyorlar; benzeri bir hareketin destekleyicisi-katılımcısı olabiliyorlar. Ki pratikte bu yaygın olarak görülüyor ve Kaypakkaya tarafından bu durum açık ve defalarca ayrıntılarla dile getiriliyor.

Hatta Kaypakkaya, Kürdistan'da üç-beş büyük toprak ağası ve komprador ihanetçi dışında diğer tüm sınıfların demokratik-ilerici bir rol ve nitelik yan taşıdığını vurgular. Bunlarla ittifak yapmak mümkündür, kaçınılmazdır. Aynı durum Türkiye'de geçerli değildir. Türkiye'de bu sınıflar karşı-devrimci bir durumdadır. İttifak yapılacak pozisyonları yoktur. Kaypakkaya, bunların analizini yaparken nesnel durumu iyi ifade eder. Çelişkileri doğru yansıtır. Ancak mantıksal ve siyasal bağını açık kuramaz. Bu nüvelerin ayrışımını yapmak onun ardıllarının görevi idi. Ne yazık ki, sonrası süreçte bu yapılamadı; ve miras olduğu gibi kaldı, zenginleştirilemedi. Bunun bedeli de ağır oldu.

ULUSAL SORUNDA KAYPAKKAYA'NIN YANLIŞ VE EKSİKLİKLERİ

Kaypakkaya, ulusal sorunu teorik düzeyde ele alırken, Marksizmin genel teorisine bağlı kalmıştır. Bu teoriye bağlı kalırken, tarihsel gelişim sürecinin teori üzerindeki etkilerini belli yönleriyle görme ve yorumlamada zayıf yanlar da göstermiştir. Bunda, Türkiye'de yapılan çevirilerin yeni ve eksik olmasının da rolü vardır.

Kaypakkaya, *"ulusal sorunun özünü pazar meselesi oluşturur; Ulusal sorun, özünde ezen ve ezilen ulus burjuvaları arasındaki bir sorundur; ulusal baskının esas hedefi ezilen ulus burjuvazisidir"* şeklinde Stalin'den yaptığı bazı tespitler günümüzde doğru olmayan, eski çağa ait tespit ve olgulardır. Esas olarak Stalin tarafından, ünlü ulusal sorun broşüründe 1912'de dile getirilen bu görüşler, yine Stalin tarafından Ekim devrimi sonrası için geçerliliğini yitirdiği belirtilmiştir. Kaypakkaya, Stalin'in bu broşürde dile getirdiği, ulusal sorun ve tarihi evrimine ilişkin görüşleri olduğu gibi benimser ve bunun tarihsel gelişim içinde farklılaşan yanları ayırtetmede yetersiz kalır.

Türkiye'de ulusal sorunu açıklarken; ulusal baskının sadece Kürt halkına değil, tüm Kürt ulusuna uygulandığını doğru olarak belirtmesine ve Kürt halkının sınıfsal baskının yanı sıra ulusal bir baskıyla da yüzyüze bulunduğunu sık sık belirtmiş olmasına rağmen, yukarda bahsettiğimiz gibi bazen de ulusal baskının hedefini daraltır.

Doğrusu, ulusal baskı, Kaypakkaya'nın da çoğu kere açıkladığı gibi tüm Kürt ulusuna uygulanmaktadır. Zaman zaman ezilen ulus sınıflarının pratikte oynadıkları role ve tehlike arzedip etmemesine bağlı olarak okun sivri ucunun dokunacağı kesimler değişse de sorunun özü değişmez. Ulusal baskının esas hedefinin Kürt üst sınıflarının gösterilmesi veya baskının esas hedefinin bu sınıflara indirgenmiş olması, Kürt halkı üzerindeki ulusal baskının gizlenmesi şeklindeki bir yanlışlığa tekabül etmez. Tersine, Kaypakkaya, bu konuda duyarlıdır. Kürt halkı üzerindeki ulusal baskının gizlenmesine yönelik çaba ve görüşlere karşı amansız mücadele eder.

Stalin'in Ekim devrimi öncesi belirlemelerine uygun olarak, ezilen-sömürge burjuvazisinin oynadığı belirleyici rol ve kendi pazarına sahip olma dürtüsünün ortaya çıkardığı tablo, yaygın pratik durumdan esinlenerek, bu tespiti olduğu gibi savunmak hem pratik hem de teorik açıdan doğru değildir. Ulusal sorunun bir yanıyla ayrım yapılmaksızın pazar meselesi olarak görülmesi, bu tekyanlılığın teorik nedenidir. Kaypakkaya'nın teorik olarak ulusal sorunu bir yanıyla pazar sorunu olarak değerlendirmesi, doğal olarak ezen ezilen ulus burjuvaları arasındaki rekabeti bu sorunda öne çıkarmıştır. Sosyal dayanak olarak köylülüğün rolü rededilmemesine rağmen, ulusal sorunun özünün köylü sorunu olduğunu tespit edilememesi önemli bir eksikliktir. Devrimde köylülüğün temel ve birçok yönüyle güçlü yanlar taşıyacağı Kaypakkaya tarafından belirtilmiş olması, ulusal sorunun özünü bu soruna indirgemeye yetmemiştir.

Şimdi birçok arkadaş diyecektir ki; *"sorunun özü burjuva demokratik bir muhtevaya, bu muhteva da son tahlilde ekonomik anlamda burjuva sınıfların taleplerini karşılar bir boyuttadır. Dolayısıyla sorunu pazar sorunu görmek ve burjuvazinin ağırlıklı damgasını vurduğu bir gelişim seyri olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır."*

Ulusal sorun, neticede burjuva demokratik, günümüzde proleter dünya devriminin bir parçasıdır. Burjuva demokratik bir karakter taşımasından yola çıkarak, sorunun ulusal-sosyal kurtuluş mücadelesinin bir bileşkesi ve toplumsal devrimin alt-burjuva demokratik aşamasından üst-sosyalist devrim aşamasına doğru zorunlu diyalektik bir gelişim içinde olacağını anlamamazlıktan gelmek doğru değildir.

Aynı biçimde ulusal sorundan bağımsız, bir demokratik devrimi ele alalım; ki arkadaşların bir çoğu -Kürdistan'ı bir an konu dışı bırakalım- bu devrimin özünü toprak sorunu ve temelini de köylülüğün oluşturduğu düşüncesindedir. Pekala, özüne burjuva demokratik taleplerin damgasını vurduğu, ekonomik olarak da bu taleplerin sahibi sınıfların ihtiyaçlarına cevap olabilecek bir devrimin karakterinden dolayı, nasıl ki ulusal sorunun özüne ilişkin olduğu gibi aynı değerlendirmeyi yapamıyorsak, aynı biçimde tersinden bir özdeşlik kurmamak da doğru değildir. Nasıl ki Türkiye'de devrimin burjuva demokratik karakterinden dolayı, sorunun özü pazar sorununa veya burjuva sınıfların sorununa indirgenemezse; sorunu belirleyen toplumsal kurtuluş, sosyalizme geçişin zorunlu, atlanamaz ve çözülmesi gereken bir tarihi aşama olarak kabul görüyorsa; aynı biçimde ulusal problemi olan bir parçada da sorunun temeli aynı şey oluşturur. Sosyalist devrimle kıyaslandığında Milli Demokratik Devrimin içeriği, kapsamı ve görevleri kıyaslandığında Milli Demokratik Devrimin içeriği, kapsamı ve görevleri temelden farklıdır. Milli devrimle Demokratik devrim (diğer bir deyişle ulusal sorunla sınıfsal sorun) kıyaslandığında ise ikisinin içeriğinin aynı olduğunu, sadece kapsam ve görevler itibarıyle bir farklılık oluşturduğunu görürüz. Sonuçta Milli devrim de Demokratik devrimin bir biçimi ve onun kopmaz bir parçasıdır. Sorunu çelişkiler diliyle ifade edersek, ulusal sorun da sınıfsal sorunun bir parçası ve onun ayrılmaz ifadesinden başka bir şey değildir. İkisinin arasında nitelik farkı aramak yanlıştır. Özellikle günümüzde varılan teorik seviye ve zenginleştirici pratik katkılarından sonra, 1917'lerdeki Stalin yoldaşın makalesinden esinlenerek aynı savunuyu devam ettirmek yanlıştır. Ayrıca, buna haklılık kazandırmak için gerekçeler uydurmanın da gereği yok. Stalin'in kendisi, dönemimizde (Ekim devrimi sonrasında) bu değerlendirmeyi devam ettirmenin doğru olmadığını belirtiyor. Stalin'in günümüzde terkettiği, yerine yeni değerlendirmeler (ulusal sorunun özünde pazar sorunu değil, köylü sorunu olduğu şeklindeki yeni tespiti) koyduğunu biliyoruz. Eğer bu konuda kendimize bir teorik baz alacaksak, bu Stalin'in yeni ve doğru olan son tespiti olması gerekiyor.

Ulusal sorunda pazarın yeri, burjuvazinin rolü vardır ve inkardan gelinemez. Bunlar geçmiş çağdan günümüze aktarılan; yer yer yaygın olarak görülen olgular olmasına rağmen, çağı karakterize eden olgular değildir.

Ulusal sorun son tahlilde, ulusal ve

toplumsal kurtuluş mücadelesinin bir parçası ve onun temelidir. Ulusal sorunun olduğu bir yerde, ulusal burjuvazi ve soylularının dönemsel olarak ulusal hareketlere önderlik yapma ve ulusal mücadele geliştirmiş olmalarından ötürü, sorunu bu sınıflarla özdeş tutmak doğru değildir. Aynı sorunu ağır biçimde yaşayan ezilen-sömürge ulusun işçi ve köylü sınıfının bu yönlü talepleri sorun varoldukça canlı kalacaktır. Bu somut temel talepleri görmemezlikten gelmek komünistlerin işi değildir. Ulusal baskının olduğu bir yerde, ulusal baskıya karşı görevler sadece burjuvazinin işi değildir; bu görevler can alıcı bir biçimde işçi sınıfı ve diğer emekçi yığınları, ara katmanları yakından ilgilendirir ve işi olmaya devam eder. Tabiki, ezilen ulus emekçi yığınlarının kendi burjuvazisinden farklı olarak bir görevi daha vardır: Ulusal görevlerinin yanısıra sınıfsal kurtuluş görevleri. Burjuvazi, mümkün olduğunca bu görevleri soysuzlaştırmaya çalışır, ama emekçi yığınlar sınıf bilinçli bir hareketin önderliğinde mücadele yürütüyorlarsa, kendisiyle burjuvazi arasında bir ayrım koyarlar. Nerede birleşip, nerede ayrılacaklarını bilirler.

Ulusal sorunun teorik olarak ele alınmasında, ezen ulus program bakış açısının marksizmin oluşumunda doğal olarak etkili olması, ulusal hareketlerin önemi ve görevlerine ilişkin ayrımların belirlenmesinde, bunların kategorize edilmesinde bir gecikme yaratmıştır. Bu durum, çoğu kez teorinin şematik savunuculuğunu beraberinde taşımış; daha geri düzeydeki yeni oluşumlarda basit bir tekrarı doğurmuştur.

Burada şunu belirtmekte fayda vardır: Kaypakkaya her ne kadar ulusal sorunun özü, ulusal baskının esas hedefleri konusunda eski döneme ait marksist teoriyi, teorik düzeyde savunmuşsa da pratik düzeyde ve siyasal tespitlerinde bunun etkisini en aza indirmiştir. Bu tespitlerden yola çıkarak büyük kusurlara düşmemiştir. Tersine Türkiye sol hareketinin kusurlarına karşı mücadelede ileri adımlar atmış, sorunun tanımlanmasında devrimci katkılar sunmuştur.

Kaypakkaya'nın ulusal sorun konusunda hata olarak kabul edebileceğimiz diğer bir tespiti de Kürdistan'da tarihi haksızlığa ilişkindir. Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesini, Kaypakkaya tarihi bir haksızlık olarak kabul eder. Fakat bu haksızlığın giderilmesi gerektiği konusundaki görevleri ıskalar. Kürdistan'ın parçalanmış ve gadre uğramış olmasının protesto ve lanetlenmesi gereken bir durum olduğunu belirtir. Bir çok ulusun kendi kaderini tayin hakkını kullanarak şu veya biçimde ulusal devletlerine sahip olmasına karşılık Kürtler ve Ermenilerin bu haklarından mahrum bırakılması, parçalanması tarihi bir haksızlıktır. Bu haksızlığı Kaypakkaya dile getirir, lanetler. Fakat, Birleşik bir Kürdistan talebini yerinde bulmaz; komünistlerin böylesi bir talebi olamayacağını belirtir. Parçaların birleştirilmesi fikrini, talep düzeyinde benimsemeyerek reddeder. Lenin'den aktardığı bir pasaj ile, BUND'un Yahudi'lerin birleştirilmesi talebini reddetmesini Kürtlere uyarlayarak, düzeltilemeyecek tarihi haksızlıklar karşısındaki Leninist tutumu yanlış yorumlar. Konu bazında Yahudilerin durumunu Kürtlerle özdeşleştirir. Oysa Yahudilerin durumu, Türkiye'de Ermenilerin durumuna daha yakındır. Yahudiler bir ulus değildir. Üzerinde yaşadıkları belirli bir toprak parçası yoktur. Ulusal baskı ve engellemeler sonucu dağılmış ama ulus olamayan Yahudilerin tek tek ülkelerden toplatılarak bir nevi ulus oluşturma talebinin prgrama konmasını Lenin kabul etmez. Yahudilerin durumunu düzeltilemeyecek ve protesto edilmesi gereken bir durum olarak kabul eder. Ayrıca Yahudilerin mevcut durumunu sınıf mücadelesinin önünde bir engel olarak da görmez. Nasıl Ermeniler jenosidler sonucu uluslaşma sürecini kararlı birliğe dönüştüremeden dağılmış ve dünyanın dört bir yanına serpiştirilmişlerse; Amerika, İsrail, Avrupa, Türkiye Ermenilerinin birleştirilmesi için program talebinde bulunmanın pek de doğru, makul bir yanı yoksa; böyle bir tarihi haksızlığı lanetlemek yerine, pratikte düzeltilmesini savunmanın gerekçeleri hem zayıf hem de sınıf mücadelesinin önünde engel değilken, Yahudilerin durumu da böyledir. Böylesi bir tarihi haksızlığı Kürdistan'la aynılaştırmak doğru değildir.

Kürdistan bir uluştur. Üzerinde yaşadığı bir toprak bütünlüğü vardır. Kürdistan'ın parçalanmışlığının kaldırılması pratik açıdan mümkündür. Ayrıca bölünmüşlüğü, Kürdistan ve çevre ülkelerin sınıf mücadelesi önünde engel ve zayıflatıcı yanlar taşımaktadır. Tüm ulusların tarihi gelişim seyrinin neredeyse istisnasız bir biçimde kendi ulusal bütünlük ve devletlerini kurma eğilimi gösterdiğini hesaba katarsak, sorunun Kürdistan açısındaki önemi ortaya çıkar. Bu tarihi eğilim hem sosyalizm koşullarında hem de burjuva demokratik bir ortamda geçerli olan bir durumdur.

Dolayısıyla haksızlığın düzeltilmesi talep edilmesi gereken bir konudur. Yakın bir geleceğin talebi olmasa da uzun sürede gerçekleştirilmesi mümkün olan bir durumdur.

Kaypakkaya, diğer bir tespitle objektif olarak tarihi haksızlık konusundaki görüşünü olumlu yönde değiştirirken, temelde talep düzeyinde savunulmasını reddetmeye devam eder. Şöyle ki; eğer Kürdistan'ın bulunduğu ayrı ayrı parçalarda devrim gerçekleşirse, Kürt halkı isterse, UKKTH'nı Kürdistan'ın birleştirilmesi yönünde kullanabileceğini; çünkü UKKTH'nın parçaların birleşmesi hakkını ifade ettiği gibi A, Z devletiyle birleşme veya ayrışma hakkını da içerdiği belirlemesini yapar.

Bunlarla birlikte en temel belge ve inceleme konusu olan Kürdistan ulusal sorunu olmasına rağmen, bunu çelişkiler bazında yorumlamakta eksik kalır. Ulusal sorun, başlı başına bir çelişme; sorun, ezilen ulus ile ezen ulus egemen sınıfı arasında temel bir çelişme olmasına rağmen teorik olarak net ifade edilmez. Türkiye'de dört başlıca çelişmeden bahsedilir. Fakat bunlar içinde ezen ezilen ulus çelişkisi yoktur.

Ayrıca ulusal sorunun, örgütlenme üzerindeki etkilerini, pratik açıdan gözönüne almanın yeterli verileri olmasa da teorik açıdan ve genel deneyden dikkate alacak bir belirleme yapılamayışın da bir eksiklik olarak kabul etmek gerekir.

UZAK YOLCUDAN NOTLAR

Şu Kıbrıs...

Cengiz GÜNDOĞDU

Şimdi düşündükçe gülerim. Bıyığımın yeni terlediği o yıllarda Türkiye'de Kıbrıs Mitingleri yapılırdı. O mitinglere ben de katılırdım. Kıbrıs bizimdi. İngiltere Kıbrıs'a haksız bir biçimde el koymuştu. Şimdi bize vermeliydi.

Kıbrıs bizimdi... bizim olacaktı... bizim kalacaktı.

Kıbrıs mitinglerine gider, kalabalıkla birlikte coşkuyla bağırırdım. *"Kıbrıs Türktür, Türk kalacaktır."* diye. Sonra çağrışlar değişti. *"Ya Taksim, ya ölüm"* diye çığrışmaya başladık.

İşte burda içime kurt düştü. Hani Kıbrıs bizimdi. Şimdi bu Taksim nerden çıkmıştı. Arkadaşlarla bu konuda hararetli tartışmalar yaptığımı anımsıyorum. Şöyle düşünüyorum. "Kıbrıs bizim" diye başlamışsak öyle devam etmeliydik. Ben Taksim'den yana değildim. Tartışma benim tartaklanmamla bitti.

Bu ilk yalnızlaşmamdır.

Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Sonra yine mitingler başladı. Bu kez Makarios'un ölümü isteniyordu. Çığrışlar bağrışlar arasında Makarios'un maketi yakılıyordu.

Ben bu Kıbrıs işinden kuşkulanıyordum. Ama bilgisizlikten sorunun n'olduğunu anlayamıyordum. Daha sonra Kıbrıs'ta emperyalistlerin çizdiği çerçeve içinde kanlı bir oyun oynandığını farkettim... Yıllar yıllar sonra Taksim'de islamcı gençler *"Ordu Bosna'ya"* diye bağırırken ne kadar yazıklanmıştım.

Bu ülkenin yöneticileri hep böyle yaptılar. Acımasızca gençleri kullandılar.

Bütün bunları, Mehmet Hasgüler'in **"Kıbrıs'ta Enosis ve Taksim'in İflası"**(*) adlı yetkin eserini okurken yeniden düşündüm.

Mehmet Hasgüler eserinde, *"Kıbrıs sömürgecilik sürecini en köklü yaşayan ülkelerdendir. Kıbrıs'ta sömürgecilik, halkları birbirine yabancılaştırma rolünü iyi oynamıştır"* diyor. Böylece kavram bilgisinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor. Gerçekten de sömürgecilik kavramını doğru edinmemiş, bu bilgiyle donatılmamış biri, Kıbrıs sorununu doğru çözümleyemez. Bu açıdan bakıldıkta Mehmet Hasgüler'in eseri, son derece yararlı... Önemli bir eser.

Yöntem açısından bakıldıkta Mehmet Hasgüler doğru bir yöntem kullanmış. Olguları değil, olguları oluşturan ilişkileri irdelemiş. Böylece görüneni değil, görünenin arkasındaki hakikati gösteriyor bize.

En başta Kıbrıs tarihi yeniden yazılmalıdır diyor Hasgüler. *"Kıbrıs'ın gerçek tarihi, ancak iki toplumun barış içinde yaşaması için canından olan yurtseverlerin düşüncelerinin geleceğe ışık tutacak şekilde anlaşılması ve yorumlanması durumunda yazılabilir."* Mehmet Hasgüler'in bu saptaması, Kıbrıs'la ilgili yerleşik görüşlerin kökten eleştirisi...

Mehmet Hasgüler'in çalışması görünenin arkasındaki hakikati gösteriyor dedim. Bunu Kıbrıslı sosyalistler eleştirirken, görünenin sosyalistlik olduğunu, ama hakikatin başka olduğunu görüyoruz.

Sosyalist bir insan Kıbrıs'ta, temeli eşitliğe dayalı bağımsız bir cumhuriyet istemez mi? Evet ister. Ama Hasgüler'in saptamasına göre, *"Kıbrıs'ta gerçek bağımsızlığı isteyebilecek yegane potansiyel güç, sosyalistler iken onlar da Kiliseden ayrı davranamayıp Kıbrıs'ı Nato'cu anavatanların nizamına soktular."*

Görünüş sol, ama eylem... hakikat koyu bir milliyetçilik. Mehmet Hasgüler şöyle diyor. *"Kıbrıs'ta sol hareketin en büyük açmazı AKEL tipi "milliyetçi devletçi bir partinin varlığıdır. Bu parti, Kıbrıs Ortodoks Rum şovenizme dayalı gerici bir politika izlemekte ve Kıbrıs'lı Türkler'in varlığını pek dikkate almamaktadır."*

İçimizi acıtsa da Mehmet Hasgüler'in bu saptaması üstünde dikkatle durmak gerekiyor. Çünkü Avrupalı komünistler milliyetçilikten bir türlü arınamadılar. Birinci emperyalist savaşta da Avrupalı komünistler milliyetçi oluverdi. Lenin bu konuda yalnız kaldı.

Buna karşılık Türk solu alabildiğine "enternasyonal" oldu. Gerçi Hasgüler bu görüşte değil. Kıbrıs sorunu sol için "milliyetçiliğini" kabul ettirme konusu olmuş Hasgüler'e göre. Ben bu görüşte değilim. Çünkü gerçekte... genelde Türk solcuları Türkiye'nin sorunlarında öyle enternasyonalist davranır ki, insan küçük dilini yutar.

Hasgüler'e katılmadığım bir konu daha var. Onu da söylemek istiyorum.

Hasgüler'e göre ÖDP çevresi, *"Türk Solu içinde entellektüel düzeyi en yüksek"*miş. Ama bu entellektüel düzeyi en yüksek olan ÖDP bile Hasgüler'e göre, *"Kıbrıs konusunda Türkiye'deki genel bilgisizlikten nasibini"* almış.

Şimdi sorun şu. Entellektüel düzeyi Türk solu içinde en yüksek olan ÖDP, nasıl olur da genel bilgisizlikten nasibini alır. Bu mümkün değil. Burda doğru önermenin şöyle olması gerekir. Entellektüel düzeyi en düşük olan ÖDP, Türkiye'deki genel bilgisizliğe katkı yapmaya devam ediyor.

Son söz, Kıbrıs sorununu iyi bilmek gerekiyor. Bunun için Mehmet Hasgüler'in eseri dikkatle okunmalı.

(*) Mehmet Hasgüler, Kıbrıs'ta Enosi ve Taksim'in İflası, Özgür Üniversite Kitaplığı, Öteki Yayınevi, Ankara 1998.

Devrimcilik herkesin harcı değildir

M. YEŞİLTEPE

Biz devrimciyiz
Ufkumuzda gerçekler
düşler kadar güzeldir
Varsın dilimizi kessinler
Biz o üüliyi var ya
kırk çeşit çekeriz

"Artık demokrat olacağız, dürüst ve samimi olacağız" biçimindeki ifadelere devrimci çevrelerde rastlandığında, bunun bir "çatlak" olduğu ve o çatlaktan uzun süredir "devrimcilik dışı" fikrî gıdanın sızdığını ve bünyede giderek bir değişime sebep olduğu görülür. Bu, neden-sonuç ilişkisinde adeta şaşmaz bir akıştır. **Bünyeyi "içerden" fetheden, "devrimcilik dışı" argümanlar, kendi meyvesini verirken, dune kadar "komik" sayılabilecek "yol ve yöntemler" yeni bir "çıkış"mış gibi itibar görmeye başlar.** Devrimcilikte, demokratlığın lafı mı olur? Dürüstlük, samimiyet bizim mayamızdır zaten; yücelen ve yücelten değerler bütününün, şafağa rengini veren kızıllığın, bu dünyada "cennet" olasılığının anamaddesi devrimcilikten başka nedir ki? demenin, sandığımızın aksine pek bir yararı/etkisi olmaz. Çünkü zifiri karanlığın, çürük kokunun, haki rengin bulunduğu mekana; geride bırakılmış tüm izleri yeniden keşfedilerek dönülmüştür.

Nazım'ın, dönekler için "*onlara rastlarsanız eğer/ölümü görmüş gibi çevirin başınızı*" deyişi; onlar için bir anlam ifade etmez. İnsan, değerlerini satmaya başladı mı bir kez, ruhunu da pazara sürmesi fazla zaman almaz. Bunların, devrimci mekanlarda istismar edebileceği kapılar, sanıldığından çok daha fazladır. Devrimciliğin değiştirici/dönüştürücü olması, devrimcilerin eleştiriye açık ve hoşgörülü olması; ruhunu "samimiyetsizlik mantarı" sarmış ve kişilik erozyonuna uğramış olanların, –eğer ihtiyaçları varsa– istismar edebilecekleri kapılar oluşturur. Bu nedenle devrimciler, bulundukları alanlara **"mevlana tekkesi"** muamelesi yapılmasına izin vermemelidir.

Çocuklar, ileriye doğru büyürler; ileriye doğru her büyüme, devrimcileri ilgilendirir. Ancak, gerek tabiatın, gerekse insan doğasının "ürkütücü" bir tahribata uğramış olduğu bir dünyada; "kangrenleşme", "mantarlaşma" ve hatta "kanserleşme" olasılığı yüksektir. Böyle bir dünyadan süzerek ve süzülerek çıkmakta olan devrimcilerin "her şeyi tedavi etmek" gibi bir vazifeleri yoktur. Sebebini kendilerinin teşkil etmemiş olduğu öyle gelişmeler vardır ki, devrimcilerin o konulara vakit ayırması bile doğru değildir. Bu nedenle devrimcilik, "peygamberlik"ten ve "mevlanacılık"tan ayrılan özelliği ile kavranabilmeli ve amaçla doğru biçimde ilişkilendirilmelidir.

Belki sevgili okurları şaşırtacağım ama, ben herkesin devrimcilik yapmasının şart olmadığını; hatta gerekli de olmadığını düşünüyorum. Zaten bu iş, herkesin kotaracağı ve herkese yakışan bir iş de değildir. Devrimci olmak başka, devrimcilerin politik etki alanında bulunmak daha başka bir şeydir. Onlara saygı duymak, peşinden yürümek, gösterdikleri yoldan ilerlemek, onlara akıl danışmak; çok kişiye nasip olabilir; ama devrimci olmak herkese nasip olmaz. Devrimcinin "çevresi" olmanın da zorlukları vardır. Ama devrimcinin kendisi olmak, "başlı başına ve çok özel" zoluklar içerir. Ayrıca ve buna (zorluğa) paralel giden bir diğer nitelik, devrimciliğe yakışacak bir karaktere (kişilik özelliğine) sahip olmaktır. Bu konuda elbette ki miktar/ölçü verecek durumda değilim; aynı zamanda bunun göreli bir yanının olduğunu da biliyorum. Fakat devrimciliğin, kimlerin işi olmadığına dair bazı ipuçları vermek mümkündür. Örneğin "*Evde ağlayanların gözyaşını, boynunda bir zincir gibi taşıyanlar*"ın, felaket tellallarının, mızmızların, bencilliği ruhuna "ev sahibi" edenlerin ve daha önemlisi "parmağı hafifçe çizildiğinde" feveran edenlerin, yani kayba tahammülü olmayanların işi değildir devrimcilik.

İÇİNDE YALNIZCA "TATLI SU DEVRİMCİLERİ"NİN YÜZEBİLECEĞİ BİR HAVUZ OLUŞTURULMAK İSTENİYOR

Bulundukları coğrafyada, bir halk hareketi yaratmak ve bu halk hareketi havuzunda varlığını/işlevini sürdürmek, devrimcilere ait bir özelliktir. Karşı devrim, dünyanın hiçbir köşesinde nihai olarak zaptedemediği devrimcilere karşı yöntem geliştirirken, artık salt şiddet ile yetinmemekte, çeşitli araçları aynı zaman dilimi içerisinde kullanma yoluna gitmektedir. **Bunlardan belki de en önemlisi; devrimcileri, "havuz-dışı" bir kesim olarak gösterebilmek ve onları boğarken, meşruiyet çerçevesini, havuzdakileri de kapsayacak biçimde genişletebilmektir.** Bunu başarıp başaramamasından bağımsız olarak söylemek gerekirse; karşı-devrim, artık sadece gerici-faşist mekanlara "olta atmak"la yetinmemektedir.

Diktatörlüğün attığı oltada veya mayada başarılı olabilmesi, ilk bakışta şaşırtıcı gelebilir ve hatta bu, ya halka yönelik olumsuzlamalara ya da devrimcilerin aşağılanması biçimindeki tanımlamalara sebep olur. Gerçekte ise bu türden negatif duruşları hiç de gerektirmeyecek gelişmelerdir bunlar. Yeni-sömürge bir ülkede yani kapitalizmin çarpık biçiminin hüküm sürdüğü bir yerde, diktatörlüğün "zehrini akıtabilme" imkanı bulması o denli şaşırtıcı olmamalıdır. Hatta bu konuda, sanıldığından çok daha fazla kanal vardır. Meseleye salt savaş cephesinden bakılacak olsa dahi, zeminin kaygan olduğu ve birden fazla duruşu bir arada barındırdığı görülür.

Korku, iç kavga, ruh değişimi savaşta hızlı ve çıplak yaşanır. Bir savaşçı için **korku**, en büyük ayakbağıdır.

Korkunun kendi gecesi vardır
Gözleri perdeler
Yürekleri by-pass eder
Çelmelenmiş olan akıl
kenara düşer.

Ateş ve ölüm demek olan **mermi** ise, savaşçı için bir güvencedir.

Mermi
her patladığında
kol kanat geriyorsa varlığımıza
Özgürlük
mermının ağzında
bir gülümsemedir.

Bam tellerine dokunulmuş gibi
patlayan coşku
korku duvarlarını
yerle bir eder.

Ve insan kendisine yakışanın
düşmek değil
kalkmak olduğunu
kendi eylemiyle görür.

Bir insan, **güzellikleri aldatmaya** başladı mı, ruhuna karanlığın **maya çalıcısı** yuvalanmış demektir. Tekrarlar alışkanlığa, alışkanlık bir zincire dönüşür ve insan, aynadaki siluetine bile samimiyetsiz davranmaya başlar. Güzelliklerle kavgalı olmak, çirkinliklerle barışık olmanın yolunu açar.

Devrimciliğin uzun ve zorlu bir yolculuk olduğu ve çok ağır tehditlerle kuşatıldığı bizim coğrafyamızda, devrimci savaşın bir öznesi olmak, herhangi bir savaşa katılmaya benzemez. Öncelikle burada **gönüllülük**, başlı başına bir farklılıktır. Kaba bir algılayışla, devrimcilerin "acı çekmeyi tercih ettikleri" bile düşünülebilir. Gerçekte ise devrimcilikteki tad, anlam ve gereklilik; tarifi güç bir uyum içinde bir araya gelir. Böyle bir kimliğin üzerine, yukarıda sözünü ettiğim çirkinliğin karartıcı gölgesi düştüğünde, "gereklilikler" değişir. **Bu, öyle bir yelpazedir ki, içine "sol"dan öğeler de dahil olur.** Diktatörlük postalının kanlı izlerine, ülkenin her yanında rastlanırken, "parlamenter demokrasinin anayasal gerekleri"ni tartışmak, **Özgürlük ve Dayanışma** için yeterli görülür. İnsani değerlerin, bilinçli ellerle ve yoğun imkanlar dahilinde bozguna uğratılmak istendiği bir ülkede, "demokratlık" adına şaklabanlık örneklerine rastlamak "doğal"dır. Devrimcilikten kaçıldığı yerde, devrimciliğe dair atıflar, yoğun bir öznellik içerir.

Gerçekte devrimciler, "biyonik adam" olmadıkları gibi, yakınmayı bir kültür haline getirme özellikleri de yoktur. Onlar da etten ve kemikten oldukları için acı da duyarlar, sıkıntı da... Hatta her insan için mümkün olan kasvet, bazen onların da boğazına "imansız" düğümlerini atar. Onlar da duygudan ve insan sıcağından, tutunacak dallar oluşturur kendine.

Göğüslerine ak düşmüş
yaşlı bir kadının
süte hasret bir çocuğa
memelerini uzatmasındaki insanlıktır
bizlere
ödenemez denen bedelleri ödeten
ve
imkansızı imkanlı kılan

Devrimcilerin farkı, boğazlarına yapışan "imansı" düğümleri, olabilirlik içerisinde değerlendirmek ve sahip olunan değerler üzerine gölge düşürme sebebi yapmadan aşma yoluna gitmektir.

"Her şeyi unutmak, her şeyi geride bırakmak istiyordum. Bu evi, ormanı ve içinde bulunduğum koşulların dışında kalmak istiyordum."

(Moskova Önlerinde, Aleksandr Aleksandroviç Bek, s: 258) ifadesindeki bunalma/yorgunluk belirtisini veya *"insanın yalnızca kendisiyle bulunduğu bu anda düşünceleri tüzüğün bilmem kaçıncı maddesi ile bilmem kaçıncı paragrafına uymayabilir"* (age. s:258) ifadesindeki anlamı kavramak –sanıldığının aksine– bir devrimci için hiç de zor değildir. Yeterli bilgiye ve kavrayışa sahip hiçbir insan, devrimci safları, sırf zaferden zafere koşulan bir alan olarak görmez. Devrimcilerin işini kolaylaştıracak hemen her şeyin önü engellidir. Zaten, ***"kolay zafer, susayan kalpleri serinletmez"***miş.

"İnsan, kendisine inandıkları, onu sevdikleri yerde mutludur" derler. Bu, insanın toplumsal bir varlık olması ile ilintili ve uyumlu bir değerlendirmedir. İnsanın, çevresi ile girdiği ilişkilerde aldığı karşılıklar, sağlanan uyum/rezonans mutluluğa sebep önemli koşullardır. Ancak, insan ilişkileri içerisinde oluşan karşılıklı ilgi, vb. durumlar her zaman güzelliği tanımlamaz. Hatta sırf cazibe merkezi haline gelmek, –çıkara da dayansa– ilgi ve övgüye muhatap edilmek, "aferin" almak kimileri için amaç haline gelebilir. Öyle ki bu, her türden değerin dışında ve üstünde, karışıksız bencillikle örülü bir benmerkezci duruşu koşullayabilir. **Kendini ifade etmek, başarılı olma ve başarının ürününü toplama gibi olgularla yaşamı içerisinde pek tanışmamış olanlar; kendilerine uzatılan herhangi bir "başarı şekeri" karşısında, kendilerinden geçer ve bunun tekrarı için ölçüsüz çabalar içerisine girerler.**

Gerçekte, insan ilişkileri ile taşıdığı kopmaz bağa rağmen; ne **mutluluk**, ne de **sevgi** bu tür olgular üzerine oturmaz. Bir erdem olarak dışavuran ve **insanın en güzel yanlarınca beslenen sevgi, mutluluk gibi olgular, çıkar ilişkileri tarafından sa-**

katlanmadığı sürece gerçek ve kalıcıdır. Bizlere "aferin" denmesi veya alkışlanmamız için değil, değerlerimize karşı tutarlılığımız sebebiyle ve bu değerleri içselleştirerek insanlığın yararına adımlar atıyorsak; bunun karşılığı elbetteki olmalıdır. Ancak bu, bazen mütevazi biçimlerde, bazen de dolaylı olarak kendini gösterir. Açlık (doyumsuzluk) tarafından abartılı biçimlere sokulmamış olan beklentilerin, kendine ait bir mütevaziliği de vardır.

Avuçlarına bir şey tutuşturulmamış da olsa, en ağır bedelleri ödeme bilinci ve iradesiyle hareket edenler, değerleri, kendi şahsında somutlamış **dava insanlarıdır**. Onlar, sevginin ve mutluluğun tadını her vakit alırlar. Çünkü yaşamlarının her anı değerleriyle inançlarıyla uyumlu gerekliliklerin üzerine kuruludur.

"Ben stepteki milletimin efsaneleri, türküleri ve tarihi ile gururlanan Kazak, şimdi gururla Kızıldordu üniformasını taşıyordum. Sovyet askerlerini –Rus, Ukraynalı ve Kazak'lardan kurulmuş– taburu yönetiyorum.

Karşı koymasız tüm buyruklarıma uymak zorunda olan askerlerim benimle eşit insanlardı. *Ben, onların patronu değildim. Çocuklarım onların çocukları ile aynı okula gidiyorlar. Babalarımız yanyana yaşıyorlardı. Hepimiz aynı acı ve yoklukları paylaşıyorduk.*

Bizde baylar, ağalar yoktu. Biri ne kadar güzel giyinse, ne kadar güzel arabolarda dolaşsa da benim eşitlik duygularımı yok edemezdi. Ve ben kimseye 'Beyefendi' demeyecektim.

İşte ben, bunun için babamın, dedemin ayağının basmadığı yerlerde çarpışıyordum." (age. İkinc cilt,. s:77-78, abç)

İnsanların, önünü daha iyi görmek üzere aldığı fikri gıda, **düşünsel bir düzenlemeden** geçmediği taktirde, aleyhte işlev görme potansiyeli taşır. Sadece duyumlar veya yığma bilgi, gelişmeleri doğru yorumlamak için yeterli değildir. Önemli ve bütünlüklü bir süreçten, algıdaki çarpılma sebebiyle tamamen zıt sonuçlar çıkarmak veya ciddi bir tanımlama yerine, ortaya bir parodi koymak mümkündür.

"Moskova Önlerinde" adlı kitapta, Bourdcan Momiş-Uli, anılarını anlatırken, bölük komutanı Dordiya'nın ağır yaralı vaziyetteyken nasıl yanlarında kalmak istediğini ve *"belki bana böyle de gerek olabilir"* diyerek, **ölümün soğukluğu üzerine çökmüşken** bile nasıl katılımcılığını koruduğunu anlatır. Bu durumu Momiş-Uli *"Yaralı Dordiya'nın içine bu anda sukûneti kim*

soknuştu? Bunun cevabını verebilirim: Bu inanıştı... 'İNANÇ'tı. Bu kelimeyi büyük harflerle yazın" (s: 129) biçiminde ifade eder.

Evet, bir insana ağır yaralıyken ve ölümü solurken bile "belki bana böyle de gerek olabilir" dedirten nedir? Bu, nasıl bir inançtır? Böyle bir bağlılık, her davada var mıdır ve mümkün müdür? Hatta, bizlerin kendi davasında bile, bu seviye her zaman yakalanmakta mıdır?

Devrimcilerin içerik, amaç ve de biçim açısından ortaya koydukları dava bu türden örneklerin çokça yaşandığı/yaşanacağı bir davadır. Ancak, söz konusu örnekleri tek bir etkene, yalnızca davanın büyüklüğüne bağlamak, bir yanını eksik bırakır. Davanın büyüklüğüne rağmen, kendisi küçük olan ve kavga içerisinde daha da küçülerek kenara düşen örnekler de vardır/olmaktadır. Bu tür gelişmelerde, her örneği, kendi içsel nedenleri ile beraber değerlendirebilmek ve davanın kendisine neden gölge düşürür bir nitelik taşımadığını kavramak çok önemlidir. **Aslında bu tür meseleler tartışılır veya üzerinde kafa yorulurken, devrimcilerin nasıl bir ortamdan ve hangi olanaksızlıklar eşliğinde saflarına yeni insanlar taşıdığını, bu taşınan insanların –devrimcilerden bağımsız olarak– beraberinde, kolay değiştirilemez cinsten, ne çok özellik getirdiğini hesaba katmalı ve davaya/harekete, devrimciliğin kendisine fatura çıkartıcı yanılgılara asla düşülmemelidir.**

Elbette ki zorluklar çekiliyor, çekilecektir; ancak bunlar, bir maraton koşucusunun, ipi göğüsleme kesin inancına rağmen, yolda karşılaştığı ve **çekmeye** mecbur olduğu, yolun **doğal** zorluklardır. **Hiçbir şey bedava kazanılmıyor. Hiçbir güzellik, doğa tarafından insanlara, zahmetsiz bir biçimde bahşedilmiyor. Her kazanımın mutlaka bir bedeli vardır. Nitekim bu bedel, onun önemini/değerini arttırır. Karşımızda, istediğimiz zaman ürünlerini koparıp yiyeceğimiz, güzellikler ağacı yoktur. Her güzellik mutlaka bir emek içerir. Aşkta bile ürünler, taraflarca verilenlerin, harcanan emeğin sonucudur.**

Aslında her işin kendine ait zorlukları, ek uğraşlar gerektiren problemleri, işin başarısı üzerinde zayıflatıcı etkide bulunabilecek engelleri vardır. Nitekim işimiz devrimcilik olunca, söz konusu engeller daha da büyür, zorluklar çeşitlenir. Söz konusu gerçekliğin ayırdında olan insanlar, devrimcilikte karşılaşılan negatif faktörlere ve yakışık düşmeyebilecek örneklere daha yapıcı gözle bakar; devrimciliğin bütünü içerisinde bunu anlamaya çalışır. Ancak, **yakın veya uzak duran çeşitli çevrelerden, devrimciliğin üzerine, sanıldığından daha acımasız bir ısrarla, büyütecin tutulduğu ve yakalanan her "*açığın*" ve görülen her eksikliğin, bütünün üzerine gölgesini düşürecek denli büyütüldüğü ne yazık ki görülmektedir.** Adeta, "*toplumun her kesimi hata ve yanlış yapabilir, eksiklik içine düşebilir; ama siz yapamazsınız*" dercesine, müthiş bir "**gözaltı**" örneği yaşanmaktadır. Hatta mesele salt "yanlışlık"tan ibaret değil. Bilerek veya bilmeyerek yapılan kocaman boyutlu haksızlıklar da söz konusu. Mesela, halen **terör** veya **terörist** denince aklına devrimcileri getiren kesimlerin sayısı ne yazık ki az değil. Devrimciliğin kendisini anlayarak, ona "içerden" bakmayı becerremeyenlerin yarattığı bu sorun, bazen maksadı çokça aşan sonuçlara hizmet edebilmektedir. Ancak, mücadelenin keskin hatlar çizerek daha yoğun sürdüğü coğrafyalarda, devrimcilerin yaptığı her hamleyi, her toplum kesimine anlatabilmesi de kolay değildir. Kullanılan pek çok araç, gerçekte istendiği için değil, gerektiği için devrimcilerin yaşamına dahil olur. Öyle ki, silahtan partiye, devletten sınıflar mücadelesinin kendisine kadar her aracın ilerde gereksizleşeceğini düşünen ve bunu amaçlayan devrimciler, dışardan bakıldığında ve yüzeysel bir yaklaşımla yetinildiğinde çelişik bir görüntü sunarlar.

Bunu anlamamakta(!) ısrar edenler, istismarı bir yöntem olarak seçmiş ve bundan fayda umuyor demektir.

TATLI SU KALEMLERİNE
Sizin yazarlığınız
köprü altı çocuklarına
yağmurun romantikliğini anlatmak gibidir.
Sizinkisi
cin olmadan adam çarpmaya benzer
Sevgi nedir bilmeden
Nasıl anlatacaksınız
terkedilmenin damakta bıraktığı zifiri tadı?
Ya ağız kurumasını?
Peki peki bütün bunlar tamam
Anüsten, makattan yani
ıslak havlu sokup
ona elektrik veriyorlarmış
Ne buluş ama, değil mi?
Bu icadın mucidini
tanımak ister miydiniz?
Hakkında yazmanız gerekseydi
"Kötü adam! Seni kınıyorum" mu derdiniz?
Yazar!... Muharrir!...
Komik doğrusu

Bu halay çekilecek

Semih BALCI

Etrafına ölüm saçan bir vebalı gibiyim son zamanlarda... Yolda yürürken karşılaştığım dostlarımdan iki adım geri durarak uzaklaşıyorum. 'Lütfen sarılmayalım! Size de bulaşabilir, ne olur ne olmaz!' diyorum... *'Senden gelen ölüm başımın üstüne!'* diyor yoldaşım ve sarılıyor boynuma. Yaşama ve mücadeleye olan bağlılığım bin kat daha artıyor...

Egemenlerin yok etmeye çalıştıkları ama bir türlü becceremedikleri şey bu işte!.. Bu yoldaş sıcaklığını öldürmek, yok etmek istiyorlar. Bütün silahlarıyla saldırmaya devam ediyorlar... Askeriyle... Polisiyle... Medyasıyla; sömürüyü mutlaklaştırmak, toplumu tümden belleksizleştirmek için yoğun bir çaba sarfediliyor. Büyük çoğunluk, güdümleri altında zaten... Açlığın, yoksulluğun kader olduğuna inanmış bir 'sürü' insan umudunu çarkıfeleklere, piyangolara, sayısal lotolara bağlamış.

İnsanların özgürlük istemlerinin niteliği hayal dünyalarıyla ilintilidir. Hayaller, temelde ihtiyaçlar doğrultusunda geliştiği gibi, alınan eğitim ve içinde yaşanılan toplumun kültürel yapısına göre biçim ve nitelik kazanır. Ne kadar zengin hayaller kurulursa o kadar yaklaşılır özgür yarınlara... Ama yaşadığımız ülkede görülüyor ki büyük çoğunluğun hayalleri gününü kurtarmak temelinde yönleniyor. Ütopyasızlaşan insan(lık) bir ev ve bir arabayla sınırlıyor hayallerini. Bilinçli bir şekilde aç bırakılan insan(lık) TV'lerde canlı yayın programlarına katılarak hayallerine ulaşmak istiyor. *'Ne olur arabam yok evim yok Memedali bey!'* diyerek dilenci gibi yalvarırken insanlığından bir şeyler eksildiğinin, kişiliksizleştiğinin farkına bile varamıyor. Yaşadığı buhranların çözümünü, memedali beylere yalvarmakta bulan halk, kendi kurtuluşu için mücadele edenlere 'terörist' diyebilecek kadar da aymaz bir hale getirilmiş üstelik.

İçinden geçmekte olduğumuz süreç gerçekten de çok zor bir süreç. İnsanlığın kurtuluşu için mücadele edenlerle, insanlığı tektipleştirmeye çalışan emperyalistler ve işbirlikçileri arasındaki psikolojik savaş had safhada. **Bu süreçte her zamankinden daha fazla direngen olmaya, daha fazla çalışmaya ve disiplinli olmaya mecburuz.** Bir taraftan faşizme karşı sınıfsal savaşımı devam ettirirken öbür yandan varlığımızı devam ettirebilmek için **ekonomik kaynaklarımızı** doğru yönde kullanmamız gerekiyor. Tam ben bunları yazarken radyoda güzel bir türkü söyleniyor. *'Yol ver dağlar yol ver bana'* diyor sanatçı. Gerçekten önümüzde büyük dağlar var. Her taraf parsellenmiş. Tekeller var önümüzde. Okuduğumuz dergiler bile zamanında ulaşamıyor elimize. Çünkü dağıtım tekelleri var. Bu yüzden ***Uzun Yürüyüş***'ü de elden dağıtmak zorunda kalıyoruz.

- Dergi geldi mi?
- Evet geldi. Alacak mısın?
- Tabii ki...
- Ama kaç aydır para falan ödediğin yok. Hiç paran olmaz mı senin?
- Bana bak! Ben bu dergiye para falan vermem tamam mı!
- Aaaa! Peki ama neden?
- Çünkü ben bir uzun yürüyüşçüyüm! Dergiyi okumakla kalmıyor, aynı zamanda okuyorum da çevremdekilere...
- İyi de başkalarına satmak için de alıyorsun ama hiç para getirdiğin falan yok. Senin okuduğun ve sattığın dergilerin parasını da ben cebimden gönderiyorum. Haa bu arada elindeki amerikan sigarasının fiyatı nedir?
- 475.000 TL. Neden sordun?
- Hiç... Afiyet olsun!

Yukarıdaki diyalog maalesef gerçek! Belki çok küçük bir örnek ama önemli.

1-) Türkiye'de insanlar futbol takımı tutar gibi örgüt taraftarlığı yapıyorlar. Ve bu yüzden devrimcilikleri üniversite 1. sınıfta başlıyor, 4. sınıfta da bitiyor. Bir sosyalist yayın organını takip etmekle devrimci olunuveriyor. İki de bildiri dağıtın mı senden kralı yok!

2-) İnsanlar asalak yaşamaya alış(tırıl)mış ve doğal olarak asalak "sosyalist"ler de türemiştir. Cebindeki beş kuruşu 'esirgeyen' müthiş bencillikten, devrim ve sosyalizm mücadelesine (olumlu yönde) bir katkısı olması beklenemez! Kaldı ki bu uğurda ödenen bedeller ortadadır. Bu mücadelenin içinde yer alıp da (ya da yer alıyor gibi görünerek) sorumsuz davranışlarda bulunmak özgürlük ve sosyalizm mücadelesine ihanettir. İbo'ların Ali Haydar'ların anısına saygısızlıktır.

3-) Kişilik erezyonlarının toplum dejenerasyonu paralelinde arttığı bir ortamda en ilerici, en insancıl ve en devrimci görünenlerin kendilerini **yeniden yaratmak** gibi bir kaygıları olması gerekiyor. Bu kişinin kendisiyle yüzleşmesi gereken bir durumdur. Çünkü taşır gibi göründükleri özelliklerin gerçekten sahibi olmak için bir çaba sarfetmeli etkin insan... Bunun için aynaya bakmak da yeterli değil. Aynadaki kendi görüntüsünü (durumunu) aşan bir gözle görebilmesinde asıl sorun. **Kendini değiştiremeyen bir kişilikten dünyanın değişimine (olumlu yönde) bir katkıda bulunması beklenemez!** Faşizmin yaşattığı acılar her geçen gün kat kat artarak emekçi halk yığınları ve ezilen uluslar üzerindeki egemenliğini güçlendiriyor. Düşlerimizi yok etmeye ve halkların kardeşlik halayını engellemeye çalışıyorlar. İnsanlık binlerce yıllık felsefi, insani birikimiyle direnmeye devam edecektir. Bu halay çekilecek!

Devlet ve kulları

Mustafa ÖZ

TC burjuva devleti oluşturulurken, önce 'devlet'in ideolojik çerçevesi çizilmiştir. Devletin tüm kurumları, okullarından hukukuna, mahkemelerine, TBMM'ye, merkezi ve yerel yönetimlerine dek uzanan kalın çizgi, ideolojik boyayla baştan başa boyanmıştır. Hiçbir kimse çakının ucuyla dahi bu yağlı boyayı kazıyamaz. Hatta bu boyanın dışında başka bir boyayı da kalın boyanın üstüne süremez. Böylesi kalın resmi boyanın renkleri de hiç solmaz, uçmaz. Çünkü bu ideolojik döngü, diyalektik yasaların işleyişi gibi, alt üstü, üst altı yenileyerek döner gider...

Bunlar nasıl olmaktadır? Devletin resmi kurumlarının yanında resmi gibi görünmeyen (aslında resmi) basın-yayın ve TV ve radyolar vb. insanların kulaklarına üfleyici davul-zurnalar bulunmaktadır. Bu araçların tümü, gece-gündüz demeden, hiç durmadan devlet ağzıyla insanları uyutmaktadır. Medya da denilen yayın kuruluşlarının biricik amacı, toplumu, kişileri daha önceden çizilmiş yöne doğru sürüklemektir. Devletin kanatları altında bulunan yayın kuruluşları, kişileri eğitmede okullardan önde gelmektedir. Çünkü insan beyninin yıkanması, şekillenmesi, duyu organları yoluyla olmaktadır. Bu çağda kişilerin duyu organları basın-yayın ve TV davullarının sesiyle harap olmaktadır.

Peki böylesine beyni çürümüş insan ne işe yarayacaktır. Böyle olan kişilerin bir '**üretim**' bir '**yatırım**' yapmaları olası mıdır? Beyni yerinden alınmış kişiler devlete "**kulluk**"tan başka ne yapabilirler!.. Bu kişiler ancak ve ancak "**kopyacı**" olurlar ve birbirlerine baka baka kararırlar. Kopyacı kişiler yeni bir yaratı, yeni fikir üretemediklerinden devlete yaslanmak ve onun ağzını kullanmak zorunda kalacaklardır. Bugünkü Türkiye insanı bundan başka birşey değildir...

Türkiye'de yayınlanan muhalif, muvafık ne kadar gazete ve TV varsa , bunların tümü devletin görünen ve ses veren ağızlarıdır. Bunlar, her gün her saniye devletin "sözcülüğünü" yapmaktadırlar. Devletin basın, yayın ağzı, her an milyonlarca kişinin beynini soğuk, sıcak sularla iyice yıkamaktadır. Böylece insanları hem kendile-rine, hemde topluma yabancılaştırmaktadırlar. Böyle olunca da ortada bir tek kavram kalıyor, ona sarılmak ; o da "devlet"tir bugün... İşte devlet kurumlarının amaçladığı çalışmalar buna matuftur...

Yayın organlarının, TV'lerin özel kişilerde, şirketlerde oluşuna bakmamak gerekir. O organları çalıştıran yöneten kişilerin arasında devletin gizli ajanları bulunmaktadır. Asıl yayımları yönlendiren onlardır. Bu kişiler zaman zaman 'kahraman' olarak da gösterilir toplumu devletin, bazı sanatçıları "devlet sanatçısı" yaptığı gibi. Bunu yapanlar, devleti ve onun işlevini iyi bilmektedirler. Zaten devletin ağzını kullanan her yazar-çizer devletin bir parçasıdır. Bunlar devletin ağzını kullanmasalar kendi kişilik yapılarına ters düşerler.

Gazete ve TV'lerin sahipleri "özel sektör" görünümündedirler. Devlet de bunların sınıfının devletidir zaten. Yayın sektörleri her zaman devlet kasasında yüklü paralar almaktalar ve bu paralarla toplumu devletin istediği biçimde yönlendirmekle yükümlü bulunmaktadırlar.

Buraya dek gördüklerimizin, duyduklarımızın, söyledikleri-mizin hepsi normaldir. Gazetelerin bir de çok bağıran "**köşe yazarları**" bulunmaktadır. Bunlar neyin nesidir bilen var mı!...Kişilere "**köşe**"den bakanlar bir yandan "biz aydınız" diye kasılırlar, öte yandan da devletin ağzını kullanırlar!..Bu paradoksal durum nedir? "Aydın kişi" iki yüzlü olabilir mi? Gerçekten şu "**köşe yazarlığı**" ne demektir. Ben bunu bu güne kadar anlamış değilim. Ama Hasip Akgül "**Görme Kılavuzu**" adlı nefis deneme kitabında köşe yazarlarını diğer aydının diyenleri ve bazı yazarları iyi tanımlamış. Hasip Akgül şöyle demektedir köşe yazarları için:

"Köşe yazarlığı adı altında tuhaf bir meslekle her gün hazır tarih, hazır toplumbilim, hazır kanılım, hazır görüş üretiliptüketiliyor. Doğal olarak bu kadar konfeksiyon düşünçe ve paketlenmiş görmeden bir acaiplikler birikimi doğuyor. Kısa ömürlü herkesin ağzında dolaşan espriler, bakışlar, görüşler

bir toplumsallığı değil kütle diyebileceğimiz kolay şekil verilebilir bir çamuru oluşturuyor. Bu çamurdan milyonlarca birbirine benzeyen figür yapmak böylelikle mümkün hale geliyor."

Gerçekten köşe yazarlarını, yüksek perdeden şarkı söyleyenlere, başka bir yönden de amigolara benzetebiliriz. Görünmez ve dokunulmaz köşelere kasılanlar, devletlerinin söylediklerini kalın harflerle-seslerle hem de altlarını çizerek insanların beyinlerine zorla sokarlar. Bu kişilerin büyük çoğunluğunda fikir üretimi yoktur. Böyleleri sadece yansıtıcıdırlar. Egemen düşünçeleri kalıplaştırarak insanların önlerine koyarlar ve bunun özümlenmesini isterler başkalarından...

Ben bu gerçekleri bildiğim için en az yirmi beş yıldan beri bir gazeteye para verip almam. Bu çoban salatası gazetelerin insanlara ne tuzaklar kurduklarını bilirim ve kendimi ona göre ayarlarım. O köşe yazarlarının içinde öyleleri var ki sanki bu kişiler birer "bal yapmaz arılar" gibidirler. M. Sosyal, H. Cemal, İ. Selçuk vb.leri dediklerime birer örnektirler.

Zaten gazetelerin içinde ***Cumhuriyet*** tipik bir örneği oluşturmaktadır. Gazete ilk sayısından itibaren fazla bir değişikliğe uğramamıştır. Örneğin İ. Selçuk bile aşağı-yukarı elli yıldır aynı pencerede aynı gözlük çerçevesiyle aynı camıyla mırıldanıp durmaktadır. Doğada her varlık değiştiği halde bu kişiler neden hiç değişmezler? Hiç değilse insan, o köşeden kalkar, başka köşeye oturur...

Cumhuriyet gazetesi de hiç değişmeyen bir nesne. Bu gazetenin değişmeyen özelliklerinden birisi de gazetenin rütbeci oluşudur. Sayfalarında yer verdiği yazarları hep rütbelendirir. Profösör, doçent, hukukçu, avukat, eğitimci, iktisatçı gibi. Yazarlar rütbeleriyle yazılarıyla okuyucuya sunulur. Rütbesi olmayan hiç bir kimse de ***Cumhuriyet***'te yazı yazamaz. Rütbeci deyince aklıma geldi: Suat Parlar, **"Gizli Devlet"** adlı yapıtında şunları alıntılamıştır: *"Bu dönem basınında Cumhuriyet, Tasvir'i Efkar Nazi partisi yanında yer tutmuştur"* demektedir. Öte yandan **"Bilim ve Ütopya"** dergisinde de Prof. Dr. Onur Bilge Kula, ***"Kant'ta Türk İmgesi"*** adlı yazısında Kant'ın Avrupa ve Asya ülke halklarını tanımlarken, Alman halkını şöyle tanımlamaktadır: *"Kant'a göre Almanların olumsuz yönleri şunlardır: Almanlar başkalarına öykünmeye eğilimlidirler;(...) yöntem ve ünvan düşkünüdürler. Öncelikle yararlık ve önemlilik sırasını anlatan ünvanları bulmada ve kullanmada üstlerine yoktur."* Bu noktalarda birisiyle başka birisinin benzeşmeleri var gibidir!..

Özetleyecek olursak, bugünkü Türkiye toplumu, devlet ağızlı basın-yayının bombardımanı altında benliğini yitirmiş, bireysel düşünçeleri kafasından atmış, olduğu gibi Medyaya bağlanmıştır. Bu çarpıklık yalnız Türkiye'de değil, kapitalist ülkelerin hepsinde de **durum** aynıdır. Frankfurt Okulu'nun uzmanları olan Adorno, Horkheimer tarafından *"kültür endüstrisi, kitle aldanması"* olarak değerlendirilmiştir. Bugün kapitalist dünyanın her yerinde sistemin uyguladığı kitle aldatmacası bütün hızıyla sürüp gitmektedir. Y. Küçük'ün belirttiği gibi, *"İnsanlık yeni bir Orta çağa girmiştir."*

İNSAN MANZARALARI

Bir insan düşünün
hayali katık etmiş
öylece yaşıyor
bir insan düşünün
tüm umutları Noel Baba'ya bağlı
Onun da hiç gelmeyeceğini bilmiyor
Bir insan düşünün
Serap peşinde koşmaktan
yorgun düşmüş
Kendisine uzanan son elin de
serap olduğunu bilmiyor
Bir insan düşünün
aldatılmış
yalnızlaşmış
iki avcu da bomboş
insana nefreti
hayvana sevgiyi büyütmüş

Ve bir başka insan düşünün
ne beyaz atlı prens
ne koltuk değneği
ne serap...
Umutsa kendi örmüş
kavgaysa kendi vurmuş
Kaderi elinde
ne yapmışsa bilerek yapmış
O da elini uzatıyor ama
tutunmak için değil
İnsan insana dokunmak için

Mehmet YEŞİLTEPE

Gözün aklı "Anne Bak Kral Çıplak"

Aytekin YILMAZ

"Kimi yaya kimi atlı
Kimi uçar çift kanatlı
Dünya şirin baldan tatlı
Eyvah! Balı tuza katmışlar"
Aşık Veysel

Makalemin karalamasını masa üzerinde gören arkadaş soruyor; *"Gözün aklı nasıl oluyor? Aklın gözü olması gerekmez mi?"* Ben de onu anlatıyorum işte. Gözün aklı olur mu olmaz mı? "Garip Kürt"ün öyküsünü İranlı filozof Molla Cami'nin bir kitabında okumuştum. Aynısını arkadaşa da anlattım. "Garip Kürt" öyküsü kısaca şöyle: Köyden şehire inen Kürt, şehrin kalabalığını görünce şaşkına uğrar. İnsanlar cadde ve sokaklarda kalabalıklar halinde bir o yana bir bu yana durmaksızın gidip geliyorlar. Sağdan sola gidenler var, soldan sağa gidenler var. Kimisi de içerden dışarıya çıkıyor aynı biçimde dışardan içeriye girenler var. Garip Kürt bu hareketli kalabalığı görünce kafası karışır bir kenara çekilir ve kendi kendine *"Eğer ben bu kalabalığa karışırsam kendimi kaybetme ihtimalim var. Kendime bir işaret koymazsam sonra nasıl bulabilirim?"* Tesadüf bu ya, elinde bir kabak varmış. Bir kenara çekilip ayağına bağlamış, şehrin bu kalabalığında kendini kaybederse kabağı görüp tekrar bulacağını düşünmüş. Şehirli kurnazın biri de Garip Kürtün bu farklı halini görmüş ve peşine takılmış. Gece olunca Kürt bir tenha köşede uykuya dalmış. Şehirli gidip gece uykusundaki Kürdün ayağına b a ğ -

lanmış kabağı çıkarıp kendi ayağına bağlar ve öylece yanıbaşında uyuklar gibi beklemiş. Kürt sabah uyanınca, kabağı yanında yatan şehirlinin ayağına bağlanmış görür ve bağırır. *"Kalk be imansız, senin yüzünden şaşırıp kaldım! Bu sen misin, ben miyim? Bensem, kabağın senin ayağında ne işi var? Eğer sensen ben neredeyim, ben kimim? Eğer ben hesapta yoksam, ben neyim?"*

Gözün aklı ile düşünen Kürt, ayağındaki kabağı kaybedince kendini de kaybolmuş sanıyor. Şu kabağın ettiği işler! Gözün aklı nasıl olur demeyin, oluyor işte.

Halk arasında çokça söylenir, *"Kürdün aklı gözündedir"* diye. Aklın söylediğine değil de gördüğüne inanırmış. Bazen de *"görmedikçe inanma"* diye büyüklerimiz hep nasihat ederlerdi. Halbuki görünen şeyi nasıl algıladığımıza bağlı. Belki de bu yüzden koyun postuna bürünmüş kurtları çıkaramıyorlar. **Gözün aklı yanıltıcıdır, bu hayatın binbir çelişkisinden ileri geliyor.** Hele bir de **yanıltma kriz merkezleri** kurulduktan sonra!

Yunanlı filozof Sokrates, *"Sorgulanmayan hayat yaşamaya değmez"* diyordu. Gözün aklı ile hareket edenler, gördüğü şeyi pek sorgulamaz. Gorduğunu esas almak ve onunla yetinmek yaşam felsefesi haline gelmezdi. Görünen dağın öte yüzünde ne var, neler oluyor, orası çok ırgalamaz kendisini. Aklın gözü, gözün aklına nazaran biraz daha sorgulayıcıdır. Aklın gözü dedikse de bu resmi aklın gözü ile karıştırılmamalıdır. Resmi akıl bazen göze **"görme!"** der. **"Görüneni görmeye-**

ceksin." Kral çıplak ama resmi akıl sana buyruk veriyor. Kralın çıplak olduğunu görenlerin ileri derecede aptal olduğu söyleniyor. Eğer aptal olmak istemiyorsanız, kralın ülkesinde, kralın çıplak olduğunu görmeyeceksin. Aklın gözü resmi akılla ilişkilendiği noktada görüneni bile görmez. Tam da bu noktada gözün aklı, aklın gözü ile düşünmediği için gördüğünü ulu orta söyler. Kralın halkın huzuruna çıkıp konuşma yaptığı esnada sokak arasından annesinin kucağındaki çocuk, gözün aklı ile hareket edip gördüğünü söyler ve der ki; "*Anne bak kral çıplak.*" Ve o andan itibaren kral halkın huzurunda teşhir olmuş bir çıplaktır. ("Anne bak kral çıplak", Anderson'un bir masalıdır)

Çok değil, arada bir akılsız göz gördüğünü söyleyince akıllı gözler zor duruma düşüyor. Bu nedenle gözün aklı deyip de geçmeyin. Aklın gözünün görmek istemediğini işte böyle sokak arasından çıkıp bir bakışta görünce, kral çıplak haliyle teşhir olur.

'*Aklın yolu birdir*' diyenler gözleriyle bile düşünmezler. Çünkü onlar görmediklerine bile inanıyorlar çoğu zaman.

'*Görmedikçe inanmam*' diyen bir müslüman, Tanrı'sının görünmemesi karşısında "*haşşa!*" deyiverir.

'Doğulular gözleriyle düşünürler' görüşü yakın zamana kadar batılı oryantalist düşünürlerin çoğunda egemen bir anlayıştı. Fransız düşünür Ernest Renan'a göre, Sami ırkından olan Doğuluların kafası felsefe yapmaya uygun değildir. Bu tarz bir yaklaşım ırkçılıkla, batı şovenizmiyle açıklanabilir ancak. Oysa gözün aklı ile düşünen, hareket eden insanın sorunu genetik bir olgudan kaynaklı değildir. Toplumsal sosyolojik bir olgudur. Bilgi birikimi az olan bir insan, ister doğuda olsun ister batıda, görün bir olguya, o olgu hakkındaki bilgi birikimi kadar değerlendirme yapar. Genelde gözün aklı ile düşünüp davrananlarda bilgi birikimi az olduğundan sorgulama yeteneği de kapsamlı, derinlemesine olmaz. Pozitif akli bilimlerle tanışmış, belli bir birikim edinmiş insanla, bu birikime sahip olmayan bir insanın aynı olguya yaklaşımları da farklı olur. Birinciler aklın gözü ile düşünürken, ikinciler gözün aklı ile düşünür. Gözün aklı insanı yanıltığı gibi bazen de aklın gözü insanı yanıltır. 'Kral Çıplak' meselesi bu duruma iyi bir örnektir. Kral çıplak ama aklın gözü kralın çıplak olduğunu gördüğü halde görmüyor, çünkü görmemekte menfaatı var. Resmi akıl ona diyor ki; Kralın çıplak olduğunu görenler aptaldır. Diğer taraftan annesinin kucağındaki çocuk henüz resmi akıldan habersiz. Gözün aklı ile düşünüp daha ilk görüşte kralın çıplak olduğunu görüyor ve gördüğünü söylüyor. "Anne bak kral çıplak!" diyor.

Gözün aklı ile düşünen insanların '**bilmediğini bilmeme**' sorunu var. Bilmiyor ama neyi bilmediğini de bilmez. Ama Sokrates herkesten daha alçakgönüllü, "*bildiğim tek şey var, o da hiç bir şey bilmediğimdir*" diyor. Biz de ise iki kitap okuyanlar herşeyi bildiğini sanıyor, çünkü bilmediğini bilmiyor, bunun bilincine varmamış. Gözün aklı ile düşünüyor ama çoğu zaman gördüğünü bile söylemiyor. Bazen de herşeyi görebilirsiniz, tıpkı Emerson gibi. Emerson olup bitenleri görmemekten değil, çok fazla görmekten yakınıyor. "*Saydam bir göz yuvarlağına dönüştüm, hiçbir şeyim ben, ama herşeyi görebiliyorum!*"

Herşeyi görüp de hiçbir şey yapamamak! Bütün mesele bu!

KAHRAMAN BABA-CAN'A

Zaman niceydi...
Pos sakallı, genç ve yüceydi
Gençlik namına uğurlanmış
Düşman damına Serhat küfürü idi

Laneti okuyabilen gözleri
Herbir çatışma sonrası gülüşü
Kuf'e mühür idi.

Termalin gözleriyle
Vücudunda açılan onlarca gedik
ve bizler yüreğinde
Bir o kadar derindik.

Biri gül biri Şebnem...
Zaman ansız ve Allahsızdı
Can, boyluposlu şahan gibi uzandı
Açıkken gözleri Şavax'taydı
Kapanırken kiprikleri Baxteran'da
Karaoğlandaydı,
Silkelediğinde yoldaşları yüreğini

Kahraman...
Munzurun taa derinliklerindeydi.
İşte beş dakika öncesi
Termalin gözenek seferciler
Babasını gözüne kestirmişlerdi

ve...
silkelediğinde oğlu onu
o da oğlu gibi kah orada
kah buradaydı.

Ey halk...
Yetişti uzaklardan onlarca yoldaşı
Attılar sloganları
Haykırdılar andlarını ve adlarını
Siper etti yedi yoldaşı daha kendini

Zerdi BEXTERAN

Türkiye mi? Anadolu mu?

Şerif KILIÇ

Ezilen ulus ve azınlık halklarının en çok duyarlı olduğu şeylerin başında, ezen ulusu çağrıştıran simgeler gelir. Bu simgeler çok çeşitli olabilirler, ama bunlar her zaman ve her düşünceden insanı etkiler.

Kimliğini inkar etmeyen, aksine kendi kültürünü yaşamın her alanında yaşatan/yaşayan ulus ve azınlıklarla ortak devrimin yapılmasını ve bunun için gerekli hazırlıkları tamamlama yoluna giren komünist hareket; ülkenin içinde gelişen bir ulusal hareket varsa, o durumda, ezilen sömürge ulusun ileri ve devrime yakın halk kitleleriyle birleşmeyi ciddiye alıyorsa; bunun tesisi ve çizgi haline getirilmesi için de önder durumdaki KP'nin programı, devrim stratejisi kadar önemli olan bir başka nokta daha var. O da K.P.'nin ismidir. Bu isimlendirmede, sömürge ulus ve azınlıkların duyarlılığını göz önüne almalı ve bu duyarlılığından dolayı, ezen ulusu çağrıştırabilecek simgeleri kullanmaktan dikkatle sakınılmalı, daha çok sömürgeci egemen ulusu temsil eden devletin ismi yerine diğer sömürge ulus ve azınlıkların da kolayca bütünleşebilecekleri isimler üzerinde durulmalı.

Bir sömürge ulus veya azınlıktan olan kişi eğer ulusal kimliğini inkar etmiyorsa, aksine kendi kültürünü yaşamıyla bütünleştirip, dilini, inancını, kültürünü ve yaşam şeklini hayatın her alanında yaşama geçirmek için ayağa kalkmışsa ve mücadelesini büyüterek sürdürüyorsa; bu mücadelede saf tutmak ve direngen insanlara ulaşmak daha da önem kazanır. Ezilen ulusların halk kitleleri eğer sömürgeci egemen ulusu bilince çıkartmış, sömürgeci egemen devletin kendisi üzerinde bir baskı ve asimilasyon uyguladığını, kendisinin gerek sömürgeci egemen ulusun sömürgesi olmasından dolayı kendi ulusunun doğal kaynaklarının sömürülmesini; gerekse de kendi ulusunun emek gücünün sömürülmesini; egemen ulusun kendi ürettiği metalarını ulusunun iç pazarında sattığının farkında ise ve kendi kültürüne, diline, inancına karşı sistemli bir asimilasyona maruz kaldığının bilinçinde ise böyle bir durumda devrimci mücadeleye katılışında ezen ulusu çağrıştıran her türlü simgeye karşı diğerlerinden daha çok duyarlılık gösterir, ki bu sonuç doğaldır.

Bir Kürt için, "Türkiye" kelimesinin anlamı ne olabilir? Bunun anlamı onun için şudur ve anlamı tektir; o da sömürgeci-egemen ulustur. Zaten, diyalektik bakış açısıyla bakan herkes bu sonucun dışında bir sonuca da varamaz. Her şey karşıtını doğurur. Sömürgeci egemen ulusu bilince çıkarmış, ezilen-sömürge bağımlı ulus ve azınlıklara mensup halkların karşıt bir sonuca varması ve sömürgeci-egemen ulus halkıyla ortak devrimden kaçınması eğilimini taşıması bir anlamda kaçınılmazdır.

Türkiye çok uluslu ve bu çok ulusluluğuna ek olarak, azınlık milliyet bileşimlerinin yoğun olduğu, ezen –sömürgeci– egemen ulusun Türk ulusu olduğu; işte bir çok ulus ve azınlığı ezip sömürürken, emperyalizmin yarı-sömürgesi çarpık kapitalist bir devlettir. Sömürgeci egemen ulus, ülke sınırları içindeki veya sömürge durumuna getirilmiş ulusların ve azınlık milliyetlerin üzerinde sınırsız bir baskı uygulamakta, sistemli bir asimilasyona tabi tutmaktadır. Sömürge ulus ve azınlıkları yok saymaktadır. Bu uygulamalar dolayısıyla, devrimin araçlarını oluştururken, bu araçları devrimin başarısı yolunda kullanırken; devrimin kurumlarında (araçlarında) bütünleşecek olan ezilen sömürge ulus ve azınlıkların yaklaşımları göz önüne alınmalı ve devrimin araçlarından biri olan partinin isimlendirmesine özel bir önem verilmelidir. Çok uluslu ve bunun yanında bir çok azınlığın bulunduğu Türkiye gibi ülkelerdeki devrimin araçlarından biri olan Partinin isimlendirmesi çok önemli bir olgudur. Kendi ulusal kimliğinin bilincinde olan, kendisine sınırsız bir baskı uygulayan, sömüren ve asimile ederek kendi kültürüne yabanlaştırmaya çalışan egemen ulusu bilince çıkartmış, bir ulusun veya azınlığın her bir bireyin kendisi sömürgeci egemen ulusa karşı her zaman savunma durumundadır.

Bir Kürt'ü, Laz'ı, Arap'ı ele alalım: Eğer Türk ulusunun ezen sömürgeci bir ulus olduğunu ve aynı zamanda, kendi ulusunun ise ezilen sömürge ulus olduğunun bilincine varmışsa, böyle bir durumda, devrimin bir mevzisi de olsa devrimi yapmak için bir araç da olsa, onun dikkatini çeken olgu isimlendirmedeki ezen ulusu çağrıştıran simgedir. Doğaldır ki, böyle bir insan için 'Türkiye' isimlendirmesi, onun için ilk çağrışım olarak, ezen sömürgeci Türk ulusudur ve bundan dolayı sınıf savaşımına karşı bir önyargının içinde kalacaktır. Bu önyargı, aynı zamanda kişinin içindeki bir çelişki olmasından dolayı çoğunlukla karşıtını doğurur, ki bu sınıf mücadelesinden kopuşan da kendisidir.

Saflarımıza gelen insanlar her zaman tam bir proleter ideolojiyi kavramış ve onunla donanmış değillerdir.

Çoğunlukla içinden çıkıp geldiği toplumsal yaşam biçimini, ulusal olarak durumu ve sınıfsal kökeninden kaynaklı olarak bir çok ideolojik hastalığı beraberinde parti saflarına taşırlar, bunun yanısıra önyargılarını da beraberinde getirirler. Bu önyargıların çoğu da ulusal konumundan kaynaklı önyargılardır. Bu bizim gibi birçok ulus ve yine aynı şekilde birçok azınlık milliyetin bir arada yaşadığı ve ezen ulus milliyetçiliğinin uç boyutta olduğu 'Türkiye' gibi ülkelerde daha da önem kazanan ve dikkat edilmesi gereken bir olgudur, isimlendirme konusu.

Bugün egemen ulus milliyetçiliğinin geldiği duruma baktığımızda, 'Türkiye' isimlendirmesinin anlamı sadece tek ulusun tanındığı, diğer azınlık ulusların yok sayıldığı, her sloganda, söylemde, ata sözünde Türk milliyetçiliğinin yapıldığı, 'Türk' ülkesi 'Türkiye' imajına karşılık, 'Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet' söylemiyle 'Türkiye' sözcüğüne yüklenen ve bunca sömürge ulus ve azınlık karşıtı imajına rağmen bu ismi proleteryanın öncü kurmayı olan bir KP isimlendirmesinin başında ısrarla taşımak, neyin ifadesi olabilir? Bugün Türk ulusunun genç kuşaklarının ezici çoğunluğu milliyetçilik yaparken, buna karşılık, ezen sömürgeci ulus halkından daha ileri ve devrime yakın olan ezilen-sömürge ulus halklarını ve yanısıra azınlık milliyetlerden ileri ve devrime yakın olan kitleleri saflarda birleştirmek için yapılabilecekler, yapılması gerekenler çok da fazla değildir. Bunun için yapılması gereken, ortak paydalarda birleşebilecek bir yapılandırmadır ki, bu yapı her yönüyle farklı olmalıdır. Evet, farklı olmalı, ama nasıl bir farklılık. Maoizmi özümsemiş, formalist Maoistlikten öte gerçek bir Maoist çizgiye sahip olmalıdır, bölünüp parçalanmaların aksine bütüncü olmalı, ideolojik sapmalara karşı Maoizmin en önemli şartı olan iki çizgi mücadelesini etkin bir şekilde vermeli, diğer Maoist yapılarla bütünleşmenin arayışı içinde ilkeli ve MLM birliklerin sağlanmasının temellerini oluşturmalı. İlk aşamada (Ozan Veli arkadaşın dediği gibi) Anadolu'daki (Türkiye) Maoistler bir platform oluşturmalı, askeri alanda birliktelikleri sağlamalı ve buna özgürlemeci hareket öncülük etmelidir. Silahlı mücadelede, kır-şehir diyalektiğini en iyi şekilde yaşama geçirmeli, ne kırı, ne de şehiri ayrı değerlendirmemeli. Bu bir başka konuda daha ayrıntılı bir çalışmayı gerektirdiğinden şimdilik geçiyoruz.

Aynı zamanda, ezilen sömürge uluslardan kendi ulusal kurtuluşunun sağlama yoluna henüz girmemiş, mücadele organlarını oluşturmamış olanlara da alternatif bir yapı olmalıdır.

Proleteryanın öncü kurmayı olan TKP (ML)... isimlendirmesindeki "Türkiye" yerine Anadolu isimlendirmesine gitmesi durumunda yukarıda saydıklarımızın yanında başka olumlu yönde anlamları da kendi içinde taşıyacaktır. Bu anlamların en önemlisi Anadolu'nun binlerce yıldır bilim ve uygarlıkların kök saldığı bir yerleşim alanı olmasının yanında, bugün bir kısmı varlığını sürdüren yüzlerce uygarlığın, kültürlerin ortak bir isimlendirme olarak devrimci bir yapıda yaşatılması olacaktır. Ayrıca bu barbar-sömürgeci Osmanlı imparatorluğunun ve onun devamı niteliğindeki TC faşist diktatörlüğünün, baskı, soykırım (jenosid) ve sömürgeciliğine karşı diğer ezilen-sömürge ulus ve azınlıklara verilmiş bir özeleştiri olacaktır. Bu, Osmanlıdan başlayarak TC'ye kadar uzanan ve onlarca ezilen-sömürge ulus ve azınlığa vurulan prangaların kırılması ve bu sömürü, baskı, soykırım ve katliam politikalarının Türkiye adında somutlaşması, bu ismin proletarya partisinden silinmesi, bu ismin çağrıştırdıklarını proleteryanın öncü kurmayının isminde yaşatılmasının reddi anlamı da taşıyacaktır. Anadolu adlandırması yaşayan çeşitli ulus ve azınlıklara ve kültürlere hitap eden bir isim olmakla beraber, yükselen ve son burjuva genel seçimlerde de somutlaşan milliyetçiliğe vurulmuş bir şamar olma niteliğini de bünyesinde taşıyacaktır.

SAKLAMBAÇ

Karış
Tahta pancurlardan
Sızan yeşil ışıga
Tavanda asılı sepetlere
iyi bak
Belki bulursun
çocukluğunu...

Okşa sabah alacasında
Üstü çiğli bostanları...

İçindeki tatlı çığlık
Işıklı derelerde oynaşan
kurbağa yavruları
Git ara çakıllı suların
coşkusunu
Belki bulursun
çocukluğunu...

Hadi tutsana
Çoban aldatanın kanatlarını
Hadi yakalasana
Beyaz sümbülün bayıltıcı
kokusunu
Belki
Belki bulursun
çocukluğunu

Fatma ORAKÇI

Avustralya yerlileri Aboricinler (1)

Taşdan YILMAZ

"Aboricin" (İngilizce, Aborigine), latince iki kelime olan ab origine (başlangıçtan beri)'den gelmektedir. Anlamı, bir ülkede veya bölgede yaşayan **ilk insan** demektir. Örneğin: Kuzey Amerika'nın Aboricinleri, Kızılderililer olarak bilinir. Eski sözlüklerde **"aboriginal"** kelimesi tekil, **"aborigine"** ise çoğul olarak geçer. Bugün birçok sözlük **aboriginal** veya **aborigine** kelimelerini tekil olarak almışlar. Avustralya'da Aboricinler için uzun zaman ülkenin yerli halkı anlamına gelen **aborigine** kelimesi kullanılmadı. Çünkü "Beyaz Adam" Aboricinleri uzun zaman insan olarak görmedi ve insan olmayan yaratıkların da, Kıta'nın yerli halkı olarak kabul edilmesini doğru bulmuyordu. Ona göre, Kıta'nın yerli halkı İngilizlerdi. Daha önceleri Avustralya'da küçük "a" harfi ile yazılan Aboricin kelimesi, Aboricinlerin ayrı bir toplum ve ırk olarak kabul edilmesinden sonra büyük "A" ile yazılmaya başlandı. **Aboriginal** veya **Aborigines** kelimelerinin ikisi de doğru, fakat Avustralya hükümeti resmi yazışmalarda **"Aboriginal"** kelimesini kullanmayı tercih etmiş.

Bunlar kelimeler üzerinde oynanan oyunlar gibi algılanabilir fakat Aboricinlerin beyaz insandan önce Avustralya kıtasında yaşamaları ve Aboricin halkının Kıta'nın gerçek yerli halkı olması, hakları olan bu payenin kendilerine verilmesi ve beyazların kendilerini Kıta'nın yerli halkı olarak kabul etmeleri, Aboricinler için çok önemli bir sosyal ve politik kazanım.

"Aboricin" adı beyazlar tarafından Avustralya yerli halkının hepsine birden verilen bir isim. Avustralya yerlileri değişik dil gruplarından oluşan kabileler halinde yaşadıkları için her bölgede yaşayan yerli halkın kendilerine ait isimleri var. Örneğin: güneybatı Avustralya'da yaşayanlar kendilerine **Nyoongah**, Güney Avustralya sahillerinde yaşayanlar **Nunga**, kuzey-doğuda yaşayanlar **Murri** ve güney-doğuda yaşayanlar ise kendilerini **Koori** gibi isimlerle adlandırıyorlar.

ABORİCİN TOPLUMU

Beyazların Avustralya kıtasına geldiği 1788 yılından itibaren, "Beyaz adam", Avustralya yerlilerini kendi düşüncelerine göre değerlendirmeye başlamış. İlk önce, Kıta'da yüzlerce dil grupları halinde yaşayan Avustralya yerlileri için **"kabile"** ve **"şef"** terimlerini kullanmaya başlamış ve yüzlerce dil ve kültürel farklılıkları olan "kabileleri" de bir araya getirerek hepsine birden **"Aboricinler"** demiş. **"Kabile"** ve **"şef"** terimleri, beyazların Kuzey Amerikalı Kızılderililer, Afrika yerlileri ve başka toplumlar için kullandıkları bir terim. Bu terimler, gerçekten kabile katogorisine giren toplumlar için kullanıldığında doğrudur. Avustralya yerlileri, değişik dil grupları, klan, akraba grupları, aşiret ve benzeri küçük gruplar halinde yaşayan toplumlardı. Fiziksel benzerlikleri olsa da, Aboricinler değişik dilleri ve kültürleri olan, belirli sınırları olan kendilerine ait topraklarda yaşayan ve değişik isimleri olan toplumlardı. Aboricinleri tek toplum gibi algılamak yanlış olduğu gibi, küçük grupları da kabile gibi algılamakta yanlış bir tanımlama olur. Kabile tanımlamasına girmeyen Aboricin gruplarında, "şef" terimini kullanmak da bir o kadar yanlış olur. Aynı dili konuşan, 100-1500 arasında daha fazla bir nüfusa sahip olmamış, merkezi bir otoritesi, "şef"i ve merkezi bir ekonomik yapısı olmayan, Aboricinlerde, görünüşte bir kabile yapısı söz konusu, fakat kendisini, Avustralya'nın doğal şartlarından ötürü avcılık ve toplayıcılık ekonomisine endekslemiş, daha kolay avlanıp toplayarak yaşamını sürdürebilmek için küçük gruplara bölünmüş yanlızca yılda birkaç kez inançsal törenler veya ortak yiyecek toplamak amacıyla bir araya gelen kabilenin yapısı, hiçbir zaman bir bütünlük arz etmemiş. Bundan ötürü **"kabile"** terimi bu gruplara, **"kabile"** yerine, **"dil grubu"** demek herhalde daha uygun bir tanım olur.

"Dil grupları", sınırları belli olan ve belirli bir bölgede yaşayan gruplardı. Bu gruplar birbirleriyle akrabalık ilişkileri olan aynı dili ve inancı payla-

şan küçük gruplara ayrılmışlardı. Bu dil grupları bazen sınır komşuları olup dillerinde fazla bir farklılık olmayan, birbirlerini anlayabilen gruplarla aralarındaki sınırları sıkı tutmadan ilişkilerini sürdürürlerdi ve ilişkileri sık olurdu. Aynı dil grubundan olan fakat akrabalık bağları olmayan birçok grubun birbirleriyle çok sık ilişkileri olmazdı. Bazen yaygın bir ismi birkaç grup kullanırdı.

Daha çok inançsal bir bütünleşme arzeden Aboricin toplumunu alışılagelmiş toplum kategorisine koymak ve öyle tanımlamak yanlış olur. Aboricinlerde, iş, eğitim, sosyal yaşam, ev yaşamı, eğlence, sanat ve din anlayışı diğer kıtalarda yaşayan toplumlardan çok daha farklıdır. Aboricinler, bugün dünyada yaşayan en eski toplumdur. Aboricin toplumu, bugün bizim bildiğimiz anlamdaki toplumsal bir yapıya sahip değildi ve diğer kıtalardaki toplumlar gibi, Yontma Taş Çağından öte evrimsel bir süreç geçirmediler.

Aboricinler, "ilkel komünal toplum" olarak bilinen, zengin, fakir, devlet ve sınıf kavramı ve bugün dünyanın hiçbir ülkesinde olmayan, yaşamını, yiyecek ve diğer kaynakları kabile üyeleriyle paylaşma sistemi üzerine oturtmuş, ilkel de olsa, bugün kendisine demokrat toplum diyen toplumların hepsinden daha çok demokratik bir toplumsal sistemde yaşıyorlardı.

Ortak toplayıp, ortak avlanıp, ortak yiyen Aboricinler, Avustralya kıtasının geniş olması, iklim koşulları, nüfus artışı, av ve su kaynaklarını daha iyi değerlendirmek için küçük dil, aile ve totem grupları, klan veya daha kalabalık **hordes** (aşiretler) halinde göçebe ve yarı göçebe yaşıyorlardı. Kabilelerde, genel olarak birkaç aile, daha kolay yiyecek toplama ve avlanma amacıyla bir araya gelmişti. Bu kabilelerin nüfusu 100 ile 1500 arasında değişirdi. Beyaz toplumların hiçbirisinde 100-1500 kişilik bir grup, hiçbir zaman, bu kadar sıkı bağlarla birbirine bağlı ve uyum içerisinde binlerce yıl kolektif yaşayamamıştı. Her kabilenin bir adı, kendine özgü bir dili, dillerin lehçeleri vardı. Her konuşulan dilin de kendi adı vardı.

Kabile içinde herkesin birbiriyle yakınlığı vardı. **Karşılıklı birşeyler alıp-verme ve bir başkası için birşey yapma, Aboricin toplumu için çok önemliydi.** Bu alıp-verme ve bir şey yapma aynı zamanda insanlar arasındaki **ilişkiyi güçlendiren** bir araçtı. Beyazlar ilk kontaklarında Aboricinlerin kendilerine bir şeyler vermek ve kendileri için bir şeyler yapmaya çalıştıklarını gördüklerinde şaşırmış ve Aboricinlerin çok cömert insanlar olduğunu düşünmüşlerdi. Aboricin toplumunda bu alıp-verme yaşamın doğal bir parçası olduğu için, **teşekkür kelimesi yoktur. Toplumculuk temeli üzerine kurulmuş olan Aboricin yaşam biçiminde bireycilik ve bencillik çok ciddi bir suç sayılır ve bu tür davranışlar cezalandırılırdı.** İlişkiler, yükümlülükler kültürü üzerine kurulmuş, karmaşa bir toplum olan Aboricin toplumunda, herkes birbiriyle ilgili ve bütün ilişkiler saygı temelindeydi. Sanki bütün kabile akraba gibiydi. Bütün bir yaşam boyu bu 'akrabalık' ilişkisi içinde, kadın, erkek ve bilgi çok önemliydi. Bunlar içinde en önemlisi ise bilgiydi. **Yakınlık** toplumun ana dokusuydu. Kanbağı olmayan bu toplumsal yakınlık ve ilişkiler zinciri, Aboricin toplumunu birbirine çok sıkı bağlarla bağlayarak çok büyük bir aileye dönüştürmüştü. Herkes topluma aittiı. Hiçbir üye yanlız değildi ve eğer yasaları çiğnememişse izole edilmemişti. Bu çok büyük ailede, her üye diğer üyelerle ilişkisini dikkatlice sürdürmek zorundaydı.

AİLE

Aboricin toplumunda kabile, klan veya gruplar bir sosyal örgütlenme üzerine oturtulmuştu. Bu sosyal örgütlenmede, **"aile"**, bugün bilinen anlamda anne-baba ve çocuklardan oluşan biçimlenme değildi ve bu aile içerisindeki üyelerin birbirleriyle olan ilişkileri çok karmaşa bir yapıya sahipti. Aboricin toplumunda **"aile"**, ortak avlayıp, yiyecek toplayan akrabaların biraraya gelerek oluşturdukları bir birimdi.

Akraba ilişkilerinin temel alındığı bu karmaşa akraba ilişkisi içerisinde herkesin birbiriyle bağı vardı. Bu yapılanma içerisinde her ilişki töresel kural ve yasalara uygun olarak yürütülürdü. Her üyenin bu kural ve yasaları yerine getirme yükümlülüğü vardı.

Akrabalık, büyükbaba ve en küçük çocuk arasında kalan, kocanın erkek kardeşi ve kadının kızkardeşini ve onların çocuklarını da kapsayan insanlar kan bağını oluştururdu. Akrabalıkları da bu bağ yoluyla olurdu.

Aboricin toplumu, daha çok İngilizce'de, **band** (bir kampta biraraya gelenler), **horde** (aşiret) veya **klan** olarak adlandırılan yöresel gruplardan meydana gelmişler. Aboricin toplumunun nüvesini teşkil eden bu yöresel sosyal grupların yapısını anlamak oldukça güç. Yöresel gruplar, kendi bölgelerinde sınırları belli topraklar içerisinde, birlikte avlanıp ve yiyecek toplayan, birlikte paylaşan, ruhsal ve kan bağı ile birbirlerine bağlı akrabalardan oluşurdu ve bu birlikteliğin adı **"aile"** idi ve bu aile Aboricinler için çok önemliydi.

"Aile" içerisinde yaşlısından küçük çocuğuna kadar herkes çalışırdı. Toplanan yiyecek çok sıkı kurallara göre pay edilirdi. Bu "aile", yiyeceğin az olduğu bölgelerde erkek, eşleri ve çocuklarından ibaret daha küçük gruplar halinde yaşarlardı.

Genelde, çok eşli bir evlilik olduğu için, aileler çok kalabalıktı. Arnhem Land bölgesinde, kural olarak bir veya iki eşi olması gereken bazı erkeklerin 15-20 eşi olurdu. "Modern" anlamda bir aile kurumu yoktu ve aile kavramı bugünkü anlamından çok daha farklıydı. Karı-koca arasındaki bağ ve ilişki, katı sınırlarla belirlenmemiş, üyeleri ekonomik olarak birbirlerine bağlı ve birbirlerini tamamlayan aileler, kendi kendine yeten ve kendisini geçindiren, kabilelerin en küçük birimiydi. Bundan ötürü de ilişkiler bugünkü aile ilişkilerinden farklıydı. Karı-koca kavramı da bugünkü anlamından daha farklı bir anlamdaydı. Erkek karısını başka birisine ödünç verebilir veya değiş-tokuş edebilirdi. Erkeğin ve kadınların akrabaları da, aile ile birlikte yaşadıklarından, ailelerin nüfusu hayli kalabalık olurdu. Aboricin toplumunda, avlanıp yiyecek toplayarak komünal yaşayan birkaç ailenin biraraya gelerek oluşturdukları gruplar halinde yaşama çok yaygındı. Aile üyeleri ve aile içinde yer alan akrabalardan oluşan grup üyeleri birbirlerine çok sıkı bağlarla bağlıydılar. Aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkileri ve yapısı, "modern" aileden çok farklıydı. Çocuklar, babalarına ve amcalarına "baba", annelerinin kızkardeşlerine de "anne" derlerdi. Amcalarının ve teyzelerinin çocuklarını da "kardeş" olarak bilirlerdi. Annelerinin erkek kardeşlerine dayı, babalarının kız kardeşlerine ise hala derlerdi. Dayılarının ve halalarının çocukları kuzendi. Baba, kendi çocuklarına, erkek kardeşinin ve baldızının çocuklarına "çocuğum" derdi. Anne de kocasının erkek kardeşinin ve kendi kız kardeşinin çocuklarına "çocuğum" derdi. Amca, kendi çocuklarına, erkek kardeşinin çocuklarına ve erkek kardeşinin karısının, kız kardeşinin çocuklarına, "çocuğum" derdi. Teyze de, kendi çocuklarına, kız kardeşinin çocuklarına ve kız kardeşinin kocasının, erkek kardeşinin çocuklarına "çocuğum" derdi. Hala ve dayı çocukları yeğen olarak bilinirdi. Bu karmaşa aile ilişkileri içinde, aile üyeleri birbirlerine son derece saygılı ve sevgili davranırlardı.

Aile içinde çoğu toplumlarda olduğu gibi büyüklere abi, abla, amca, dayı anlamına gelen sözcüklerle hitap edilirdi. Aborcin çocuklar bütün toplumla paylaştıkları birliktelik içinde büyürlerdi. Bu birliktelik çocuğun eğitiminin en önemli parçalarından birisiydi.

Karmaşa bir ilişkiler zinciri ile birbirine bağlı bir toplum olan Aboricin toplumu, bazı beyazların zannettiği gibi, başıboş, kuralları ve yasaları olmayan, kaba, görgüsüz veya hiçbir sosyal ve ekonomik yapısı olmayan bir toplum değildi. Aksine, aile, grup ve kişisel ilişkilerde çok dikkatli olan, üyeler arası ilişkileri belirleyen kendine özgü kuralları ve yasaları olan, bu kuralların ve yasaların aksamaması için her üyenin yükümlülüğü ve sorumluluğu olan bir toplumdu. Her üye kurallara ve yasalara uymak zorundaydı. **Yargı organı, polisi, jandarması, bekçisi olmayan ve "ilkel" toplum olarak adlandırılan bu toplumda, sevgi ve saygı temeli üzerine oturtulmuş kişi, aile, toplumsal insan ilişkileri, bugün kendine "modern" adını takmış birçok toplumun ilişkilerinden çok daha ileri düzeydeydi.**

MAL-MÜLK

Aboricinler herhalde bütün kıtalarda yaşayan insanlar arasında, en az mal-mülk sahibi insanlardı. Göçebe ve yarı göçebe bir toplum olan **Aboricin toplumunda ne toplumsal ne de bireysel servet kavramı vardı.** Sınırları belli olan kabile toprakları, kabile üyelerinin hepsine aitti ve herkes bu toprakları eşit şekilde kullanma hakkına sahipti. Bireylerin ise bilinen anlamda mal-mülk edinme düşüncesi yoktu.

Aboricin toplumu, "modern" Avrupa toplumuyla tamamen zıt bir toplumdu. Avlanmak için silahından başka sahip olduğu hiçbir şeyi yoktu. Sahip olma duygusunu, özel mülkiyeti ve parayı ise hiç bilmiyorlar. Toprağı sahiplenmemiş fakat toprağa ait olmuş. Toprakta çalışmamış fakat onunla uyum içerisinde yaşamış, toteminden yaşam biçimine ve inancına kadar herşeyin toprakla ilgisi olan bir toplumdu.

Ekip-biçmeyen, hayvancılık yapmayan, doğanın ürettiğini kendi ihtiyacı kadar tüketen Aboricin toplumunda üretim yoktu. Bundan ötürü de üretim araç gereçleri birilerinin elinde değildi. Av ve yiyecek toplama alanları, uzun süreli kamp yapılan yerlerde bile, "*burası benim av veya yiyecek toplama sahamı*" düşüncesi hakim değildi. Herkes toprağın verdiği herşeyi ortak paylaşırdı. Hayvanları evcilleştirme, onlara sahiplenme, etinden, sütünden, yününden faydalanma düşüncesi olmadığı gibi, yiyecek depolama alışkanlığı da yoktu. Üretim olmadığı için, üretim artığını biriktirerek onu paraya veya başka bir metaya dönüştürme olasılığı da yoktu. Aboricin toplumu, toplumsal olarak yanlızca atalarından kalan toprağa ve kutsal nesnelere sahipti. Bireyler ise av silahları ve yiyecek toplama araç-gereçlerinden başka birşeye sahip değillerdi. Toplumcu bir yapı üzerine oturttulmuş Aboricin toplumunda, **bireyciliğe izin verilmezdi.** Bundan ötürü de bireylerin bireysel anlamda mal-mülk sahibi olmaları sözkonusu değildi. Kendi başına toprağa ve üretime sahip olmayan bireylerin herhangibir ekonomik güçleri olmadığı için, başkalarının üzerlerinde "ağa", "bey" gibi ünvanlar alarak, hakimiyet kurmaları da söz konusu değildi. Başkalarının üzerinde ekonomik güç oluşmadığı için de Aboricin toplumunda, birbirinden ekonomik ve sosyal olarak farklı sınıflar oluşmamış, sınıflar oluşmadığı için de hakim sınıf ve onun diğer sosyal sınıflar üzerindeki baskı aracı olan "devlet" oluşmamış. Devletin oluşmadığı bir toplumda, onun kurumları da doğal olarak var olmamış. Böylece Aboricin toplumu, sınıfları, devleti, askeri gücü, hükümeti, yargı organı ve benzeri gibi kurumları olmayan bir toplum olarak onbinlerce yıl yaşamını sürdürmüş. Askeri güce sahip olmayan Aboricin kabileleri, başka kabilelerin topraklarını işgal ederek topraklarını genişletme, başka kabileleri kendi tahakkümü altına alma gibi düşünceler de beslememiş. **Aboricin yasalarına göre başkalarının topraklarını işgal ve ihlal etmek yasaktı.** Herhangi bir kabileden birisi, bir başka kabilenin topraklarına girdiğinde, o topraklarda toprağın sahibi gruptan izin almadan kendisine bir mızrak yapacak ağacı kesemez, yiyecek birşey toplayamaz ve avlayamazdı.

MÜLTECİ DUYGULARLA BİR EDEBİYAT DENEMESİ

Yaşadığım bu şehir

Oturan ADAM

Orta çağın site devletlerine benziyor bu şehir. Bir tek sanayisi var; üniversite. Yirmi altıbin öğrencisi ve altıbin öğretim görevlisiyle bu şehir sanki antik çağın Babil'ini anımsatıyor. Kültür alıp, kültür satıyor bu şehir. Yazın sokak çalgıcılarından ve şarkıcılarından geçilmez bu şehirden. Her biri ayrı bir dilden, her biri ayrı bir müzik aletinden çıkan melodilerle çınlar bu şehrin sokakları. Bir dokunsan bu şehre bin ah işitirsin derinden. Gençler sere serpe otururlar akşam üzerleri sokak başlarında, gamsız ve tasasız yudumlarlar biralarını. Ağzı şaraplaşan sevgililer, sarmaş dolaştır yaz akşamları. Öpüşmek değil, bakmak ayıptır bu şehirde. Eruh[1] çalar bir köşede Çinli bir çalgıcı, eziktir notaları, güfteler hüzün dolu. Yang-çe gelir dökülür bu şehrin sokaklarına, ünlü ozan Li Tai Pe[2] Yeşil dağda şiirini okur; sanki Ki u Yuhan[3] getirir atar kendini Sarı ırmağa; Tu Fu[4] çığlık çığlığa arkasından bağırır. Serenat doludur sevgiliye şarkıları İspanyol çalgıcılarının. Bülbülün iltifatını görüp de kızaran gül gibi bir hoş olursun. Lavta çalar Hintli bir şarkıcı, ezop dilinin gizem dolu havasına kendini kaptırır, sallanırsın, raks edersin Tantra[5] gibi. Ve Perulu müzisyen kamış kavalı ile And dağlarının Lotur kokusunu getirir serer ayaklarının önüne İnkaların diyarından; elinde olmadan Kortez'i[6] (cellat-sömürgeci) düşünürsün ve devrimin alevlerinin yayıldığı Ayaşukoyu...

Bu şehir dertsiz bir şehir, aslında şu sokak çalgıcıları da olmasa ve belki de bu istasyon bu şehirde bulunmasa. Nedendir bilmem; istasyonlar, garajlar hep itici gelmiştir bana. Sanki trenler vagon vagon ayrılık taşır; dostları, sevgilileri ayırır dolu dolu otobüsler, baktıkça hüznüm artar, kederlenirim; her yol bir ayrılıktır sanki bana. Bu şehrin caddeleri meyvesiz ağaçlarla doludur. Bahçeler her renkten boy vermiş manolya...

Ve kış gelince ıssızlaşır bu şehir, kimsesizleşir. Sanki Moğollar geçmiş üzerinden. Cengiz Han ve Timur ayağının altında inlete inlete çiğnemiş bu şehri; suskunlaşır...

Bu şehir aristokrat bir şehirdir aslında, kör ve sağır. Ne görür kendisinden başkasını ne de duyar çığlıkları. İki yüzlü beş gözlüdür bu şehir! Bir mağazanın vitrinine benzer bu şehrin sokakları, saklar depodaki pislikleri, gizler arka mahallede çirkeflikleri, kuytulukları gözardı eder. Davranışlarını kurallara uydurmuş ama vicdanları kötürümleşmiş olan yığınca insan yaşar bu şehirde. Duygular yüzeysel, öpücükler sahte, çiçekler kokusuzdur bu şehirde ve de günes tıpkı bir ressamın tablosundaki görüntü kadar ısıtmaktadır insanları...

Şu şehri çepeçevre saran tepelere bak! Boyundan utanmadan kendine dağ diyorlar, ya şu dere? Çeşmeden akan sudan bir farkı var mı?

Duvar gibi sağır, Neron kadar duygusuz bu şehir. Bağır bağır bağırıyorum bazan; *"Bre tez elden bana iki Sivaslı yollayın yaksın bu şehri! Yıkın bu şehri bir tek canlı kurtulmasın!"*

Yaşadığım bu şehir tıka basa ruhlarla doludur aslında, her köşe başında bir taş çorbaya satılır o da.

Her gece yıldızlara bakıp onları sayıyorum, yere baksam yürek dayanmıyor. Bu şehirde her gün, her saat içimden parça parça bir şeyler kopup gidiyor, yudum yudum içimde bir şeyler ölüyor. Bu şehir üzerime ateşten bir gömlek gibi geliyor; damla damla beni eritiyor. Ve bu ülke ve şehir ne bunları görüyor ne bunları duyuyor ne de bir tek söz söylüyor...

Yaşadığım bu şehir gamsız ve dertsiz bir şehirdir aslında, şu sokak çalgıcıları, şu istasyon ve bendeki bu mülteci duygular olmazsa, dertsiz ve kimsesiz yaşadığım(!) bu şehir...

*1) **Eruh**: Tek telli kemençeye benzeyen bir müzik aleti.*

*2-4) **Li Tai Pe ve Tu-Fu**: Çin'de Tang Hanedanlığı (627-755) döneminde yaşamış çağının en büyük iki şairi.*

*3) **Ki u Yuhan**: Umutsuzluğun adamı, kendini Sarı ırmağa atarak intihar etti bozuk düzenle baş edemeyince.*

*5) **Tantra**: Hindistan'da mitolojik bir aşk tanrısı.*

*6) **Kortez (Cortez)**: İspanyol sömürgeci. Kızılderilileri işkence ile yok etmekle ünlü.*

larının düzeltilmesi ve işletme donatımının genişletilmesi için kullanılmak zorundadır. Devlet kapitalisti işletmelerin büyük sanayinin üretimindeki payı, 1952'de % 6 tutuyordu."(23)

b- **Burvuvazinin egemenliği altındaki devlet kapitalizmi**: Devlet kapitalizmi burjuvalar tarafından da ihtiyaç duyulduğunda baş vurulan bir yöntemdir. Gerek emperyalist devletlerde gerekse de emperyalizme bağımlı ülkelerde ihtiyaç duyulduğu zamanlarda başvurulan bir durumdur. Kapitalistler, krizlerini geciktirmek, üretim ve tüketimden kaynaklı çelişkilerini güvence altına almak, tek tek kapitalistlerin zayıf olduğu durumlarda destek olmak için devlet mülkiyetini (devlet kapitalizmini) devreye sokar. Kapitalist sermayenin cılız olduğu ülkelerde sömürücü sınıflar devlet kapitalizmine daha çok önem verir. Burjuvazinin egemenliği altındaki devlet kapitalizminin, emekçi sınıflar açısından farkı yoktur. Gerek tek tek kapitalistler tarafından gerekse de devlet kapitalizmi tarafından artı-değer sömürüsü aynıdır. Sadece şekilsel bir değişiklik söz konusudur. Burjuva devlet kapitalizmi, nihayetinde yine kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin devleti olduğundan işçi sınıfı açısından pek fark etmiyor. Devlet işletmelerinde artı-değere, devleti elinde tutan sömürücü sınıflar bir bütün olarak el koyarken, tek tek özel kapitalist işletmelerde ise tek bir kapitalist artı-değere el koyar. Özde değişen birşey yok.

Türkiye'de devlet kapitalizmi, kapitalizmin gelişmesinde önemli bir rol oynar. Kemalist burjuvalar devlet tekelleri kurarak (bürokratik tekeller) üretim araçları üzerinde devlet mülkiyeti kurmuşlardır. Devleti sınıflar üstü bir mekanizma olarak açıklamaya çalışan Kemalistler böylelikle sömürülerini gizlemeye çalışmışlardır. Üretim araçları üzerinde bizzat devlet mülkiyeti vardır ve tek tek kapitalistlerin yerine bizzat devlet kapitalist görevi görmektedir.

Üretim araçları üzerinde ister devlet mülkiyeti olsun isterse tek tek özel kapitalistlerin mülkiyeti olsun özde bir değişiklik olup olmadığı iktidar sorunuyla anlaşılır. Eğer iktidar sömürücü sınıfların elindeyse devlet mülkiyeti ve özel mülkiyet öz olarak ayrıdır. Diğer bir durumda iktidar devrimci sınıfların elindeyse: devlet mülkiyeti ile özel mülkiyet özde ayrılır; devlet mülkiyeti devrimci sınıfların çıkarına hizmet eder, özel mülkiyet ise devrilmiş-tasfiye olmuş fakat tamamen yok olmamış kapitalistlerin çıkarına hizmet eder.

Devlet-tekelci kapitalizmi ye Tekelci-devlet kapitalizmi farklı farklıdır. Devlet-tekelci kapitalizmi; devleti elinde tutan burjuvaların sermayelerini geliştirmek, rekabeti ortadan kaldırıp iş pazara kendisinin sahip olması için kurdukları tekellerdir. Devlet-tekelci kapitalizmi geri kalmış bağımlı ülkelerde burjuvaların devlet zırhına bürünerek oluşturdukları tekellerdir. Mesela Kemalist burjuvalar bu yöntemi uygulayarak emekçi sınıfları azgınca sömürmüşlerdir.

Tekelci-devlet kapitalizmi; emperyalist devletler için geçerli olan bir durumdur. *"Emperyalizmin çelişkilerinin keskinleşmesiyle birlikte, egemen tekeller giderek artan ölçüde devlet aygıtının doğrudan yönetimini ellerine geçirir. Büyük sermaye kodamanları, giderek daha sık devlet aygıtındaki yönetici fonksiyonları işgal ederler.* ***Tekelci kapitalizm tekelci-devlet kapitalizmine dönüşür.*** *(...)Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, özellikle emperyalist savaşların hazırlanması ve yürütülmesi dönemlerinde artar. Lenin, tekelci devlet kapitalizmini, işçiler için bir hapishane ve kapitalistler için bir cennet olarak niteledi. (...) Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, birinci olarak kapitalizmin yerinin sosyalizm tarafından alınmasının maddi ön koşullarını yaratan üretimin kapitalist toplumsallaştırılmasının daha da hızlanmasına yol açar. Lenin, tekelci devlet kapitalizminin, sosyalizmin en tam maddi hazırlığı olduğuna işaret etti."*(24)

"... tekelci devlet kapitalizmi, sosyalizmin tam maddi hazırlığıdır, onun doğrudan ilk basamağıdır. Çünkü tarihi merdivende bu basamak ile sosyalizm denen basamak arasında artık hiç bir ara basamak yoktur."(25)

Buraya kadarki bölümlerde Türk egemen sınıflarını ve bunlardan yola çıkarak bazı kapitalizm çeşitlerini inceleme çalıştık. Sonuç olarak şunları belirterek konumuzu bitiriyoruz.

Türk egemen sınıfları ilk başlarda komprador kapitalizm, bürokrat kapitalizm ve büyük toprak sahipleri olarak elele verip emekçi sınıfları sömürmüşlerdir. Bu sömürgeci sınıflara ikinci dünya savaşından sonra işbirlikçi tekelci kapitalizm de katılmıştır. İşbirlikçi tekelci kapitalizm ikinci dünya savaşından önce de vardı fakat sermayesi çok cılız olduğundan palazlanması sonra olmuştur. ABD emperyalizminin yatırımları bunların palazlanmasında önemli rol oynamıştır. Bugün açısından işbirlikçi tekelci burjuvazi, bürokrat tekelci burjuvazi, komprador burjuvazi ve büyük topeak sahipleri bugünkü egemen sınıflardır.

Dipnotlar:

1- Lenin, Devlet ve Devrim
2- G. Politzer, Felsefenin Temel İlkeleri, Sosyal Yayınları, s. 376-377
3- İ. Kaypakkaya, Seçme Yazılar II, s. 65, Ocak Yayınları
4- age, s: 264
5- age, s: 64-65
6- age, s: 165
7- age, s: 121
8- age, s: 133
9- age, s: 134
10- Mao Zedung, Teori ve Pratik, Sol Yayınları, 10. baskı, s: 110
11- Stalin, Cilt 9, s: 294
12- Radikal Gazetesi, 19.1.'98, Özer Ertuna'nın makalesinden
13- Milliyet Gazetesi, 16 Nisan '99, Ekonomi sayfası
14- Radikal Gazetesi, 10 Mart '98
15- Cumhuriyet Gazetesi, 8 Ekim '98, Ekonomi sayfası
16- Yeniyüzyıl Gazetesi, 25 Eylül 1998, Ekonomi sayfası
17- Radikal Gazetesi, eki Liberal Bakış, 20 Ocak '98
18- Yeniyüzyıl Gazetesi, 19 Ağustos 1998
19- Başkan Gonzalo Konuşuyor, Belge Yayınları, 1. Baskı, s: 47-48
20- İK, Seçme Yazılar II, s: 130
21- Lenin'den aktaran Y. N. Rozaliyev, Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi, s: 275
22- Politik Ekonomi II, s: 23-24
23- Politik Ekonomi II, s: 359
24- Politik Ekonomi I, s: 355-356-357
25- Lenin Cilt 25, s: 370 Almancadan aktaran Proleter Doğrultu, Sayı 2, s: 130

Azap Ortakları

Ahmet KILAVUZ

Azap Ortakları üzerinde yaşadığımız coğrafyanın tarihsel bir kesitine ışık tutmaya çalışmış başarılı bir çalışma. Roman özellikle Osmanlı devletinin ilk kuruluş dönemine denk gelen XIV. yüzyıl son yarısında başlar. Yaz yayınları roman hakkında şöyle demektedir: "*Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin ekseninde, genişleme ve yükselişin gizeminde dolana dolana düşüş ve karşaşanın gizine dalar. Devrimin olağanüstü gerçeğinde devrimcinin görkemli trajedisiyle XV. yy ilk çeyreğini kapsayan ikinci kuruluş döneminde sona erer.*"

Şeyh Bedreddin destanı halk türkülerine konu olmuş: "*Akdeniz yakası, Aydın illeri Kurtlar gider Bizim Dede sultana! Cemalin görünce yürüdü dağlar...*" dizeleriyle yürek sofralarımızda söylene gelmiştir. Türkülerimizde yüreğimize bu denli yakın olan Şeyh Bedreddin'in Akdeniz yakasında kurmaya çalıştığı **Ortaklar** düzenine ve Şeyh Bedreddin'in siyasal görüşleri karşısında aynı yakınlığı gösterdiğimizi gönül rahatlığıyla söyleyemeyeceğiz. "Şeyh"lik nitelemesinin çağrıştırdığı anlamdan mıdır, yoksa egemenlerin her daim olduğu gibi, kendi düzeninin alternatifini üretenlere karşı gösterdiği yok sayma, unutturma, karalama gadrine uğramasından mıdır diye sorduğumuzda; ikinci söylediğimizin emekten yana bir dünya kurma düşü ile pratiğe girenlerin ilk söylediğimizle unuttarulmaya, yok sayılmaya çalışıldığını söylememiz yanlış/abartı olmasa gerek.

Peki kimdir Şeyh Bedreddin? Onu bu kadar önemli yapan siyasal-sosyal görüşleri nelerdir? Bu sorulara yanıt verdiğimizde sanıyoruz ki, romanın önemi ve değeri kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Sultan II. İzzeddin Keykâvus'un beşinci kuşaktan torunu, bir Selçuklu prensidir Şeyh Bedreddin. Babası Gazi İsrail, Simavna kalesini düşüren Osmanlı akıncılarının kolbaşı. Gazi İsrail, kalenin alınışından sonra Simavna kadısı olmuş. Edirne yakınındaki Simavna kasabasının kadısı Gazi İsrail'in Mahmut adını verdiği oğlu öğretmeni Emir Buhari'nin, öğrenimini sürdürmek üzere Mısır'a dek uzanacak

AZAP ORTAKLARI (3 cilt)
Erol Toy, Yeni Yaz Yayınları

yolculuğundan evvel "*Mahmud adınızın yanına bir de Bedreddin adını koyunuz*" (Cilt 1) demesiyle tarihe geçecek olan kimliğini almış olur.

Toplumu düzenlemek yoluyla insanlan mutlu kılmayı düşünen ve "*öyleyse gelecek kölelerin ya da köle işlemi görenlerin olacaktır. Çünkü asıl emek veren insanlığın birikimini de aşamasını da sağlayan onlardır...*" (cilt 1-sf. 248), "*Sömürü olmayınca savaş olmaz. Savaş ortadan kalkınca giderek gelişir, kardeşlik yücelir. Ve insanlar kaynaşır birbiriyle iyice. Sanıyoruz ki son düzeni budur insanlığın. Ve bir kez bu kurulursa, ondan öteye rahattır insanoğlu, güvenlidir*" (Cilt 1, sf. 364) diyerek düşüncelerini ifade eder. Toplumlar tarihinde, toplumu düzenlemek yoluyla mutlu kılmayı düşünen Şeyh Bedreddin, 1357-1420 yılları arasında yaşamıştır. Toplumlar tarihinde Platon'dan sonra ikinci toplumbilimci sayılan "**Eşitlik Adası**" düşünün sahibi Thomas More (1478-1535) kronolojik durum itibarıyla da ikinciliği Bedreddin'e devretmelidir. Siyasal görüşler itibarıyla baktığımızda ise hem Platon, hem de T. More, Bedreddin'e yol açıp birinciliği Bedreddin'e bırakmak zorundadır.

Çünkü toplumculuk tarihsel kronolojik sıralamada ikinci ütopyacı toplumcu saydıkları T. More'yle karşılaştırılınca, aralarında yüzyıl bulunduğu halde Şeyh Bedreddin'in çok daha bilimsel düşünceleri ortaya koyduğu görülmektedir. *Birincisi*, Bedreddin, T. More gibi salt bir ütopyacı değil, eylem adamıdır. *İkincisi*, Bedreddin, tasavvuf yolundan geldiği ve hele Hurufiliğin kurucusu Fazıl'ın öğrencisi olduğu halde kendisini sayı mistikliğine kaptırmamış, More gibi toplumu sayılara bölüp, sayılarla sınırlamamıştır. More de Platon gibi köleliği uygun görmektedir. Bütün insanların eşitliğini savunan Bedreddin'in toplumunda ise köle sınıfı yoktur. Ve ayrıca tasavvuf maddeciliğine dayadığı toplumculuk düşüncesiyle Bedreddin, değil More'dan, yakın tarihin birçok ütopyacı-toplumcularından ileridir. Bedreddin "**Varidat**" adlı yapıtında, "*ruhlar, maddelerde bulunan güçlerden ibaretir. İnsanı iyiliğe sürükleyen kendi gücü melek, kötülüğe sürükleyen kendi gücü de şeytandır. Deccal, Dabbe, Mehdi'nin görünmesi gibi kıyamet*

belirtileri yıllardan beri boşuna beklenmiştir, bundan sonra da boşuna beklenecektir. Her güzel şey cennet, her kötü şey de cehennemdir. Kitaplarda tanımlanan cennet ve cehennem bir düşçülük ürünüdür. Hayal aleminde tahakkuk etmiştir." diyerek maddeciliğinin ilerici yönünü ortaya koymaktadır.

Bedreddin'in düşüncelerinin Tasavvufçuluktan beslendiği görülebilir. Tasavvufçular, hiçbir ayrılık gözetmeksizin bütün insanları kardeş saymaktadır. Bir babanın malını bütün kardeşler ortaklaşa kullanır. Tasavvufta zenginlik iyi sayılmaz, zenginliğin erdemi söndüreceğine inanılır.

"Gerçek Tasavvufçu" diyor Bedreddin, *"herkesin anlayamadığı şeyleri bildiği halde bunları halka söylemez. Onları meydana apaçık koyarsa öldürüleceğini bilir. Gerçi bu ikiyüzlülük sayılabilir. Ama dış'la iç'in bir ayrılığı olmalıdır. Her inanış, kendi yerinde (merbesinde) haktır. Gerçek, halka, daha işin başında ve apaçık söylenirse ya yollarını şaşırtırlar, ya da o gerçeği söyleyeni suçlarlar. Halk ve gerçek, ayrı ayrı gözetilerek, ortalama bir yolla birbirlerine alıştırılırlar..."*

Bedreddin'in "Gerçek Tasavvufçu" diye tanımladığı ve düşüncelerini ifade ederken kullandığı yöntemin bugün de geçerliliğini görebilmekteyiz. Günümüzde devrimci siyasetin kitlelere götürülürken kullanageldiğimiz araçlar, yöntemler, taktikler vb. biçimlerle tanımladığımız "siyaset sanatı"ndan farklı olmadığını görebilmekteyiz. Fakat kabullenebilmek için kabullenmeye hazır olunabilecek ön süreçlere ihtiyaç duyulması değil midir bizim de her duruma farklı yöntemler uyarlamamız.

Bedreddin'in toplumsal düşüncesinin ilkliğinin kaynağında yatanın, toplum yaşamı, aile ve devlet konularındaki görüşleridir, diyebiliriz.

Bedreddin, toplumsal düşüncelerini şöyle anlatmaktadır; *"... şu halde dünyanın toprağı ve bu toprağın bütün ürünleri insanların ortak malıdır. Ben senin evinde kendi evim gibi oturabileyim. Sen benim eşyamı kendi eşyan gibi kullanabilmelisin. Çünkü bütün bunlar hepimiz içindir ve hepimizindir."*

Aile konusundaki düşüncelerini şöyle anlatır: *"Herşey çift olarak yaratılmıştır. Canlılık ve devim (hareket), olumlu ve olumsuz güçlerin ilgisinden doğar. İnsanlık, kadınla erkeğin birleşmesinin ürünüdür. Nikahlı kadın evrensel ikiliğin değeridir. Şu halde nikahlı kadınlar mal ortaklığının dışında tutulmalıdırlar. Karı-koca birliği dışında kalan herşey ortak olmalıdır..."* Kadının toplumsal işlevi konusunda, toplumsal yaşamda alınan kararlarda kadının söz hakkına dair romandan bir alıntı yaparsak söylenmek istenen daha iyi anlaşılır olsa gerek: *"Biz tarlada, bahçede, bağda, suda, belde ayırmakta mıyız avratımızı kendimizden. Ne ki üretilmektedir, tümünde ortak emeği yok mudur anamızın, karımızın ve dahi bacımızın? Vardır ki, belki bizden artık... Öyleyse kararda ayırmak nicedir? Bir kölelikten sıyrılırken, avratlarımızı mı köle sayacağız yoksa?.. Ayrılık yoktur, olmayacaktır... Bilesiniz. Kim ki emek vere, o karara katıla."*

Böylece Bedreddin'in devlet yönetimi konusunda demokrasiyi tercih etmesinin ip uçlarını yakalamış oluruz. Ki zaten kendisinin de bu konudaki tanımlaması da şöyledir: *"Hükümet seçimle kurulmalıdır, ulus, tam bir özgürlük içinde oyunu kullanabilmelidir. Kıyan ve zorba (zalim ve mütegallip) bir hükümetin buyruklarına uymamak gerekir. Saray, saltanat, yeniçeri, tekkeler, dervişler hep zorbalığın ürünüdür. Bu zorbalığa boyun eğilmemelidir."*

Bedreddin'in, Ege kıyıları Aydın illerinde **"Ortaklar"** düzenini kurma adımını atması olgunlaşan düşüncelerinin son demidir. Ve Bedreddin'i Bedreddin yapan "teori-pratik" espirisindeki **yorumlayıcılıktan değiştiriciliğin devrimci kimliğini kazanmasıdır.**

"Ortaklar" düzeni, **"Azap Ortakları"** adını alacak romanın tarihe taşıdığı Bedreddin'in yaşamı ve devrimci kimliğidir. Egemen karşısında başeğmeyen, taviz vermeyen bir devrimcidir Bedreddin. Sürekli öğrenme azmi, gelişme, geliştirme ve köklü değiştirme cüretidir Bedreddin. Yanlışlarını gördüğünde tavizsiz değiştirir kendini. Tıpkı düşüncelerinin yanlış olduğunu anladığında o güne kadar ki yazdığı altmış kitabı Mısır'daki Ehzer kütüphanesinden bir gece yarısı alıp Nil nehrinin sularına atmaktan çekinmediği gibi.

Timur otağında kendi düzenini anlatır. Timur'un Yıldırım Beyazid'le Ankara ovasındaki savaşında savaş sanatını kavrar. Timur'un Beyazid'i yenmesinde kullandığı savaş sanatında gerilla taktiklerini görürüz.

Osmanlı'nın egemenlik peşinde "kardeş kavgaları"nı görürüz. Bu kavganın önüne çıkardığı olanaklardan yararlanmadaki politik-taktik ustalığı öne çıkar Bedreddin'in.

"Kardeş kavgası" durulup Osmanlı'nın egemenliğini sağladığında Çelebi Sultan Mehmet, Bedrettin yeni duruma uyarlar duruşunu. Alt yapı çalışmalarının pratik hayata geçirilmesi adımını atar, Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal vasıtasıyla.

Ege kıyılarında **"Ortaklar"** düzeninin tohumu atılır. Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'in yoğun çalışmalarıyla özgürleşen emeğin korkunç yaratıcılığına, muazzam zenginleşmesine tanık oluruz. Fakat dönemin egemenleri kanla, zulümle sağladıkları egemenliğini, kolayca bırakmayacak, seferler düzenlemekten geri durmayacaktır **"Ortaklar"** üzerine. Egemenin ilk seferlerini, kendi savaş taktiklerini uygulayarak püskürtürler. Ne var ki egemenler, kendilerine karşı uygulanan savaş taktiğini çok daha acımasız, kıyıcı bir şekilde uygular **"Ortaklar"**a karşı. Ve zalimin zorbalığı galip gelir. Torlak Kemal'in kesik başı **geleceğin zafer gülümsemesi** olarak kalırken savaş meydanlarda, Börklüce Mustafa'nın yüzünde gülümsemesi eksik olmayan kanlı kesik başı altın bir sandukayla bırakılır önüne Bedreddin'in.

"Ortaklar" yenilmiştir. Bedreddin, Marks'ın Paris Komünü deneyiminden çıkardığı sonuçlara benzer sonuçlar çıkarmaktadır. *"Biz geride kaldık. Zamana da, evresine de ayak uyduramadık... Ayak uyduran Börklüce idi. O bir merkezden toplumların yönetilmesi uygulamasını överdi. Başarı kazandı... Ne var ki biz barışçılık yan-*

lışlığına düştük. Bizim yüzümüzden. Düzenini akınlar yoluyla, yığılmış değerleri ele geçirerek artırmak mümkün iken, biz salt emek yönünü önerdik. Emek, gerekli direnç birikimini yapıncaya, egemen yıktı geçti.

Biz, tek yanlı aldık işi. Birikimi salt emeğin sağlayacağı kuralını koyduk. Merkezileşme yerine, dağınık bir yönetimi önerdik. Düzenli ordu hazırlamak gerekliyken, salt savunma güçleri kurduk. Şimdi anlıyoruz ki, savunma yerine saldırı, belirli bir süre için sağlam bir merkezicilik kaçınılmazmış," tespitinden sonra yenilgi sonrasının psikolojisini görürüz. *"... bir yaşamın deneyimi, üstelik kesin sonuçlar alınmak üzereyken böylece yitti. Uygulamada başarı da gösteremediğimize göre, göstereceklerin önünü da kapamaya hakkımız yoktur."*

Marks'ın **"Ortaklar"** deneyiminden ne kadar haberli olduğunu bilemiyoruz. Haberi olmaması muhtemel. Bu tespitlerin günümüz açısından geçiş toplumları olarak tabir edilen Demokratik devrim ve Sosyalizm aşamaları açısından da önemli. Merkezi devlet, düzenli ordunun gerekli olup olmadığı, emperyalist kuşatma altında savunmada mı kalmak gerektiği, yoksa enternasyonal dayanışma ile birlikte aktif savunma anlamında yöntemlerin geliştirilip geliştirilmemesi sorunsallarına ne kadar yanıt olur veya ipucu sağlayabilir bağlamında zengin bir tarihsel deneyim sunuyor.

Ama, XIV. ve XV. yy'da ortaya çıkan **"Ortaklar"** düzeninin yaşadığı koşullar, pratik deneyimleri bağlamında, bu muazzam deneyimin öğrenilmesi, felsefesinin kavranması anlamında **"Azap Ortakları"** mutlaka okunulması üzerinde düşünülmesi gereken bir romandır diyebiliriz.

Tarihin yazdığına göre, asılmadan önce, Çelebi Sultan Mehmet, Bedreddin'i karşısında görünce, *"yüzünüz neden bu kadar sararadı?"* diye sormuş. Bedreddin de şu karşılığı vermiş. *"Güneş batarken sararır."*

Güneşin batmayacağını yine Bedreddin müjdeliyor. *"Karanlık aydınlığı hiçbir zaman yenememiştir. Bir gece boyu başarmış olması, gündüzün gelmeyeceği anlamına gelmez..."*

Ve yine son sözü, güneşi karşılamaya hazırlananların söylediğine şahit olacak yeryüzü...

Yararlanılan Kaynak: Düşünce Tarihi, O. Hançerlioğlu.

DOĞASI, TARİHÖNCESİ VE KÜLTÜRÜYLE İNSAN

Antropoloji, prehistorya, arkeoloji, Türkiye'nin okur-yazar kesiminin ilgi alanına yeni yeni girmekte olan bilim alanları. Doğal olarak da bu konularda ciddi bir kaynak sıkıntısı çekilmekte. **"İnsan: Doğası, Tarihöncesi, Kültürü"**, bu sıkıntıyı kısmen de olsa gidermek, konuya ilgi duyanlara derli-toplu bir başvuru kitabı sunmak kaygısıyla hazırlanmış bir çalışma. Kitap iki bölümden oluşmakta: İlki, Fransız sanat tarihi doktoru Anne Rouzaud'nun "La Prehistoire" adlı, prehistoryanın tarihçesi, ilgi alanları, temel kavram ve çalışma yöntemlerini açıklayan giriş kitabının Türkçeleştirilmiş hali. Bu bölüm, antropolog Gülfem Uysal'ın katkılarıyla zenginleştirilmiş.

GULFEM UYSAL / NICOLE WILKINSON-DURAN / ADAM KUPER / SİBEL ÖZBUDUN / ANNE ROUZAUD. İNSAN: DOĞASI, TARİHÖNCESİ, KÜLTÜRÜ, ÖZGÜR ÜNİVERSİTE KİTAPLIĞI No:25, ÖTEKİ YAYINLARI, ARALIK 1998.

İkinci bölümü ise, antropolog Adam Kuper'ın, insanın biyolojik doğasıyla kültürel örüntüleri arasındaki ilişkileri irdeleyen "The Chosen Primate: Human Nature and Cultural Diversity" başlıklı kitabının, Dr. Nicole Wilkinson-Duran tarafından hazırlanan genişçe bir özeti oluşturuyor. Bu bölümde insanı diğer primatlardan ayıran özellikler, kültürel evrim, günümüzdeki ırkçılık kuramlarının sıkça başvurduğu sosyobiyoloji ve popülasyon genetiği vb. kavramlar, çekirdek aile, cinsiyetçilik gibi insan bilimcilerin üzerinde yoğunlaştığı sorunlar, kısaca, ama özlü bir biçimde irdelenmekte.

Çalışma, bu konulara ilgi duyanlar için önemli bir başvuru yapıtı niteliğini taşıyor.

✍ ✍ ✍

Merhaba Arkadaşlar,

Zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına doğru yol alan ***Uzun Yürüyüş***'ümüzde bir adım da Ankara'dan.

Son süreçte devletin ve hakim sınıfların medya desteğiyle yükselttiği ırkçı-milliyetçi-şoven dalganın da etkisiyle, DSP ve MHP oy oranlarını arttırarak 18 Nisan seçimlerinde birinci ve ikinci parti olarak siyaset sahnesindeki yerlerinden alınarak siyasi iktidara taşınmışlardır. Krize ve çözümsüzlüğe doğru baş aşağı gidişten kurtulamamanın sancılarını çeken rejim ve hakim sınıflar, seçimlerle vitrine daha uygun aktörleri çekerek rahat nefes almanın ve kabaran yayılmacı iştahlarını gidermenin hesabı içindedirler. Burjuvazinin tezgahlayıp oynamaya çalıştığı bu yarışta, genel olarak solun başarısızlığı ve dönemin kendilerine sağladığı avantajları da kullanarak ataşa geçen egemenler, öteden beri kitleler üzerinde estirdikleri psikolojik baskı ve korku araçlarıyla harekete geçtiler. Devrimci hareketin uzun yıllardır süren (ve şimdilerde belirli bir toparlanmayı da içeren) yenilgisinin olumsuz sonuçlarını bertaraf edememesi ve bir dizi dezavantajla 1 Mayıs'a girmesi, devletin baskı, yasak ve saldırısıyla karşılaşmış, kitleler arasında "yasadışı 1 Mayıs" korkusu yayarak 1 Mayıs'a geniş katılımı önlemeye çalışmıştır. Daha sonra yıldırma, sindirme politikasının tutmayacağını anlayınca 'yasal izin' çıkarmış ve böylece kitlelerde bir bilinç bulanıklığı yaratılması da amaçlanmıştır.

Ankara'da 1 Mayıs öncesinden başlayan hazırlık ve çalışmaların somutlandığı, gerçekleştiği günü kısaca anlatarak devam edersek; sabah saat 11:00 gibi Hipodrom'da toplanmaya başlayan kitle, saat 12:00'ye doğru kortejleri oluşturup yürümeye başladı. Bir saatlik bir yürüyüşün sonunda kitle Tandoğan'a geldi. Kutlamaya **DİSK**, **KESK** ve **Türk-İş**'e bağlı bazı sendikaların yanı sıra çeşitli dernekler, ***Uzun Yürüyüş*** dahil sosyalist basın ve bazı siyasi partiler (**ÖDP, SİP, HADEP, EMEP, İP, TSİP** ve **CHP**) katıldı. Alana girerken yapılan aramadan, ***Özgür Genç*** okurları ve **HADEP**'lilerle polis arasında kısa süreli bir tartışma yaşandı, ama olay büyümedi. Alanda toplanan kitle, yapılan konuşmalar, söylenen şarkılardan ve saygı duruşundan sonra dağıldı.

Bu 1 Mayıs'ın Ankara'daki Uzun Yürüyüşçüler için ayrı bir önemi vardı: Biz, Ankara'da bir çok olumsuzluğa karşın pankart açma kararı aldık. Genel olarak devletin tüm karşı-propagandasına rağmen, insanların faşizme karşı saflaşmaya başlamaları ama aynı zamanda sistemin etkilerini kıramadıklarından dolayı harekete geçememeleri; özelde ise bizlerin ilk defa ***Uzun Yürüyüş*** olarak Ankara'da alanlara çıkmamız, kendi acemiliklerimiz... ve zaaflarımız ve başka bir çok sorunun önümüze engel olarak çıkmasına rağmen 1 Mayıs günü pankartımızla, sloganlarımızla alanlardaydık!

Saat 11:00 gibi Hipodrom'da "*Yaşasın 1 Mayıs*" sloganının yazılı olduğu Uzun Yürüyüş pankartının altında toplanmaya başladık. Yürüyüşün başlamasıyla 24 kişi olduk. Bir dizi sloganlar eşliğinde gülen yüzlerimizle alana girdik ve mitingin sonuna kadar sloganlarımızla, halaylarımızla 1 Mayıs'ı kutladık. Genel olarak 1 Mayıs'ın durgun havası bizim kortejimize de yansıdı. Slogan seçimimizdeki yetersizliğimiz ve bazı eksikliklerimiz, **kitle içinde yenilenmeci çizgimizi göstermemizi engelledi.** Her ne kadar istediğimiz gibi olmasa da attığımız bu adım bundan sonra atacağımız adımlarla devrimci özgürleşmeci çizgiyi yakalamamızda bize basamak olacak, dersler çıkarmamızı sağlayacaktır. Küçük fakat anlamlı çabalar ve emin adımlar, eninde sonunda büyük ilerleyişlerin tohumu olacaktır.

Uzun Yürüyüş Okurları
Ankara

✍ ✍ ✍

Sevgili *Uzun Yürüyüş*,

Sadece yazdıklarıyla değil, yarattığı eseri ve pratik öncü mücadelesiyle, üzerine bastığımız bereketli toprakların komünist manifestosunu pratiğin canlı dünyası içerisinde görkemli bir tarzda göndere çeken İ. Kaypakkaya yoldaşın katledilişinin 26. yıldönümünde, kendi içimizde ve olanaklarımız dahilinde bir anma etkinliği düzenledik. Kaypakkaya yoldaşın yaşam ve mücadelesinin sevdalı yüreklerce şiirler, skeç, müzik dinletisi ve halaylar eşliğinde seminer tarzında dilimizde, bilincimizde türküleşmesini sizlere yazarak Uzun yürüyüş okurlarıyla da paylaşmak istedik. Yaptığımız anmaya kendileri değil ama sıcacık mesajlarıyla bizlerle beraber olanlara derginiz aracılığıyla teşekkür etmeyi ve bunun dergi sayfalarına yansımasını umuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

*

İbrahim Kaypakkaya'nın aydınlattığı, uzun ve zorlu yolculuğumuza bu kez onu anmak ve yine anlamak ve anlatmak için çıktık zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına uzanan yürüyüşümüze.

Tüm dünya halklarının tarihi acılarla ve isyanlarla doludur. Mayıs ayı da her zaman kavga ve öfkenin sınır tanımazlığında bulmuştur yansımasını. Işkencede direnişin abidesi Kaypakkaya, bedenleriyle zindanlara ışık tutan dörtler, darağacında bedenlerini cömertçe güneşe sunan Deniz, Hüseyin, Yusuf ve daha niceleri...

*

Ve bizim kuşak gençliğin şimdiki durumu.. Bilgilenmenin ve bilincin 1960-70'li yıllardan daha ileri bir düzeyde olması gerekirken karşılaştığımız ve yaşadığımız durum pek de ileri ve olumlu değil. Kendine yabancılaşmanın had safhalara varması, ortamdaki yozlaşmadan etkilenen ve buna göğüs geremeyenlere genel olarak gençlik saflarında da rastlamak mümkün. Buna somut olarak yaptığımız anma çağrılarımızda tanık olduk. Anmada yaşadığımız ve genel olarak da var olan yabancılaşma dediğimiz olgu, **üniversite gençliğinde eğlenceye düşkunlük, kendiliğindencilik ve boş vermişlik olarak somutlaşmakta ve kendini göstermektedir.**

Burada sorun olarak ele aldığınız kimi arkadaşların öznel olarak tutumları değil, kendi gerçeğinden uzaklaş(tırıl)an gençliğin şekillendirilme sürecinde edindiği mantık ve davranış biçimidir. Komünist bir dünya için verilen mücadelenin bir yük olarak hissedilmesi, yaşama lütfedercesine hareket edilmesi sorunudur. Oysa yaşam, seçeneklerimizi belirleme noktasında o kadar cömert değil. Bize sunmuş olduğu tek seçenek, katliamları, sömürüye ve her türden baskıya karşı savaşma ve yaşanılır bir dünya kurma mücadelesine katılmaktan başka bir yol bırakmıyor. Halkımız veya halklar katledilirken, sokaklar aç ve işsizlerle doluyken, yağmanın, sömürünün korkunç boyutları ortadayken... bencillik alıp başını gidiyorken; insan kalarak rahat ve sorunsuz bir yaşam hayali ile sistemin kollarında mutluluğu aramak ve yaşamak mümkün mü?

Tablo bu! Ve görünen tabloda kızıl renklerin üstü tozlanmışsa buna burun büken ve yürüme cüretini gösteremeyenlere; koca bir tarihimize bakmalarını; ta Spartaküs'ten, Bedrettin'in Ortaklar düzeninden... Paris Komününden, Ekim ve Çin devriminden bugünlere olan yürüyüşümüzün seyrini izlemelerini öneririz. Bizler de bu yürüyüşün devamcıları olarak, yüreğini İbo'nun, Deniz'in, Mahir'in yanına koyup, "ben de varım!" diyerek gücünün yettiğince hareket eden, kararlı ve tutarlı

bir rotada ve de dostlarla kavganın güzelliğini ve verdiği mutluluğu yaşadık, duyumsadık bir kez daha... Gördük ki düşman her ne kadar bizi kendi özümüze yabancılaştırmaya çalışsıyorsa da buna karşı duracak gücümüz ve yıkılmaz tarihsel dayanaklarımız var. Her Mayıs bir öncekinden daha gür duyuracak yarınlara sesimizi. Bahsettiğimiz bu devrimci ruhu, biz, bu kez skeç çalışmalarında, İbrahim'i en güzel ve en iyi nasıl anlatabiliriz? kaygısıyla geceli- gündüzlü kısa bir sürede hazırlanan yoldaşlarımızda, dostlarımızda gördük. Bu ruhu İzmir'den, Bursa'dan, İstanbul'dan gelip sesimize karışan yoldaşların mesajlarında gördük. Ve bu ruhu dört duvar arasından yaşama güçlü ışıklar saçan, tutsak edilmiş yoldaşlarımızın haykıran direngen cümlelerinde gördük. Yine yüreğinin yansıdığı gözlerde, bitmeyen halaylarda, susmayan türkülerde gördük.

Kamuran yoldaşın inatçılığını kuşanıp, İbo'yu anlayarak, gündüzü gerçekliğini, onun ışıklı yoluyla tahlil ederek girdik güneşin koluna.

Ve Mayıs daha öfkeli, daha da direngen şimdi.

İbrahim Kaypakkaya nezdinde tüm dünya devrim ve komünizm şehitlerini devrimci bir ruhla anıyoruz.

***

O sözler ki,
dolu bir tabanca gibi
Kalbimizin üzerinde
Ölüp ölesiye taşırız
O sözler ki,
sırasında çıkmıştır ağzımızdan
uğrunda asılırız!

Yoldaşlar, Dostlar!

Verilmiş sözümüz var. Aşklarını, umutlarını kuşanıp tarihin zaptına çıkan o asi gülüşlü çocuklara, o cevahir yürekli yiğitlere. Daha özgür, daha insani, daha eşitlikçi sömürüsüz bir dünya sözü. Söz onurdur. Tırnaklarımızla, nasır tutmuş ellerimizle yaratacağız o dünyayı.

Ve o büyük gün geldiğinde, sabırsızlıkla beklediğimiz o büyük müjdeyi Mayıs'ı muştulayan çiçeklerle vereceğiz size. Aşırıp gökkuşağının sekizinci rengini avuçlarımızda sunacağız ve sizin gülen gözlerinizle karşılayacağız şafağı.

Bu kavgada düşen şehitlerimizi Kaypakkaya yoldaş şahsında saygıyla anıyor, siz yol arkadaşlarımızı da o büyük günün görkemli coşkusu ve sabırsızlığı ile selamlıyoruz.

Yaşasın Devrim, Yaşasın Sosyalizm!
Devrim Şehitleri Ölümsüzdür!
İbrahim Kaypakkaya Mücadelemizde
Yaşıyor, Yaşayacak!
(...)

Bursa YHG

***

Elbet bir bildiği var bu çocukların
Kolay değil öyle genç ölmek
Yeşil bir yaprak gibi yüreği
Koparıp ateşe atmak
pek öyle kolay değil
Hem öyle bir ağaç ki şu yaşamak denilen şey
Her bahar yeniden tomurcuklanır da
yalnız bir bahar çiçeklenir
A benim gülüm

Yoldaşlar, Dostlar!

Nice ölümlere tanıktır Mayıs. Toroslar kadar büyük, Ararat kadar görkemli. Munzur gibi asi ve inatçı. Biliyoruz Bedreddin'in bilgeliğinden, Torlak Kemal'in yiğitliğinden, Kawa'nın öfkesinden alınmışlardı suretlerini. Fırtınalarda sınanmıştı yürekleri. Ölüme cüretli kalkışmaların alaca şafağında yürüdüler. Bir düğüne gider gibi; öyle pürüzsüz, öyle namuslu. Dudaklarından, o çocuk gülüşlerini hiç düşürmediler. Düşürmediler, ateşaltı kuşatmalarında yukarı kalktık, zaferi müştulayan kokartlı kollarını. O büyük senfoninin en güzel tınılarını hep tanyeri ağartılarında sürdüler mavzere. Ve hep doyumsuz şafaklarda çıktılar yeni yolculuklara. Çünkü, onlar "düşlerinin büyüklüğü kadar özgür" ve ayaklarına bildirileri kadar isyan yüklüydüler.

Şimdi zaman, düşleri büyütmek, isyanı kuşanmak ve kavgayı harlamak zamanıdır.
Şimdi zaman Mayısları kızıllaştırma ve tarihi ayağa kaldırma zamanıdır.
Yaşasın Devrimci Özgürleşmeci Hattımız
Yaşasın Devrim Yaşasın Sosyalizm
Devrim Şehitleri Ölümsüzdür
İbrahim Yoldaşı, Unutmadık,
Unutmayacağız.

İstanbul YHG

***

Pencerenizden dışarı baktığınızda
güneşini saklamıyorsa gökyüzü sizden
Kıyılarınızdan çekilip gitmiyorsa deniz,
terkeden sevgililer gibi ıslak
utancından kanatlarını çantalarınıza
bırakıp uçuşmuyorsa kuşlar
Ve apak karınlarındaki
dinamit yaralarını
sofralarınızdan saklıyorsa balıklar
Ve korku sarısı yüzlerinize birer
tokat gibi vurmuyorsa şafaklar
Birileri
yaşadığınız günlerin
diyetini ödediği içindir.

Yoldaşlar, Dostlar!

"Eğer insanlık, gelecekte bir komünizm panteonu kurarsa hiç kuşku yok ki, bu panteonun eskiden adına Türkiye denilen kesiminde, genç ve ateşli bir komünist önderin, bir inanç ve direniş sembolünün, defne çelenki içindeki başına, ışıklandırılmış kasketli başına yer verecektir"

O, başeğmez sınıf tavrının işkencehanelerdeki en kararlı, en militan savunucusu; Marksist kavrayış, ideolojik derinlik ve siyasal bilincin en üst perdeden karşılığı idi. Ölümün 26. yılında onu bir kez daha anarken, Onu anlama ve kavrama çabasına olan ihtiyacımız daha da büyüyor.

Tarihin özneleri olarak öğrenmeye ihtiyacımız var. O ölümünün 26. yılında hâlâ öğretmeye devam ediyor.

Bu bilinçle siz dostlarımızı selamlıyor, düzenlemiş olduğumuz anmanın yürüyüşümüze güç katması dileği ile hepinizi kucaklıyoruz.

Yaşasın Devrim Yaşasın Sosyalizm!
Yürüyoruz Hayata Bilime Özgürleşmeye!
Şan Olsun Halk İçin Ölenlere!

İzmir YHG

***

Merhaba Dostlar,

En karanlık gecelerde güneşli günler üzre türküler söylemenin coşkun sevdasıdır dilimizdeki. Sevdalı güneş türküleri söylemek, İbrahim'ce cüret edenlere ve kavganın orta yerinde ateşi dudaklarından öpenlere mahsustur.

Güneşin gözlerinde doğması, ayın dudaklarında parlaması, doğanın dilinde canlanması, İbrahim'ce diş kurabilmenin cüretinde gizlidir.

Zalimin zorbalığının sınır tanımadığı en koyu karanlıklara inat onurlu bir başkaldırıdır 18 Mayıs. Yeşil gözlü partizanın gözlerinde şafağın müjdesi, güneşin doğuşunun adıdır 18 Mayıs. Ve kavgada bilenme, bilinçlenmedir İbrahim.

18 Mayıs tohumun toprakla buluşmasıdır. Ülkemizde, toprak tohumu bağrına basmıştır bir kez. Hiç bir güç o tohumu toprağın bağrından söküp atamayacaktır artık. 18 Mayıs'ta İbrahim'ce verilmiştir hüküm, zafer kesindir artık.

Ve bundandır, güneşin gözlerinde doğduğu yiğit çocukların sevdalı güneş türkülerini 18 Mayıs'larda İbrahim'ce dillendirmesi, avuçlarımızdaki şafak sıcaklığının adı.
Ali Haydar'dan Kamuran'a İbrahim'ce bir türküdür dilimizdeki. Umut sevda ve kavga üzre. Ve son mısrası henüz söylenmemiş.
Yüreği 18 Mayıs'ın İbrahim'ce verilmiş kesin hükmü ile çarpan, hep beraber kavganın ateşini avuçlarında taşıyan, dilinden güneş türküsünü düştürmeyen YHG ve dostlar! Hep beraber uzatalım ellerimizi, ateşin ve güneşin kızıllaştıran sadeliğine.
Ve şimdi firari yüreklerimizden taşan sevgi seliyle bir kez daha merhaba diyoruz sizlere!
Şafağı karşılamaya ve türkümüzün son mısrasını bestelemek üzre yürüyüşe geçenlere Merhaba!
Sevdanın, umudun ve kavganın çocuklarına merhaba
Yüreği İbrahim hükmü, zafer çoşkusuyla çarpanlara merhaba!

Yaşasın Devrim, Yaşasın Sosyalizm
Komünist Önder İbrahim Kaypakkaya
Mücadelemizde Yaşıyor.
(...)
Cezaevlerindeki arkadaşları adına
Ahmet Klavuz

Merhaba Dostlar,

Uzun Yürüyüş son 5-6 aydır elimize geçmiyor. Yeni çıkan sayıları ve elimize ulaşmayan son 5-6 sayıyı bize gönderebilirseniz seviniriz.

Şimdiden teşekkürler. Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Dostça selamlar.

Ramazan Yıldırım
Özel Tip Cezaevi, E blok
Bursa

Sayın *Uzun Yürüyüş* Dergisi,

Bugüne kadar düzenli olarak, bir arkadaşımıza yolladığınız derginize, arkadaşımız cezaevinin farklı bir mekanında kalmak istediğinden ulaşamıyoruz. Bu durumu gözününde bulundurup bizleri derginizin okuyucuları olmaktan mahrum bırakmayacağınızı umuyoruz. Duyarlılığınızın sürekli olması dileğiyle. Saygılarımla...

Cafer Özbek
E-Tipi Cezaevi, K-1, 46060
K. Maraş

Merhaba Dostlar

Başını ABD emperyalizminin çektiği emperyalist haydutlar çetesi, dünyaya mutlak hakimiyeti içeren "Yeni Dünya Düzeni" stratejisini, saldırganlıklarını globalleştirerek pervasızca sürdürmektedir. Halkların, insanlığın çok büyük tehlikeler yaşadığı bir süreç içerisindeyiz. Komplo ve konseptlerle sürdürülen bu süreç, ince ve kirli emellerle devam ettiriliyor. Kirli emellerine ulaşmak için kendilerine engel gördükleri tüm muhalif güçlere ve kurumlara yönelmekte ve hatta halkların onuruna, namusuna ve umutlarının bileşkesi yaptıkları değerlere dek el uzatma pervasızlığını göze alabilmektedir. Bu saldırılar aynı zamanda halkların ortak özlemlerine, umutlarına ve amaçlarına yöneliktir de. Buna karşın halkların ve devrimci-demokratik muhalif güçlerin güç birliği ve dayanışma içerisinde olması, kendilerini örgütleyip bir karşı koyuş pozisyonunda bulunması temel bir görev ve sorumluluk olmaktadır.

Böylesi bir süreçte esaret altında olmak elbette zor bir durumdur. Fakat devrimciliğin gereği, koşullar ne olursa olsun bunu amaç doğrultusunda değerlendirerek kendisini devrimin gerekleri temelinde yetiştirmek ve eğitmektir.

Bizler de Trabzon cezaevinde bulunan siyasi tutsaklarız. Bulunduğumuz cezaevi siyasi tutsaklara yeni açılan bir cezaevidir. Mevcut sayımız 53 olup üç ayrı koğuşta kalmaktayız. Cezaevi Türkiye'nin en sapa, gidiş-geliş güzergahlarına ters bir bölgede bulunduğundan dolayı imkanları kısıtlı iletişimde kopukluğu olan bir durumu yaşıyoruz. Aynı zamanda süreci ve siyasal gelişmeleri, devrimci-demokratik basın ve yayınları takip etmekte güçlük çekiyoruz. Bu konumumuzdan dolayı sizin yayınınız ve diğer yayınlar düzenli olarak elimize ulaşamamaktadır. Yayınlarınızın bazı sayıları elimize ulaşırken bazen de hiç ulaşmamaktadır. Bu noktada bir sistemsizliğin olduğunu belirtebiliriz. Bunun da iletişim kopukluğundan kaynaklandığı görüşündeyiz.

Daha önce bir çok defa sizlere ulaşma ve iletişim kurma çabası içerisinde olduk. Dışımızda gelişen bazı nedenlerden dolayı bunu bir oturtmuşluğa kavuşturamadık. Bu konuda duyarlı davranmaya çalışıyoruz. Sizlerin de gerekli duyarlılığı ve ilgiyi göstereceğinizi umuyor ve bekliyoruz. Böylece gelişmeler hakkında bilgi sahibi olur hem de çalışmalarınızı öğrenmiş olacağız. Karşılıklı bu duyarlılığın, iletişim ve diyaloğun daha sağlıklı sürdürülmesine yardımcı olacağı açıktır. Bu bağlamda yayınınızın düzenli ve sürekli elimize geçmesi bizleri sevindirecektir. Buna olan inancımızla çalışmalarınızda üstün başarılar dileriz. En içten devrimci selam ve saygılarımızla,

Nimet Epözdemir
E-Tipi cezaevi, 5. koğuş,
Bahçecik/Trabzon

Merhaba Dostlar,

Sizlere, 18 Nisan seçimleri ve 1 Mayıs'a ilişkin derli-toplu olmasa da devrimci özgürleşmeciler olarak düşüncelerimizi, değerlendirmelerimizi belirtmekte yarar görüyoruz.

Hepimizin de bildiği gibi devrimci özgürleşmecilerin bu seçimlerdeki genel tavrı HADEP'i desteklemek olmuştur. Bunun doğru bir siyasal tavır olduğunun altını kalın çizmek gerekiyor. Kurulduğu günden bugüne kadar ağır ve büyük bedeller veren HADEP'in seçimler süreçinde anlamlı kazanımlarla çıkarak gereğini yerine getirdiğine inanıyoruz. Devlet, karakteri gereği her zaman yaptığı gibi bu seçimlerde de HADEP ve Kürtler üzerinde balyozunu eksiltmemiştir. Bunca baskı ve sindirmelere karşı Kürtler bu arenada da görevlerini yerine getirerek ulusal davalarına bağlılıklarını bir kez daha göstermişlerdir.

Kürtler ayrıca bu sürece bir çok dezavantajla girdiler. Ulusal önderinin uluslararası sinsi bir komplo ile faşist TC hükümetine teslim edilmesi ve sonrasında tırmandırdıkları ırkçı-milliyetçi-şoven dalgayla kamuoyundan destek sağlama amaçlı saldırıların yarattığı baskı atmosferinin seçim sonuçları üzerindeki olumsuzluğunu da eklemek gerek.

Böyle bir atmosferin egemenlerce hakim kılınmaya çalışıldığı bir ortamda bizler de kendi gücümüz doğrultusunda siyasal tavrımız çerçevesinde HADEP'i destekledik. Seçim sonunda seçim sonuçları bir çok kişiyi ve çevreyi şaşırtı.

Esas olarak MGK güdümlü politikalar doğrultusunda bugüne kadar yurtsever, devrimci mücadeleye karşı politik arenada envai türlü oyun ve araçla çıkan hakim sınıflar sahneye yeni figüranları çıkararak daha derin hesaplar içerisindedir. Devrimci ulusal kurtuluş hareketi karşısında içte ve dışta yanı uluslararası diplomasi trafiğinde sürekli sıkışarı, istikrarsızlığa sürüklenen devlet, bu süreçte, "milliyetçi hareket partisi" ile "demokratik sol partisi" bloğunu bilinçli bir şekilde siyasi iktidara taşımıştır. Fakat bu oyun ve hesapları da uzun süre tutmayacaktır. İstikrarsızlık daha da büyü-

yecektir. Kitleler her geçen gün daha kararlı bir şekilde düzene karşı hoşnutsuzluklarını büyüterek tepkilerini ortaya koyacaklardır. Seçimlerde sadece seçmen sayısına dikkat çekersek bile bugün bir buçuk milyon seçmen HADEP şahsında ulusal davaya sahip çıktıklarını göstermişlerdir. Kısaca ve kabaca bu süreci ve seçimlerle ilgili bir-iki noktayı belirttikten sonra 1 Mayıs'a gelmek istiyoruz.

Böylesi yakıcı bir süreçten sonra dünya proleteryasının birlik-dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'la ilgili görüşlerimizi de aktaralım diyoruz. Genel anlamda diğer çevreler gibi devrimci özgürleşmeciler de 1 Mayıs'a gerektiği biçimde hazırlanamadılar. Çoğu yerde olduğu gibi İzmir'de de 1 Mayıs öncesinden başlayarak alana çıkabilecek ve kutlamalara katılabilecek devrimci, yurtsever kitleyi alanı taşımada ve kutlamaların canlı ve devrimci özüne yaraşır bir tarzda yaşanmasında başarılı değildi. Günler öncesinden devlet tarafından medya aracılığıyla estirdiği terör, korkutarak yıldırma ve saldırganlığını süreklileştirerek kamuoyu üzerinde baskınç oluşturma politikaları sayesinde katılımı önlemeye çalıştılar. Sosyalist kurumlar basılarak, gece yarısı evlerden insanları toplayarak gözaltına aldılar. Kısaca tam bir terör estirdiler.

Burjuva devlet, İzmir'de önceden Cumhuriyet meydanını yasaklayarak yer-alan bazında son günlere kadar belirsizlik yaratmak istedi. 1 Mayıs'a çok az kala, son günde yer olarak Karşıyaka İnsan Hakları Parkı için yasal izin verdiğini açıklamak zorunda kaldı. Bu zorunluluğu kutlamaların önüne geçemeyeceğini anlayınca yaptı.

Fakat tüm engellemelere rağmen genel anlamda sosyalist çevreler kitleyle kutlamaya katılıp alana girmişlerdir. Bazı kurumlar bu saldırılara daha büyük derecede maruz kaldıkları için pankartlarını alana sokamadılar. Fakat bu çevreler, genel anlamda 1 Mayıs'ta diğer çevreler içinde hareket etmişlerdir. Bu bireylerin alana girerek kitleyle birlikte yürümeleri sevindirici, kurumların kendilerini temsilen alana girememeleri uzacı olanıydı. Devrimci özgürleşmecilerin İzmir'de bu ilk tecrübesiydi. İlk tecrübe olmasından da kaynaklı olarak 1 Mayıs'a da bir çok eksikle-sorunla başladık. Sorunun esası; devrimci özgürleşmeciler cephesinde alana çıkabilecek çoğu kitlemizi alana götüremeyişimiz ve alanda kendi pankartı altında yürütemeyişimiz oldu. Yani beklediğimiz kitleyi kendi pankartımız altında toplayamadık.

Diğer aksilikler de genel anlamda teknik bazdaydı.Pankart değnekleri polis tarafından alındığından dolayı pankartın taşınması daha sorunlu oldu. Ayrıca flamalara da polis tarafından el konuldu. Fakat bunlara rağmen alanda devrimci-özgürleşmeci tarza yakışan bir şekilde yüründü. Kendi sloganlarımız yanında ortaklaşa haykırdığımız sloganlarda uyumu ve ortak disiplini göstererek devrimci dayanışmanın pekişmiş örneğini yaşadık. Bizler dağılma anına kadar pankartı alanda asarak toplu şekilde alandan ayrıldık.

Uzun Yürüyüş Okurları
İzmir

✍ ✍ ✍

Merhaba Arkadaşlar,

Bir süredir ***Uzun Yürüyüş***'ü dikkatle ve ilgiyle okuyoruz. Kimi yazılarını da tartışıyoruz. Kendi aramızda bir sonuca, kanaate vardık. Dergiye yazan, katkı ve destek sunan yazar arkadaşlar, okuma ve araştırma faaliyetinde bilimi rehber alma ve bilimsel eserleri okumada epeyce yol almışlar. Fakat muhasebeyi ve sorgulamayı daha derinlikli ve bütünlüklü bir kapsamda yaparak bugürkü durumu analiz edecek, devrimci hareketin zayıf ve dağınıklığının nedenlerini, niçinlerini... ortaya koyacak ve de kitle desteğini kazanarak eldeki mevzileri güçlendirmede neden başarılı olamadıklarını merak ediyoruz doğrusu.

12 Eylül askeri faşist darbesi öncesinde sosyalist sol, artıları ve eksileriyle sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesinde tuttuğu konum ve düzey açısından özellikle kitle ilişkileri açısından ileri bir noktayı yakalamıştı. Ama hemen arkasından Eylül sonrasında bu düzeyinden hızla geriye düşmüş ve arkasındaki kitle desteğini önemli oranda kaybetmiştir. Bu düşüş ve erimenin nedenlerini açıklayıp, bugün neden bu desteği bulamadıklarını nesnel bir biçimde açıklama, tahlil etme yeteneğini ve beceresini göstermek zorunda. Hiç olmazsa teorik olarak açıklıkla ortaya koymak ve yeni sıçramaların birikimlerini sağlıklı oluşturmak durumundayız.

Geçmişin mücadele ekseninde halkın sorunları, talepleri ön planda tutuluyordu. Halka gitme ve halkın içinde olma ruhu canlı ve yüksekti. Oysa bugüne baktığımızda, açlığın, sefalatin korkunç boyutlarda seyrettiği... onurun, sevginin, insani değer ve erdemlerin ayaklar altına alındığı bu zorlu dönem içindeki devrimci hareketin durumuna baktığımızda, yaşamın arkasında kaldığını, onu öncülük etmede ve yönlendirmede zayıf ve geri bir konumda seyrettiğini görüyor ve yaşıyoruz.

Diğer yandan, yazar arkadaşlar bu durumu yani solun ne denli geri kalmışlığını ya görmüyorlar ya da görmezlikten geliyorlar. 70'li yıllardaki devrimci potansiyeli ve gücü bir düşünelim, neden güçlüydü? O dönemin komünistleri gerçekten de ML ve Mao Zedung Düşüncesi'nin evrenselliğini, toplumun gerçeğine uyarlama ve Türkiye halklarının somut talepleriyle birleştirme gayreti içindeydiler. Toplumun çelişkilerini, sorunlarını kavramaya ve çözümü konusunda hareketli bir mücadele verme uğraşındaydılar.

Hemen burada Başkan Mao'nun sözlerine gönderme yaparak yazımıza devam edelim. '... eğer devrimci hareketi daha etkili bir şekilde geliştirmek istiyorsak hem ideolojik hem de örgütsel düzenliliği sağlamalıyız. Örgütsel düzenliliği sağlamamız için de proleter olmayan ideolojiye karşı proleter ideolojinin mücadelesini vermemiz gerekir, der.

Peki bizler ne yapıyor ve ne durumdayız? Emperyalizmin, uluslararası işçi hareketi ve ezilen halklara karşı tarihinin en azgın saldırılarını yönelttiği bir dönemde hali pür melalimiz nasıl. "Yeni dünya düzeni" adı altında gizli ve kirli emellerini dünya halklarına dayatan özellikle de SSCB'nin dağılmasından sonra dolaysız bir hal alan bu saldırıların gündemde olduğu bir sırada, solun hareket tarzı, temposu ne durumda, Topyekün bir biçimde uygulanmaya sokulan bu oyunların gerçek içeriğini gizleyerek işçi sınıfının ve ezilen halkların gözlerinden kaçırma işini daha çok eskimiş dönek Marksistleri üstlenmişse ideolojik mücadeleye ve eğitime önem verme noktasında ne düzeydeyiz!

Türk egemen burjuva çevrelerinin emperyalizmin Ortadoğu politikalarıyla uyum temelinde atağa geçtikleri bir dönemde, politik iktidar mücadelesinde yeni dönemi karşılayacak politik üretimleri ve mücadelesiyle neden bir güç, odak olamıyor devrimci hareket... Son bir kaç yıldır gelişmelerin seyri ve geldiği aşamada neden hâlâ 'sessizliği'ni üzerinden atamadı Keza Kürt milli meselesinde de faşist diktatörlüğün askeri ve psikolojik bakımdan insiyatifi ele geçirmesiyle şahlandırdıkları ırkçı-şoven dalgayı adeta uzaktan seyretmelerine ne denebilir. Son sınır ötesi askeri hareketlerin ABD'den açıkca ve diğer emperyalistlerden destek alarak yapılmasına karşı solun tavır geliştirememesi ve güçlü bir biçimde tepkilerini ortaya koyamayışları neye dayanıyor!

Bilinir ve söylenir: Kürt sorunu aynı zamanda emperyalizme karşı bir mücadele sorunudur da Bu sorunu ve mücadeleyi görmezden gelerek atılacak olası çözüm adımlarının çözümsüzlüğü derinleştirmekten öte bir işe yaramamasının yanında sadece Kürt emekçilerinin değil; Türk, Kürt ve

larının düzeltilmesi ve işletme donatımının genişletilmesi için kullanılmak zorundadır. Devlet kapitalisti işletmelerin büyük sanayinin üretimindeki payı, 1952'de % 6 tutuyordu."(23)

b- **Burvuvazinin egemenliği altındaki devlet kapitalizmi**: Devlet kapitalizmi burjuvalar tarafından da ihtiyaç duyulduğunda baş vurulan bir yöntemdir. Gerek emperyalist devletlerde gerekse de emperyalizme bağımlı ülkelerde ihtiyaç duyulduğu zamanlarda başvurulan bir durumdur. Kapitalistler, krizlerini geciktirmek, üretim ve tüketimden kaynaklı çelişkilerini güvence altına almak, tek tek kapitalistlerin zayıf olduğu durumlarda destek olmak için devlet mülkiyetini (devlet kapitalizmini) devreye sokar. Kapitalist sermayenin cılız olduğu ülkelerde sömürücü sınıflar devlet kapitalizmine daha çok önem verir. Burjuvazinin egemenliği altındaki devlet kapitalizminin, emekçi sınıflar açısından farkı yoktur. Gerek tek tek kapitalistler tarafından gerekse de devlet kapitalizmi tarafından artı-değer sömürüsü aynıdır. Sadece şekilsel bir değişiklik söz konusudur. Burjuva devlet kapitalizmi, nihayetinde yine kapitalistlerin ve toprak sahiplerinin devleti olduğundan işçi sınıfı açısından pek fark etmiyor. Devlet işletmelerinde artı-değere, devleti elinde tutan sömürücü sınıflar bir bütün olarak el koyarken, tek tek özel kapitalist işletmelerde ise tek bir kapitalist artı-değere el koyar. Özde değişen birşey yok.

Türkiye'de devlet kapitalizmi, kapitalizmin gelişmesinde önemli bir rol oynar. Kemalist burjuvalar devlet tekelleri kurarak (bürokratik tekeller) üretim araçları üzerinde devlet mülkiyeti kurmuşlardır. Devleti sınıflar üstü bir mekanizma olarak açıklamaya çalışan Kemalistler böylelikle sömürülerini gizlemeye çalışmışlardır. Üretim araçları üzerinde bizzat devlet mülkiyeti vardır ve tek tek kapitalistlerin yerine bizzat devlet kapitalist görevi görmektedir.

Üretim araçları üzerinde ister devlet mülkiyeti olsun isterse tek tek özel kapitalistlerin mülkiyeti olsun özde bir değişiklik olup olmadığı iktidar sorunuyla anlaşılır. Eğer iktidar sömürücü sınıfların elindeyse devlet mülkiyeti ve özel mülkiyet öz olarak aynıdır. Diğer bir durumda iktidar devrimci sınıfların elindeyse; devlet mülkiyeti ile özel mülkiyet özde ayrılır; devlet mülkiyeti devrimci sınıfların çıkarına hizmet eder, özel mülkiyet ise devrilmiştasfiye olmuş fakat tamamen yok olmamış kapitalistlerin çıkarına hizmet eder.

Devlet-tekelci kapitalizmi ve Tekelci-devlet kapitalizmi farklı farklıdır. Devlet-tekelci kapitalizmi; devleti elinde tutan burjuvaların sermayelerini geliştirmek, rekabeti ortadan kaldırıp iç pazara kendisinin sahip olması için kurdukları tekellerdir. Devlet-tekelci kapitalizmi geri kalmış bağımlı ülkelerde burjuvaların devlet zırhına bürünerek oluşturdukları tekellerdir. Mesela Kemalist burjuvalar bu yöntemi uygulayarak emekçi sınıfları azgınca sömürmüşlerdir.

Tekelci-devlet kapitalizmi; emperyalist devletler için geçerli olan bir durumdur. *"Emperyalizmin çelişkilerinin keskinleşmesiyle birlikte, egemen tekeller giderek artan ölçüde devlet aygıtının doğrudan yönetimini ellerine geçirir. Büyük sermaye kodamanları, giderek daha sık devlet aygıtındaki yönetici fonksiyonları işgal ederler.* ***Tekelci kapitalizm tekelci-devlet kapitalizmine dönüşür.*** *(...)Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, özellikle emperyalist savaşların hazırlanması ve yürütülmesi dönemlerinde artar. Lenin, tekelci devlet kapitalizmini, işçiler için bir hapishane ve kapitalistler için bir cennet olarak niteledi. (...) Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, birinci olarak kapitalizmin yerinin sosyalizm tarafından alınmasının maddi ön koşullarını yaratan üretimin kapitalist toplumsallaştırılmasının daha da hızlanmasına yol açar. Lenin, tekelci devlet kapitalizminin, sosyalizmin en tam maddi hazırlığı olduğuna işaret etti."*(24)

"... tekelci devlet kapitalizmi, sosyalizmin tam maddi hazırlığıdır, onun doğrudan ilk basamağıdır. Çünkü tarihi merdivende bu basamak ile sosyalizm denen basamak arasında artık hiç bir ara basamak yoktur."(25)

Buraya kadarki bölümlerde Türk egemen sınıflarını ve bunlardan yola çıkarak bazı kapitalizm çeşitlerini incelemeye çalıştık. Sonuç olarak şunları belirterek konumuzu bitiriyoruz.

Türk egemen sınıfları ilk başlarda komprador kapitalizm, bürokrat kapitalizm ve büyük toprak sahipleri olarak elele verip emekçi sınıfları sömürmüşlerdir. Bu sömürgeci sınıflara ikinci dünya savaşından sonra işbirlikçi tekelci kapitalizm de katılmıştır. İşbirlikçi tekelci kapitalizm ikinci dünya savaşından önce de vardı fakat sermayesi çok cılız olduğundan palazlanması sonra olmuştur. ABD emperyalizminin yatırımları bunların palazlanmasında önemli rol oynamıştır. Bugün açısından işbirlikçi tekelci burjuvazi, bürokrat tekelci burjuvazi, komprador burjuvazi ve büyük toprak sahipleri bugünkü egemen sınıflardır.

Dipnotlar:

1– Lenin, Devlet ve Devrim
2– G. Politzer, Felsefenin Temel İlkeleri, Sosyal Yayınları, s: 376-377
3– İ. Kaypakkaya, Seçme Yazılar II, s: 65, Ocak Yayınları
4– age, s: 264
5– age, s: 64-65
6– age, s: 165
7– age, s: 121
8– age, s: 133
9– age, s: 134
10– Mao Zedung, Teori ve Pratik, Sol Yayınları, 10. baskı, s: 110
11– Stalin, Cilt 9, s: 294
12– Radikal Gazetesi, 19.1.'98, Özer Ertuna'nın makalesinden
13– Milliyet Gazetesi, 16 Nisan '99, Ekonomi sayfası
14– Radikal Gazetesi, 10 Mart '98
15– Cumhuriyet Gazetesi, 8 Ekim '98, Ekonomi sayfası
16– Yeniyüzyıl Gazetesi, 25 Eylül 1998, Ekonomi sayfası
17– Radikal Gazetesi, eki Liberal Bakış, 20 Ocak '98
18– Yeniyüzyıl Gazetesi, 19 Ağustos 1998
19– Başkan Gonzalo Konuşuyor, Belge Yayınları, 1. Baskı, s: 47-48
20– İK, Seçme Yazılar II, s: 130
21– Lenin'den aktaran Y. N. Razaliyev, Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi, s: 275
22– Politik Ekonomi II, s: 23-24
23– Politik Ekonomi II, s: 359
24– Politik Ekonomi I, s. 355-356-357
25– Lenin Cilt 25, s: 370, Almancadan aktaran Proleter Doğrultu, Sayı 2, s: 130

Azap Ortakları

Ahmet KILAVUZ

Azap Ortakları üzerinde yaşadığımız coğrafyanın tarihsel bir kesitine ışık tutmaya çalışmış başarılı bir çalışma. Roman özellikle Osmanlı devletinin ilk kuruluş dönemine denk gelen XIV. yüzyıl son yarısında başlar. Yaz yayınları roman hakkında şöyle demektedir; "*Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin ekseninde, genişleme ve yükselişin gizeminde dolana dolana düşüş ve karşaşanın gizine dalar. Devrimin olağanüstü gerçeğinde devrimcinin görkemli trajedisiyle XV. yy ilk çeyreğini kapsayan ikinci kuruluş döneminde sona erer.*"

Şeyh Bedreddin destanı halk türkülerine konu olmuş: "*Akdeniz yakası, Aydın illeri! Kurtlar gider Bizim Dede sultana! Cemalin görünce yürüdü dağlar...*" dizeleriyle yürek sofralarımızda söylene gelmiştir. Türkülerimizde yüreğimize bu denli yakın olan Şeyh Bedreddin'in Akdeniz yakasında kurmaya çalıştığı **Ortaklar** düzenine ve Şeyh Bedreddin'in siyasal görüşleri karşısında aynı yakınlığı gösterdiğimizi gönül rahatlığıyla söyleyemeyeceğiz. "Şeyh"lik nitelemesinin çağrıştırdığı anlamdan mıdır, yoksa egemenlerin her daim olduğu gibi, kendi düzeninin alternatifini üretenlere karşı gösterdiği yok sayma, unutturma, karalama gadrine uğramasından mıdır diye sorduğumuzda; ikinci söylediğimizin emekten yana bir dünya kurma düşü ile pratiğe girenlerin ilk söylediğimizle unutturulmaya, yok sayılmaya çalışıldığını söylememiz yanlış/abartı olmasa gerek.

Peki kimdir Şeyh Bedreddin? Onu bu kadar önemli yapan siyasal-sosyal görüşleri nelerdir? Bu sorulara yanıt verdiğimizde sanıyoruz ki, romanın önemi ve değeri kendiliğinden ortaya çıkacaktır.

Sultan II. İzzeddin Keykâvus'un beşinci kuşaktan torunu, bir Selçuklu prensidir Şeyh Bedreddin. Babası Gazi İsrail, Simavna kalesini düşüren Osmanlı akıncılarının kolbaşı. Gazi İsrail, kalenin alınışından sonra Simavna kadısı olmuş. Edirne yakınındaki Simavna kasabasının kadısı Gazi İsrail'in Mahmut adını verdiği oğlu öğretmeni Emir Buhari'nin, öğrenimini sürdürmek üzere Mısır'a dek uzanacak

AZAP ORTAKLARI (3 cilt)
Erol Toy, Yeni Yaz Yayınları

yolculuğundan evvel "*Mahmud adımızın yanına bir de Bedreddin adını koyunuz*" (Cilt 1) demesiyle tarihe geçecek olan kimliğini almış olur.

Toplumu düzenlemek yoluyla insanları mutlu kılmayı düşünen ve "*öyleyse gelecek kölelerin ya da köle işlemi görenlerin olacaktır. Çünkü asıl emek veren insanlığın birikimini de aşamasını da sağlayan onlardır...*" (cilt 1-sf. 248), "*Sömürü olmayınca savaş olmaz. Savaş ortadan kalkınca giderek gelişir, kardeşlik yücelir. Ve insanlar kaynaşır birbiriyle iyice. Sanıyoruz ki son düzeni budur insanlığın. Ve bir kez bu kurulursa, ondan öteye rahattır insanoğlu, güvenlidir*" (Cilt 1, sf. 364) diyerek düşüncelerini ifade eder. Toplumlar tarihinde, toplumu düzenlemek yoluyla mutlu kılmayı düşünen Şeyh Bedreddin, 1357-1420 yılları arasında yaşamıştır. Toplumlar tarihinde Platon'dan sonra ikinci toplumbilimci sayılan "**Eşitlik Adası**" düşünün sahibi Thomas More (1478-1535) kronolojik durum itibarıyla da ikinciliği Bedreddin'e devretmelidir. Siyasal görüşler itibarıyla bakuğımızda ise hem Platon, hem de T. More, Bedreddin'e yol açıp birinciliği Bedreddin'e bırakmak zorundadır.

Çünkü toplumculuk tarihsel kronolojik sıralamada ikinci ütopyacı toplumcu saydıkları T. More'yle karşılaştırılınca, aralarında yüzyıl bulunduğu halde Şeyh Bedreddin'in çok daha bilimsel düşünceleri ortaya koyduğu görülmektedir. *Birincisi*, Bedreddin, T. More gibi salt bir ütopyacı değil, eylem adamıdır. *İkincisi*, Bedreddin, tasavvuf yolundan geldiği ve hele Hurufiliğin kurucusu Fazıl'ın öğrencisi olduğu halde kendisini sayı mistikliğine kaptırmamış, More gibi toplumu sayılara bölüp, sayılarla sınırlamamıştır. More de Platon gibi köleliği uygun görmektedir. Bütün insanların eşitliğini savunan Bedreddin'in toplumunda ise köle sınıfı yoktur. Ve ayrıca tasavvuf maddeciliğine dayadığı toplumculuk düşüncesiyle Bedreddin, değil More'dan, yakın tarihin birçok ütopyacı-toplumcularından ilerdir. Bedreddin "**Varidat**" adlı yapıtında, "*ruhlar, maddelerde bulunan güçlerden ibarettir. İnsanı iyiliğe sürükleyen kendi gücü melek, kötülüğe sürükleyen kendi gücü de şeytandır. Deccal, Dabbe, Mehdi'nin görünmesi gibi kıyamet*

belirtileri yıllardan beri boşuna beklenmiştir, bundan sonra da boşuna beklenecektir. Her güzel şey cennet, her kötü şey de cehennemdir. Kitaplarda tanımlanan cennet ve cehennem bir düşçülük ürünüdür. Hayal aleminde tahakkuk etmiştir." diyerek maddeciliğinin ilerici yönünü ortaya koymaktadır.

Bedreddin'in düşüncelerinin Tasavvufçuluktan beslendiği görülebilir. Tasavvufçular, hiçbir ayrılık gözetmeksizin bütün insanları kardeş saymaktadır. Bir babanın malını bütün kardeşler ortaklaşa kullanır. Tasavvufta zenginlik iyi sayılmaz, zenginliğin erdemi söndüreceğine inanılır.

"Gerçek Tasavvufçu" diyor Bedreddin, *"herkesin anlayamadığı şeyleri bildiği halde bunları halka söylemez. Onları meydana apaçık koyarsa öldürileceğini bilir. Gerçi bu ikiyüzlülük sayılabilir. Ama dış'la iç'in bir ayrılığı olmalıdır. Her inanış, kendi yerinde (merbesinde) haktır. Gerçek, halka, daha işin başında ve apaçık söylenirse ya yollarını sapıtırlar, ya da o gerçeği söyleyeni suçlarlar. Halk ve gerçek, ayrı ayrı gözetilerek, ortalama bir yolla birbirlerine alıştırılırlar..."*

Bedreddin'in "Gerçek Tasavvufçu" diye tanımladığı ve düşüncelerini ifade ederken kullandığı yöntemin bugün de geçerliliğini görebilmekteyiz. Günümüzde devrimci siyasetin kitlelere götürülürken kullanageldiğimiz araçlar, yöntemler, taktikler vb. biçimlerle tanımladığımız "siyaset sanatı"ndan farklı olmadığını görebilmekteyiz. Fakat kabullenebilmek için kabullenmeye hazır olunabilecek ön süreçlere ihtiyaç duyulması değil midir bizim de her duruma farklı yöntemler uyarlamamız.

Bedreddin'in toplumsal düşüncesinin ilkliğinin kaynağında yatanın, toplum yaşamı, aile ve devlet konularındaki görüşleridir, diyebiliriz.

Bedreddin, toplumsal düşüncelerini şöyle anlatmaktadır; *"... şu halde dünyanın toprağı ve bu toprağın bütün ürünleri insanların ortak malıdır. Ben senin evinde kendi evim gibi oturabileyim. Sen benim eşyamı kendi eşyan gibi kullanabilmelisin. Çünkü bütün bunlar hepimiz içindir ve hepimizindir."*

Aile konusundaki düşüncelerini şöyle anlatır: *"Herşey çift olarak yaratılmıştır. Canlılık ve devim (hareket), olumlu ve olumsuz güçlerin ilgisinden doğar. İnsanlık, kadınla erkeğin birleşmesinin ürünüdür. Nikahlı kadın evrensel ikiliğin değeridir. Şu halde nikahlı kadınlar mal ortaklığının dışında tutulmalıdırlar. Karı-koca birliği dışında kalan herşey ortak olmalıdır..."* Kadının toplumsal işlevi konusunda, toplumsal yaşamda alınan kararlarda kadının söz hakkına dair romandan bir alıntı yaparsak söylenmek istenen daha iyi anlaşılır olsa gerek: *"Biz tarlada, bahçede, bağda, suda, belde ayrılmakta mıyız avratımızı kendimizden. Ne ki üretilmektedir, tümünde ortak emeği yok mudur anamızın, karımızın ve dahi bacımızın? Vardır ki, belki bizden artık... Öyleyse kararda ayırmak nicedir? Bir kölelikten sıyrılırken, avratlarımızı mı köle sayacağız yoksa?.. Ayrılık yoktur, olmayacaktır... Bilesiniz. Kim ki emek vere, o karara katıla."*

Böylece Bedreddin'in devlet yönetimi konusunda demokrasiyi tercih etmesinin ip uçlarını yakalamış oluruz. Ki zaten kendisinin de bu konudaki tanımlaması da şöyledir: *"Hükümet seçimle kurulmalıdır, ulus, tam bir özgürlük içinde oyunu kullanabilmelidir. Kıyan ve zorba (zalim ve mütegallip) bir hükümetin buyruklarına uymamak gerekir. Saray, saltanat, yeniçeri, tekkeler, dervişler hep zorbalığın ürünüdür. Bu zorbalığa boyun eğilmemelidir.."*

Bedreddin'in, Ege kıyıları Aydın illerinde **"Ortaklar"** düzenini kurma adımını atması olgunlaşan düşüncelerinin son demidir. Ve Bedreddin'i Bedreddin yapan "teori-pratik" espirisindeki **yorumlayıcılıktan değiştiriciliğin devrimci kimliğini kazanmasıdır.**

"Ortaklar" düzeni, **"Azap Ortakları"** adını alacak romanın tarihe taşıdığı Bedreddin'in yaşamı ve devrimci kimliğidir. Egemen karşısında başeğmeyen, taviz vermeyen bir devrimcidir Bedreddin. Sürekli öğrenme azmi, gelişme, geliştirme ve köklü değiştirme cüretidir Bedreddin. Yanlışlarını gördüğünde tavizsiz değiştirir kendini. Tıpkı düşüncelerinin yanlış olduğunu anladığında o güne kadar ki yazdığı altmış kitabı Mısır'daki Ehzer kütüphanesinden bir gece yarısı alıp Nil nehrinin sularına atmaktan çekinmediği gibi.

Timur otağında kendi düzenini anlatır. Timur'un Yıldırım Beyazid'le Ankara ovasındaki savaşında savaş sanatını kavrar. Timur'un Beyazid'i yenmesinde kullandığı savaş sanatında gerilla taktiklerini görürüz.

Osmanlı'nın egemenlik peşinde "kardeş kavgaları"nı görürüz. Bu kavganın önüne çıkardığı olanaklardan yararlanmadaki politik-taktik ustalığı öne çıkar Bedreddin'in.

"Kardeş kavgası" durulup Osmanlı'nın egemenliğini sağladığında Çelebi Sultan Mehmet, Bedrettin yeni duruma uyarlar duruşunu. Alt yapı çalışmalarının pratik hayata geçirilmesi adımını atar, Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal vasıtasıyla.

Ege kıyılarında **"Ortaklar"** düzeninin tohumu atılır. Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'in yoğun çalışmalarıyla özgürleşen emeğin korkunç yaratıcılığına, muazzam zenginleşmesine tanık oluruz. Fakat dönemin egemenleri kanla, zulümle sağladıkları egemenliğini, kolayca bırakmayacak, seferler düzenlemekten geri durmayacaktır **"Ortaklar"** üzerine. Egemenin ilk seferlerini, kendi savaş taktiklerini uygulayarak püskürtürler. Ne var ki egemenler, kendilerine karşı uygulanan savaş taktiğini çok daha acımasız, kıyıcı bir şekilde uygular **"Ortaklar"**a karşı. Ve zalimin zorbalığı galip gelir. Torlak Kemal'in kesik başı **geleceğin zafer gülümsemesi** olarak kalırken savaş meydanlarda, Börklüce Mustafa'nın yüzünde gülümsemesi eksik olmayan kanlı kesik başı altın bir sandıkayla bırakılır önüne Bedreddin'in.

"Ortaklar" yenilmiştir. Bedreddin, Marks'ın Paris Komünü deneyiminden çıkardığı sonuçlara benzer sonuçlar çıkarmaktadır. *"Biz geride kaldık. Zamana da, evresine de ayak uyduramadık... Ayak uyduran Börklüce idi. O bir merkezden toplumların yönetilmesi uygulamasını överdi. Başarı kazandı... Ne var ki biz barışçılık yan-*

Işlığına düştük. Bizim yüzümüzden. Düzenini akınlar yoluyla, yığılmış değerleri ele geçirerek artırmak mümkün iken, biz salt emek yönünü önerdik. Emek, gerekli direnç birikimini yapıncaya, egemen yıktı geçti.

Biz, tek yanlı aldık işi. Birikimi salt emeğin sağlayacağı kuralını koyduk. Merkezileşme yerine, dağınık bir yönetimi önerdik. Düzenli ordu hazırlamak gerekliyken, salt savunma güçleri kurduk. Şimdi anlıyoruz ki, savunma yerine saldırı, belirli bir süre için sağlam bir merkezicilik kaçınılmazmış." tespitinden sonra yenilgi sonrasının psikolojisini görürüz. *"... bir yaşamın deneyimi, üstelik kesin sonuçlar alınmak üzereyken böylece yitti. Uygulamada başarı da gösteremediğimize göre, gösterecekleri önünü da kapamaya hakkımız yoktur."*

Marks'ın "**Ortaklar**" deneyiminden ne kadar haberli olduğunu bilemiyoruz. Haberi olmaması muhtemel. Bu tespitlerin günümüz açısından geçiş toplumları olarak tabir edilen Demokratik devrim ve Sosyalizm aşamaları açısından da önemli. Merkezi devlet, düzenli ordunun gerekli olup olmadığı, emperyalist kuşatma altında savunmada mı kalmak gerektiği, yoksa enternasyonal dayanışma ile birlikte aktif savunma anlamında yöntemlerin geliştirilip geliştirilmemesi sorunsallarına ne kadar yanıt olur veya ipucu sağlayabilir bağlamında zengin bir tarihsel deneyim sunuyor.

Ama, XIV. ve XV. yy'da ortaya çıkan "**Ortaklar**" düzeninin yaşadığı koşullar, pratik deneyimleri bağlamında, bu muazzam deneyimin öğrenilmesi, felsefesinin kavranması anlamında "**Azap Ortakları**" mutlaka okunulması üzerinde düşünülmesi gereken bir romandır diyebiliriz.

Tarihin yazdığına göre, asılmadan önce, Çelebi Sultan Mehmet, Bedreddin'i karşısında görünce, *"yüzünüz neden bu kadar sarardı?"* diye sormuş. Bedreddin de şu karşılığı vermiş. *"Güneş batarken sararır."*

Güneşin batmayacağını yine Bedreddin müjdeliyor. *"Karanlık aydınlığı hiçbir zaman yenememiştir. Bir gece boyu başarmış olması, gündüzün gelmeyeceği anlamına gelmez..."*

Ve yine son sözü, güneşi karşılamaya hazırlananların söylediğine şahit olacak yeryüzü...

Yararlanılan Kaynak: Düşünce Tarihi, O. Hançerlioğlu.

DOĞASI, TARİHÖNCESİ VE KÜLTÜRÜYLE İNSAN

Antropoloji, prehistorya, arkeoloji, Türkiye'nin okur-yazar kesiminin ilgi alanına yeni yeni girmekte olan bilim alanları. Doğal olarak da bu konularda ciddi bir kaynak sıkıntısı çekilmekte. "**İnsan: Doğası, Tarihöncesi, Kültürü**", bu sıkıntıyı kısmen de olsa gidermek, konuya ilgi duyanlara derli-toplu bir başvuru kitabı sunmak kaygısıyla hazırlanmış bir çalışma. Kitap iki bölümden oluşmakta. İlki, Fransız sanat tarihi doktoru Anne Rouzaud'nun "La Prehistoire" adlı, prehistoryanın tarihçesi, ilgi alanları, temel kavram ve çalışma yöntemlerini açıklayan giriş kitabının Türkçeleştirilmiş hali. Bu bölüm, antropolog Gülfem Uysal'ın katkılarıyla zenginleştirilmiş.

GÜLFEM UYSAL / NICOLE WILKINSON-DURAN / ADAM KUPER / SİBEL ÖZBUDUN / ANNE ROUZAUD. İNSAN: DOĞASI, TARİHÖNCESİ, KÜLTÜRÜ, ÖZGÜR ÜNİVERSİTE KİTAPLIĞI No:25, ÖTEKİ YAYINLARI, ARALIK 1998.

İkinci bölümü ise, antropolog Adam Kuper'ın, insanın biyolojik doğasıyla kültürel örüntüleri arasındaki ilişkileri irdeleyen "The Chosen Primate: Human Nature and Cultural Diversity" başlıklı kitabının, Dr. Nicole Wilkinson-Duran tarafından hazırlanan genişçe bir özeti oluşturuyor. Bu bölümde insanı diğer primatlardan ayıran özellikler, kültürel evrim, günümüzdeki ırkçılık kuramlarının sıkça başvurduğu sosyobiyoloji ve popülasyon genetiği vb. kavramlar, çekirdek aile, cinsiyetçilik gibi insan bilimcilerin üzerinde yoğunlaştığı sorunlar, kısaca, ama özlü bir biçimde irdelenmekte.

Çalışma, bu konulara ilgi duyanlar için önemli bir başvuru yapıtı niteliğini taşıyor.

Merhaba Arkadaşlar,

Zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına doğru yol alan *Uzun Yürüyüş*'ümüzde bir adım da Ankara'dan.

Son süreçte devletin ve hâkim sınıfların medya desteğiyle yükselttiği ırkçı-milliyetçi-şoven dalganın da etkisiyle, DSP ve MHP oy oranlarını arttırarak 18 Nisan seçimlerinde birinci ve ikinci parti olarak siyaset sahnesindeki yerlerinden alınarak siyasi iktidara taşınmışlardır. Krize ve çözümsüzlüğe doğru baş aşağı gidişten kurtulamamanın sancılarını çeken rejim ve hâkim sınıflar, seçimlerle vitrine daha uygun aktörleri çekerek rahat nefes almanın ve kabaran yayılmacı iştahlarını gidermenin hesabı içindedirler. Burjuvazinin tezgahlayıp oynamaya çalıştığı bu yarışta, genel olarak solun başarısızlığı ve dönemin kendilerine sağladığı avantajları da kullanarak ataş geçen egemenler, öteden beri kitleler üzerinde estirdikleri psikolojik baskı ve korku araçlarıyla harekete geçtiler. Devrimci hareketin uzun yıllardır süren (ve şimdilerde belirli bir toparlanmayı da içeren) yenilgisinin olumsuz sonuçlarını bertaraf edememesi ve bir dizi dezavantajla 1 Mayıs'a girmesi, devletin baskı, yasak ve saldırısıyla karşılaşmış, kitleler arasında "yasadışı 1 Mayıs" korkusu yayarak 1 Mayıs'a geniş katılımı önlemeye çalışmıştır. Daha sonra yıldırma, sindirme politikasının tutmayacağını anlayınca 'yasal izin' çıkarmış ve böylece kitlelerde bir bilinç bulanıklığı yaratılması da amaçlanmıştır.

Ankara'da 1 Mayıs öncesinden başlayan hazırlık ve çalışmaların somutlandığı, gerçekleştiği günü kısaca anlatarak devam edersek: sabah saat 11:00 gibi Hipodrom'da toplanmaya başlayan kitle, saat 12:00'ye doğru kortejleri oluşturup yürümeye başladı. Bir saatlik bir yürüyüşün sonunda kitle Tandoğan'a geldi. Kutlamaya **DİSK**, **KESK** ve **Türk-İş**'e bağlı bazı sendikaların yanı sıra çeşitli dernekler, *Uzun Yürüyüş* dahil sosyalist basın ve bazı siyasi partiler (**ÖDP**, **SİP**, **HADEP**, **EMEP**, **İP**, **TSİP** ve **CHP**) katıldı. Alana girerken yapılan aramadan, *Özgür Genç* okurları ve **HADEP**'lilerle polis arasında kısa süreli bir tartışma yaşandı, ama olay büyümedi. Alanda toplanan kitle, yapılan konuşmalar, söylenen şarkılardan ve saygı duruşundan sonra dağıldı.

Bu 1 Mayıs'ın Ankara'daki Uzun Yürüyüşçüler için ayrı bir önemi vardı: Biz, Ankara'da bir çok olumsuzluğa karşın pankart açma kararı aldık. Genel olarak devletin tüm karşı-propagandasına rağmen, insanların faşizme karşı saflaşmaya başlamaları ama aynı zamanda sistemin etkilerini kıramadıklarından dolayı harekete geçememeleri; özelde ise bizlerin ilk defa *Uzun Yürüyüş* olarak Ankara'da alanlara çıkmamız, kendi acemiliklerimiz... ve zaaflarımız ve başka bir çok sorunun önümüze engel olarak çıkmasına rağmen 1 Mayıs günü pankartımızla, sloganlarımızla alanlardaydık!

Saat 11:00 gibi Hipodrom'da "*Yaşasın 1 Mayıs*" sloganının yazılı olduğu Uzun Yürüyüş pankartının altında toplanmaya başladık. Yürüyüşün başlamasıyla 24 kişi olduk. Bir dizi sloganlar eşliğinde gülen yüzlerimizle alana girdik ve mitingin sonuna kadar sloganlarımızla, halaylarımızla 1 Mayıs'ı kutladık. Genel olarak 1 Mayıs'ın durgun havası bizim kortejimize de yansıdı. Slogan seçimimizdeki yetersizliğimiz ve bazı eksikliklerimiz, **kitle içinde yenilenmeci çizgimizi göstermemizi engelledi.** Her ne kadar istediğimiz gibi olmasa da attığımız bu adımı bundan sonra atacağımız adımlarla devrimci özgürleşmeci çizgiyi yakalamamızda bize basamak olacak, dersler çıkarmamızı sağlayacaktır. Küçük fakat anlamlı çabalar ve emin adımlar, eninde sonunda büyük ilerleyişlerin tohumu olacaktır.

Uzun Yürüyüş Okurları
Ankara

Sevgili *Uzun Yürüyüş*,

Sadece yazdıklarıyla değil, yarattığı eseri ve pratik öncü mücadelesiyle, üzerine bastığımız bereketli toprakların komünist manifestosunu pratiğin canlı dünyası içerisinde görkemli bir tarzda göndere çeken İ. Kaypakkaya yoldaşın katledilişinin 26. yıldönümünde, kendi içimizde ve olanaklarımız dahilinde bir anma etkinliği düzenledik. Kaypakkaya yoldaşın yaşam ve mücadelesinin sevdalı yüreklence şiirler, skeç, müzik dinletisi ve halaylar eşliğinde seminer tarzında dilimizde, bilincimizde türkülleşmesini sizlere yazarak Uzun yürüyüş okurlarıyla da paylaşmak istedik. Yaptığımız anmaya kendileri değil ama sıcacık mesajlarıyla bizlerle beraber olanlara derginiz aracılığıyla teşekkür etmeyi ve bunun dergi sayfalarına yansımasını umuyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

*

İbrahim Kaypakkaya'nın aydınlattığı, uzun ve zorlu yolculuğumuza bu kez onu anmak ve yine anlamak ve anlatmak için çıktık zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına uzanan yürüyüşümüze.

Tüm dünya halklarının tarihi acılarla ve isyanlarla doludur. Mayıs ayı da her zaman kavga ve öfkenin sınır tanımazlığında bulmuştur yansımasını. İşkencede direnişin abidesi Kaypakkaya, bedenleriyle zindanlara ışık tutan dörtler, darağacında bedenlerini cömertçe güneşe sunan Deniz, Hüseyin, Yusuf ve daha niceleri...

*

Ve bizim kuşak gençliğin şimdiki durumu. Bilgilenmenin ve bilincin 1960-70'li yıllardan daha ileri bir düzeyde olması gerekirken karşılaştığımız ve yaşadığımız durum pek de ileri ve olumlu değil. Kendine yabancılaşmanın had safhaları varması, ortamdaki yozlaşmadan etkilenen ve buna göğüs germeyenlere genel olarak gençlik saflarında da rastlamak mümkün. Buna somut olarak yaptığımız anma çağrılarımızda tanık olduk. Anmada yaşadığımız ve genel olarak da var olan yabancılaşma dediğimiz olgu, **üniversite gençliğinde eğlenceye düşkünlük, kendiliğindencilik ve boş vermişlik olarak somutlaşmakta ve kendini göstermektedir.**

Burada sorun olarak ele aldığımız kimi arkadaşların öznel olarak tutumları değil, kendi gerçeğinden uzaklaş(tırıl)an gençliğin şekillendirilme sürecinde edindiği mantık ve davranış biçimidir. Komünist bir dünya için verilen mücadelenin bir yük olarak hissedilmesi, yaşama lütfedercesine hareket edilmesi sorunudur. Oysa yaşam, seçeneklerimizi belirleme noktasında o kadar cömert değil. Bize sunmuş olduğu tek seçenek, katliamlara, sömürüye ve her türden baskıya karşı savaşma ve yaşanılır bir dünya kurma mücadelesine katılmaktan başka bir yol bırakmıyor. Halkımız veya halklar katledilirken, sokaklar aç ve işsizlerle doluyken, yağmanın, sömürünün korkunç boyutları ortadayken... bencillik alıp başını gidiyorken; insan kalarak rahat ve sorunsuz bir yaşam hayali ile sistemin kollarında mutluluğu aramak ve yaşamak mümkün mü?

Tablo bu! Ve görünen tabloda kızıl renklerin üstü tozlanmışsa buna burun büken ve yürüme cüretini gösteremeyenlere; koca bir tarihimize bakmalarını; ta Spartaküs'ten, Bedrettin'in Ortaklar düzeninden... Paris Komününden, Ekim ve Çin devriminden bugünlere olan yürüyüşümüzün seyrini izlemelerini öneririz. Bizler de bu yürüyüşün devamcıları olarak, yüreğini İbo'nun, Deniz'in, Mahir'in yanına koyup, "ben de varım!" diyerek gücünün yettiğince hareket eden, kararlı ve tutarlı

bir rotada ve de dostlarla kavganın güzelliğini ve verdiği mutluluğu yaşadık, duyumsadık bir kez daha... Gördük ki düşman her ne kadar bizi kendi özümüze yabancılaştırmaya çalışıyorsa da buna karşı duracak gücümüz ve yıkılmaz tarihsel dayanaklarımız var. Her Mayıs bir öncekinden daha gür duyuracak yarınlara sesimizi. Bahsettiğimiz bu devrimci ruhu, biz, bu kez skeç çalışmalarında, İbrahim'i en güzel ve en iyi nasıl anlatabiliriz? kaygısıyla geceli- gündüzlü kısa bir sürede hazırlanan yoldaşlarımızda, dostlarımızda gördük. Bu ruhu İzmir'den, Bursa'dan, İstanbul'dan gelip sesimize karışan yoldaşların mesajlarında gördük. Ve bu ruhu dört duvar arasından yaşama güçlü ışıklar saçan, tutsak edilmiş yoldaşlarımızın haykıran direngen cümlelerinde gördük. Yine yüreğinin yansıdığı gözlerle, bitmeyen halaylarda, susmayan türkülerde gördük.

Kamuran yoldaşın inatçılığını kuşanıp, İbo'yu anlayarak, günümüz gerçekliğini, onun ışıklı yoluyla tahlil ederek girdik güneşin koluna.

Ve Mayıs daha öfkeli, daha da direngen şimdi.

İbrahim Kaypakkaya nezdinde tüm dünya devrim ve komünizm şehitlerini devrimci bir ruhla anıyoruz.

***

O sözler ki,
dolu bir tabanca gibi
Kalbimizin üzerinde
Ölüp ölesiye taşırız
O sözler ki,
sırasında çıkmıştır ağzımızdan
uğrunda asılırız!

Yoldaşlar, Dostlar!

Verilmiş sözümüz var. Aşklarını, umutlarını kuşanıp tarihin zaptına çıkan o asi gülüşlü çocuklara, o cevahir yürekli yiğitlere. Daha özgür, daha insani, daha eşitlikçi sömürüsüz bir dünya sözü. Söz onurdur. Tırnaklarımızla, nasır tutmuş ellerimizle yaratacağız o dünyayı.

Ve o büyük gün geldiğinde, sabırsızlıkla beklediğiniz o büyük müjdeyi Mayıs'ı muştulayan çiçeklerle vereceğiz size. Aşırıp gökkuşağının sekizinci rengini avuçlarımızda sunacağız ve sizin gülen gözlerinizle karşılayacağız şafağı.

Bu kavgada düşen şehitlerimizi Kaypakkaya yoldaş şahsında saygıyla anıyor, siz yol arkadaşlarımızı da o büyük günün görkemli coşkusu ve sabırsızlığı ile selamlıyoruz.

Yaşasın Devrim, Yaşasın Sosyalizm!
Devrim Şehitleri Ölümsüzdür!
İbrahim Kaypakkaya Mücadelemizde
Yaşıyor, Yaşayacak!
(...)

Bursa YHG

***

Elbet bir bildiği var bu çocukların
Kolay değil öyle genç ölmek
Yeşil bir yaprak gibi yüreği
Koparıp ateşe atmak
pek öyle kolay değil
Hem öyle bir ağaç ki şu yazamak denilen şey
Her bahar yeniden tomurcuklanır da
yalnız bir bahar çiçeklenir
A benim gülüm

Yoldaşlar, Dostlar!

Nice ölümlere tanıktır Mayıs. Toroslar kadar büyük, Ararat kadar görkemli, Munzur gibi asi ve inatçı. Biliyoruz Bedreddin'in bilgeliğinden, Torlak Kemal'in yiğitliğinden, Kawa'nın öfkesinden almışlardı suretlerini. Fırtınalarda sınanmıştı yürekleri. Ölüme cüretli kalkışmaların alaca şafağında yürüdüler. Bir düğüne gider gibi; öyle pürüzsüz, öyle namuslu. Dudaklarından, o çocuk gülüşlerini hiç düşürmediler. Düşürmediler, ateşaltı kuşatmalarında yukarı kalkık, zaferi müştulayan kokartlı kollarını. O büyük senfoninin en güzel tınılarını hep tanyeri ağartılarında sürdüler mavzere. Ve hep doyumsuz şafaklarda çıktılar yeni yolculuklara. Çünkü, onlar "düşlerinin büyüklüğü kadar özgür" ve ayaklanma bildirileri kadar isyan yüklüydüler.

Şimdi zaman, düşleri büyütmek, isyanı kuşanmak ve kavgayı harlamak zamanıdır.
Şimdi zaman Mayısları kızıllaştırma ve tarihi ayağa kaldırma zamanıdır.
Yaşasın Devrimci Özgürleşmeci Hattımız
Yaşasın Devrim Yaşasın Sosyalizm
Devrim Şehitleri Ölümsüzdür
İbrahim Yoldaşı, Unutmadık,
Unutmayacağız.

İstanbul YHG

***

Penceremizden dışarı baktığımızda
güneşini saklamıyorsa gökyüzü sizden
Kıyılarımızdan çekilip gitmiyorsa deniz,
terkeden sevgililer gibi ıslak
utancından kanatlarını çatılarınıza
bırakıp uçuşmuyorsa kuşlar
Ve apak karınlarındaki
dinamit yaralarını
sofralarımızdan saklıyorsa balıklar
Ve korku sarısı yüzlerinize birer
tokat gibi inmiyorsa şafaklar
Birileri
yaşadığınız günlerin
diyetini ödediği içindir.

Yoldaşlar, Dostlar!

"Eğer insanlık, gelecekte bir komünizm panteonu kurarsa hiç kuşku yok ki, bu panteonun eskiden adına Türkiye denilen kesiminde, genç ve ateşli bir komünist önderin, bir inanç ve direniş sembolünün, defne çelengi içindeki başına, ışıklandırılmış kasketli başına yer verecektir"

O, başeğmez sınıf tavrının işkencehanelerdeki en kararlı, en militan savunucusu. Marksist kavrayış, ideolojik derinlik ve siyasal bilincin en üst perdeden karşılığı idi. Ölümün 26. yılında onu bir kez daha anarken, Onu anlama ve kavrama çabasına olan ihtiyacımız daha da büyüyor.

Tarihin özneleri olarak öğrenmeye ihtiyacımız var. O ölümünün 26. yılında hâlâ öğretmeye devam ediyor.

Bu bilinçle siz dostlarımızı selamlıyor, düzenlemiş olduğumuz anmanın yürüyüşümüze güç katması dileği ile hepinizi kucaklıyoruz.

Yaşasın Devrim Yaşasın Sosyalizm!
Yürüyoruz Hayata Bilime Özgürleşmeye!
Şan Olsun Halk İçin Ölenlere!

İzmir YHG

***

Merhaba Dostlar,

En karanlık gecelerde güneşli günler üzre türküler söylemenin çoşkun sevdasıdır dilimizdeki. Sevdalı güneş türküleri söylemek, İbrahim'ce cüret edenlere ve kavganın orta yerinde ateşi dudaklarından öpenlere mahsustur.

Güneşin gözlerinde doğması, ayın dudaklarında parlaması, doğanın dilinde canlanması, İbrahim'ce düş kurabilmenin cüretinde gizlidir.

Zalimin zorbalığının sınır tanımadığı en koyu karanlıklara inat onurlu bir başkaldırıdır 18 Mayıs. Yeşil gözlü partizanın gözlerinde şafağın müjdesi, güneşin doğuşunun adıdır 18 Mayıs. Ve kavgada bilenme, bilinçlenmedir İbrahim.

18 Mayıs tohumun toprakla buluşmasıdır. Ülkemizde, toprak tohumu bağrına basmıştır bir kez. Hiç bir güç o tohumu toprağın bağrından söküp atamayacaktır artık. 18 Mayıs'ta İbrahim'ce verilmiştir bütün, zafer kesindir artık.

Ve bundandır, güneşin gözlerinde doğduğu yiğit çocukların sevdalı güneş türkülerini 18 Mayıs'larda İbrahim'ce dillendirmesi, avuçlarımızdaki şafak sıcaklığının adı.
Alı Haydar'dan Kamuran'a İbrahim'ce bir türküdür dilimizdeki. Umut sevda ve kavga üzre. Ve son mısrası henüz söylenmemiş.
Yüreği 18 Mayıs'ın İbrahim'ce verilmiş kesin hükmü ile çarpan, hep beraber kavganın ateşini avuçlarında taşıyan, dilinden güneş türküsünü düşürmeyen YHG ve dostlar! Hep beraber uzatalım ellerimizi, ateşin ve güneşin kızıllaştırdı sadeliğine.
Ve şimdi firari yüreklerimizden taşan sevgi seliyle bir kez daha merhaba diyoruz sizlere!
Şafağı karşılamaya ve türkümüzün son mısrasını bestelemek üzre yürüyüşe geçenlere Merhaba!
Sevdanın, umudun ve kavganın çocuklarına merhaba
Yüreği İbrahim hükmü, zafer çoşkusuyla çarpanlara merhaba!

Yaşasın Devrim, Yaşasın Sosyalizm
Komünist Önder İbrahim Kaypakkaya
Mücadelemizde Yaşıyor.
(...)
Cezaevlerindeki arkadaşları adına
Ahmet Klavuz

Merhaba Dostlar,

Uzun Yürüyüş son 5-6 aydır elimize geçmiyor. Yeni çıkan sayıları ve elimize ulaşmayan son 5-6 sayıyı bize gönderebilirseniz sevinirz.

Şimdiden teşekkürler. Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz. Dostça selamlar.

Ramazan Yıldırım
Özel Tip Cezaevi, E blok
Bursa

Sayın *Uzun Yürüyüş* Dergisi,

Bugüne kadar düzenli olarak, bir arkadaşımıza yolladığınız derginize, arkadaşımız cezaevinin farklı bir mekanında kalmak istediğinden ulaşamıyoruz. Bu durumu gözönünde bulundurup bizleri derginizin okuyucuları olmaktan mahrum bırakmayacağınızı umuyoruz. Duyarlılığınızın sürekli olması dileğiyle, Saygılarımla...

Cafer Özbek
E-Tipi Cezaevi, K-1, 46060
K. Maraş

Merhaba Dostlar

Başım ABD emperyalizminin çektiği emperyalist haydutlar çetesi, dünyaya mutlak hakimiyeti içeren "Yeni Dünya Düzeni" stratejisini, saldırganlıklarını globalleştirerek pervasızca sürdürmektedir. Halkların, insanlığın çok büyük tehlikeler yaşadığı bir süreç içerisindeyiz. Komplo ve konseptlerle sürdürülen bu süreç, ince ve kirli emellerle devam ettiriliyor. Kirli emellerine ulaşmak için kendilerine engel gördükleri tüm muhalif güçlere ve kurumları yönelmekte ve hatta halkların onuruna, namusuna ve umutlarının bileşkesi yaptıkları değerlere dek el uzatma pervasızlığını göze alabilmektedir. Bu saldırılar aynı zamanda halkların ortak özlemlerine, umutlarına ve amaçlarına yöneliktir de. Buna karşın halkların ve devrimci-demokratik muhalif güçlerin güç birliği ve dayanışma içerisinde olması, kendilerini örgütleyip bir karşı koyuş pozisyonunda bulunması temel bir görev ve sorumluluk olmaktadır.

Böylesi bir süreçte esaret altında olmak elbette zor bir durumdur. Fakat devrimciliğin gereği, koşullar ne olursa olsun bunu amaç doğrultusunda değerlendirerek kendisini devrimin gerekleri temelinde yetiştirmek ve eğitmektir.

Bizler de Trabzon cezaevinde bulunan siyasi tutsaklarız. Bulunduğumuz cezaevi siyasi tutsaklara yeni açılan bir cezaevidir. Mevcut sayımız 53 olup üç ayrı koğuşta kalmaktayız. Cezaevi Türkiye'nin en sapa, gidiş-geliş güzergahlarına ters bir bölgede bulunduğundan dolayı imkanları kısıtlı iletişimde kopukluğu olan bir durumu yaşıyoruz. Aynı zamanda süreci ve siyasal gelişmeleri, devrimci-demokratik basın ve yayınları takip etmekte güçlük çekiyoruz. Bu konumumuzdan dolayı sizin yayınınız ve diğer yayınlar düzenli olarak elimize ulaşamamaktadır. Yayınlarınızın bazı sayıları elimize ulaşırken bazen de hiç ulaşmamaktadır. Bu noktada bir sistemsizliğin olduğunu belirtebiliriz. Bunun da iletişimi kopukluğundan kaynaklandığı görüşündeyiz.

Daha önce bir çok defa sizlere ulaşma ve iletişim kurma çabası içerisinde olduk. Dışımızda gelişen bazı nedenlerden dolayı bunu bir oturtmuşluğa kavuşturamadık. Bu konuda duyarlı davranmaya çalışıyoruz. Sizlerin de gerekli duyarlılığı ve ilgiyi göstereceğinizi umuyor ve bekliyoruz. Böylece gelişmeler hakkında bilgi sahibi olur hem de çalışmalarınızı öğrenmiş olacağız. Karşılıklı bu duyarlılığın, iletişimi ve diyaloğun daha sağlıklı sürdürülmesine yardımcı olacağı açıktır. Bu bağlamda yayınınızın düzenli ve sürekli elimize geçmesi bizleri sevindirecektir. Buna olan inancımızla çalışmalarınızda üstün başarılar dileriz. En içten devrimci selam ve saygılarımızla,

Nimet Epözdemir
E-Tipi cezaevi, 5. koğuş,
Bahçecik/Trabzon

Merhaba Dostlar,

Sizlere, 18 Nisan seçimleri ve 1 Mayıs'a ilişkin derli-toplu olmasa da devrimci özgürleşmeciler olarak düşüncelerimizi, değerlendirmelerimizi belirtmekte yarar görüyoruz.

Hepimizin de bildiği gibi devrimci özgürleşmecilerin bu seçimlerdeki genel tavrı HADEP'i desteklemek olmuştur. Bunun doğru bir siyasal tavır olduğunun altını kalın çizmek gerekiyor. Kurulduğu günden bugüne kadar ağır ve büyük bedeller veren HADEP'in seçimler süreçinde anlamlı kazanımlarla çıkarak gereğini yerine getirdiğine inanıyoruz. Devlet, karakteri gereği her zaman yaptığı gibi bu seçimlerde de HADEP ve Kürtler üzerinde balyozunu eksiltmemiştir. Bunca baskı ve sindirmelere karşı Kürtler bu arenada da görevlerini yerine getirerek ulusal davalarına bağlıklarını bir kez daha göstermişlerdir.

Kürtler ayrıca bu sürece bir çok dezavantajla girdiler. Ulusal önderinin uluslararası sinsi bir komplo ile faşist TC hükümetine teslim edilmesi ve sonrasında tırmandırdıkları ırkçı-milliyetçi-şoven dalgayla kamuoyundan destek sağlama amaçlı saldırıların yarattığı baskı atmosferinin seçim sonuçları üzerindeki olumsuzluğunu da eklemek gerek.

Böyle bir atmosferin egemenlerce hakim kılınmaya çalışıldığı bir ortamda bizler de kendi gücümüz doğrultusunda siyasal tavrımız çerçevesinde HADEP'i destekledik. Seçim sonunda seçim sonuçları bir çok kişiyi ve çevreyi şaşırttı.

Esas olarak MGK güdümlü politikalar doğrultusunda bugüne kadar yurtsever, devrimci mücadeleye karşı politik arenada envai türlü oyun ve araçla çıkan hakim sınıflar sahneye yeni figürünü çıkararak daha derin hesaplar içerisindedir. Devrimci ulusal kurtuluş hareketi karşısında içte ve dışta yani uluslararası diplomasi trafiğinde sürekli sıkışan, istikrarsızlığa sürüklenen devlet, bu süreçte, "milliyetçi hareket partisi" ile "demokratik sol partisi" bloğunu bilinçli bir şekilde siyasi iktidara taşımıştır. Fakat bu oyun ve hesapları da uzun süre tutmayacaktır. İstikrarsızlık daha da büyü-

yecektir. Kitleler her geçen gün daha kararlı bir şekilde düzene karşı hoşnutsuzluklarını büyüterek tepkilerini ortaya koyacaklardır. Seçimlerde sadece seçmen sayısına dikkat çekersek bile bugün bir buçuk milyon seçmen HADEP şahsında ulusal davaya sahip çıktıklarını göstermişlerdir. Kısaca ve kabaca bu süreci ve seçimlerle ilgili bir-iki noktayı belirttikten sonra 1 Mayıs'a gelmek istiyoruz.

Böylesi yakıcı bir süreçten sonra dünya proleteryasının birlik-dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'la ilgili görüşlerimizi de aktarılım diyoruz. Genel anlamda diğer çevreler gibi devrimci özgürleşmeciler de 1 Mayıs'a gerektiği biçimde hazırlanamadılar. Çoğu yerde olduğu gibi İzmir'de de 1 Mayıs öncesinden başlayarak alana çıkabilecek ve kutlamalara katılabilecek devrimci, yurtsever kitleyi alana taşımada ve kutlamaların canlı ve devrimci özüne yaraşır bir tarzda yaşanmasında başarılı değildi. Günler öncesinden devlet tarafından medya aracılığıyla estirdiği terör, korkutarak yıldırma ve saldırganlığını süreklileştirerek kamuoyu üzerinde baştınç oluşturma politikaları sayesinde katılımı önlemeye çalıştılar. Sosyalist kurumlar basılarak, gece yarısı evlerden insanları toplayarak gözaltına aldılar. Kısaca tam bir terör estirdiler.

Burjuva devlet, İzmir'de önceden Cumhuriyet meydanını yasaklayarak yer-alan bazında son günlere kadar belirsizlik yaratmak istedi. 1 Mayıs'a çok az kala, son günde yer olarak Karşıyaka İnsan Hakları Parkı için yasal izin verdiğini açıklamak zorunda kaldı. Bu zorunluluğu kutlamaların önüne geçemeyeceğini anlayınca yaptı.

Fakat tüm engellemelere rağmen genel anlamda sosyalist çevreler kitlesiyle kutlamaya katılıp alana girmişlerdir. Bazı kurumlar bu saldırılara daha büyük derecede maruz kaldıkları için pankartlarını alana sokamadılar. Fakat bu çevreler, genel anlamda 1 Mayıs'ta diğer çevreler içinde hareket etmişlerdir. Bu bireylerin alana girerek kitleyle birlikte yürümeleri sevindirici, kurumların kendilerini temsilen alana girememeleri üzücü olmuştu. Devrimci özgürleşmecilerin İzmir'de bu ilk tecrübesiydi. İlk tecrübe olmasından da kaynaklı olarak 1 Mayıs'a da bir çok eksikle-sorunla başladık. Sorunun esası, devrimci özgürleşmeciler cephesinde alana çıkabilecek çoğu kitlemizi alana güdümcüyüşümüz ve alanda kendi pankartı altında yürümeyişimiz oldu. Yani beklediğimiz kitleyi kendi pankartımız altında toplayamadık.

Diğer aksilikler de genel anlamda teknik bazlaydı.Pankart değnekleri polis tarafından alındığından dolayı pankartın taşınması daha sorunlu oldu. Ayrıca flamalara da polis tarafından el konuldu. Fakat bunlara rağmen alanda devrimci-özgürleşmeci tarza yakışan bir şekilde yürüdü. Kendi sloganlarımız yanında ortaklaşa haykırdığımız sloganlarda uyumu ve ortak disiplini göstererek devrimci dayanışmanın pekişmiş örneğini yaşadık. Bizler dağılma anına kadar pankartı alanda asarak toplu şekilde alandan ayrıldık.

Uzun Yürüyüş Okurları
İzmir

Merhaba Arkadaşlar,

Bir süredir *Uzun Yürüyüş*'ü dikkatle ve ilgiyle okuyoruz. Kimi yazılarını da tartışıyoruz. Kendi aramızda bir sonuca, kanaate vardık. Dergiye yazan, katkı ve destek sunan yazar arkadaşlar, okuma ve araştırma faaliyetinde bilimi rehber alma ve bilimsel eserleri okumada epeyce yol almışlar. Fakat muhasebeyi ve sorgalamayı daha derinlikli ve bütünlüklü bir kapsamda yaparak bugünkü durumu analiz edecek, devrimci hareketin zayıf ve dağınıklığının nedenlerini, niçinlerini... ortaya koyacak ve de kitle desteğini kazanarak eldeki mevzileri güçlendirmede neden başarılı olamadıklarını merak ediyoruz doğrusu.

12 Eylül askeri faşist darbesi öncesinde sosyalist sol, artıları ve eksileriyle sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesinde tuttuğu konum ve düzey açısından özellikle kitle ilişkileri açısından ileri bir noktayı yakalamıştı. Ama hemen arkasından Eylül sonrasında bu düzeyinden hızla geriye düşmüş ve arkasındaki kitle desteğini önemli oranda kaybetmiştir. Bu düşüş ve erimenin nedenlerini açıklayıp, bugün neden bu desteği bulamadıklarını nesnel bir biçimde açıklama, tahlil etme yeteneğini ve becerisini göstermek zorunda. Hiç olmazsa teorik olarak açıklıkla ortaya koymak ve yeni sıçramaların birikimlerini sağlıklı oluşturmak durumundayız.

Geçmişin mücadele ekseninde halkın sorunları, talepleri ön planda tutuluyordu. Halka gitme ve halkın içinde olma ruhu canlı ve yüksekti. Oysa bugüne baktığımızda, açlığın, sefaletin korkunç boyutlarda seyrettiği... onurun, sevginin, insani değer ve erdemlerin ayaklar altına alındığı bu zorlu dönem içindeki devrimci hareketin durumuna baktığımızda, yaşamın arkasında kaldığım, ona öncülük etmede ve yönlendirmede zayıf ve geri bir konumda seyrettiğini görüyor ve yaşıyoruz.

Diğer yandan, yazar arkadaşlar bu durumu yani solun ne denli geri kalmışlığını ya görmüyorlar ya da görmezlikten geliyorlar. 70'li yıllardaki devrimci potansiyeli ve gücü bir düşünelim, neden güçlüydü? O dönemin komünistleri gerçekten de ML ve Mao Zedung Düşüncesi'nin evrenselliğini, toplumun gerçeğine uyarlama ve Türkiye halklarının somut talepleriyle birleştirme gayreti içindeydiler. Toplumun çelişkilerini, sorunlarını kavramaya ve çözümü konusunda hareketli bir mücadele verme uğraşındaydılar.

Hemen burada Başkan Mao'nun sözlerine göndermeye yaparak yazımıza devam edelim. '... eğer devrimci hareketi daha etkili bir şekilde geliştirmek istiyorsak hem ideolojik hem de örgütsel düzenliliği sağlamalıyız. Örgütsel düzenliliği sağlamamız için de proleter olmayan ideolojiye karşı proleter ideolojinin mücadelesini vermemiz gerekir, der.

Peki bizler ne yapıyor ve ne durumdayız? Emperyalizmin, uluslararası işçi hareketi ve ezilen halklara karşı tarihinin en azgın saldırılarını yönelttiği bir dönemde hal-i pür melalimiz nasıl. "Yeni dünya düzeni" adı altında gizli ve kirli emellerini dünya halklarına dayatan özellikle de SSCB'nin dağılmasından sonra dolaysız bir hal alan bu saldırıların gündemde olduğu bir sırada, solun hareket tarzı, temposu ne durumda. Topyekün bir biçimde uygulanmaya sokulan bu oyunların gerçek içeriğini gizleyerek işçi sınıfının ve ezilen halkların gözlerinden kaçırma işini daha çok eskinin dönek Marksistleri üstlenmişse ideolojik mücadeleye ve eğitime önem verme noktasında ne düzeydeyiz!

Türk egemen burjuva çevrelerinin emperyalizmin Ortadoğu politikalarıyla uyum temelinde atağa geçtikleri bir dönemde, politik iktidar mücadelesinde yeni dönemi karşılayacak politik üretimleri ve mücadelesiyle neden bir güç, odak olamıyor devrimci hareket... Son bir kaç yıldır gelişmelerin seyri ve geldiği aşamada neden hâlâ 'sessizliği'ni üzerinden atamadı. Keza Kürt milli meselesinde de faşist diktatorlüğün askeri ve psikolojik bakımdan insiyatifi ele geçirmesiyle şahlandırdıkları ırkçı-şoven dalgayı adeta uzaktan seyretmelerine ne demeli. Son sınır ötesi askeri hareketlerin ABD'den açıkca ve diğer emperyalistlerden destek alarak yapılmasına karşı solun tavır geliştirememesi ve güçlü bir biçimde tepkilerini ortaya koyamayışları neye dayanıyor!

Bilinir ve söylenir: Kürt sorunu aynı zamanda emperyalizme karşı bir mücadele sorunudur da. Bu sorunu ve mücadeleyi görmezden gelerek atılacak olası çözüm adımlarının çözümsüzlüğü derinleştirmekten öte bir işe yaramamasının yanında sadece Kürt emekçilerinin değil; Türk, Kürt ve

çeşitli milliyetlerden Türkiye halkları ve Ortadoğu halklarının çıkarına olmayacağı geçen son 15 yılın ortaya çıkardığı olgularla da tanıtlanmış bulunmaktadır.

Kısacası emperyalizmi es geçerek Kürt sorununu çözme iddiasıyla yola çıkan tüm politik düşünceler daha büyük çözümsüzlüklerin besleyicisi olmuş, sorun adeta kilitlenmiştir. Gelinen bu aşamada bu sorunu çözecek olan ML ve Mao Zedung Düşüncesi gerçeğidir.

Sorunun dayanışma bağında bu durumları yaşıyor olması; işçi sınıfı ve geniş emekçi kesimleriyle, devrimci hareketle Kürt hareketi arasında sağlam dostluk temelinde dayanışamamasının, politik bir içeriğe kavuşturamamasının, yıkılmaz köprüler kuramamasının önemli rolü olduğunun altını çizmek gerekiyor. Kürt sorununu bu ülkede yalnızca Kürtlerin sorununmuş gibi göstermenin yanlış olacağını, Kürt sorunu gerçekte Türkiye halklarının bir sorunu olduğunu da görmek gerekiyor. Çünkü emperyalizmin bölgeye yönelik çıkarları ve emperyalizmin işbirlikçileri ile gericiliğin Kürtlere yönelik ezerek çözme politikaları sadece Kürtleri değil, diğer halkları da özgürlüksüzlüğe ve acılara sürükleyecektir. Burada Kürt sorununu uluslararası kör diplomasiye, emperyalistlere havale etme anlayışlarına karşı çıkmak da devrimci bir görevdir.

15 yıl boyunca binlerce insan katledilmiş, binlercesi cezaevlerine doldurulmuş, binlerce köy yakılıp yıkılmış, milyonlarca insan yerinden yurdundan sürülmüş ve savaşın getirdiği acıyı her gün etinde, ruhunda yaşayan insanın bakışını, gözlerindeki derinliği iyi görmek gerekiyor. Bu topraklarda fiilen her gün her saat başı Özel Tim, Jitem vd. gibi özel savaş kuvvetleriyle seferber olmuş bu sistemin karakterini iyi okumak lazım. Faili meçhul(!) cinayetlerden, kayıplardan, işkence ve tutuklamalar ile kontr-gerilla zulümünden herkes de -işçi sınıfı ve geniş emekçi kesimler, devrimciler, yurtseverler, komünistler, azınlık milliyete mensup kişiler, kurumlar... payını düşeni fazlasıyla yaşamıştır.

Dolasıyla bu geniş yığınların içine girmek; Kürt, Türk ve diğer milliyetlerden olanların gerçekliğini iyi görerek ve ayrım yapmaksızın ezilen ve sömürülen katmanların içinde bıkmadan, usanmadan çalışmak, aydınlanma faaliyetlerimizi yürütmemiz gerekiyor. Çünkü devrimcilik; büyük çoğunluğa oluşturan işçi sınıfının, yoksul köylünün ve ezilen tüm halk katmanlarının somut talepleri doğrultusunda ortak bir zemin ve tez ekseninde örgütlenmeyi ve seferber olmayı gerektiriyor.

İşçilerin ve halkların devrimci, demokratik hakları ve politik iktidarı için faşizme karşı mücadele etmek, proleteryaya ve halk kitlelerine sosyalizmin alternatif olduğunu gösterecek programların hayata geçirilmesi için o köklü devrimci ruhu kuşanmak gerekiyor.

Geniş halk kitlelerini sağlam bir çizgi ve devrimci bir kolektif etrafında birleştirecek yöntemleri ve yolları geliştirmek, hayatın içinde alternatif olacak düzeye taşımak olması gerekendir.

ML ve Mao Zedung Düşüncesi bir dogma değildir. Tarihsel deneyimler, Mao Zedung Düşüncesinin doğruluğuna tanıklık etti. Sosyalizm mirasını ve mücadelesini ileriye taşımak isteyenlerin onun düşüncelerini doğru özümsemeleri, politik mücadelelerinde kılavuz olarak almaları, toplumun tarihsel-toplumsal özelliklerine yaratıcı bir biçimde uyguladıklarında geliştirilebilir olduğunu görmeleri gerekiyor. Tüm dünya halklarının, Türkiye halklarının devrimci geleneğini ve tecrübelerini incelemek, Türkiye'deki devrimci mücadeleyi yükseltmenin olmazsa olmaz koşuludur. Onun için ÇKP deneyiminin de dikkatle incelenmesi kanısını taşıyoruz.

ÇKP ilk kurulduğunda bir kaç değişik grupta örgütlenmiş sadece bir kaç düzineyi bulmayan üyesi vardı. Bunlar yeni bir güçü temsil ediyorlardı. ÇKP'yi kuranlar ML'nin evrensel gerçeğiyle Çin'in objektif şartlarını, siyasi yapısını ve somut durumunu doğru tespit ettiler. ÇKP'yi ne emperyalizm, ne Guomintang ve uşakları, ne toprakçı, ne beyaz terörü ve casuslarını baskısı ne de dönekleri ve hainlerin gizlice tezgahladıkları tertip ve sabotajlar, hiç bir şey alt edemedi. ÇKP yarım yüzyıl boyunca zorlu mücadeleler içinde gelişti ve sonunda ÇHC'yi yöneten bir parti konumuna geldi.

Uzun yürüyüşçüler, emperyalizme ve onun savaş hazırlıklarına, halkları boyunduruk altına alma planlarına karşı ulusal bağımsızlık ve ulusların kaderini tayin hakkını ödünsüz savunmak, şovenist dalga ve etkilerine karşı mücadele etmek zorundadırlar. Emperyalistler tarafından dayanılan politikalara ve saldırganlıklarına karşı koymak için; işçi sınıfının ekonomik-demokratik hakları ve mücadelesi ve örgütlenmesi için; iş güvenliği için; emperyalistler eliyle oluşturulan uluslararası ekonomik ve ticari anlaşmalara karşı seferber olup karşı durmak için; işçilerin sosyal kazanımları ve sigortalarının korunmasında mücadeleyi kazanmaları için; devletin sosyal sigortalarının ve kimi kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı mücadele etmek için; ekonominin doğal ve stratejik kaynaklarının yerli ve yabancı tekellere peşkeş çekilmesini önleyecek direnişleri örmek için, işçilerin ve halkların dikkatini bu konulara çekerek aydınlanmasını başarmak için... savunma bütçesinin artırılmasına dikkatleri çekmek için bütün gücümüzle mesai yapmalıyız diyorum. Ortada durarak üçüncü bir yolu aramak nafile! Ücretlerin yükseltilmesi ve temel tüketim mallarının fiatlarının kontrol altına alınması için mücadele edilmelidir. Devlet terörizminin yakıp yıktığı ülkede yaşama ve insan hakları mücadelesinde ısrar etmek bizi burjuvaziden ayıran başka bir noktadır. Kapitalist sömürünün neden olduğu çevre kirlenmesine, insan ve yeryüzündeki her canlı türünü korumak için mücadele etmeliyiz. Devrim sürecinde önemli bir konuma sahip olan gençlik hareketinin akademik- demokratik talepleri doğrultusunda mücadeleye önem vermeliyiz.

Mao yoldaş, sınıf savaşımında kitle çizgisinin önemine vurgu yaparak; **kitlelerden kitlelere** çizgisine bağlı kalmayı öğütler. Kitleleri Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesiyle eğiterek halk kitlelerinin siyasi bilincini yükseltmeliyiz. Temel çizgimiz kitlelere dayanmak, kitlelere güvenmek ve kitleleri tam anlamıyla seferber etmek olmalıdır. **Kitlelerden kitlelere ilkesini izlemek büyük pratiklerin kapısını aralar.** Kitlelerin fikirlerini toparlayıp birleştirmek ve sonra onları yine kitlelere götürmek ve uygulamak devrimci kalkışmaların yolunu sağlamlaştıracak, yürüyüşü güçlendirecektir.

Sözümüzü Türkiye'de ve Kürdistan'ta Mao'yu savunan arkadaşlar üzerine getirmek istiyoruz. Bu arkadaşlar, Mao'yu teorik olarak benimsiyorlar ama pratik olarak ondan çok uzaklar. İboların, Mahirlerin, Denizlerin... devrimci miraslarının geliştirilmesi ve iktidara gelmesi için uzun yürüyüşlere çıkma cüretini kuşanmalıyız.

Son olarak mektubumuzu Mao yoldaşın sözüyle bağlayalım: ... daha büyük zaferler kazanmak için birleşin. Bütün ülke halklarının proletarya önderliğinde zafer kazanması için birleşmesini sağlayın, der. Zorlu yayın çalışmalarınızda başarılar dilet, hepimize kolay gelsin diyorum.

Yaşasın Halkların Kardeşliği!

Yaşasın ML ve Mao Zedung Düşüncesi

Yılmaz YOLCU

ÖN AÇIKLAMA

Olumsuzluklardan ve hatalardan öğrenme gücümüzün zayıfladığı koşullarda, kendi iç dünyamızla daha fazla uğraşmamız gerekecek. Yakın geçmişte yaşadığımız sorunların başında, devrimcilerin kendi içinde, diğer gruplar veya kitleler karşısında şiddeti çözüm aracı olarak ele almaları geliyor. Bu tutum genel devrimci değerleri, saygınlık ve güvenini zarara uğratmaya devam ediyor. Çözümsüzlüğü ve çıkmazı büyütmekten başka bir işe yaramayan bu tarzdan vazgeçme, anlayış ve uygulamaları protesto ediyor, kitlelerin daha aktif biçimde eleştiri gücünü kullanmasını bekliyoruz. Bu vesileyle bir devrimcinin öğrendiği bakış açısı yönelimlere kendi ağzından yanıt olan bir yazıyı, yer darlığından ötürü bazı kısaltmalar dışında olduğu gibi sunuyoruz.

Uzun Yürüyüş

Bir Provokasyonun Perde Arkası

15.5.1999 tarihinde Almanya'nın Leverkusen şehrinde yapılan İbrahim Kaypakkaya'yı anma gecesinde, sonradan TKP/ML tarafını ortaladamı öğrendiğim bir grup tarafından saldırıya uğradım. Bana saldırmalarının sağlık gerekçelerinin tam olarak ne olduğunu halâ anlayabilmiş değilim. Geçmişte kendileriyle yaşadığımız siyasî çelişmeler ve benim bu yapıdan ayrılmış olmam sebebiyle mi, yoksa kendilerinin geçen yıl İsviçre'de başlamış olduğu bir çok olaylar dizisinin bir sonucu olarak mı saldırıyorlar? Her iki gerekçe nedeniyle de çeşitli söylentiler ve iddialar kulağıma gelmişti fakat hiç bir zaman dedikodudan öte net bir iddia veya açıklama duymadım. Ortalık söylentiden, dedikodudan geçilmiyor. O nedenle "sayın saldırganlar" bir zahmet gerekçelerini açıklarlarsa beni de merakten kurtarırlar. Acaba "davadan döndüğümüz" için mi yoksa başka bir gerekçe sebebiyle mi vuruluyoruz? Yoksa kim vurduya gelsine yeniden inşanın inceliklerinden biri mi olacak?

Ta çocukluğumdan beri, kendimi bildim bileti devrimci yaşam ve ilişkilerin içindeyim. Bu süre zarfında inişi ve çıkışları oldu, ölüşü ve yaşamı, kavgaları ve barışı yaşadı. Bugüne kadar halk ve devrim saflarında gördüğüm tek bir unsura karşı bile elimi kaldırmadım, bunu, bana yakın olan herkes bilir ve ben bundan hep onur duydum. (...)

Bir de bana bu saldırıyı organize eden kişi ve etrafındaki bodyguardları düşünüyorum. Olayın organizatörünü tanıyorum, adam ülkeden Avrupa'ya firar ettiğinden bu yana, karşı devrime yönelik en küçük bir hücumunu duymadım. Üstüne, "yönünü ülkeye tarif çevirmeyin de Avrupa'da ne derseniz onu yapayım ahler" diyerek yaşamını tamamen idame ettirendedir. (...) Bu hareketin tarihindeki en kirli işler bunların yanlışında Avrupa'da gerçekleştirildi ama onlar ne gördüler ne de duydular. Hiç bir zaman hiç bir şeyden haberleri olmadı, gözlerini kapayıp vazifelerini yaptılar. Şimdi de bana saldırıyorlar. Adamlar da bakın yanı, biraz da olsa adamlara benzemeyi gerekirdi. Etrafınız olmamazlıklardan geçilmeden biz bunlara bulaşmadık, her olmazlığı savcılar üzerine gitmeye çalıştık, kendimiz de Avrupa'dalarda garantileyip "yöneticilik" yapmadık, hileye, sahtekârlığa, ayakoyunlarına bulaşmadık. (...)

Bir de bu saldırıyı icra edenler var. Onlar adında bütün hikayenin en zavallı olan bölümü. Sorumlu abileri onlara büyük bir devrimci görev gerçekleştirdiklerini söylemiştir herhalde. Bir şeyler yaparlar ama acaba biz bu işi niye yaptık diye sormadan. Bu da yeniden inşanın manifestolarından biri herhalde. (...) Bu adamlar beni tanımazlar, ben onları. Düşünme, sorma, öğrenme, eleştirme gibi bu gelenekteki evrensel siyasal kavramları unutturulmuş sadece söylenenleri yapan zavallı emir kulu tipler. Bu tip adamlara her iş yaptırılır, kendi kişisel çıkarlarını bile halletirebilirler. Çünkü adamın, 'yaptığım bu iş devrimci mi' diye sorma mantığı, yeteneği yok. Hentlerin hücumlarını buna polis soruşunu aldığım zaman hatırlıyorum. Sayın saldırganlar düşündüğünde hep o manzarayı hatırlıyor, bunlarla benim eski "yoldaşlarım" olmasından utanıyor, üzülüyorlarım. Saldırı sonrası hastahanede bir ara kendime geldiğimde bodrum katında dar ve soğuk bir yerde olduğumu hissettim. Tekrar sorguya alındığımı düşünerek burnun nasıl olduğunu hatırlamaya çalışırken etrafımda Almanca sesler duymaya başladım. O andan sonra bulunduğum yerin bir hastane ve kendimin de yurt dışında bulunduğunu hatırlamaya başlıyordum. (...)

Arkadaşlar, bana saldırmalarından ikisini, kitlenin, daha sonra ambalajını almaya gelirken yakalandığını anlattılar. Bunlardan biri benim olayda yolum diye bağırıyor, diğeri ise anahtarın arkası kolluğunda başını bacaklarının arasına almış yüzünü gizlemeye çalışıyormuş. Bu işlerin organizatörleri, taraflarına ne kadar onaylı işler yaptırıyorlarsa onlar da böyle davranıyorlar. Bense başı her zamankinden daha dik bir "saçlı"yım. Madem saldırıyorsun o zaman yaptığının menfaat sorumlusu ve gerekçelerini açıkça ortaya koyun.

Çağırıyorum sizi, gelin diğer devrimci örgütleri de davet edelim, kitlenin önünde bir tartışma düzenleyelim ve sizde benim bütün foyalarımı meydana dökün. Bir açıklamın size yapabileceği bundan daha büyük iyilik olur mu? Eğer ben devrime karşı bir suç işlemişsem, herhangi bir şekilde bir komplola bulunmuş ya da organize etmişsem veya sizin benimle ilgili başka bir suç dosyanız varsa, çıkarın kitlelerin karşısına, sizde indirin maskemi işte. Benim devrimci kitlelerden saklayacak herhangi bir şeyim yoktur. Eğer sizin bildiğiniz bir şeyler varsa ne olur beni o kitlenin karşısında rezil edin de kimsenin yüzüne bakamıyayım. Saldırılar sizlerinin ama yüzlerini gizleyenler de gene siz. Fakat sizler beni devrimci kitleler karşısında teşhir eder, gerekçelerinizi de temellendirmeniz o zaman ben yüzümü gidermek zorunda kalarım, sizler de saldırılarınızın meşruluk kazandırmamız. Devrimci tavır, Maoist, Kaypakkayacı tavır budur. Bizler de böyle öğrendik. Bu yeniden inşa dediğiniz siyasi-ideolojik hilkat garibesinde bilinen, denenmiş, doğru devrimci yöntemleri geçersiz kılan bir kesitsine komünistlik mi keşfettiniz yoksa! Eğer öyleyse bize de anlatın da bizde öğrenelim bari. Fakat siz onu da yapmıyorsunuz. Kişiye bacaklara yerleşip karanlık pusuları yatırmayı daha uygun buluyorsunuz. Peki kimden öğrendiniz bunları?

İsviçre'de Kenan Demir'in Öldürülme Olayı

Madem bu işi bu kadar kaşıdılar, o zaman ben de bu olayı olduğu gibi ortaya dökeceğim. Adamların sanki bütün derdi kendilerini, kendileriyle birlikte bütün Kaypakkayacı geleneği olmazlanmak. Sanki bunu yemin etmişler. Bense bu olayı ve daha sonrasında yaşanan gelişmeleri farklı yaymamaya çalıştım. Bu beyler benim kendilerini teşhir etmekten özel bir zevk aldığımı sanıyorlarlar herhalde. Hepsi birer sözde kişiler, birer siyaset dehası olduklarından böyle düşünmeleri de normal tabi. Oysa onların böylesine kötü teşhir olmaları gelip bir yerde bana da dokunuyor, beni de utandırıyor. Kullandıkları isim ve benim geçmişte bu yapı içinde yer almış olmam nedeniyle adamların yaptıkları anlatılanca, inanın ben utanıyorum. Bana yönelik saldırıdan sonra yanıma gelen İsviçre'li dostlarım, olanları ağızları bir karış açık dinledikten bana şöyle dediler: *"Bu kadar karışık bir durum, muhtaç bir yerleşme, bir kardeşme, ortak hakları yapılarda politik bir yönleri var mıdır diye insanın sorması gerekir. Bu mantığın muhakkak bir de geçmişi vardır ve bu geçmişin içinde sen de varsın. Olaylar ve adamlardan tüm yönleri ve geçmişleriyle birlikte ele almanın sağlıklı sonuçlarına ulaşmak mümkün olabilir. Sen bu değerlendirmeyi yaparken, geçmişte bu mantığın oluşmasında katkın olduğu ya da ne kadar olduğu sorusunu da kendine sormalısın."* Evet sorulan sorular ve yaklaşım doğruydu ve benim geçmişim de bir yönüyle zan altındaydı. Bu ve benzeri bir çok nedenle Kenan Demir olayında da çok yaygara olmadan alıp başında birlikte çıkıp mücadele edebileceğim umut etim. Fakat görüldüğü gibi durum sandığımdan da kötüymiş.

5 Mart 1998 tarihinde İsviçre'nin Zürich kentinde Kenan Demir isimli TKP/ML taraftarı, bir kavga sırasında bir kurşunla ağır yaralanır ve daha sonra kaldırıldığı hastahanede yaşamını yitirir. Olay Türkiye'de ülkücülerin tarafından öldürüldüğü biçiminde yansıtılmıştı. İsviçre'de ise ilk anda medya tarafından yapılan bir saldırıda öldürüldüğü söylenmişti. Aslında her iki açıklamada doğru değildi. Gerçekte olay örgütün bir evlilik meselesine müdahale etmesi sonrasında gerçekleşmişti. Tabi ingat başlangıçta bunu reddetti. *"Bu meselenin o kadarla o adamın evlenmesiyle bir alakası yok"* demiş. Olayda ölen ve onunla birlikte polisce yakalanan iki kişi olay yerinden 100 km. uzaklıktan bir yerlerden geliyorlarmış. Daha sonra *Ö. Gelecek* gazetesine olayda yer alanlardan birinin yazdığı mektupta "yoldaşların namusunu el ettiler" birlerini cezalandırmak için geldiği ifade ediliyorda. Yani mesele bir namus meselesiydi. Fakat işin bir garip yanı da bu cezalandırılması gereken kişi üç yıl önce karısından evleneceği kadınla iki yıl önce kocasından boşanmış iki yalnız kişiydiler. Fakat neden bu mesele daha tazeyken değil de, aradan bu kadar zaman geçtikten sonra cezalandırma kararı almıyorlar. Bir başka garipliğe göre kocasına kadın da onun eski evli olduğu kişide yeni evleneceği kişi ve tüm çevreler de 94 aylığında Ps. kesinti ile birlikte tayı koymuşlardı. Hadi onlar böyle bir şey yapsalar belki de kendi geçmiş bağlantıları sebebiyledir diye düşünülebilir. Böyle bir olayda alabileceğin tavıda en fazla teşhir, tecrit olabilir. Peki yüzlerce kilometre yolu tepip taraflarına böyle bir namus meselesini "çözülmek" proleteryanın hangi vedi görevleri arasına giriyor. Olayda ölen kişiyi de

vuran kişiyi de tanıyorum ve hala kendime soruyorum. Neden? Neden bu insanlardan biri ölmüş biri de katil olmuştu. 2000 yılına girerken Avrupa'nın ortasında komünizm, devrim, halk vs. adına bu yaşanan durumu bilen hangi insanın yüreği yanmazdı. Olaydan duyduğum büyük üzüntü ve işin içindeki mantıksızlık nedeniyle meseleyi duyduktan sonra elimden geldiğince olanların dışında kalmaya çalıştım. Fakat adamlar beni bir kez işe bulaştırmaya karar vermişlerdi, bu durumda ne desem ne yapsam da boştu.

5 Mart '98 akşamı İsviçre'li arkadaşlarla görüşmüş, birinin evinde yemek yedikten sonra geç saatte eve gelmiştim. Eve geldiğimde Zeynel ve kardeşinin beni bir kaç kez aradıklarını ve mutlaka kendilerini aramamı istediklerini öğreniyorum. Zeynel'i ta 80'li yılların başından beri tanıyordum. Kendisiyle uzun yıllara dayanan bir dostluğumuz vardı. 94 ayrılığında ben bir kesimi, oysa o diğer kesimi desteklemiş olmamıza rağmen ilişkilerimiz bozulmamış, dostluğumuz aynı şekilde sürmüştü. Son dönemlerde yaşadığı bazı kırgınlıklar nedeniyle siyasal ilişkilerinden geri çekilmiş, tarafsız bir gelenek sempatizanı konumundaydı. Zeynel vasıtasıyla onun bütün ailesini ve kardeşini de tanımıştım. Kardeşini, siyasetle fazla alakası olmayan ama bu çevreden olan kendi halinde bir insan olarak tanıyordum. Gece geç olduğu için artık yarın ararım diye düşünerek yatmaya gittim. Fakat uyuyamadım. Vicdan, sorumluluk ve merak duygularına yenilerek verilen numarayı gene de aramıştım. Karşımda Zeynel'in kardeşi vardı. "*Abi bir durum oldu mutlaka gelmen gerekiyor*" diyordu. Ben, şimdi olmaz, çok geç, mümkün değil desem de, o, "*bir taksi tut parasını ben burada veririm, telefonda anlatamam. Hayati bir mesele*" deyince telefonu kapatıyor ve bir taksi çağırıp verilen adrese gidiyordum.

Bu olaydan kısa bir süre önce bana evlilik planlarını anlatmış ve abisinin de bu olaya pek sıcak bakmadığını söylemişti. Bende bu haberden memnun olmadığımı, kendisinin de evlenmek istediği kadının da boşanmış olmalarına rağmen, geçmişte birbirlerini yakından tanıyan iki aile olmaları nedeni ile çevrenin bunu olumlu karşılamayacağını, insanların dedikodu malzemesi olacaklarını vs. vs. anlattım. Fakat ikisinin de yetişkin insanlar olduğunu, kararlarını da, bundan dolayı gelebilecek tepkileri de kendilerinin göğüslemek zorunda olduklarını ve kendilerine ilişkin kararlar da tabiki bir şey söyleme hakkını kendimde bulmadığımı vs. söyledim.

Taksiyle giderken acaba bu kadın meselesi ile ilgili bir şey mi oldu diye düşünmüştüm. Fakat devrimci bir grubun hele hele olayla direk hiç bir bağı olmayan TKP/ML çevresinin bu işin içine girebileceğini gerçekten hiç mi hiç tahmin edememiştim.

Merak içinde eve vardığımda Zeynel'in telaşlı haliyle karşılaştım. Ve neler olduğunu sordum, hemen anlatmaya başladı: "*...Beni aradı ve görüşmek istediğini söyledi, bir kafede randevu verdi ve bende randevuya gittim, ama uzun bir süre beklememe rağmen kimse gelmedi. Gelmeyeceğini düşünerek dışarı çıkarın, kapıda iki kişi gördüm. Birini tanıyordum ona ... arkadaşın neden gelmediğini sordum. Bana o kişinin işinin çıktığını, az ileriye kendileriyle birlikte gelmemi, orada benimle görüşeceğini söylediler. Şüphelendim, hava karanlık, adam kafeye gelmiyor beni sapa bir köşeye çağırıyor. Bir oyundan çekindiğim için gitmedim. Hayır dedim, biz burada randevulaştık. Sen o arkadaşa söyle ben beklemeye devam ediyorum, kendisi gelsin dedim ve içeri girip oturmaya devam ettim. O andan sonra kafenin etrafında garip kıyafetli insanlar dolaşmaya başladılar. Adamların niyetleri ve benden ne istediklerini bilmiyordum. Tanıdık birini çağırayım da gelip bunlarla konuşsun, benden ne istiyorlar öğrensin diyerek telefon etmek istedim, fakat o cafede telefon yokmuş. Çaresiz beklemeye devam ettim. Artık orası kapanmak üzereydi. Adam da yoktu. Bunun üzerine kapıdan hızla dışarı çıkıp biraz ilerde kalabalığın içine daldım. Adamlar da peşime takıldılar. Ara bir sokağa dalıp koştum. Arabanın yanına geldim. Bagajda bir silah vardı. Onu üzerime alıp arabaya atlayarak hareket ettim. Bir kaç metre gitmeden aynı grubu önümde gördüm. İçerinde ... tanıyınca kendisine seslendim ve beni neden çağırdığını, randevusuna niçin gelmediğini sordum. O ise dışarı çıkmamı, öyle konuşacağını söyledi. Çıkmadım, ısrar edince, bana yaptırım uygulayamazsın. Ben randevuna geldim. Sen gelmedin. Şimdi de gidiyorum. İşim var dedim. Bunu söylememle birlikte arabanın açık olan camından beni yumruklamaya başladı ve bende üzerimdeki silahı çektim. Fakat namluda kurşun olmadığı için ateşlemem mümkün değildi. O camdan uzanarak elimdeki silaha yapıştı. Diğerleri de kapılara yapışmış açmaya çalışıyorlardı. Zorlukla ellerimi kurtarıp mermiyi silahın ağzına verdiğim anda, silah ateş aldı. Kurşun arabanın sağ ön kapısının camından çıktı. Adamlar etrafımdan uzaklaştılar. Bende kaçıp eve geldim*". Evet bana anlatılan hikaye buydu ve ben duyduklarımı hayretler içinde anlamaya çalışıyordum. Herhangi bir kişinin isabet alıp almadığını soruyorum, sanmadığını fakat sonradan duyduğuna göre hastanede bir yaralının olduğunu söylüyordu. Artık o anda neler söylenebilir, ne yapılabilir. 'Sakin olun, telaş yapmayın. Önce durumu bir ayrıntılı öğrenmek gerekir. Ne olacaksa ondan sonra olur' gibi genel şeyler söylüyorum.

Zeynel'i soruyorum. Örgütün adamları ile görüşmeye gittiğini, gelmek üzere olduğunu söylüyor. Aradan biraz zaman geçince Zeynel ve eşi geliyorlar. Bütün mesele yeniden gündeme gelip olanlar anlatılıyor. Hastanede gerçekten de bir yaralının olduğu fakat öğrenebildikleri kadarıyla durumunun pek kötü olmadığı anlatılıyor. Yaygara, telaş, üzüntü herkesi bir hayli yormuş, gecede sabaha dönmeye başlamıştı. Zeynel yorgunluktan ayakta durmakta zorlanıyordu, kardeşi bir süre başka bir yerlere gitmek istiyordu. Ben ise eve gitmek istiyordum. Hep beraber aşağı indik. Bizler Zeynel'in arabasıyla, kardeşi ise kendi arabasıyla oradan uzaklaştık. Kendilerine sakin olmalarını, devrimci bir örgütün taraftarlarına silah çekmenin çok ciddi bir yanlış olduğunu, örgütle konuşurken bunu kabul edip özür dilemelerini ve hastanede yatan kişiyle ilgilenmelerini önermiştim. O anda durum biraz sakinleşip sinirler yatışınca, hastanedeki yaralı da düzelip çıkınca, kırgınlık bir süre sonra geçer ve insanlar yan yana gelip bir şekilde bir çözüme ulaşırlar diye düşünmüştüm. Zeynel çok yorgun olduğu için beni evime götüremeyeceğini söyleyerek kendi evine götürdü ve orada yattım. Sabah erkenden beni tekrar kaldırarak kendisinin örgütün adamlarıyla görüşmeye gideceğini, birlikte gelmemi istediğini söyledi. Kabul etmedim. "*Bu olayda bir taraf olmak ya da öyle görünmek istemiyorum. Sözkonusu olan senin kardeşindir, sen git konuş. Eğer lafını dinleyen olursa elbette bir şeyler söylerim ama şimdi gelmeyeceğim*" dedim. Konuşmamdan biraz alınmıştı, sesini çıkarmadan eşiyle birlikte çıkıp gittiler. Ben öğlene doğru uyanıp kahvaltımı yaptım, hiç bir haber duymayınca kente çıkıp durumu öğrenmek istedim. Bir süre bir arkadaşı aradım, olayın ayrıntılarını öğrenmeye çalışıyordum. Zeynel'in evine tekrar uğradığımda onun ve eşinin rehin tutulduklarını, kardeş gelmezse cezalandırılacaklarına dair tehdit edildikleri söylenmişti. Saçmalıklar birbirini izliyordu. Gazeteye baktığımda yaralanan kişinin ölmüş olduğunu öğreniyor ve müthiş üzülüyordum.

Utanç Belgesi Bir Bildiri ve Sonrası

8 Mart 1998 tarihinde örgütün yurtdışındaki en yüksek organı TKP/ML Yurtdışı Bürosu tarafından olayla ilgili bir bildiri yayınlandı. Bildiride bu olay kendi genel sekreterleri Mehmet Demirdağ'ın katledilmesi ile karşılaştırılarak şöyle deniyordu. "*Çürüyen, can çekişen emperyalizm destekli faşist TC. bağlantılı, karşı devrimci azılık çete, Kenan Demir yoldaşımızı katletti... Öfkemiz büyük, kinimiz derin, bilincimiz berrak, yönelimimiz net, hedefimiz bellidir. Yeniden inşa bilinçle, emekle, kavgayla, kanla sürüyor...*" Olaya karışan insanları, bütün çevrelerini herkes tanıyorken böyle bir bildiri yazmak adamların seviyelerini açıkça ortaya koyuyordu. (...) Bu vahameti anlamak için deha olmaya gerek yok ki, insanın, günün 24 saatinde 10 dakikasını düşünmeye ayırması yeterdi.

Kenan Demir'in cenaze töreninde diğer örgütler dayanışmalarını gösteriyordu. (...) Sorduğum örgütlere olayla ilgili TKP/ML şöyle bilgi vermişti. "*Arkadaşlarımız mafyayla ilişkili olan bazı kişilerle görüşmeye gidiyorlar, adamlar verdikleri randevu yerine pusu atıyorlar ve bir yoldaşımızı katlediyorlar*". Örgütün Avrupa sorumlularından biri bir yerde benim için "*bütün işlerin arkasında o var ve o bizim asıl hedefimizdir*" diyor ve bu haber bana ulaşıyordu. Yazılan bildiriyi, yapılan açıklamaları, savrulan tehdit ve dedikoduları düşünüyorum da bir tek infaz edilmem eksikti. Anlaşıldığına göre bu çetenin başında ben bulunuyordum ve Kenan'ın öldürülmesini de tabiki ben organize etmişim. (...)

Adamların kafası gerçekten de önce cezayı uygula sonra suçu ayarla şeklinde işliyordu. O nedenle verdikleri randevulara gitmemeyi ve olayı diğer örgütlere açmayı uygun gördüm. Bazı örgütlerle görüşüp olaydan anlattım ve TKP/ML'den kişilerle yapacağım görüşmelerde tanık olmalarını istedim. Örgütler genelde önerimi onayladılar ve bende benimle görüşmek isteyenlere durumu bildirdim. Sadece benden bilgi almak istediklerini, söylenenlere aldırmamamı belirterek önerimi reddettiler. "*Hele hele darbecilerin yanında kesinlikle konuşmayız*" dediler. Epeyce bir gelgitten sonra yanımdaki iki "tarafsız" arkadaşla birlikte kendileriyle görüştüm. Bilgi almak istediklerini, suçlamada bulunmadıklarını ve bundan sonra bütün dedikodulara tavır koyacaklarını söylediler. Olanları tekrar anlattım. Getirdikleri bazı iddialar oldu. Şahitlerin yanında bu iddialardan sadece birini kanıtlamaları halinde bütün suçlamaları gönüllü olarak kabul edeceğimi söyledim. Biraz insanlıktan varsa anlamışlardır diye düşündüm. Şimdiye kadar bu iddialarla ilgili birşey duymuş değilim ama yalanların arkası kesilmedi bir türlü.

Bundan sonra mümkün olduğunca söylentilere aldırmamaya çalışıyordum. Artık yayınların muhtevası da değişmeye başlamıştı. Bu kez benim için partinin aslında daha derin araştırmalar yaptığını sadece sorunun Kemal Demir meselesi olmadığı dedikodusu yayılıyordu. (...)

Her şey çığından çıkmıştı, bu gerginlik ve intikam zemininde gerçekten Zeynel ve karısının yaşamından endişe duyuyordum. Bir arkadaşı bulmuş, onunla birlikte örgütün adamlarını aramaya başlamıştım. Bakılmamız yerlerde kimseyi bulamayınca, arkadaşa, aramaya devam etmesini, bir nöbetçi bulletikten sonra yanına geleceğini ve bu arada ben arama bulabileceği telefonu söyleyip ayrılıyordum. Aradan fazla bir süre geçmeden arkadaştan telefon geliyor. Adamları bulduğunu, herkesin çok gergin olduğunu, aranan kişinin de benden istediğini ve derhal yanlarına gelmemi istediğini söylüyor. Bu durumda Zeynel'den geçmiş dostluğumuzdan hareketle beni de kara listeye almışlar, adeta o ailе ile yakınlığı olan herkesi potansiyel suçlu ilan ederek sert, katı emirleri yağdırmaya başlamışlardı. Bizden de boynumuzu bükip sefil köleler gibi her dediklerini yapmamız bekleniyordu. Örgütün alandaki temsilcilerinden birine telefon ederek mantıklı davranmasını, ciğer öyle davranırsanız kendilerine yardımcı olabileceğimi, intikam zamanı olmadığını, ayrıca bir insanın yaptığından dolayı onun ailesinin, yaşayanın cezalandırılmasının doğru olmadığını, bu için elimden kullanamayacaklarını, üstelik beni de bu olaya eklemeleri halinde kendileri ile konuşmayacağımı, lafımın dinlenmeyeceği bir ortama gelmemin anlamsız olduğunu söylüyorum. Karşımdaki ses sadece, "*Sana görüşmemiz gerekir*" diyor başkaca da cevap yok. Adamların yanına gitmem halinde bazı kendini bilmez insanları işletip bana saldırtacaklarını. (...) Bunlara hiç zemin yaratmamak için o akşam onlarla görüşmemeye karar verdim.

Ertesi sabah Zeynel ve eşinin bırakıldığını öğrenince gelip örgütün iki temsilcisiyle görüştüm ve olan bitenı bütün gelişmeleri de olduğu gibi anlattım. Yaptığım uzun konuşmalardan sonra esas olarak iki soru yöneltiler: "Bu iki kişi nerede olabilir? Bu adamla görüşüp durumu öğrendiğinde neden adamı alıp bize getirmedin?" Ben adamın nerede olduğunu bilmediğimi, kendi çevrelerinde onun akrabalık ilişkilerini benden daha iyi tanıyan insanlar olduğunu, onları başvurmalarını söyledim. (...)

Gerçekten bu olayı duyduktan sonra ateş eden ve editen taraflardan hiçbirine en küçük yardımım olmamıştır. Zira benim, Kemal Demir'in aile çevresinden uzun yıllardan beri tanıdığım ve gerçekten değer verdiğim dostluklarım vardı. Örgütsel ideolojik kıstaslar bir yana koysak bile ben bu olayda mümkün olduğunca tarafsız davranırdım.

Görüştüğüm kişilerin bazıcık olsun ilma olduklarını sanıyordum. Fakat hemen bir gün sonra yeni söylentiler geliyordu. Meğerse ben onların yanında ateş edeni savunmuşum. Her türlü yardımı yapacağımı söylemişim vs. Bu şahsın gidip polise teslim olduğunu iki gün sonra Ivöçre'li arkadaşlarla otururken televizyondan duyuyorum. Daha sonra bunun da bizzat benim tarafımdan organize edildiği yayılıyordu. İşin gerçeği, adamlara çok acele işlerine yarayacak bir kaç saçlı lazımdı. Ancak onlara çamur atarak dışarıdan bu durumdan çıkabilirlerdi belki. Bunun için de ben biçilmiş kaftandım. Ne yapersem yapayım suçum sabitti. "Proleterlerin adaleti" tecelli edecekti.

Zeynel Aldemir'i Kim Vurdu

Zaman ilerledikçe olaylar da yavaş yavaş yatışıyor, insanların dedikodulara olan ilgisi azalıyordu. Benimle ilgili araştırmalardan da bir türlü netice çıkmıyordu. Adamlar derinleştikçe derinleşmişler, beni de mezakta bırakmışlardı. Zeynel'le onun çevresiyle hemen hemen hiç görüşmüyordum, olur ya hiç olmazsa hakkımızda yapılan araştırmaları olumsuz etkilemeyelim diye düşünüyordum. Yılın sonunu doğu Zeynel'i bir kez görmüş, sohbet etmişim. Kardeşi cezaevindeydi. Kendisine ise polis tarafından görüşme izni verilmediğini anlatmıştı. Polis daha olayı araştırıyor ve kardeşinden aynıdı bilgi almaya çalışıyordu, kendisi, görüş sırasında kardeşine, "*İşlerini dikkat et, kimsenin izini verme*" gibi şeyler söylediği için bana görüşme yasağı koymuşlar. Benim için de yapılan dedikodular nedeniyle, "*bize yakın çevremize öğretmenin gerek yok onu dinlemesinler haberimiz olsun*" diyordu. Ortalık biraz daha sakinleşmiş gibi görünüyordu.

22 Mart '99 günü bana gelen bir telefon, sakinliğin bozulduğunu bildiriyordu. Zeynel'i vurmuşlardı. Derhal evine gitmem mazaza korkunçtu. Sabah saat 5.30'da işine gitmek için evinden çıkarken kapıda aldığı 5 kurşun yarasıyla karısının ve üç çocuğunun gözleri önünde öldürülmüştü. Bu olaydan yaklaşık bir ay önce kardeşinin mahkeme tarafından serbest bırakıldığını da orada öğreniyordum. Bu cinayeti hiç kimse üstlenmedi. (...)

Cenaze'ye halktan ve akraba çevrelerinden yüzlerce insan katılmıştı. Herkes olayların etkisiyle korkunç duygulaydı. Zeynel bütün çevresince devrimci olarak biliniyordu, cenazesine ise hem devrimci örgütlerden hem de eski arkadaşlarından bir çok kişi gelmemişti. (...)

Olaydan bir kaç sonra *Özgür Politika* gazetesine Zeynel için yaklaşık 300 imzalı bir ilan verilmişti. İlanda kimseye atıfta bulunmadan bu cinayet lanetleniyordu. Daha sonra bu ilanda ismi geçen kişilerin de bir çoğu tehdit edilerek isimlerinin çıkılması istiyordu. Bu ilanda benim ismim yoktu. Fakat daha sonra yayılan söylentilerde de bu ilana da gene benim organize ettiğim için özellikle ismimi koydurmadığım yayılıyordu. Yani her zaman her yerde vardım. Halbuki cenaze sırasında bir ilan konuşması olmuş, ben de imzamı atacağım söylemişim. Ancak geçen yıl benimle ilgili olanları da düşünerek ale özellikle benim ismimi ilana dahil etmemişti. O karşısında bir de baktım ki ilan çıkmış, bilseydim kendim vereceğim gibi on iki yüz isim de ben eklerdim. (...)

Bu olaya devrimci gruplar tarafından doğru dürüst bir tavır konulmadı. Resmi bir tavır yerine "vah vah yazık olmuş, böyle de olmaz, bu kadar da yapılmaz ki" gibi sözlemlerle durum geçiştirildi. Yurtsever çevrelerden duyarlı olan arkadaşlar ilgilenmeye, bir tavır geliştirmeye çalıştılar. Fakat etkili bir tavır oluşmadı. BDGP durumu inceleyip bir tavır koyacağını belirtmesine rağmen resmi bir tavır halı yokuz. (...) Nerde o yürek, vicdan, adalet inancı, halka bağlılık ve cesaretiyle ortaya çıkan, yanlışa karşısına dikilen ve açık, net tavırlar koyan devrimci tipi. Tabi bu tarz devrimcilik de ne halka güven verebilir, ne de saraylar güveni kazanabilir. Aslında halk kendisine öncülük iddiasıyla ortaya çıkanlar bizim sandığımızdan çok daha dikkatli izleyip yargıyor da veriyor. Devrimci güçler bu olay nezdinde halka sahip çıkma ve devrimci tasarısı etkin bir şekilde yerleştirme noktasında başarısız bir sınav daha vermişlerdir. (...)

Yaşanan olaylarla ilgili yurtsever arkadaşlarımı TKP/ML ilişkisiyle yapılan görüşmelerde benimle ilgili iddialarını sormuşlar. Onlarsa, "*bizim bir arkadaşla ilgili bir iddiamız yoktur. Partinin varsa bilmiyoruz*" diyorlarmış. Evet kendilerinin yoktu ama partilerinin elinde kimbilir neler vardı, tam bir meşkeli bulo.

Bonn'da yapılan Ocalan'la dayanışma yürüyüşünde bu grubun insanlarına ve pankartını görmüştüm, bana karşı herhangi bir davranışları olmadı. Orada yapacakları bir provokasyonun bedelini ahıdan kalkamayacaklarını biliyorlardı ve ses çıkarmıyorlardı. Oysa TKP(ML) güçlerinin Kayıpkalıya'yı anmak amacıyla düzenledikleri ve binlerce kalenin katıldığı bir etkinlikte provokasyondan çekinmiyorlardı.

Geceye katılım beklediğimden çok yoğundu. Kayıpkalıya ile ilgili belgesel de ilk kez bu gecede gösterilecekti. İlginç olan bir şeyle özellikle batık öncesi dönemde konferansı kesim içinde yer almış ya da gelenek güçlerine mesafeli durun çok sayıda insan aradan yıllar sonra bu gecede görmüştüm. Geçmişte DABK kesimine mesafeli durup Konferansıcıdan daha yakın olan kesimler özellikle bu grubun son yıllarla geçirdiği değişim ardından tam tersi bir tutum alıyorlar.

Gecenin sonunu doğu yakasındaki bunun birşey sonrası üzerine o kişiye yaklaşmamla birlikte, karanlık bir köşeye yerleşmiş 8-10 kişi üzerime çullandılar. Adamların kim olduklarını, ne istediklerini anlamamıştım bile. Daha sonra ele geçen saldırganlar kifrin gazabından, geceyi terkeyenler engelliyor. Neyse ki bu olayda da "biz değildik, bilmiyoruz" gibi şeyler söyleyemezler. (...)

Bu grubun niyetini düşündükçe ürpermemek elde değil. Geleneğimizin tarihinde olumsuz, kötü olaylar yaşandı fakat ben halkı örünçle sahiplenebileceğimiz, korunması gereken değerler olduğunu söylüyorum. Kendi içinde ve halk güçlerine kurşun atmamak, taraftarlarından ve halktan gelen sesi dinlemek, eleştiri, iç demokrasi vb. gibi birçok değere, adamlar gözü dönmüş, bunları yok etmeye çalışıyor. Ben şimdiye kadar yanlış gördüğümde kalem kaldırıp fikrimi söyleme alışkanlığımdan vazgeçmedim, adamlar, "sende kim oluyorsun ki" deyip saldırmak beni hizaya getirmeye, kendi yediklerini unutmamı çalışıyorlar. Başarmadığı gün yolda başarı dileklerimde.

Alper AZAD

ARAM YAYINLARI

İstiklal Cad. Terkoz Çıkmazı Sok. Karaaslan Apt. No. 1/104 Beyoğlu - İSTANBUL
Tel : (0212) 292 18 63

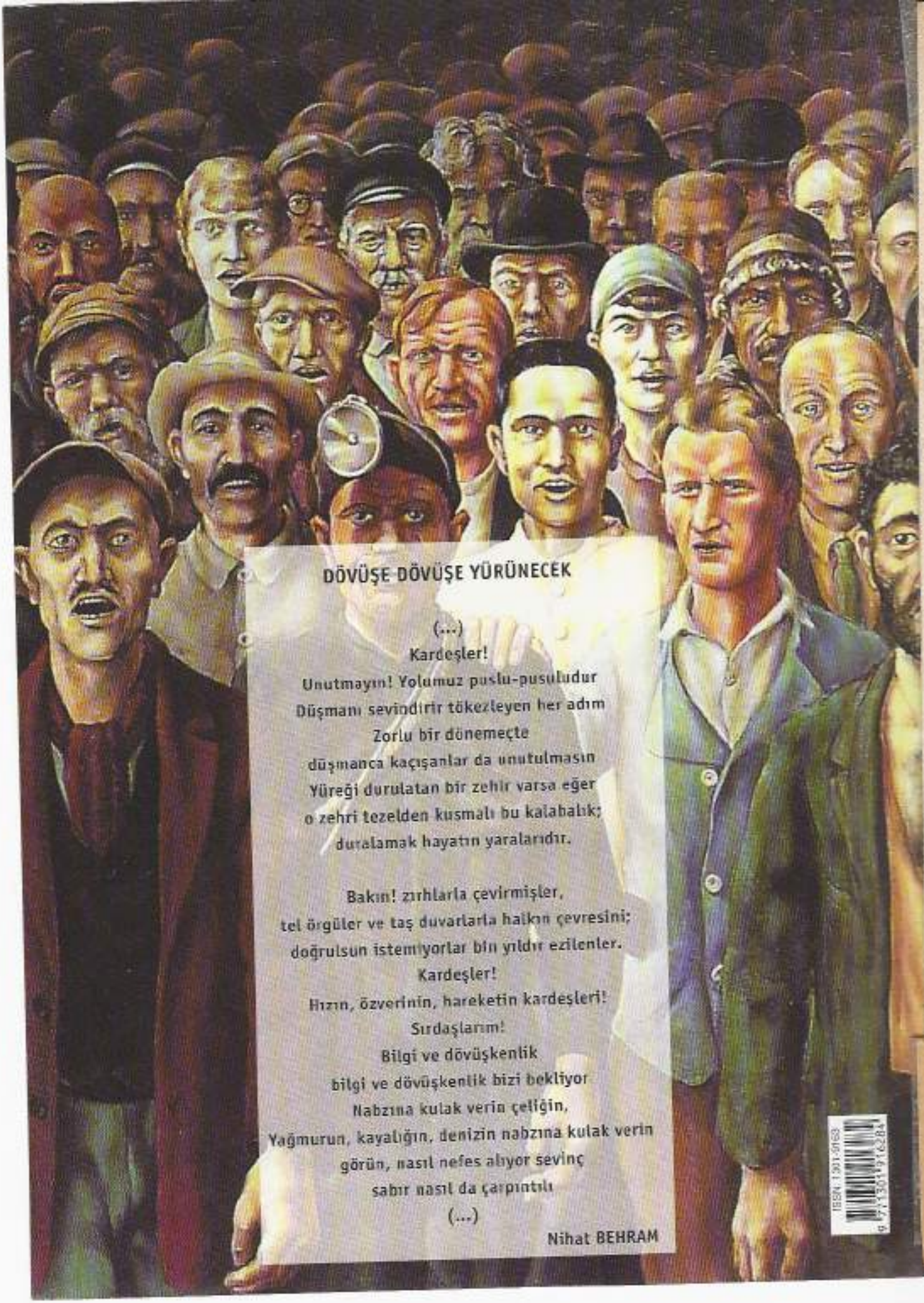

DÖVÜŞE DÖVÜŞE YÜRÜNECEK

(...)
Kardeşler!
Unutmayın! Yolumuz puslu-pusuludur
Düşmanı sevindirir tökezleyen her adım
Zorlu bir dönemeçte
düşmanca kaçışanlar da unutulmasın
Yüreği durulatan bir zehir varsa eğer
o zehri tezelden kusmalı bu kalabalık;
duralamak hayatın yaralarıdır.

Bakın! zırhlarla çevirmişler,
tel örgüler ve taş duvarlarla halkın çevresini;
doğrulsun istemiyorlar bin yıldır ezilenler.
Kardeşler!
Hızın, özverinin, hareketin kardeşleri!
Sırdaşlarım!
Bilgi ve dövüşkenlik
bilgi ve dövüşkenlik bizi bekliyor
Nabzına kulak verin çeliğin,
Yağmurun, kayalığın, denizin nabzına kulak verin
görün, nasıl nefes alıyor sevinç
sabır nasıl da çarpıntılı
(...)

Nihat BEHRAM

ISBN 1301-0163
9 771301 916284